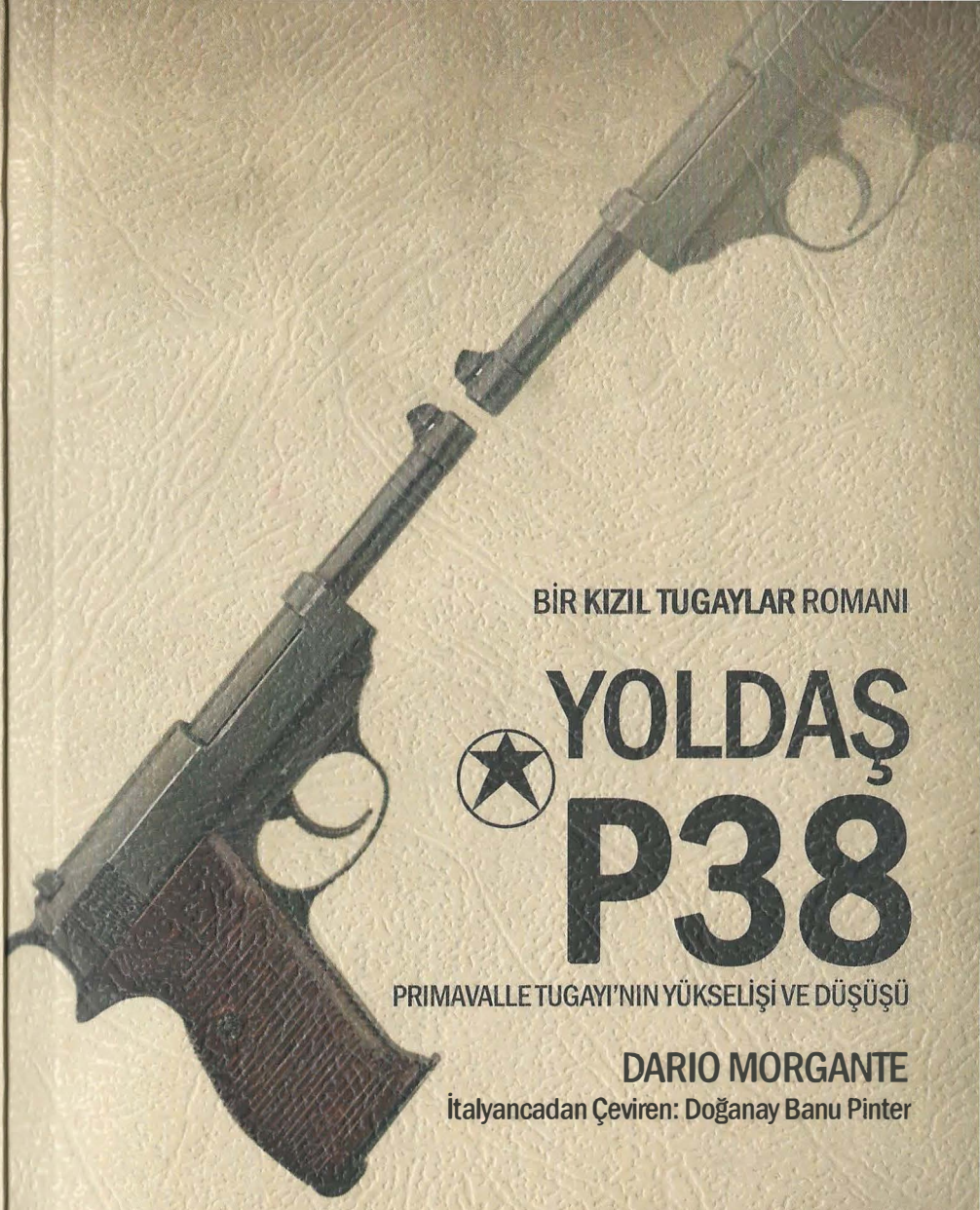
YOLDAŞ P38
DARIO MORGANTE

BİR KIZIL TUGAYLAR ROMANI

YOLDAŞ P38

PRIMAVALLE TUGAYI'NIN YÜKSELİŞİ VE DÜŞÜŞÜ

DARIO MORGANTE
İtalyancadan Çeviren: Doğanay Banu Pinter

CEYLAN

CEYLAN

YOLDAŞ P38

DARIO MORGANTE

CEYLAN

YOLDAŞ P38
DARIO MORGANTE

ÇEVİRMEN
Doğanay Banu Pinter

Yayın Numarası: 307

ISBN: 978-605-9038-67-6
Birinci Baskı: Mayıs 2016-İstanbul
Redaksiyon & Düzelti: Ceylan Yayınları
Kapak: Oktay Ay

Ceylan Yayınları
Atatürk Bulvarı Ünlü İş Merkezi A-Blok
No: 21 Kat: 2 Unkapanı-Fatih/İstanbul
e-mail: ceylanakademi@gmail.com
Güven İş Merkezi B Blok No: 318 Topkapı/ İstanbulTel/Faks:
0212 532 09 56
Sertifika No: 30042

facebook.com/ceylanakademi
twitter.com/akademiceylan
www.ceylanyayinlari.net

Baskı-Cilt:
Ceylan Matbaa
Tel/Faks: 0212 613 10 79
Sertifika: 23352

YOLDAŞ P38

DARIO MORGANTE

Çevirmen: Doğanay Banu Pinter

CEYLAN

DARIO MORGANTE

1971'de, Roma'da Primavalle bölgesinde doğdu. Son kitabı, Il sorriso dei partigiani'dir. (Red Star Press, 2013)

http://www.dariomorgante.tumblr.com
http://www.about.me/dariomorgante

Bu kitabın ilk baskısı 2007'de basılmıştır. Bu baskısı, yazar tarafından tekrar gözden geçirilerek düzeltilmiştir.

Hayatta yaptıklarımız sonsuzlukta yankılanır.
HAGAKURE

1978

“İLKBAHAR İÇİN PLANIMIZ, MORO HÜKÜMETİ’NDEKİ UĞURSUZU ÇÖP TENEKESİNE ATMAK OLACAK.”

16 MART

Serpentone'de gün henüz doğuyor. Gri gökyüzü parça parça bulutlarla kaplı. "Tanrım!" diyor Macello, "Daha çok erken! Sabahın körü." Bir yerlerde bir köpek havlamaya başlıyor ama iki kereden sonra susuyor.

"Peki, bu rüzgâr da neyin nesi?" diye söyleniyor Breda.

Başımız eğik, ellerimiz ceplerimizde yürüdüğümüz, soğuğun bir karasinek gibi dolandığı büyük toprak yolun üzerinde Esso'ya ait bir reklam panosu yükseliyor.

"Motorlar şahlansın," diyor Macello, reklam panosunda yazdığı gibi.

"Tamamdır," diye karşılık veriyorum.

Mopedleri yakında bir yere bıraktık, Ancak, Breda, Califfone marka motorunu "Kalabriyalıların ve Çingenelerin arasına" sokmayı pek arzu etmiyordu. Zero, altından önce burada olmamızı istedi. Macello, bunu duyduğunda kulaklarına inanamadı. "Zaten saat altından önce başka bir saat yok ki," diye tepki verdi. Breda, bunun üzerine onu bir daha Califfone'sinin arkasına bindirmemekle tehdit edince, o da sözünü geri aldı. Morvo ise gözünü bile kırpmadı ama bu sayılmaz, Ancak, o zaten hiç uyumaz.

Serpentone, şehrin banliyösünde, tamıtamına bir kilometre uzunluğunda bir bina. Herhangi bir şey için tahsis edilmemiş on kat ve yüzlerce daireden oluşuyor. Yerleşimleri Komite organize ediyor ama işler hiç de iyi gitmiyor.

"İşte sabun," diyor Zero, pis kokulu bir kovayı bize uzatarak, "Aşağıdaki merdivenleri siz halledin."

"Sabun mu? Sabunla ne yapacağım ki?"

"Haydi ama Macello, kes şunu," diyorum ona.

"Neden? Sabunun ne işe yarayacağını elbette anladım, korunmak için yüzümüze süreceğiz, değil mi?"

"Tam bir budalasın, Macello," diye mırıldanıyor Breda, "Sabun merdivenler için. Başlayalım artık."

İri yarı bir adam olan Macello, sabunun olduğu kovayı sanki Ostia'da bir yerlerde, kumdan bir kale yapmak üzereymiş gibi tutuyor. Geri kalanlarımız belli belirsiz çıkmış bıyıklarımızla (Morvo hariç, onunkiler gür ve bakımlı) hava atmaya çalışırken onun siyah, gür sakalları var.

"'Sabunla ne yapacağım ki?'... tam bir Kalabriyalısın," diyorum onun sesini taklit ederek.

"Ben Kalabriyalı değilim, ben Lukanyalıyım. Anlaşıldı mı? Tanrı aşkına! Lukanyalım diyorum, Kalabriyalı değil."

"Evet, Lukanyalı, elbette elbette."

"Lukanya bölgesi diye mi geçiyor?" diye soruyor Breda. "Ama... yoo, tam da bölge sayılmaz..."

"Öyle bir bölge yok, değil mi? Ben sanıyordum ki..."

"Bir avuç salaktan başka bir şey değilsiniz. Siz de, şu Zero avanağı da..." deyip ardından da kendi lehçesinde anlaşılmaz bir şeyler homurdanıyor.

G merdivenlerinin basamakları beton iskeletlerden ibaret, Ancak, basamak travertenleri henüz yerleştirilmemiş. Ya da yerleştirilmiş ama birileri onları alıp götürmüş.

"Macello," diyorum, "Sen bunu yap, biz de diğerlerini halledelim. Üstteki basamaktan başla ve aşağı kadar in. Sabunu betona iyice sür."

Macello, onaylar anlamda bir işaret yaptıktan sonra merdivenlerden çıkmaya başlayıp gözden kayboluyor. Geri kalanlarımız ayrılıyoruz, herkesin kendi merdiveni var, ben H merdivenini alıyorum.

Son altı hafta içinde ikinci ve üçüncü katın boş dairelerine iki yüz elli aile yerleşmiş. Bunlar Roma'ya yeni gelmiş, alt sınıftan insanlar. Ciddi engelleri olan göçmenler, Kamu Konut Dairesi'nin listelerinin dışında kalan ve eli ekmek tutan bir aile reisine sahip olmayan aileler. Ya da genç çiftler, çalışan

öğrenciler, genç yaşta anne olan genç kadınlar. Yerleşim bölgesi civarında, birkaç üniversiteli grup, konut sağlama komitesinden insanlar ve her zamanki haliyle Zero dolanıp duruyor.

Zero, minik gözlükleri ve tuhaf çiçekli pantolonuyla kendine has tarzı olan tam bir ümitsiz vaka. İkinci Dünya Savaşı'nda kamikaze olarak kullanılan avcı Japonlar gibi. Benim bildiğim kadarıyla Prati'nin merkezinde doğup büyümüş. Altmış sekiz eylemleri sırasında üniversitede, 14. Bölgedeki Turi'nin kuzeni Francesca'yla tanışmış. Bizim taraflara, Primavalle'ye taşınması bu şekilde olmuş.

Sabun pis kokulu bir çamur yığınından ibaret. Çamuru andıran sabunu kumla karıştırılmış beton merdivenlere sürüyorum. Çirkin bir yapılanma ve kötü bir işçilik. Sabun biraz daha sulu olsa beton onu çekecek ama Komitenin kadınları bütün gece çalışıp eski patlamış lastikleri çamaşır deterjanı ve jelatinle kaynatmışlar. Ve sonuç binayı gelecek yıllarda dahi kötü kokutmaya devam edecek bu mide bulandırıcı pelte olmuş.

İlk katın sahanlığından başlayıp aşağı doğru iniyorum. İlk başlarda titiz davranıyorum ama sonra işi rastgele yapmaya başlıyorum. Bir ara aklıma trabzanlar geliyor. Ne de olsa düşmemek için tutunacaklar diye düşünerek kalan az miktarda sabunu, merdivenler boyunca devam eden paslı metalin üzerine de sürmeye başlıyorum.

Mesele, Roma valisinin altı haftalık bir yerleşimin ardından zorunlu tahliye emri vermiş olması. Andreotti hükümeti başta olduğuna göre acil müdahale ekibinin bu sabah tahliye yapacağı son derece net. Bizim de merdivenlere sabun sürme nedenimiz bu; pencere eşiklerinin kovalarca dışkıyla yapış yapış olmasının nedeni de bu; yeni doğum yapmış kadınların kendilerini dairelerin kapılarına zincirlemeye hazır halde bekleyişlerinin nedeni de.

Merdivenlerin sonuna ulaşıyorum. Sabunu bitirip kovayı bir köşeye savuruyorum. Kardeşimin bağırarak bana doğru koştuğunu görüyorum ama söylediklerini anlamıyorum. Ar-

dından dönüyorum ve her yerde dışkı olduğunu görüyorum ama her yerde.

Saat sabahın yedisi ve güneş artık keskin ışığıyla etrafı aydınlatıyor. Caddenin sonundaki kavşakta duran iki, üç, dört koyu mavi jandarma aracı görüyoruz. Zero ve uzun saçlı, hippi bir üniversite öğrencisiyle birlikte, geceleyin üst üste yığılmış, araba lastiklerinden oluşan barikatı ateşe veriyoruz. Valinin bizi kınayan tiz sesi megafondan duyuluyor. "Binadan çıkın, direnmeyin."

"Bunlar uzlaşmak için burada değiller," diyor Zero, saçları normalden de dağınık görünüyor.

"Ne yapacağız?" diye soruyorum.

"Direnmeliyiz," diye cevap veriyor. "Demokratik gazeteciler gelene kadar dayanabilirsek polisler belki de vazgeçerler."

Binanın en üst katından eski çarşafları birbirine tutturarak yapılmış bir afiş açılıyor. ***BUNU SADECE MÜCADELE ÇÖZER, ELLERİNİZİ PROLETERLERİN EVLERİNDEN ÇEKİN***! Afiş, sağ alt köşeye yerleştirilmiş bir orak çekiç sembolüyle son buluyor.

Kalın, siyah bir duman, yanan lastiklerden miskin bir şekilde gökyüzüne yükseliyor. Jandarmalar sıraya dizilmiş: Apoletli, mavi ceketli, vizör kasklı, metal kalkanlı ve karabinalı üç sıra polis,.

Bizim küçük grubumuz dağılıp tedbirli bir şekilde binanın içine doğru geri çekiliyor.

"Hemen saldırıya geçmemiz gerekirdi," diyor uzun saçlı.

"İyi de kimle?" diye karşılık veriyor Zero. "Burada aileler, çocuklar var... Bu imkânsız."

"Altıncı kattaki arkadaşlara gideyim. Bayağı bir topumuz olmalı."

"Evet, ama onları sadece merdivenleri çıkmaya kalkarlarsa kullanın." "Elbette," deyip bana dönüyor uzun saçlı. "Sen ne yaparsın genç?" Üzerinde parka ve omzunda da postacı çantası var. Neredeyse okulun ilk gününden beri hayalini kurdu-

ğum üniforma bu. Zero, komiteden bir tanıdıkla birlikte bir engellinin koluna giriyor. "Seninle geleyim," diyor ona, "Ama önce arkadaşlarımı bulmam gerek."

"Nasıl istersen."

"İki yüz elli kişiler," diyor kardeşim, bu arada ben de onunla birlikte birinci kata iniyorum.

İki dairenin arasında, terk edilmiş ve tamamlanmamış bir alanda duruyoruz. Sahanlıkta kucaklarında çocuklarıyla toplanmış küçük bir kadın grubu var.

"Saydın mı?"

"Ben saydım," diyor Morvo ve bir sigara yakıyor.

Üç sıra polis, araba lastiklerinden yapılma barikata doğru yöneliyor. Oldukça hızlı adımlarla ilerliyorlar. Coplarını metal zırhlara vurarak donuk ve rahatsız edici bir ses çıkarıyorlar.

"Şimdi ne yapıyorlar?" diye soruyor Macello.

"Şu anda biber gazı atıyorlar," diyor yanımızda duran, çiçekli elbise giymiş bir kadın.

"Gerçekten mi?"

"Eh, çocuk... Bu, beni dördüncü tahliye edişleri. Gazı attıklarında yüzünüzü mendille örtün," diyor az ilerideki bir kovayı işaret ederek. "Hepsi limona batırıldı."

"Gazeteciler nerede?" diye soruyor bir başkası.

"Yoklar, kimse gelmedi."

"Hayır, sanırım bir kişi geldi, belki de yukarıda, Zero'yla birliktedir."

Lastiklerden birinden geldiğini düşündüğüm ufak bir patlama duyuyorum. Tam önümde bir yay çizen duman bulutunu görüyorum. Limona batırılmış mendillere uzanıyorum ve polislerden oluşan ilk sıra haykırarak binanın merdivenlerine doğru koşmaya başlıyor. Biber gazından bir bölüm bizim olduğumuz tarafa doğru geliyor. Bezi ağzıma bastırıp kardeşime dönüyorum, o da aynısını yapıyor. Göz ucuyla bir adamın gaz bombalarından birini polislere doğru geri fırlattığını görüyorum. Hava duman kokuyor. Öğürmeler işitiyorum ve hiçbir şey görmüyorum. Merdivenlerden sert ayak

seslerinin gürültüsü, bağırışlar ve sabundan dolayı ayakta durmakta güçlük çeken polislerin küfürleri duyuluyor.Çiçekli elbise giymiş olan kadın, içi sidik ve bok dolu kovayı iki kat aşağıda duran polislerin üzerine boşaltıyor. İkinci ve üçüncü sıra polislerin de binanın merdivenlerine doğru koşmaya başladıklarını görüyorum. Dumanın ve bağrışların arasında belli belirsiz bir top sesi işitir gibi oluyorum.

Kardeşim elimden tutup beni dairelerden birinin içine doğru çekiyor. İçeride hiç mobilya yok, pencerelerde perde bile yok. Bir köşede kucağında bebekle bir genç kız duruyor. Yüz kilo civarlarında olmalı, benimkilerden daha uzun ve gür bıyıkları var. Breda'yla birlikte boş kovalar ve meyve kasalarıyla dolu bir mutfaktan geçiyoruz. Kız hıçkırıyor.

Sahanlıktan gelen bağrışmaları duyuyoruz. Polisler kata ulaşıyorlar: haykırmalar, çatışma sesleri. Dışarıdan bir patlama duyuluyor. Belki de birileri molotof atmış olabilir. Torpile benzer alçak sesli küçük patlamalar da duyuluyor. "Ateş ediyorlar!" diye bağırıyor kardeşim.

Kız ümitsizlik içinde, çılgınca ağlamaya başlıyor. Binanın arkasına cephe olan mutfak penceresinden dışarı bakıyoruz. Bu tarafta ne giriş ne de merdiven var. Yirmi metreden atlamaksa imkansız. Polisler kırmak için kapıya vuruyorlar, kontrplak ve iki çividen yapılmış gibi görünen kapı tepeden aşağı sarsılıyor.

Kucağında bebek olan kız, anlaşılmaz şeyler söyleyerek haykırmaya başlıyor. Bu, benim hiç duymadığım bir lehçe.

Fareler gibi kapana kısılmış durumdayız. Sonra aniden bir sessizlik oluyor. Attık dışarıdan hiç ses gelmiyor. Kapıya yaklaşıyorum ama kapıda gözetleme deliği yok.

Kapıya iki kez vuruluyor ve ben panik oluyorum: gelenler polis mi acaba?

Dışarıdan, "Açın! Ermes, Breda!" diye bağırıyor biri.

Ben ve kardeşim birbirimize bakıyoruz. Macello'nun sesi değil mi bu?

Ben de sese doğru bağırıyorum, "Macello sen misin?"

"Evet, benim. Aç!"

Açmak istiyorum ama zırhlı ve karabinalı polislerin görüntüsü çok net gözümün önüne geliyor. O yüzden ayak diriyorum.

"Macello... yalnız mısın?"

"Ermes, lanet olsun. Tanrı aşkına, aç şu kapıyı!"

Açıyorum. Macello bizi dışarı çekiştiriyor. Üstü başı pis ve yüzünde biraz kan var. "Ne oldu?" diye soruyorum ona.

"Polisleri bu kattan geri püskürttük. Nasıl yaptık bilmiyorum... Birkaç tane top attılar, arkadaşlar silahlıydı. Bir polisin yanarak yere düştüğünü gördüm. Fakat artık burada yapılacak bir şey yok, yukarıya çıkmalıyız."

Sabunla kaplı, dışkıya bulanmış merdivenlerde, havaya yayılmış biber gazı eşliğinde, polis kasklarının ve demir bilyelerin arasında mücadele ederek, güç bela binanın üçüncü katına doğru ilerliyoruz. Jandarma siperine yaslanmış sigara içen Morvo'yla karşılaşıyoruz.

Aniden bebeği olan kız aklıma geliyor.

"Aşağıda bir kadın vardı!" diye bağırıyorum.

"Nerede?" diye soruyor Zero.

"Ben ve kardeşim merdivenlere yakın olan dairede gizleniyorduk."

"Şu Kalabriyalı olmalı, adını bilmiyorum," diyor çiçekli elbiseli kadın.

"Şu anda aşağıya inmek imkânsız, tekrardan hücuma hazırlanıyorlar," diyerek karşı çıkıyor Zero.

Pencereden dışarı bakıyorum, lastikten barikat yanmaya devam ediyor, kapkara duman bulutu bütün Roma'dan görünüyor olmalı. Mavi polis cipleri gelmiş, uzakta diğer merdivenlere dolan polis memurlarını görüyorum. Polis kordonunun gerisinde arazi araçları, caddenin kenarına park etmiş polis arabaları ve şantiyeye ait metal ağlar var. Destekçi bir kalabalık, çimlik alana doğru yan yoldaki üst geçitte ilerliyor.

Tekrar biber gazı atmaya başlıyorlar. Artık dayanamıyorum, kusmak üzereyim. Aşağıdan, yukarı çıkmaya başlayan polisleri duyuyoruz. Başka silah ya da karabina sesleri, küfürler ve haykırışlar. Yine top sesi ve alevlerin içindeki lastiklerin

etrafından dolanarak kaçışan araçlar.

Artık üzerlerine atacağımız bir şey de kalmadı. Her şeyi tepelerine fırlattık: Banyo malzemeleri, mobilyalar, tuğlalar, alet edavat, her şeyi.

Bu arada, merdiven trabzanlarına tutunarak, sabuna boyun eğmeden yukarı çıkıyorlar. Macello, Morvo ve Breda'yla birlikte bir başka merdivene koşup toplarla bekliyor olması gereken uzun saçlının olduğu üçüncü kata ulaşıyoruz.Ama orada kimse yok. Aşağıdan vahşi çığlıklar duyuluyor. Pencereden bakıyorum ve bebekli ve bıyıklı kızın jandarmalar tarafından çekiştirildiğini görüyorum. Bir başka jandarma karabinasının kabzasıyla kıza vuruyor. Bir, iki derken, üçüncü darbeden sonra kızın çığlıkları kesiliyor ve yere yığılıyor. Bebeği kucağından çekip alıyorlar ama ne olduğunu göremiyorum, Ancak, ikinci kattan başka bağrışmalar ve darp sesleri geliyor. Rüzgâr yön değiştirince kara duman olduğumuz yere ulaşıyor ve biber gazının dumanına karışıyor.

Polisler artık ilk katı ele geçirdiler. İkinci kat için hâlâ mücadele ediyorlar. Bütün merdivenler polisler tarafından tutulmuş. Yukarıya doğru geri çekilmekten başka seçeneğimiz kalmıyor. On kişilik bir grup, basamakları teker teker çıkıyoruz. Zero, ortalarda yok, uzun saçlıyı da görmüyorum. Birkaç kadın, birkaç genç oğlan ve biz dördümüzüz.

Hâlâ inşaat halinde olan büyük bir odanın içine gizleniyoruz. Beton yapma makinelerinin ve kireç çuvallarının arasına sıkışıyoruz. Sessiz kalmaya çalışıyoruz ama hepimiz hâlâ öksürmeye devam ediyoruz. Her türlü çatışma sesi dindiğinde, yavaş yavaş saklandığımız yerden çıkıyoruz. Bir saat geçmiş. Çatışmanın merkezinden uzakta kalan merdivenlere ulaşıyor ve ihtiyatlı bir şekilde basamaklardan aşağı inip adım adım, polisle karşılaşmadan ana caddeye varıyoruz.

İşgal son buluyor. Polisler yanlarında adliye memurlarıyla, bina sakinlerinin az sayıdaki eşyalarını dairelerden dışarı çıkarıp halen asfaltlanmamış olan yola yığıyorlar.

Ortalık siren seslerinden geçilmiyor, ölenler olduğu söyleniyor ama bunu her zaman söylerler, o nedenle doğru olup

olmadığını bilmek şu an için mümkün değil. Birkaç jandarma bir minibüsün yan kapısına oturmuş, tedavi görüyorlar. Devam edemeyecek kadar yorgun ve yaralı halde kendimizi kaldırıma atıp oturuyoruz. Morvo'nun sigara yakacak hali bile yok; Macello, öksürüklerine engel olamıyor; benimse ceketim sanki bıçaklanmışım gibi yırtılmış.

Hâlâ sirenler çalıyor ve hızla uzaklaşan bir çift araçtan büyük bir toz bulutu yükseliyor, tutuklananları götürüyorlar ama içlerinden kimseyi tanımıyoruz. Bina sakinleri küçük gruplara ayrılmışlar ve yenilmişliğin üzüntüsüyle tahliye operasyonunu seyrediyorlar. Zero'yu görüyorum ve elimle ona bir işaret yapıyorum ama bana karşılık vermiyor.

Üzerinde, *"BUNU SADECE MÜCADELE ÇÖZER, ELLERİNİZİ PROLETERLERİN EVLERİNDEN ÇEKİN!"* yazan afiş, tepedeki polisler tarafından sökülüyor. Macello, öksürmeye devam ediyor. Göz ucuyla sağ tarafımda bir hareketlenme fark ediyorum.

On kadar polis memurundan oluşan bir grup, bize doğru geliyor. Omuzlarında karabinaları yok ama ellerinde copları var. Bizi hedefledikleri belli ama biz kaçamayacak kadar bitkiniz. "Lanet olası pislikler," diye mırıldanıyor kardeşim.

Sırıtan gergin suratlarını görüyorum. Copları bizi dövmeye hazır bekliyor. Morvo, ayağa kalkmaya hazırlanıyor, bense biraz uzakta, çimlerin üzerindeki bir tuğla parçasına uzanıyorum.

Yetkili olduğu belli olan, sivil giyinmiş bir adam, polis memurlarına sesleniyor. En ısrarcı olan birkaçı ilk başta onu duymuyor, bunun üzerine adam sesini yükseltip aksi bir tavırla bağırıyor. Polisler gerisin geriye dönüp ciplere doğru koşmaya başlıyorlar.

Polislerin telaşı artıyor, hepsi birden minibüslerine, ciplerine ve araçlarına koşuyorlar. Sirenlerini öttürerek yanımızdan geçip toprak yolu tırmanıyor ve uzaklaşıyorlar.

Biz daha ne olduğunu anlayamadan, sakinlerden birkaçının el kol hareketleri yaptığını görüyorum. Çiçekli elbiseli kadın yanımıza yaklaşıyor

"Ne oldu?" diye bağırıyorum ama beni duymuyor. "Aldo Moro!" diye haykırıyor karşılık olarak.

"Ne olmuş ona?"

"Radyo şimdi söyledi. Moro'yu kaçırmışlar. Moro'yu kaçırmışlar!"

"Ama... nasıl... kim?"

"Kızıl Tugaylar! Kızıl Tugaylar olduklarını söylüyorlar!"

Polislerle dolu araçlar, hızla caddeye doğru ilerliyor ve az önce tahliye edilmiş evlerden uzaklaşıyorlar. İki sivil polis az ötemizde hararetli bir şekilde tartışıyor. İçi dışına çıkarılmış apartman dairelerinde kalan birkaç polis, gergin bir şekilde etraflarına bakınıyorlar, sonra onlar da gidiyor.

Sadece birkaç dakika içinde, tahliye edilmiş aileler evlerini geri alıyorlar. Gözyaşları içinde birbirlerine sarılıp kutlayarak caddeye yığılmış eşyalarını yukarı geri taşıyorlar; Birileri ikinci katın merdivenlerine kırmızı bir bez asıyor. İçinde üniversite öğrencilerinin olduğu bir Fiat 128, hızla yanımızdan geçiyor. Bizi görür görmez yumruk salamı veriyorlar ve biz de ayağa kalkarak onlara karşılık veriyoruz.

Gür bıyıkları olan biri pencereden aşağı bakıp bağırıyor. "Hepsini öldürün!"

***

Motorlarımızla hızla Pisana'dan ayrılıp Villa Carpegna'a yöneliyor, Irnerio meydanında, bizim olduğumuz tarafa konumlanmış ilk kontrol noktasıyla karşı karşıya geliyoruz. Parmakları tetikte duran polislerin yüzlerinde kötü bir ifade var. Kızıl Tugaylar'ı yakalayamıyorlar ve bir de şimdi Moro'yu da "kaptırdıkları" için o sinirle yoldaşların Fiat 127'lerini durduruyorlar. Bir çırpıda Togni Sirki'nin kurulup aylardır durduğu Giureconsulti'ye varıyoruz, damarlarımızda akan adrenalin eşliğinde Sacchetti Ormanı'na doğru sapıyoruz.

Otobüsler, henüz öğlen olmasına rağmen öğrenciler ve çocuklarla dolu, demek ki okulları kapamışlar ve herkesi bir tür sokağa çıkma yasağı tarzında evlere gönderiyorlar.So-

kaklar, alışveriş torbalarından belleri bükülmüş, durumun tırmanmasından endişe eden Kazakları San Pietro'da içki içerken görme olasılığının yaklaştığından kaygılanan ve birbiriyle laflayan küme küme kadınlarla dolu.

Ben Morvo'nun arkasında gidiyorum ve ona bir kene gibi yapışmış durumdayım. Altımızda son derece rahatsız, çok eski bir Benelli var; her dönemeçte düşme tehlikesi atlatıyorum, bu yüzden elimden geldiğince sıkı tutunuyorum ama ceketi onu tam anlamıyla kavramama engel oluyor. Morvo, az konuşur, pek bir şey anlatmaz, zaten hiç bir zaman da gülmez. Aramızda, on yedi yaşında olmayan tek kişi o. On dokuz yaşlarında olmalı ama tam olarak bilmiyoruz, Ancak, bize farklı doğum tarihleri söyleyip duruyor.

Kardeşim Breda, Macello'yla birlikte Califfone'sinde. O eski demir yığınını iki kişinin ağırlığıyla dağılıp gitmeden nasıl sürebildiği tam bir muamma. Macello, sokaktaki kızlara ıslık çalıyor, kapitalistlere hareket çekiyor, bazen de faşistlere ait olduğunu düşündüğü araçların ön camlarına tükürüyor. Bu arada, çok sevdiği aşk şarkılarını söylemeyi de ihmal etmiyor. Breda, zaman zaman dirseğini kaburgalarına indirmek zorunda kalıyor. Macello'nun sesi birkaç saniyeliğine kesiliyor, en çok da gösterisi halkın desteğiyle karşılanmadığı için içerlediğinden.

Braschi Kalesi'ne gelmeden az evvel duvarın üzerinde faşistlerin geceleyin boyayla yazdıkları yeni yazıyı fark ediyoruz; binanın duvarında, NE KIZIL CEPHE*, NE MÜRTECİ ÜÇÜNCÜ GÖRÜŞ** , STUDENTESCA MÜCADELESİ*** yazıyor. Breda'ya bakılırsa tam orada, içeride yaşıyorlar ama şu anda onlarla hesaplaşacak vaktimiz yok, gözyaşlarımız yanakları-

---

* **ROTFRONTKÄMPFERBUND/ Kızıl Cephe Mücadele İttifakı:** Weimar Cumhuriyeti döneminde Alınanya Komünist Partisi'nin(KPD) yarı askeri silahlı kanadı

** **Terza Pozisione**: Kapitalizm ve komünizm karşıtı siyasi görüşe verilen isim. Kapitalizm ve komünizm karşıtı üçüncü görüşçüler kendilerinin sağ veya sol siyasi görüşün dışında olduklarını savunurlar.

*** **Lotta Studentesca:** 1978'de Roma'da kurulmuş sağcı Üçüncü Görüş grubunun 1976'da aldığı isim

mızda tuzlu bir his bırakırken, saçlarımız rüzgârda dalgalanarak yolumuza devam ediyoruz.

Trionfale'ye vardığımızda yeni bir kontrol noktasıyla daha karşılaşıyoruz. Bir dangalak tam Breda'nın önünde ikaz paletini kaldırıyor, bunun üzerine Breda, ona çarpmamak için ölme pahasına ani bir hareketle direksiyonu öte yana kırıyor. Yol kenarındaki toz toprağın üzerinde duruyoruz.

"Nereye gittiğinizi sanıyorsunuz?" diyor polis.

"Embesil, az daha bizi düşürüyordun!" diye karşılık veriyor Macello, çılgına dönmüş bir halde Califfone'sinden iniyor.

"Hey! Tamam! Orada durun, öyle kalın!" diye bağırıyor jandarma makineli tüfeğini kaldırarak.

"Bana ateş etmen için mi duracağım?"

"Kimliklerinizi gösterin, dördünüz de."

"Benim kimliğim yanımda değil," diye yalan atıyorum, "Evde bıraktım."

Breda: "Ben de."

Morvo: "Benim hiç kimliğim olmadı."

Macello: "Ne kimliği?"

Polis sinirlenip üzerimize doğrulttuğu tüfeğini sağa sola hareket ettiriyor, hepimiz bir adım geriliyoruz.

"Demek kurnazlık ediyorsunuz ha? Ben sizi yola sokmayı bilirim..." Alaycı bir şekilde gülerek bize bakıyor. "Şimdi hepiniz duvara yaslanın da size içeri alayım."

Yuvarlak gözlüklü ve çenesinin altında faşistlere özgü sakalıyla bir başka jandarma, soğuk bir şekilde yanımıza yaklaşıyor. "Beyler, biraz yumuşayalım mı?" diyor bizden çok kendi adamıyla konuşarak.

Bir yanda biz; öte yanda paletli dangalak ve belli ki bu beladan kurtulmaya çalışan memur, hiç kimseden çıt çıkmıyor. Kızıl Tugaylar'dan biri gibi görünmüyoruz ve jandarmaların aradığı onlar. Adamın bu hali fazla da sürmüyor, Ancak, hemen ardından astını rahatlatıyor

"Onbaşı Ruocco, sizce bu gençlerle kaybedecek vaktimiz var mı? Bu hödüklerle yani?"

"Bana şüpheli görünüyorlar, şef. Komünist oldukları kesin."

Şef görmeden bize bakıyor. "Şimdi evinize gidin, bugün zor bir gün, bırakın biz de işimizi yapalım. Üniformalıya saygıda da kusur etmeyin."

"İyi polis" arkasını döner dönmez motorlara geri biniyoruz. Breda ve Morvo, gazı köklüyorlar ve Monte Mario'ya doğru yeniden yola koyuluyoruz. Macello, arkasını dönüp son bir bakış atıyor ve paletliye korna çalıyor ama bizimki çoktan bir Fiat 500'ü durdurmuş, onunla ilgileniyor ve kornayı fark etmiyor.

* * *

Camilluccia'ya vardığımızda güneş yükselmiş, tepede parıldıyor. Üstümüzde bir helikopterin boğuk ve ısrarlı sesini duyuyoruz. Cipler ve arazi araçlarından oluşan bir karışım, yolun her iki yanına park etmiş. Fani Sokağı trafik polislerinden oluşan bir grup tarafından trafiğe kapatılmış. Kaldırımlarda neredeyse hepsi sivil, meraklı bir kalabalık birikmiş.

Bana tanıdık gelen bir televizyon muhabiri, RAI'a ait bir telekamera ve kocaman kulaklıklar takmış bir tip eşliğinde kendinden emin bir şekilde ilerliyor. Birkaç kadın önceden caddenin kenarına yığılmış çiçek demetlerini taşıyor. Yolun girişine, kaldırıma park ediyoruz. Morvo, oldukça yorgun görünüşlü, üniformalı polis memurunun yanına gidiyor.

"Affedersiniz, memur bey," Morvo, daima kibar ve düzeylidir; "Motosikletlerimizi burada bırakabilir miyiz? Etrafta düzeni koruyan biri olduğunda kendimizi daha güvende hissediyoruz." Memur kendisiyle dalga geçildiğine dair şüphe ediyor ama tam olarak kavrayamıyor, ayrıca işçi sınıfına ait bir mahallede olmadığımız için sesini yükseltip bize tehditler savuramıyor. O yüzden çaresiz sineye çekiyor.

"Evet, ama burada bırakamazsınız, başka bir yolunu bulmalısınız."

"Neler oluyor?" diye üsteliyor Morvo.

"Hristiyan Demokrat Parti'den birini kaçırdılar."

"Fanfani'yi mi?"

"Hayır, başka birisini. Moro'yu. Ve... birkaç meslektaşını da öldürmüşler."

"Bu korkunç bir şey, gerçek bir trajedi. Bu ülkede güven diye bir şey kalmadı."

Polis memuru rahatlıyor, Ancak, Morvo, bunları kendinden gayet emin bir şekilde söylüyor. Biz, yanına fazla yaklaşmıyoruz, aksi takdirde oyunu anlaşılabilir. Macello, sırıtmadan duramıyor ve ara ara biber gazından kalma öksürük nöbetlerine tutuluyor.

Fani Sokağı'ndan hızlı adımlarla iniyoruz. Gidip gelen polis memurları ve sivillerde tarif edilemez bir karmaşa gözleniyor. Birkaç pencerede dışarı bakan bina sakinleri görülüyor ama çoğunun demirleri kapalı. Ya evde yoklar ya da devletin yenilgisinin keyfini çıkarmak üzere pencereden dışarı bakmanın düzeyli bir hareket olmadığını düşünüyorlar.

"Nereye gitmeye çalışıyorsunuz?" diyor trafik polislerinden biri bize.

"Biz Stresa Sokağı'nda oturuyoruz," diye yalan söylüyor Morvo, hiç çekinmeden.

"Evet," diye ekliyorum ben de, "Olanlar... yani şu trajedi nedeniyle bizi okuldan erken bıraktılar."

Polis ne yapacağını bilemez halde bize bakıyor. "Bu zavallılar nasıl oluyor da burada yaşıyor?" diye düşündüğü her halinden belli. Ne var ki, bunu sorgulamaya istekli olmadığından olacak, geçmemizi işaret ediyor.

Kavşağın yirmi metre kadar ilerisinde ilk ölü polisi görüyorum. Breda'ya işaret ediyorum. Koyu kırmızı lekelerle dolu beyaz bir çarşafın altından çıkan bir el görülüyor.

"Ama..." diyor Macello, "Kanı neredeyse simsiyah. Ben kanın daha kırmızı olacağını düşünürdüm."

"Pıhtılaşmış. Kan pıhtılaşır," diye karşılık veriyor Morvo.

Her şey bir anda gözümün önünde netleşiveriyor, her şey gerçek bir hal alıyor aniden. İçinde ezilmiş şoförüyle bir araba, yolun üzerinde cesetler. Polislerin, kamu görevlilerinin, sivil giyimli adamların, gazetecilerin koşuşturmaları, kan ve sessizlikle sarmalanmış bir kaos ortamı.

"Vay canına," diyor Macello. "Hepsini yere sermişler."

"Esaslı!" diye karşılık veriyor Breda.

Sivil giyimli iki adam, direksiyondaki cesedin üzerini beyaz bir örtüyle örtmeye çalışıyorlar ama örtü durmadan kayıp düşüyor. Sonunda boş veriyorlar ve örtü yere doğru kayıyor, onu kimse yerden almıyor.

* * *

Tekrar motorlarımızın üzerindeyiz, hangarlarıyla Trionfale Kalesi tüm dikkat çekiciliğiyle yanımızdan geçip gidiyor. Monte Mario tren istasyonu kavşağına vardığımızda Stock 84'e ait dev bir reklam panosu, Roma'ya göç etmiş, henüz düzenini kuramamış güneyli ailelerin gecekondularını destekleyen sur duvarının ve küçük istasyon binasının üzerinde yükseliyor.

Torrevecchia sokağına dönüyor, işe yaramayan bir başka barikatı geçiyoruz. Kızıl Tugaylar, Aldo Moro'yu kaçırmışlar ve polisler şerit çekmekten ötesini yapamıyor. Breda'nın Califfone'si, Morvo'nun Benelli'sini takip ederek Standa dolaylarından sola doğru yönelip bizi mahallemize ulaştıracak yola sapıyor.

Primavalle, fedakârlıklarla inşa edilen, iki üç katlı küçük sarı evler, Kamu Konut Dairesi'nin sahibi olduğu arsalar, iki meydan ve Borromeo adında bir sokaktan oluşan bir mahalle. Fani Sokağı'nda yaşayanlardan birini buraya getirseniz, buranın Roma'da bir yer olabileceğine inanmaz bile.

Duvarların birinde, BR* - 5, HÜKÜMET - 0 yazıyor. Tabela yerine İtalyan Komünist Partisi'nin orak ve çekiçli soluk kırmızı bayrağını kullanan Pardo'nun barında duruyoruz.

"Chinotto içiyor muyuz?" diye teklifte bulunuyorum.

"Çok iyi olur ama bende bir kuruş bile yok," diye karşılık veriyor bana Macello.

"Bende beş sent var ama o da yemek için," oluyor Morvo'nun tepkisi.

---

* **Brigate Rosse (BR)** : Kızıl Tugaylar

"Demek ki, Talarico ailesi ödüyor," diyor Breda cebinden bozuk paraları çıkarırken.

Pardo, tezgâhın ardında beliriyor. "İşte budur, yaşasın Talarico Kardeşler" ve bize dört bardak Chinotto dolduruyor.

Zero, bu sabah Serpentone sosyal konutlarındaki uzun saçlılarla birlikte masalardan birinde oturuyor. Onları selamlayarak yanlarına oturuyoruz. Söylemeye can attığımız her halimizden belli, sonunda ben dayanamayıp baklayı ağzımdan çıkarıyorum. "Oradaydık, Zero."

Zero ufak gözlükleri burnunun ucunda, birasından başını kaldırıp şaşkın gözlerle bana bakıyor. "Nerede?"

"Moro'nun kaçırıldığı yerde. Fani sokağında. Az önce, buraya gelmeden oradan geçtik."

"Durum nasıl?" diye soruyor hippilerden biri.

"Esaslı. Polisler bir bok anlamıyorlar. Kıyamet günü gibiydi. Caddeler kontrol noktalarıyla dolu. Ama bana sorarsan öylesine takılıyorlar."

"Eh, aferin," diyor Zero, "Ama işin kötü tarafı, olan bize olacak."

"Neden?"

"Ancak, şimdi polisler bir kaos yaratacaklar, sıkıyönetim, sokağa çıkma yasağı, bilmem ne. Peki, bize faydası? Hiçbir şey."

"Sen neler diyorsun Zero, artık her şey değişecek, göreceksin," diyor uzun saçlı hippi. "Yoldaşlar yukarılara da darbe indirilebileceğini, oradaki kimsenin güvende olmadığını gösterdiler. Emekçi sınıfıyla uzlaşmak zorunda kalacaklar. Hapisteki yoldaşları serbest bırakmak zorunda kalacaklar..."

"Tabi, ne demezsin. Bu sabah olayların nasıl geliştiğini gördün. İşgalde savunma yapan ancak dört kişi vardı. Polis kendine yeniden bir yer edinmek isterse onu alıyor."

"Hep söylüyorum, sen lanet olası aykırı bir tipsin. Üniversiteye gelip toplantılarda yoldaşlarla konuşmalısın. Aksi takdirde varlığını bilseler bile kimsenin Serpentone'ye gelmeyeceği ortada."

"Derdiniz hep de üniversiteliler, değil mi? Peki, ya diğerleri ne olacak? Emekçi yoldaşların, işçilerin, işsizlerin durumu ne

olacak? Ben sana söyleyeyim, onların bir şeye aldırdığı yok. Her şey değişiyor, gün gelecek tahliyeler bu sabahki gibi de olmayacak. Oysa şimdi..."

"Analizlerin doğru değil, Zero. Bir gerileme oldu ama olaylar tekrar hareketlenmeye başladı. Geçen yılın ardından, çoğu genç tekrar alaka göstermeye, gruplarda çalışmaya başladı..."

"Peki, hangi gruplarda? Onlar inceliksiz gruplar. Artık PCI ve Kızıl Tugaylar dışında neredeyse bir bok kalmadı."

"Örgütlerin, işçi sınıfına ait mahallelerdeki gençlerle buluşmasının üzerinden haftalar geçti. Onlarla bir şeyler organize edelim. Biz bu yüzden bu sabah oradaydık, seni ve senin şu "Komiteyi bekleseydik, haberimiz bile olmayacaktı."

Hiç olmadığı kadar sinirim bozuluyordu.

Siyasetle işler böyledir, sinir bozar. Gerçeklerimden konuşup durmaktan ötesini yapan Kızıl Tugaylar'a hayranlık besliyordum. BR- 5, HÜKÜMET- 0! İşte bu gerçeğin ya kendisiydi.

Ermes, biz çıkıyoruz," diyor Morvo.

"Pekâlâ. Bu öğleden sonra ne yapıyoruz?"

"Bilmem. Bugün karışık, her yer polis dolu, görüşürüz."

Macello ve Morvo, Pardo'nun barından çıkarken ben ve kardeşim, Zero ve hippinin bitmek tükenmez tartışmalarını dinlemek yerine salonun arka tarafındaki televizyonu izlemeye koyulduk.

Az evvel Fani Sokağı'nda gördüğümüz gazeteci, elinde mikrofon, duruma uygun, ciddi bir ses tonuyla olay yerinden bildiriyor.

"Frajese," diyor Pardo.

"Kim?" diye soruyor Breda.

"Konuşan pislik, Frajese. Fahişe karısı olan. Kadın filmlerde oynuyordu."

Breda, hatırlamaya çalışır gibi tavana bakıyor. "Ah, evet," diye haykırıyor, "Marina Frajese, kırmızı noktalı filmler yapan."

"Evet, işte," diye onaylıyor Pardo, o arada televizyonun kamerası cesetlerin üzerinde dolanıyor. "Tam bir kaltak o kadın."

12 MAYIS

Macello, zaman zaman sadece kendi kafasında yarattığı şüphelerle bizi şoke eder. Mesela bugün şöyle bir şey ortaya atıyor "Biz neden kadınların gösterisine gitmek zorundayız ki?"

Benim cevabım, sert ve katıksız haliyle şöyle oluyor. "Ancak, bu, Giorgiana Masi'nin ölüm yıldönümü ve onu anma töreni."

"Eh, öyleymiş ama yine de anlamıyorum ben," diye cevap veriyor.

Breda'nın yanıtı kendine has tarzıyla geliyor. "Hayır, anlamadığından değil, sadece puştun tekisin. Ortalık kadınlarla dolu olacak ve sen neden gitmemiz gerektiğini anlamıyor musun?"

Macello, aslında anlıyor ama yine de inceden bir direnç gösteriyor. "Eveeett, ama onlar feministler. Onların derdi benim pipimi kesmek."

Macello'nun bu pervasız muhalefeti Breda'yı sinirlendiriyor, bunun üzerine ben bir kavga patlak vermeden durumu toparlamak üzere araya giriyorum. "Senin pipini kesmek isteyen de kim?! Sen ne diyorsun ya?! Merak etme feministlerden uzak dururuz ama bir sürü arkadaşımız da orada olacak."

Morvo'nun neredeyse hiç sesi çıkmıyor, bu önemli münakaşa sırasında sadece şöyle diyor. "Üstelik de sutyensizler."

Macello, teslim olması gerektiğini anlıyor, fakat hiçbirimiz "kadınlar"ın onu o kadar da etkileyen bir konu olup olmadığından tam olarak emin değiliz. Yine de, "Peki peki..." diye karşılık veriyor.

Bir gösteri için gidilecek de olsa, sonuçta orası şehir mer-

kezi, üstelik kadınlar olacak. Breda, babamın tıraş losyonunu sürüyor. Ben de yakalarını kaldırabildiğim, bana şans getirdiğine inandığım favori gömleğimi giyiyorum. Kardeşimle birlikte evden çıkıp Morvo ve Macello'nun sabırsızlık içinde bizi bekledikleri Pardo'nun barına iniyoruz.

Motorlarımızla Aurelia Antica'ya varıyoruz. Bir manastır duvarının üzerinde, ***MORO, Proletarya TAFINDAN ÖLDÜRÜLDÜ, İMZA: BAĞIMSIZ PROLETER KOMİTESİ***, yazıyor. Motoru kullanan Breda, bana dönüp, "Mario Salvi'ninkiler değil mi bunlar?" diye soruyor.

"Evet! Onlar olmalı!" diye cevap veriyorum, o da kutlama amacıyla kornayla bir melodi patlatıyor. Arkadan da Morvo, muhtemelen bir şey anlamadan aynı şekilde karşılık veriyor.

Yoğunluk daha çok Garibaldi Köprüsü'nde. Bunu görünce üç gün evvel Moro'nun cesedinin bulunduğu Caetani Sokağı'na doğru yön değiştiriyoruz. Yoldaşlar arasında hiç kimse Kızıl Tugaylar'ın onu öldüreceğini beklemiyordu ama bu şekilde de laftan çok gerçek işler yaptıklarını, aksiyona geçtiklerini gösterdiler. Onu sadece üç ay ellerinde tuttular ve bunu da bas bas bağırmadılar. Polisler de hava aldılar. Üstelik Kızıl Tugaylar ne yaptılarsa şehrin göbeğinde yaptılar... İnsanlar da şaşkına döndü, eğer gerçekten güçlü değilsen, durumu kontrol edemiyorsan bu tip bir şey yapamazsın.

Caetani Sokağı demirlerle kapatılmış, bir çevik kuvvet geçmemize engel oluyor. Çiçekler, Hristiyan Demokrat Parti'nin bayrakları, tespih çekerek dua eden başörtülü kadınlar ve Aldo Moro'nun fotoğrafının bulunduğu bir dizi Hristiyan Demokrat afişi var. Afişlerin üzerinde, BAĞIMSIZLIĞA OLAN İNANCIN KALPLERİMİZDE YAŞIYOR, diye yazıyor. Afişlerden birinin altına keçeli kalemle, PUŞTLAR, diye ekleme yapılmış.

Macello, polislerin yanından geçerken hareket çekiyor ama polisler fark etmiyorlar.

Garibaldi Köprüsü'nün üzeri kızlarla dolu. Çiçekli çan etekleri, bol bulüzleri, iki yanda veya arkada örülmüş uzun, kesilmemiş saçlarıyla üniversite birliklerinden kızlar, Buon Pastore'den* feministler ve radikaller de var.

---

* Bir katolik tarikatı

Geçen sene Giorgiana Masi'nin öldürüldüğü noktada, Radikal Parti, İKB* ve Kadın Hareketi'nin çelenklerinin hâkim olduğu rengarenk çiçeklerden bir küme oluşmuş.

Tiber Nehri kıyısı ve Trastevere Caddesi her iki taraftan da kapatılmış. İkisinin kesiştiği yerde ilk bakışta kanla kaplı gibi görünen, çıplak bir kadın, deli gibi bağırıyor. "Benim adım Annamaria, üç kez kürtaj oldum. Üç kez kürtaj oldum. İlki kaynar su ve çamaşır suyuyla. Kaynar su! Çamaşır suyu! İkincisinde yaşlı bir kadın örgü şişiyle içimi deldi. Kan zehirlenmesi geçirip ölüm tehlikesi atlattım. Örgü şişiyle! Hastanede tedavi görürken polislere ihbar edildim. İhbar edildim! Mahkemede hüküm giydim ama temyizde aklandım. Ancak, gerçekten hamile olduğuma dair yeterli kanıt yoktu. Doktorlar, polisler, yargıçlar ve avukatlar hepsi erkekti. Hepsi erkekti! Üçüncü sefer yasa dışı ameliyat yapan bir doktora gittim ve benden elli bin liret istedi." Bu haykırışlarının ardından kadın, yere uzanıyor ve sahneye başka bir kadın giriyor. Bu seferki çıplak değil ama erkek gibi giyinmiş ve yapma penisi bile var.

Macello, geriye doğru birkaç adım atıyor. "Gidelim buradan, bunlar delirmiş." Morvo, kolunu onun omzuna atıyor ve hep birlikte biraz daha tehlikesiz bir yer aramaya koyuluyoruz. Tiber Nehri boyunca uzanan dalgakıranın üzerinde bana sanki daha önceden tanıyormuşum gibi gelen hippi bir grup görüyoruz. Yarısından fazlasının erkek olması onlara katılmak konusunda bizi cesaretlendiriyor. Fakat oldukları yere adım attığımız anda, çiçekli, bol bir etek giymiş, ufak tefek bir genç kız, bizi durdurup hepimize birer el ilanı uzatıyor. "Yoldaşlar," diyor bize, "Evde telefonunuz var mı?" Şaşırarak sorusuna olumlu cevap veriyorum. "O halde bu ilanları alın, yarın öğleden sonra üçte "Corriere della Sera" gazetesinin telefonlarını bloke edeceğiz."

"Esaslı," diyor Breda, "Ama niye?"

"Ancak, Giorgiana için yapılan kutlamayla ilgili makaleyi yayınlamak istemeyen fallosentrik bir gazete bu."

---

* İtalyan Kadınlar Birliği

"Fallo... ne?" diye soruyor Macello.

Kız bize sanki onunla dalga geçiyormuşuz gibi bakıyor. Morvo, durumu kavrayıp kolunu Macello'nun omzuna atıyor ve kıza bakarak konuşuyor. "Bu biraz şapşaldır da. Ama bu onun hatası değil." Ardından topuklarımızın üzerinde dönüyor ve ufaklıktan kurtuluyoruz.

"Ama memeleri güzeldi," diyor Breda.

Hippi grubunda, Serpentone'deki kamu binalarında yapılan tahliyede olanlardan bazıları da var.

En uzun boylu olan beni tanıyıp, "Sen, Zero'nun arkadaşı değil misin, Primavalleli olan?" diye soruyor.

Bu kadarı yetiyor, ardından grubun kalanı bize Peroni birası ikram ediyor. Ben biraları nasıl soğuk tutabildiklerini merak ederken çakmaklarımızla kapakları açıp biralardan uzun yudumlar alıyoruz. Hippinin sigara sarışına bakıp ona elimi uzatıyorum. "Benim adım Ermes."

"Hadi ya," diyor elimi sıkarken, "Ermes... gezginlerin Yunanlı tanrısı değil mi?"

"Eh... evet?"

"Baban mitolojiye mi meraklı?"

"Hayır, ufak büyükbabamın adı."

"Ufak mı?"

"Boyu bir metre elli santim."

Adam gülmeye başlıyor ve kendisini işaret ederek, "Manuel." diyor.

"Ve seninki de," diyorum ve dalga geçiyorum, "İspanyol ismi."

"Ay caramba!" diye karşılık veriyor. "Madridli olan büyükbabamın adı!" ve bu kez ikimiz birden gülüyoruz.

Gökyüzü koyu renk bulutlarla kaplanırken biramdan bir yudum alıyorum. Macello ve Morvo, kaldırımda, Paulista kahvesine ait bir reklam panosunun altında oturuyorlar. Caddenin ortasında iki kız, beyaz bir boya kutusunu arkalarından sürükleyerek büyük bir yuvarlak çiziyor. Yaptıklarını

gören Breda, onlara yardım teklif ediyor ama başarılı olamıyor.

"Sigara içer misin?" diye soruyor Manuel bana.

"Elbette."

"Zero'nun arkadaşları bizim de arkadaşlarımızdır, öyle değil mi Fava?"

Genç çocuk bana bakıp gülümsüyor. Yüzünde çirkin sivilce izleri var ama sempatik görünüyor. Bana bir esrarlı sigara uzatıyor.

"Sağ ol."

"Parmağına yapışıp kalmasın da yeter, kardeşim," diye yanıtlıyor göz kırparak.

O esnada Breda dönüyor ve sigarayı ona uzatıyorum. "Bunların kafa da iyi herhalde," diyor.

"Ne anlamda?"

"Boş versene ya, bu ikisine boya kutusu için yardım edeyim dedim, bana tecavüzcüymüşüm gibi baktılar."

"Bugün bize karşı fazla nazik olmamak daha iyi belki de."

İkimiz birden sesin geldiği tarafa doğru dönüyoruz. Kumral bir kız bize gülümsüyor. Manuel, bizi onunla tanıştırıyor, adı Luce.

"Breda," diyor kardeşim.

"Breda mı?" diye soruyor kız şaşkın bir şekilde.

"Breda, evet." ve kardeşim hayatında ilk kez adının neden Breda olduğunu açıklamak zorunda kalmıyor. Luce, gülümsüyor ve Breda, ışık hızıyla sigarayı ona geçiriyor. Bitti, belli ki artık oyun dışıyım. İkisi sohbet ederlerken ben ikinci biramı içiyorum. Gökyüzü, yağmur yağsın mı yoksa yağmasın mı diye kararsız kalmış gibi gözüküyor.

Macello, bir parça üzgün, tek başına kaldırımda oturuyor; yanına gidiyorum. Morvo ise ortalarda yok, sıvışmış.

"İyi tipler, değil mi?" diyorum.

"Onlar mı?" diye soruyor üniversitelilere bakarak. "Evet. Bira falan ikram ediyorlar, iyiler, evet."

"Breda'nın kaptığını gördün mü?" diye üsteliyorum.

"Hoş kız... Ama burası benim pek hoşuma gitmedi. Burada herkes okullu. Ve ne kadar okullu olurlarsa onları o kadar az anlıyorum. Baksana şuraya," diyor bana bir el ilanı uzatarak.

İlanın üzerinde, FARKINDALIK KURSLARI, altta ise ERKEKLER İÇİN DE SINIF MEVCUT, diye yazıyor.

Macello'nun gözü korkmuş olmalı ve belki de benim de öyle. Az ileride birkaç kız trompet ve flüt çalıyorlar, o sırada güneş koyu bir bulutun arkasında kayboluyor.

Köprünün Largo Argentina tarafındaki kalabalıkta bir hareketlenme oluyor, bu arada polisler orayı ablukaya alıyor.

"Yağmur yağıyor diye mi yoksa insanları mı yakalıyorlar," diyorum.

"Belki, her ikisi de," diye ekliyor Macello.

Köprünün ilerisindeki hareketlenmeye aldırış etmeden, gösteriye başka insanlar da katılıyor. Breda, bir esrarlı sigara daha yakıp döndürmeye başladığında, biramı bitiriyorum. Morvo, her zamanki gibi sessiz bir şekilde aniden ortaya çıkıveriyor. Yanında bembeyaz tenli, sarışın bir kız var.

"Bu kim?" diye soruyor Macello, etkilenmiş bir şekilde kızı işaret ederek.

"Bilmem," diye cevap veriyor Morvo, sigaradan bir nefes çekerken.

Arkadaşına kendimi tanıtıyorum ama kız elini uzatmıyor ve eğilip sırıtarak Morvo'nun kulağına bir şeyler söylüyor. Arkalarında bir duvarda, ***GIORGIANA YAŞIYOR VE BİZİMLE BİRLİKTE KOMÜNİZM ADINA SAVAŞ VERİYOR***, yazısını henüz bitiriyorlar.

"Bu ne böyle? Bunun kafası mı iyi?" diye soruyor Macello.

"Bilmem," diye cevap veriyor Morvo.

Yüzüne doğru elimi sallıyorum ama kız, hiçbir şeyin farkında değil.

"Morvo, haberin olsun bu kız olmuş," diyorum ona.

"Ah," diyor, "Bu birçok şeyi açıklıyor."

Etrafımızdaki müziğin yoğunluğu artıyor, Bennato'nun "Gatto e La Volpe"sinden dizeler duyuyorum. Gökyüzü yağ-

murdan ve akşam saatinden dolayı iyice kararırken biralar ve esrarlı sigara dönmeye devam ediyor. Ardından küçük bir patlamaya benzer bir ses işitiyorum ve Tiber'e doğru bakıp biber gazı atmaya başladıklarını görüyorum.

Bir an her şey donmuş gibi oluyor. Müzik aniden kesiliyor, yerde yatan kızlar ayağa kalkıyorlar, biralı arkadaşlar oldukları yerde hiç kıpırdaman duruyorlar. Herkes bir süre korkulu gözlerle etrafına bakınıyor. Sonrasında Trastevere Caddesi'ne doğru bir hareket başlıyor.

Kalabalığın içinde arkadaşları arıyorum ama kimseyi bulamıyorum, onları gözden kaybediyorum. Böyle durumlarda kendimi mümkün olabilecek en kötü duruma düşeceğimi biliyorum: herkes koşarken ben hareketsiz kalıyorum. Sanki sırtımda bir hedef tahtası varmış gibi duruyorum. Şu anda beni vuracaklar, biliyorum. Başımı kaldırıp gözkyüzüne bakıyorum ve sokak lambalarının ışığıyla aydınlanan nehir kenarındaki çınar ağaçlarının yapraklarını görüyorum. Hafif bir rüzgâr onları hareketlendiriyor ve yaprakları kıpırdatanın ıslık çalan kurşunlar olduğunu düşünüyorum. Şimdi beni vuruyorlar, ölüyorum, öldüm.

"Burada durmuş ne halt ediyorsun?!" diye bağırıyor Breda, kulağıma doğru. "Kıpırda!" deyip beni itiyor, tökezliyorum. Luce'yle elele, kaçmaya başladığını görüyorum. Dehşet anının geçmiş olmasından memnun, arkasından koşuyorum ama polisin beni sırtımdan vurmayacağına hâlâ pek ikna değilim. Zaten Giorgiana da böyle ölmemiş miydi?

Soluk soluğa ara sokaklara dalıyor ve ilk gördüğümüz kapıdan içeri girmeye çalışıyoruz. Ama kapı açılmıyor.

"Burası dolu!" diye bağırıyor içeriden bir adam.

"Açın şu kahrolası kapıyı, açın!"

"Zaten çok kalabalığız, başka bir yer bulun!"

Koşmaya devam ediyoruz, bir kızın hıçkırdığını işitiyorum, bir yan yola çıkıyoruz ve küçük bir kapıdan Manuel görünüyor. "Gelin!" diye bağırıyor, "Acele edin!"

Aceleyle içeri dalıyoruz ve Manuel kapıyı arkamızdan kapatıyor. Burası küçük bir lobi ve içeride yaklaşık yirmi kişiyiz,

çoğu ilk kata çıkan merdivenlerde oturuyor. Yukarıdan bir kız aşağı bakıyor. "Hayır, buradan çıkış yok!"

"Şimdi ne yapacağız?" diye soruyor uzun bıyıklı, sıska bir tip.

"Susun da duymasınlar," diye fısıldıyor bir köşeden kızın teki.

"Eğer annemi ararlarsa benim işim biter," diyor gözyaşları içinde bir başkası.

Breda, Luce ve Manuel dışında aralarında kimseyi tanımıyorum. Manuel, kapıya yaslanıp sert bir şekilde itiyor. Gülümseyerek bize doğru dönüp konuşuyor "Kapı sağlam, merak etmeyin."

Dışarıda jandarmanın ağır botlarının kaldırım taşları üzerinde çıkardığı sesleri duyuyoruz. Şimdilik bizim olduğumuz binaya giriceklermiş gibi görünmüyor.

İlk katta bir kapı açılıyor. Yaşlı bir adam kapıdan bakıyor. "Merak etmeyin," diyor. "Burada kimse polislere kapıyı açmaz. Sadece üçüncü kattakine dikkat edin, adi bir faşisttir." Gözlerini dikip bize bakıyor, sonra bir kız ona, "Teşekkürler yoldaş," diye fısıldıyor ve adam kapıyı kapamadan önce bize dönüp yumruk selamı yapıyor.

Breda, ayağa kalkıp, "Ben üçüncü kata çıkıyorum, böylece bir numara çeviremezler." diyor. Breda, genelde faşistleri pek iplemez, aceleyle arkasından seğirten Luce'yi etkilemeye çalışıyor olmalı. Ben yine de onu yalnız bırakmıyorum.

Üçüncü kata geldiğimizde Breda, kararlı bir şekilde kapı zilini çalıyor ama kimse cevap vermiyor. Zili tekrar çalıyor.

"Gidelim, evde yoklar," diyorum.

"Bekle. Dinle."

Breda, kulağını kapıya dayıyor. Ses çıkarmadan dinliyoruz.

İçeriden hafif bir televizyon sesi geliyor. Cynar reklamındaki Calindri'nin sesini ayırt edebiliyorum.

Breda, zili tekrar çalıyor.

"Kim o? Gidin buradan, bela istemiyorum."

Yaşlı bir kadın sesi bu.

"Evde yalnız mısınız, hanımefendi?"

"Kimsinz siz? Ne istiyorsunuz?" Breda, bir an duraksayıp düşünüyor.

"Oğlunuzun politikayla alakası var mı?"

Alçak sesli bir nefes verme sesinin ardından kadın, "Şu anda yok. Ona... ona zarar vermeyin, çok iyi bir evlattır."

"Onu rahat bırakacağız, hanımefendi, ama dikkatli olsa iyi olur, şimdi eğer birisi alt kapıyı çalarsa hiçbir şekilde açmayın, anladınız mı? Hiçbir şekilde."

"Evet..."

"Aksi takdirde geri geliriz. Oğlunuz için. Anladınız mı, hanımefendi? Geri döneriz ve siz de onu bir daha göremezsiniz."

"Anladım. Ah, Tanrım, anladım, açmam, açmam."

"Tamam," diyor Breda ve susuyor.

Birbirimize bakıyoruz. Breda'nın aklı başında ama yaşlı bir kadını tehdit ettiğine yine de inanamıyoruz. Nihayet Breda'nın kapıyı ilk çaldığı andan beri tuttuğum nefesi bırakıyorum.

"Lanet olası fahişe," diyorum.

Breda, bana dönüp memnun bir şekilde gülümsüyor. Luce ise bana onaylamayan bakışlarla bakıyor. "Cinsiyetçi," diyor.

Merdivenlerden giriş katına geri iniyoruz. Sessizce duruyoruz, ben partizanların da baskınlar sırasında böyle hissediyor olabileceklerini düşünüyorum. Yakalanma korkusu içinde, nefes bile almadan, karanlıklarda gizlenerek... Ardından birinin;

Le bionde trecce
gli occhi azzurri e poi
le tue calzette rosse,

dizelerini söylediğini işitiyorum.

"Bu kim, Macello mu?" diyor Breda.

"Bana da öyle geldi," diye karşılık veriyorum.

"Bayağı iyiymiş," diyor birisi.

Bir başkası, "Şarkı söyleyen kim? Ses nereden geliyor?" diye ekliyor.

E l'innocenza sulle gote tue
due arance ancor più rosse.
"Buradan gelmiyor," diyorum. "Dairelerden birinden geliyor olmalı."
"Hayır," diyor Manuel. "Yan taraftan geliyor."
E la cantina buia dove noi
respiravamo piano
e le tue corse, l'eco dei tuoi no, oh no
mi stai facendo paura.
Şimdi herkes Macello'nun inanılmaz sesini dinlemek için iyice sessizleşiyor, Breda ve Luce birbirlerine sarılıyorlar ve bana sanki Manuel, tahta terlikli ve koca memeli bir kızın elini sıkıyormuş gibi geliyor. O sırada dişi cinsiyete ne tür bir kötülük yapmış olabileceğimi düşünüyorum, Ancak, eli boş, havaya bakan sadece kadınların pek ilgi göstermediği Macello ve ben kalmışız.
Dove sei stata
cosa hai fatto mai?
"Bu şarkı söyleyen arkadaşın yakışıklı mı?" diye soruyor bana alnının ortasına yıldız resmi olan esmer bir kız.
Sinirli bir şekilde ona bakıp, "Hayır, yakışıklı değil, yüz kilo bir şey." diyorum. Bir tek Macello'ya kız bulmam kalmıştı zaten.
Sonra Luce'nin karanlıktan gelen sesini işitiyorum. "Hem cinsiyetçi hem de pisliğin teki."

29 MAYIS

Bu sabah Breda faşistlerin Braschi Kalesi'ndeki yazısını değiştirmek istedi. Saat altıya doğru, elimizde kırmızı bir boya kutusuyla evden çıkıp Califfone'ye atladık. Breda, Sacchetti Ormanı'na giden yola park ettikten sonra motoru açık bıraktı.

"Tanrı aşkına, Breda, kapat şunu, sorun yaratacak, duymuyor musun!"

"İyi de kapatsam da onca trafikte yine aynı şey oluyor, hiç olmazsa böylelikle icap ederse daha hızlı uzaklaşabiliriz buradan."

"Öyle olsun ama acele edelim." Fırçayı çıkarıp boya kutusunu açıyorum. Breda, bonkörce boya kutusuna daldırdığı fırçayı çıkarıp faşistlerin yazdıklarının tam altına yazmaya koyuluyor: POL-.

"Yine de," diyorum, "Motor açık bir şekilde yarım kilometre uzağa park etmektense, motor kapalı halde buraya park etmek daha iyi olurdu, değil mi?"

POLİSİN - kelimesini yazmakla meşgul olan Breda, bana cevap bile vermiyor.

"Dikkat et, eğik olmasın."

Kardeşim tam, UŞAKL- yazmaya başladığında fırçasından damlayan kırmızı boyaya aldırmadan, irkilerek dönüp bana bakıyor.

"Sen yazmak ister misin?" diye soruyor.

"Hayır, hayır, sen çok istiyordun."

"Madem ben çok istiyordum bırak da bitireyim. Sen de Califfone'ye bak. Şurada, aramız yüz metre bile yok" ve sanki motosikletiyle talihsiz bir anlaşma yapmış gibi, motor son bir uğultu çıkararak susuyor.

Bu esnada, etrafımızdaki insan trafiği artıyor. Yeşil bir 128, bizi sinir etmek adına hafifçe korna çalıyor. 46 numaralı tramvay biraz ileride duruyor ve küçük bir grup kadın iniyor.

Breda, memnun bir şekilde sonuca bakıyor:

POLİSİN UŞAKLARI.

"Haydi, gidelim," diyorum.

"Bekle," deyip fırçayı duvardan hiç çekmeden Kızıl Tugaylar'ın beş köşeli yıldızını çiziyor.

"İşte oldu," diyor.

Eserimizi mutlak bir gururla inceliyorum, fakat belli ki başkaları da aynısını yapıyor, Ancak, başımızın tam üstünden gelen bir sele irkiliyoruz. "Ne bok yazıyorsunuz, komünist bozuntuları!!!"

Başımı kaldırdığımda beyaz saçlı, henüz traş olmamış bakımsız sakalarıyla beyaz atletli bir adamın ilk katın pencere pervazından dışarı baktığını görüyorum. "Mirko!" deyip duruyor. "Mirko kalk! Komünistler geldi! Mirko! Salvatore! Lanet olsun, uyanın! "

Bu binada, ilk katın pencereleri çok yakında. Birinci kat için oldukça alçak, ya da yüksek bir giriş katı. Herif çığlık çığlığa haykırırken Breda atılıp suratına bir tokat indiriyor.

"Lanet olsun!" diye haykırıyor adam çılgına dönmüş bir halde. Kardeşimi yakalamak için eğiliyor ama ben bir hamlede ona engel oluyorum ve onu sürükleyerek camdan dışarı çekiyorum.

Vücudunun yarısı içeride yarısı dışarıda asılı kalan herife yapışıyorum, Breda bundan faydalanıp adamın kaburgalarına iki yumruk indiriyor. Arkasından da hızını alamayıp kulağının arkasına bir tokat daha patlatıyor. Bunun üzerine adamın nefesi kesiliyor. Onu bıraktığım anda beni ısırmaya kalkıyor. Vücudu dışarı doğru kaymaya başlıyor ama içeriden birisi yetişip ayaklarına yapışıyor ve onu evin içine doğru çekiyor.

"Baba!" diye bağırıyor bir ses. "Baba! Sana ne yaptılar?!"

Breda'yla göz göze geliyoruz ve birlikte Califfone'nin olduğu tarafa doğru koşmaya başlıyoruz.

"Alçak herifler!" diye bağırıyorlar arkamızdan. "Onu öldürdünüz! Puştlar! Lanet olası pislikler!"

Caddenin kaldırımsız olan tarafı boyunca koşmaya devam ediyoruz. Her an bir siren sesi duyacağımızdan korkuyorum.

"Gerçekten öldü mü acaba?" diye soruyorum motosikletin motorunu çalıştırmaya uğraşan Breda'ya.

"Ne ölmesi be," diyerek gülüyor, "Ona sadece iki esaslı tokat indirdim!"

Güneş artık tamamen doğdu, etraftaki kısa boylu evleri ve Mattia Battistini sokağı boyunca dizilmiş reklam panolarını aydınlatıyor. Kollarımı kardeşimin boynuna sıkıca dolamış, faşistlerin evinin altında bıraktığımız boya kutusunu düşünüyorum: binlerce liret boşa gitti. Boyayı 14. Bölgedeki PCI şubesinden aldığımız için gerçek olmayan binlerce liret.

"Saat yedi," diyorum kardeşime, "Şimdi saat sekize kadar ne yapacağız?"

"Seni bilmem, ben uyumaya eve döneceğim."

Breda her durumda uyuyabilme kapasitesine sahiptir, bu nedenle odasına kapanıp bir saat daha uyuyor ve ben de onu beklerken Pardo'nun barında bir masaya kurulup"Lotta Continua"yı okuyorum.

İki saat sonra okulun kapısında Morvo ve Macello'yu beklemeye başlıyoruz.

"Kafeye gidelim mi?" diye teklifte bulunuyor Morvo.

"Gidelim," diye karşılık veriyor Breda.

"Ama ben zaten bugün iki kez kahvaltı ettim," diyorum karşı çıkarak.

Macello, sırıtıyor ve kolunu boynuma dolayıp beni küçük bir kafeye doğru sürüklüyor.

Dördümüz birlikte boş fincanlarla dolu bir masaya oturuyoruz. Breda, diğer ikisine pencereden sarkan faşisti anlatıyor ve hepimiz birlikte gülmekten kırılıyoruz. Bu arada, saat dokuz buçuk oluyor.

"Benim derse girmem lazım," diyor Macello.

"Haydi ama, niye?" diye soruyorum.

"Saat on birde Matematik dersi var. Hoca bana diş biliyor, beni derste görse iyi olur."

Hep birlikte kalkıp okula giriyoruz. Girişteki duvar çeşitli komite ve grupların posterleriyle kaplı. Başkan yardımcılığının kapısı geceleyin yerinden çıkarılmış ve birkaç "vandal" bütün yoklama defterlerini götürmüş. "Ne üzücü," diyor Morvo alaycı bir şekilde, "Hırslarını zavallı kayıtlardan çıkarmışlar..." Arkasından da sınıfa giriyor.

Macello da bizi bırakıp üçüncü kata çıkan merdivenlere yöneliyor.

"Bugün kaçta çıkabilirsin?" diye soruyor bana Breda.

"On ikide çıkarım, Latince dersim var ama hoca senenin başından beri izinli."

"Benimle üniversiteye gelir misin?"

"Üniversiteye mi? Ne yapmaya? Luce'yle mi görüşeceksin?"

"Evet, haydi gel. Bir arkadaşını getireceğini söylemişti."

"Kahretsin, Breda, bana bunu sabah söyleyebilirdin. Faşistlere gideceğiz diye yıkanmadım bile."

"Gitmeden evvel eve uğrarız, zaten annem yok, bugün Boccea'da temizliğe gitti."

"Peki ama bende bir liret bile yok."

"Ne sinir bozucusun, sana bin liret borç veririm, lanet olsun."

Bu kardeşçe sevgi gösterisinin ardından Breda bana veda edip sonra merdivenlerin tepesinden bana sesleniyor. "Bu sabah bayağı esaslıydı, değil mi?"

Breda'yla birlikte üniversiteye vardığımızda her zamanki gibi polis cipleriyle karşılaşıyoruz. Kardeşim, Califfone'yi bir direğe bağlıyor ve içeri giriyoruz. Polisler bizi görmüyor, durmuş sigara içiyorlar.

Bugün, aslında dünyada her günün olması gerektiği gibi parlak, aydınlık ve taze bir gün. Sosyal Bilimler Fakültesinin merdivenlerinde yüzlerce genç kamp kurmuş. Hepsi bizden daha büyük görünüyorlar, Breda bile huzursuz görünüyor. İyi bir izlenim yaratmak için ikimiz de birer Sigara yakıyoruz. Fakültenin duvarlarında şu slogan yazıyor: ***KOMÜNİST PARTİ DEĞİL, Proletarya YAPAR.***

Sınıfların arasında biraz geziniyoruz ama Luce'yi bulamıyoruz. Sonra onu, hepsi uzanmış halde bankın üzerine yerleştirilmiş Philco marka bir radyodan Radyo Radicale dinleyen yirmi kadar feminist kızın arasında görüyoruz.

"Seni dışarıda bekliyorum," diyor Breda, Luce'den anladığına dair bir işaret gelmeden dışarı çıkıyor

Koridora yerleşip Breda'nın sigara paketini tüketmeye devam ediyoruz.

"Sen bunları önemli bir kutlama olursa diye mi saklıyordun?"

"Yoo, bahiste kazanmıştım."

"Ne zaman?"

"Geçen gün."

"Hayır yani," diyorum gülerek, "Bana ne zaman söyleyecektin?"

Böyle güzel bir gün için zaman acımasızca ilerliyor. Manuel ya da Fava'yı görebilme umuduyla etrafı kolaçan ediyorum. Belki Fava'da biraz ot vardır.

O sırada feministlerin olduğu sınıftan bir gürültü duyuluyor ve Luce, koşarak sınıftan çıkıp Breda'nın boynuna atlıyor. Onu öperken bir yandan da boğulur gibi haykırıyor. "Kazandık! Kazandık!"

"Ne kazandınız?" diye soruyorum şaşkın bir halde.

Luce, bana alev alev yanan gözlerle bakıyor. "Kürtaj yasasını onayladılar. Bugün olduğunu bilmiyor muydun?"

"Gerçekten de, Ermes, bazen beni de şaşırtıyorsun," diyerek tasdik ediyor acımasızca Breda, belli ki onun da haberi yok.

"Kutlamak için Navona meydanına gidiyoruz, siz de gelsenize, çocuklar?"

"Elbette," diye cevap veriyorum, tam ben bunları darken başka bir ses soruyor. "Sen Breda'nın kardeşi misin?"

Arkamı dönüyorum ve Hint işi bir bluz giymiş, gözlüklü, kıpkırmızı (kırmızı saçlı, kırmızı çilli) bir kızla göz göze geliyorum. Luce, bizi tanıştırıyor. "Ermes, Virginia. Virginia, Ermes."

"Sen küçüksün," diyor kız eğlenerek.

"Küçük mü? Hayır, on sekiz yaşındayım," Gerçi bu da pek doğru sayılmaz, daha on sekiz olmama birkaç ay var. Daha fazla saçmalamaya imkân bulamadan kutlama yapmak üzere Breda ve diğerlerine katılıyorum. 64 numaralı otobüsle Navona Meydanı'na ulaşıyoruz. Pencerelerden sarkan kızlar korolar halinde şarkılar söyleyerek yumruk salamı yapıyorlar. Nazionale Caddesi'nde bir Citroen 2CV görüyoruz. Arabanın tavan penceresinden çıkmış iki kız, kırmızı bayraklar sallıyorlar, suratlarına güneş resmi çizmişler. Başımı gökyüzüne kaldırıyorum, tam tepemizdeki iki küçük beyaz bulut kümesi de kendilerince kutlama yapıyor gibi. İçimden o anı asla unutmayacağımı tekrarlıyorum.

Kadınlardan oluşan büyük çemberler, yer yer turistlerle dolu meydanı geçiyorlar. TİTREYİN, CADILAR GERI DÖNDÜ, TITREYİN. Cinque Lune meydanına bakan tarafta polisler toplanmış. Ufak bir sahnede değişmeli olarak şarkılar söylenip şiirler okunuyor. Breda ve Luce neredeyse anında KATİL BAŞKAN yazılı bir afişin altında kendi köşelerine çekilip sarmaş dolaş oluyorlar.

Virginia, yanımda kalıyor ama benim param yok, biram yok, sigaram yok, otum yok. Breda, bir şekilde bana o bin lireti vermeyi "unuttu". Utanç içinde yutkunuyorum: Bir şeyler söylemem gerek.

"Fassbinder," gibi bir şey diyerek buzları kırmaya çalışıyor, fakat o tam bunu söylerken o lanet olası gürültüyü tekrar işitiyorum, birkaç jandarma on kadar biber gazı atıyorlar. Birkaç saniye içinde bir izdiham oluyor. Silah sesleri duyuyorum. Breda ve Luce, koşar adımlarla yanımıza geliyorlar. "Ateş ediyorlar!" diye bağırıyor Breda bana, başımı evet anlamında sallıyorum.

"Cehenneme gidin!" diye haykırıyor yanımızda duran bir herif ve jandarmalara doğru bir molotof atıyor. Breda, arkasına sığındığımız çeşmenin ardından yükselip bakıyor. "Kısa atış," diye yorum yapıyor.

Hava nefes alınamaz hale geldiğinde meydanı terk etmeye

karar verip Campo de' Fiori'ye yöneliyoruz. Orası yoldaşlarla dolu, hatta Macello'yla Morvo'yu ve isminin Ondina olduğunu öğrendiğim kafası güzel sarışın kız arkadaşını da görüyoruz. Birisi Giordano Bruno'nun heykelinin üzerinde kırmızı bir bayrak sallıyor. Manuel ve üniversiteli hippiler de orada.

Navona meydanının sadece yirmi, yirmi beş metre ilerisindeki bu sessizlik inanılır gibi değil, kimse bu günün bozulmasını istemiyor. Birkaç bira elden ele dolaşıyor. Virginia, elimi tutuyor. Breda ve Luce, öpüşüyorlar. Fava, bir esrarlı sigara sarıyor. Manuel, Sosyal Demokratların afişlerinin olduğu bir bariyeri deviriyor. Morvo ve kız arkadaşı, sigara kâğıtlarını yalıyorlar. Macello, pastaneden elinde peynirli pizzayla dönüyor.

Ardından Vittorio Bulvarı'ndan geldiğini düşündüğüm bir patlama duyuluyor ve yeniden bir izdiham oluyor. Mario Salvi tarafından Primavalleli birkaç çocukla karşılaşıyoruz.

"Yoldaşlar bir panzeri havaya uçurdular!" diye bağırıyorlar bize doğru. "Polisler simsiyah oldu, şu taraftan geliyorlar."

Çoğu ara sokaklara dağılıyorlar. Breda, Manuel ve tanımadığım diğerleriyle bir şeyler fısıldaşıyor. Virginia'yla birlikte bir kepenk bulup önünde çömeliyoruz.

"Ermes," diyor, "Ben onlarla gidiyorum. Ara sokaklara girip polislerin arkasından geçeriz. Sen ne yapacaksın?"

Ona bakıyorum, Virginia'nın hafifçe elimi sıktığını hissediyorum.

"Ya Luce?" diye soruyorum.

"Luce, diğer arkadaşlarla nehir kıyısına, oradan da eve gidecek, ortalık çok tehlikeli."

Demek ki böyle olması gerekiyormuş diye düşünüyorum. Oysa öyle güzel bir gün gibi başlamıştı ki.

"Yanında yüzümü örtebileceğim bir şeyin var mı?" diye soruyorum Virginia'ya.

Çantasından büyük bir mendil çıkarıyor, o da kırmızı, mendili boynuma bağlıyor. "Ben Luce'yle gidiyorum," diyor ve dudağımın kenarından hafifçe öpüyor. Midemde bir dalgalanma hissediyorum, kalbim yerinden çıkacak gibi oluyor.

Bana yüzünde anlayamadığım bir ifadeyle bakıyor ve ben onu çok uzaklara götürmek istediğimi düşünüyorum.

Ne var ki Virginia, hemen ardından yanımdan uzaklaşıyor ve yan sokaklardan birinden ellerinde sapan ve demir bilyelerle dolu torbalarla yoldaşlar çıkıp yanımıza geliyorlar ve biz de onlara katılıyoruz.

***

Biber gazlarının, alevler içindeki çöp tenekelerinin ve yanmakta olan arabakarın dumanı, dev bir bulut oluşturarak havayı nefes alınmaz hale getiriyor. Bir yandan öksürüp bir yandan tükürerek bir binanın arkasına saklanıyoruz. Hepsi hepsi on beş kişiyiz. Manuel, eliyle bize işaret ediyor. "Orada, yirmi metre ileride, sağda."

Bakmak için eğiliyorum. Soluk yeşil bir tabelada, AVCILIK VE BALIKÇILIK GEREÇLERİ yazıyor. Birilerinin, "Yüzünüzü kapayın," dediğini duyuyorum ve etrafımdaki herkes koşmaya başlıyor. Ayağa kalkıp ben de koşmaya başlıyorum. Solumda Breda'nın olduğunu fark ediyorum; Macello ve Morvo da buralarda bir yerlerde olmalı.

Dükkânın önüne geliyorum. Birisi benden önce içeri girmiş, alarm tüm gücüyle çalıyor, kepenk parçalanıp birinin içeri girebileceği kadar açılmış. Fava, kollarında üç adet çifteyle yanımdan geçiyor, onu "Koşun, koşun!" diye bağıran Manuel takip ediyor. Bir grup jandarma Cavour Sokağı'ndan bize doğru koşarak geliyorlar. Yoldaşlar bir anda dağılıyorlar ama ben yukarı katlanmış kepenkin önünde donakalmış halde hareketsiz duruyorum.

Eğilip içeriye bakıyorum. İçerisi zifiri karanlık. Bir yılan gibi içeri doğru kayıveriyorum.

Dükkânın camı aniden çatırdamaya başlıyor ve jandarmaların silahından çıktığı belli olan üç adet kurşun deliği görünür hale geliyor.

Dükkânın altı üstüne getirilmiş, silah dolapları açılıp boşaltılmış. Yerde kurşunlar, balık oltaları, kancalar ve tüfek

malzemelerinden oluşan bir yumak var. Uzaktan sokağa doluşan aynasızların koşuşlarını duyuyorum. Bir rüyada –ya da bir kabusta– gibi koşarak kaçmam gerektiğini biliyorum, fakat aynı zamanda burası beni karşı konulmaz şekilde içine çekiyor.

Etrafa göz atıyorum ama alabileceğim bir şey göremüyorum, gözlerim yaşlardan ve heyecandan dolayı buğulu, baktığım her yerde beyaz parlamalar oluyor. Virginia'nın kırmızı mendilini indiriyorum, suratım terden sırılsıklam. Tezgâhın etrafından dolanıyorum. Evraklar, makbuzlar, faturalar, silah katalogları ve dergiler etrafa saçılmış. Kırılmış cam parçaları da var ve kasa açılıp boşaltılmış. Hiçbir şey bulamıyorum, bir bıçak bile yok.

Tezgâhın altındaki bölmeye bakıp, av tüfeklerinde kullanılan kurşunların ve hedef tahtaları için kullanılan büyük kartonların olduğunu görüyorum. Ama hiç silah yok.

"Çıkın, pislikler!"

Jandarmalar. Dükkanın önündeler.

"Çıkın hemen!"

Beni fark etmeyeceklerini umuyordum ve belki gerçekten de fark etmediler. Belki sadece şüphe ediyorlar.

"İçeri giriyoruz! Ellerinizi kaldırın, anlaşıldı mı?"

Bu benim için geçerli değil. Tezgâhın altında mümkün olduğunca büzülüyorum ve kapağı yarı yarıya kapıyorum. Boğazım yanıyor, öksürmek istiyorum. Yutkunuyorum ve hedef tahtalarını kendimi az da olsa örtecek kadar hareket ettiriyorum. Kepenkin hareket ettiğini duyuyorum. İçeridedeler. Nefesimi tutuyorum. Kaka yapmak istediğimi düşünüyorum.

"Onbaşı, arka odayı kontrol edin," diyor bir ses.

Ortalığı gürültülü bir şekilde aradıklarını duyuyorum, o sırada bir çift ayak sesi, benim saklandığım tezgâha doğru yaklaşıyor.

"Burada kimse yok, şef."

"Tuvaleti kontrol ettin mi?"

"Evet efendim?."

"Kaçmış puşt herifler. Burayı ne hale getirmişler baksana."

Yine ayak sesleri işitiyorum. Birisi yazar kasayı açıp içini karıştırıyor.

"Hiçbir şey yok, bir liret bile."

"Onbaşı, DIGOS'lar* gelmesin, buraya bir nöbetçi koyun."

"Emredersiniz."

Tekrar ayak sesleri duyuyorum ama bu kez dükkandan çıkıyorlar. Birisi kepengi indirmeye çalışıyor ama başaramıyor. Küfrediyor...

Kapana kısılmış durumdayım, dükkanın dışında en az iki polis memuru var. En ufak bir kaçma şansım yok. Aklımdan hızla yarına kadar tezgahın altında kaldığımı ve ertesi gün olduğunda dükken sahibinin şaşkın bakışları arasında kendimi sokağa attığımı geçiriyorum. Fakat belki de akşam olmadan zabıt tutması için bir polis gönderip arama yaptıracaklardır.

Ne kadar yerim olduğunu anlamak için kolumu uzatmaya yelteniyorum, elim yağa bulanmış bir bez topağına değiyor.

Dokunduğumda şeklinden içinde bir tabanca olduğunu tahmin ediyorum. Bez topağı bir düğümle bağlanmış, pis metal tadındaki kumaşı kemirerek düğümü açmam birkaç dakikamı alıyor. Sonunda ipi koparıp kumaşı yırtmayı başarabildiğimde, bunun kesinlikle bir tabanca olduğunu anlıyorum ama karanlıkta tam olarak seçemiyorum. Kabzasını kavrıyorum: Ağır ve soğuk.

Ses çıkarmadan ve sürünerek sığınağımdan çıkıyorum. Jandarmalar beni duymuyorlar, dışarısı siren ve bağrışmalardan geçilmiyor, buna pek şaşırmıyorum. Tezgâha sokulup tabancaya bir bakıyorum: Küçük, ince bir namlusu ve pütürlü bir kabzası var. Dolu olup olmadığını anlayamıyorum, emniyet mandalı olup olmadığını bilmiyorum. Sürünerek dükkanın kapısına gidiyorum. Dışarıda iki jandarmanın uzayan gölgelerini görüyorum ama kepenk yarıya kadar açılıp bağlanmış.

---

* İtalyan Polis Teşkilatı, terörle mücadele şubesi

Yere oturup aklıma iyi bir fikir gelmesini diliyorum. Beni yakalarlarsa kafama sıkacakları düşüncesinden başka bir şey düşünemiyorum. Bir silahım var ama muhtemelen bir işime yaramayacak.

Mesanem yanıyor, bu da tüylerimi diken diken etmeye yetiyor. En az iki saat geçmiş olmalı. Durduğum yerden vitrin camından sadece dükkânın tabelasını görebiliyorum. İki küçüki şişman melek bana bakıyorlar.

İki jandarmanın konuşmalarından, kasılan hallerine rağmen, korku içinde oldukları anlaşılıyor. Bizim gibi komünist, keş ve hippi olanların, ölmesi gerektiğini söylüyorlar. Bu ülkeye gerekli olan tek şeyin Mussolini olduğunu, her şeyin suçlusunun politikacılar olduğunu tekrar edip duruyorlar. Sanki teyzem karşımda oturmuş, konuşuyor gibi hissediyorum. Bir sigarayı elden ele geçirip kadınlardan bahsediyorlar.

Aniden ses tonları değişiyor, dikiliyorum, bir şey mi var, birileri mi geliyor? Karabinalarının emniyetlerini açıyorlar. Sokağın sonundan bir bağrışma duyuluyor, ardından beni olduğum yere mıhlayan bir patlama oluyor. Bu arada, içeriye doğru katlanmış kepenkten bir ateş topunun dükkânın karşısındaki kaldırıma düştüğünü görüyorum.

İki polise top attılar. Artık kepenk iyice parçalandığı için gizlenmiş olsalar da onları net görebiliyorum. İçlerinden biri ateş etmek için silahını kaldırıyor ama diğeri onu itiyor. Kaçıyorlar, bir saniye bile sürmüyor.

Kepenke doğru koşan ayak sesleri duyuyorum. Soluk soluğa kalmış bir nefes sesi. Yüzünü mendille kapatmış, güneş gözlüğü takmış bir kafa ortaya çıkıyor ve beni görüyor.

"Sen de kimsin?" diye soruyor kafa.

Karşımdakinin bir yoldaş olduğundan emin, cesaretimi geri kazanıyorum.

"Ben geldiğimde dükkân çoktan boşaltmışlardı," diye cevap veriyorum ama herif beni kolumdan sıkıca tutup dışarı çıkarıyor.

Dışarıda ellerinde sopalar ve İngiliz anahtarlarıyla yirmi ka-

dar iri yarı adam var. Hepsinin yüzü örtülü, başlarında motosiklet kaskları var. İçlerinden birinin çantası molotof kokteyli dolu. Çoğu, yorgunluktan yere çöküp oturmuş.

"Yani? Kimsin?" diyor tekrar beni dışarı sürükleyen.

"Ben bir yoldaşım... Primavalleli bir yoldaş."

Şüpheli bir şekilde yüzüme bakıyor.

"Primavalleli, öyle mi?" diye tekrarlayıp ardından dönüp başka bir herife bakıyor.

"Tito, gir de etrafı bir kontrol et." Sonra beni süzmeye devam ediyor.

"Ya sana inanmıyoruz dersek? Ajan mısın yoksa sen? Cossiga takımından falan?.."

"Hayır!" diye bağırıyorum. "Edebiyat grubundan Manuel ve Fava'yı ve... Zero'yu, Zero'yu tanıyorum!"

Beni sorgulayandan daha iri ve uzun boylu bir başkası yanıma geliyor.

"Haydi ama, Seneca, bu çocuk korkudan altına etmek üzere. Ne Cossiga takımından söz ediyorsun, ayrıca... baksana şuraya," diyor pantolonumun arkasına sakladığım tabancayı çekip alarak.

"Vay canına," diyor adı Seneca olan. "Bunu burada mı buldun?"

"Evet... tezgâhın altına saklanmıştım... polisler fark etmediler."

"Elbette öyledir. Burada bekle ve bir yere kıpırdama."

Güçlü görünmeye çalışarak binanın duvarına yaslanıyorum. Tito, dükkanın içinde Seneca'yla fısıldaşıyor, belli ki oradan eli boş ayrılmaları gerektiğini söylüyor.

Seneca, tabancayı eline alıp bana bakıyor ve şöyle diyor. "Eh, bunu biz alıyoruz."

"HAYIR!" diye bağırıyorum.

"Pardon?"

"Onu benden almayın! Neler yaşadığımı bilmiyorsunuz, çok uzun süre o tezgâhın altında kapalı kaldım, korkudan ölüyordum, neredeyse beni tutuklayacaklardı. Yani beni vuracaklardı! Ben o tabanca benim hakkım."

Seneca denen herif, yüzündeki mendili indiriyor. Kocaman bir burnu ve düzgün bıyıkları var "Sen bizim kim olduğumuzu biliyor musun?"

"Ha-hayır. Kimsiniz?"

"Biz Medicina grubundanız."

Ağzım açık kalıyor, Ancak, karşımda Roma'nın en kötü ve tehlikeli yoldaşları duruyor. Hiç alakaları olmayan küçük kasabalarda dahi tanınan bir grup. Bacaklarınızı hiç düşünmeden, bir daha asla düzgün yürüyemeyeceğiniz şekilde kırabilecek bir örgüte mensuplar. En azından anlatılanlar böyle.

"Neden konuşmuyorsun, çocuk?" Tabancaya bakıyor. Sonra namlusundan tutup bana geri veriyor. "Ama belki de haklısın, o senin hakkın. Ayrıca zaten boş. Bunu kullanmayı biliyor musun, peki?"

"Hayır..."

"O halde öğretecek birini bul kendine, aksi tehlikeli olur. Ayrıca dua et ki Zero'yu tanıyorsun."

"Sen onu tanıyor musun?"

Adamın yüzünde bir gülümseme beliriyor. "Onu kim tanımaz ki? Ara sıra Turi'nin kardeşi Francesca'yı görüyorum. hâlâ beraberler değil mi?"

"Elbette," diyorum halen şaşkın bir halde.

Omzuma yumruğuyla hafifçe vurduktan sonra arkadaşlarına dönüyor.

"Nereye gidiyorsunuz?" diye soruyorum.

Seneca, mendilini yukarı çekip yüzünü örtüyor. "Campo de' Fiori'ye geri dönüyoruz, çocuk; birkaç polisi zararsız hale getireceğiz" deyip ardından da gülüyor.

Medicina grubundan yoldaşlar, sopalarını, toplarını, İngiliz anahtarlarını yükleniyorlar, mendillerini ve kasklarını düzelterek Monti bölgesine girmek üzere Serpenti'den çıkmaya hazırlanıyorlar.

"Seneca," diye sesleniyorum arkalarından. Bana doğru dönüyor. Koşup ona yetişiyorum.

"Bizimle gelemezsin yalnız," diyor.

"Biliyorum," diye karşılık veriyorum. "Sadece bir şey sormak istemiştim."

Tabancayı cebimden çıkarıyorum. "Bu ne tip bir tabanca?" diye soruyorum.

"Bilmiyor musun? Bu bir P38. Walther P38. Pek kolay bulunmaz."

Dönüp yoldaşlarına katılıyor ve çok geçmeden diğerleriyle birlikte biber gazı ve yanan çöp kutularından oluşan keskin duman bulutunun içinde gözden kayboluyor.

24 HAZİRAN

Maç bitmek üzere. Pardo, karşılaşmayı seyretmekten çoktan vazgeçip temizlemek üzere tezgahına geri dönmüş. Stalin, Lenin ve Berlinguer tepeden ona bakıyorlar.

"Bu beceriksizler ne yapıyor yahu?!" diye haykırıyorum.

"Hiçbir şey, tam anlamıyla hiçbir şey yapmıyorlar, soluk soluğa kaldılar, baksana," diye cevap veriyor Breda.

"Soluk soluğa mı kaldırlar? Aldıkları onca parayla... soluk soluğa mı kalınır!"

"Para mı? Hangi para? Ulusal ligde oynamak için para mı alınır? Ayrıca kaybederlerse bir zırnık alamazlar."

"Peki, sen öyle diyorsan. Bu arada, maç için Arjantin'e gittiler!"

"Eh... iyi de yapacaklardı ki? Hepsi politik nedenlerden."

"O zaman Cruyff ve Breitner neden gitmediler? Ancak, onlar yoldaşlar, işte bu yüzden. Oysa bizimkiler hep patron yalakası. Şu işe bak ki, hepsi Juventuslu, hepsi Agnelli'den para alıyor."

Sonra hakem üç kez düdüğünü çalıyor ve maç bu şekilde sona eriyor: Başladığı gibi kötü. Brezilya bize 2-1 geçirdi, üstelik de üçüncülük için oynuyorduk.

"Kötü biteceğini söylemiştim. Hemen anladım," diyor Macello.

"Hakem yüzünden mi?" diye soruyorum.

"Elbette, hakem yüzünden. Yahudi hakem!"

"Hakem Lukanyalı bile olsaydı bir şey değişmezdi. Milli maçlarda puştluk yapan daima olur."

"Yeter ki Lukanyalı olsun!"

"Pardon da, düşünsene," diyerek araya giriyor Breda, "Eğer

hakem siyonistse, o zaman Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail'le dost olan bir devleti, sağcı bir ülke olan İtalya'yı desteklemesi gerekir. Oysa, fakir bir üçüncü dünya ülkesi Brezilya'ya kazandırdı."

Macello, şaşkın bir şekilde Breda'ya bakıp soruyor. "Evet, ama Yahudi mi değil mi?"

"Ben vazgeçiyorum," diyor Breda.

"Hepsi puştun teki," diye yorum yapıyor Morvo ve birasını bitiriyor.

Zero, dağınık saçlarını renkli bir bantla toplamış, sandalyeleri iteleyip grappaları ellerinde, uyuyakalmış birkaç ihtiyara çarparak küçük masaların arasından bize doğru ilerliyor.

"İşte Primavalleli kahramanlar burada."

"Haydi ama, Zero, bizimle dalga geçme," diye karşılık veriyor Breda, kızsın mı sevinsin mi bilemeyerek.

"Ben mi? Hayır, doğruyu söylüyorum... şöhretiniz var. Bilhassa da senin, Ermes."

"Benim mi? Neden?"

"Kim bilir. Ortalarda dolanıp faşistlerin canına okuduğunuzu söylüyorlar."

Bir sessizlik oluyor.

Önce Zero'ya, sonra arkadaşlara bakıyorum. Ama hepimizi bir gülme tutuyor. Bir ihtiyar, şamatamızdan rahatsız olup uyanıyor.

"Eh, hakları var," diyorum.

Macello, neşeli ortamdan faydalanıp Breda'ya dokunduruyor. "Sen ne işe yararsın peki...?" Daha cümlesini bitirmeye fırsat bulamadan kardeşim elini pazardan aldığı Wrangler'ının cebine daldırıp bir paket çıkarıyor ve çıkardığı paketi masanın üzerine koyuyor.

"Ne kadar da rezil tiplersiniz, alın bakalım."

Hepimiz aynı anda Sigara paketine uzanıyoruz, çok geçmeden sigaralarımızı yakıyoruz.

"Peki, şu "Devlet sınavı" işi nasıl gidiyor?" diye soruyor Zero, sahte bir ilgiyle.

"Nasıl gitsin işte, yazılı sınava girdik... şimdilik her şey yolunda. Hocalardan bazıları bizim yoldaşlardan," diye karşılık veriyor Breda.

"Sizin için demi altmış puan kuralını uyguluyorlar?"

"Herkes için," diyerek onaylıyor Morvo.

Macello, sigarasını söndürüp ayağa kalkıyor. "Ben ders çalışmaya gidiyorum."

"Yapma ama," diyor Breda, "Ne diye ders çalışacaksın ki? Seni zaten bırakacaklar."

"Beni bırakacakları falan yok," diye homurdanarak uzaklaşıyor.

Canım bir bira daha çekiyor ama alacak param yok, Breda'dan para almak istemiyorum. Aslında orada oturup kalmayı da fazla istemiyorum, Ancak, son zamanlarda Zero, bize tuhaf tuhaf bakmaya başladı ve bu benim hoşuma gitmiyor. Bu nedenle ayağa kalkıp bacaklarımı germe bahanesiyle bardan çıkıyorum. Pardo, gelecek hafta ona bir videogame getireceklerini söylüyor, oranın Boccea'daki barlar gibi olacağını söylüyor.

***

Virginia'yı aramak üzere üniversiteye gidiyorum. Beni ilginç bulmak için kendini zorladığına dair net bir hissiyatım var, belki de bunun sebebi benim proleter sınıftan olmam ve onunsa orta sınıfn mensup olması olabilir.

Üniversite koridorları bomboş, fakülte terk edilmiş gibi, sınıflar da boş. Artık yaz geldiği için herkes gitmiş. Edebiyat fakültesinin merdivenlerine geldiğimde örgütten birilerini bulabilmeyi umut ediyorum ama kimsecikler yok. Virginia tatile girmeden önceki son sınavı için bütün gün ders çalışacağını söylemişti. De'Lollis sokağındaki okul kantinine gitmeyi deniyorum ama tam içeri girecekken Manuel'le karşılaşıyorum.

"Virginia'yı arıyorum, onu gördün mü?" diye soruyorum.

"Yoo, ben de seni arıyordum."

"Neden?"

Manuel, yüzünde sanki bana söyleyeceklerini tartıyormuş gibi garip bir ifadeyle bana bakıyor.

"Biraz yürüyelim mi? Virginia'yı sonra da arayabilirsin, değil mi?"

"Tamam."

Hiç konuşmadan San Lorenzo'ya doğru gidiyoruz, Volsci'ye gelmeden az evvel pergolalı bahçesinde masaları olan bir kafeye giriyoruz. Manuel iki bira söylüyor.

Ona param olmadığını söylemek istiyorum ama neyseki benden önce davranıp hesabı öderken biraların ondan olduğunu söylüyor.

"Yaz bitince ne yapacaksın?" diye soruyor. "Yani artık okulla işin bittiğine göre demek istiyorum."

"Doğruyu söylemek gerekirse henüz bilmiyorum."

"Üniversiteye gitmek istiyor musun?"

"Üniversiteye mi?" diye karşılık veriyorum, rahatsız bir edayla. "Bizim aileden o kadar zeki adam çıkmaz!" Manuel'e ailecek parasız olduğumuzu söylemek istemiyorum.

"O halde buralarda olacaksın."

"Primavalle'de mi? Evet, sanırım öyle... öyle gibi görünüyor. İnşaatta iş bakarım."

"Ya militanlık?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Bir partiye üye misin? Ancak, bende, sanki biraz sabırsız ama uyanık biriymişsin gibi bir izlenim bıraktın. Yanılıyor muyum?"

"Bir yerle bağlantım yok. PCI'nın tarzı hoşuma gitmiyor, aynı şekilde diğer küçük gruplarınkiler de." Elimde olmadan alçak sesle konuşuyorum. "Gerçek işler yapanlara kendimi daha yakın hissediyorum."

Manuel, bir James Bond filminden fırlama bir ajanmış gibi dikkatli bir şekilde etrafına bakınıyor.

"Dinle, sana bir teklifim var."

"Neymiş?"

"Ben bir örgüte hizmet ediyorum, belli bir düzeyi ve önemi olan bir örgütte. Şu aralar senin dediğin gibi gerçek işlerin peşindeyiz, mahallelerine, topraklarına bağlı insanların peşindeyiz."

"Hangi örgüt bu?"

Manuel, bana yüzünde şaşkın bir ifadeyle bakıyor. "Söyleyemem ama çok ciddi bir şey. Senin dediğin gibi gerçek işler yapan ve aksiyona geçen bir örgüt."

Aslında içinde bulunduğumuz o an, filmlerde olduğu gibi bir duraksamayı, uzun bir sessizliği gerektiriyor. Ne var ki, güneşten zerre kadar korumayan o pergolalanın altındayız ve biralarımız da çoktan ısınmış. Yakınlarda bir parktan ağustos böceklerinin hiç bitmeyen cırlamaları geliyor ve ben söylediği gibi fakültede olmayan Virginia'yı düşünüyorum.

"Eh, evet, ilgilenirim. Ama bana hangi örgüt olduğunu söyleyemeyeceksen nasıl yapacağız?"

"Şimdilik senin ve güvendiğin insanların yapabileceği şeyler var, mahallede bile yapabileceğiniz şeyler. Ufak şeyler."

"Tamam."

"Sana haber veririm, uğrarım bir ara. Doğru karar verdin, Ermes, inan bana."

Şu anda üzerinde oturduğum sandalye sanki cayır cayır yanmaya başlamış gibi geliyor, üzerimizdeki seyrek ağaç yapraklarından sızıp başımın üzerinde parlayan, diğerlerinden parlak ışık hüzmesi, Manuel'e kutsal bir işaret gibi görünüyor olmalı. Yansımadan dolayı gözlerim kamaşıyor.

"Kesinlikle," diye cevap veriyorum.

Primavalle'ye döndükten birkaç saat sonra, Breda'yla buluşuyorum. Mario Salvi meydanının ortasındaki çeşmeye ouruyoruz. Çok çabuk zarar gören kalitesiz çimentodan yapılmış çeşmenin havuzunun dibi eroinmanların kullandığı kanlı şırıngalarla dolu.

"Ee?" diyor Breda, Mecap marka ayakkabılarını çeşmenin grimtırak kenarlarından sarkıtarak. "Bana bahsetmek istediğin şey neydi?"

"Kızıl Tugayları," diye karşılık veriyorum.

1979

“DİKKAT ET, YOLDAŞ P 38

POLİS BURADA”

21 ŞUBAT

"Hedef al ve tutuşunu biraz yumuşat," diyor Primo.

"Yumuşatmak mı? "

"Kaslarını germemelisin, aksi takdirde tetiğe bastığın anda tabanca boşalır."

"O halde yavaş yapıyorum."

"Evet. Kendini hazır hissettiğinde, ateş et. Hedefi dert etme, bunun için uzun süre çalışman gerek sonuçta."

Tetiğe basıyorum. Hafif bir patlama oluyor, bir kolum diğerine doğru fırlıyor. Dengemi kaybedip düşmemek için geriye doğru bir adım atıyortum.

"Vay canına," diyorum.

"Bu, geri tepme. Çabuk alışırsın. Şimdi, nereye denk getirmişsin ona bakalım."

Önce hedef tahtasının olduğu yere doğru birkaç adım atıyor. Sonra bana dönüp gülüyor.

"Tam ortaya!" diyor.

Gözlerimi kocaman açılıyor. "Gerçekten mi?"

"Elbette hayır! Kartona denk getirememişsin bile. Kurşun kim bilir nereye gitti. Belki de bir yaban domuzu öldürmüşsündür," diyerek bir kahkaha patlatıyor.

Ben de gergin bir şekilde ona eşlik ediyorum. Ateş etmeyi beceremezsem, bu beni istemezler anlamına mı gelecek?

"Pekâlâ, bir kere daha dene," diyor Primo.

Nişan alıyorum, tek gözümü kapıyorum. Hedef tahtası on adım kadar ileride. Alçak sesle soluk alıp midemi nefesimle dolduruyorum. Kafamdaki bütün düşünceleri uzaklaştırmaya çalışıyorum. Sonunda ateş ediyorum.

Saniyenin onda biri kadar bir süre hedefe denk getirdiğim-

den eminim. Hatta o ortak merkezli halkaların ortasındaki kurşunun yol açtığı deliği bile görüyorum.

"Tüh," diyor Primo, "Yapacak bir şey yok."

Daha dikkatli bakıyorum. Hedef tahtasında hiç bir iz yok.

Primo, kendi tabancasını çıkarıyor, parlak ve ağır bir Beretta.

"Silahı iki elinle tutma, bu aptalca bir şeydir. Sakin ve hafif hareket et, silaha yumuşak davranmalısın. Sonra ateş et." O bunları söylerken Beretta'nın ucundan inceden bir alev çıkıyor. "Ve silahın geri tepişine uyum sağla."

Benim P38'e bakıyorum, Primo'nun Beretta'sının yanında küçücük kalıyor. Onu aylarca evin kilerinde gizledim. Yoldaşlar silahın varlığını öğrendiklerinde öfkeden deliye döndüler. Sialh ve kimlik, üzerinde veya evde tutulmamalıydı. Bir arama olduğunda hiçbir şey çıkmamalıydı. Artık P38'i birkaç şarjör ve bir kutu mermi ile birlikte binanın tavanarasında tutuyorum.

Primo, tekrar ateş ediyor. Hedef tahtasını ortalıyor, tam isabet ettirmese de ortalıyor. Sırıtarak bana bakıyor.

"Yine de endişe etme, hiçbir zaman bu mesafeden ateş etmek zorunda kalmazsın. Birine ateş ettiğinde çok daha yakından ateş ediliyor."

"Ben yine de çok iyi olmak istiyorum," diye karşılık veriyorum.

"Evet, anlıyorum ama bu atış talimleri tehlikeli oluyor."

Etrafımız sedece sessizlik ve ormanla sarılı. Primo haklı, farklı zamanlarda arabada silahlarla kontrol noktasında durdurulduğu için birkaç yoldaşın tutuklandığı oldu ya da ateş edildiğini duyan çifçiler, polisi arayabiliyorlar.

"Benimkiyle ateş et," diyor Primo, Beretta'yı bana uzatarak, "İdare etmesi daha kolaydır ve daha hassastır."

"Teşekkürler," diye karşılık veriyorum, "Ama bununla öğrenmeyi tercih ederim. Daha çok hoşuma gidiyor."

"İyi korunmuş, fena değil o da," diye yorum yapıyor, "Ama otuz sene öncesine ait bir silah o, savaş sonrasından kalma. Artık bunlardan yapmıyorlar, başka çeşitlerden, P1'lerden

üretiyorlar. Ama bu eski tabancalar, iyi bakıldılarsa seni yolda bırakmazlar, sıkışma falan yapmazlar."

Boğuk bir çığlık işitiyoruz, bir şahin üzerimizden uçarak geçiyor.

"Bir süredir buradayız. Geri dönme zamanı geldi. Hedef tahtasına bir deneme daha yap."

Silahı dolduruyorum ve tekrar nişan alıyorum. Gelir gelmez ortak merkezli halkaları siyah keçeli kalemle çizmiştik Kolumu esnetip nefes alıyorum.

Ateş.

"Belli bir seviyeye gelmiş, belli bir öenmi olan örgüt"e beni sokma teklifi Manuel'den geldiğinden beri aylar geçti. Teklifin hemen ardından daha önce tanışmadığım, otuzlarında, iyi giyimli, sivilden çok polis memuru görünümlü Vale ve Primo'yla buluştuk.

Ateş.

P38'imle atış egzersizlerine başlamadan önce Primavalle'deki bölge sivil polis istasyonuna girip çıkan arabaların plakalarını not ederek bitmek tükenmez saatler geçirdim. Morvo, gazete okuyormuş gibi yaparak plakaları gözünü bile ayırmadan takip ediyordu, bense harfleri ve numaraları bir deftere not ediyordum. Eğer biri şüphelenecek olursa hızla oradan uzaklaşıyordum. Yarım saatlik, en fazla bir saatlik nöbetin ardından Breda ve Macello, bizimle yer değiştiriyorlardı. Notlar alınmış sayısısız sayfa Karşı-devrimci yoldaşlara iletiliyordu.

Ateş.

Primavalle'deki faşistlerin isim, adres, fotoğraf, iletişim bilgileri ve tüm bağlantılarının olduğu bir dosya oluşturup"-müdahim" yoldaşlara iletiyorduk.

Ateş.

Mahallenin sokaklarına beş köşeli yıldızlar çiziyorduk. Polis

istasyonunun duvarına, ***HRİSTİYAN DEMOKRATLARI YAKIN***, diye yazıyorduk.

Okulların önlerine, telefon kulubelerine, akşam seferlerini yapan yarı yarıya boş otobüslere çoğalttığımız ilanlardan ırakıyorduk.

Ateş. Ateş. Ateş. Ateş.

Hedef olarak kullandığımız kartonu imha ettikten sonra o bölgeden ayrılıyoruz. Son şarjörümden çıkan kurşunlardan sadece biri isabet etmiş, o da merkezden oldukça uzak.

"Kim bilir, belki bu sonuncu atış yanlıştı. Belki de diğer yedisi doğrudur," diyor Primo sırıtarak.

"Senin de ilk ateş edişini görmek isterdim," diye karşılık veriyorum.

Hardal renkli 128'ine yaslanmış Sigara içen Breda'nın yanına varıyoruz. Babamın eski arabasına yüz bin lirete kavuşan Breda'nın eski Califfone'si, artık yeşil çayırlara karıştı.

Araba radyosundan Battisti'nin "Il mio canto libero"sunun melodileri duyuluyor.

"Bizim Macello'yu duyuyor musun?" diyor Breda. "Sonunda başarılı oldu," ve memnun bir şekilde gülüyor.

"Kapat şunu," diye emrediyor ona Primo.

"Battisti'yi sevmez misin?"

"Kapat!"

Breda, radyoya doğru eğilip sesini Battisti bir fısıltı gibi duyulana kadar kısıyor. "Siz ikiniz beni dinleyin," diyor Primo bize. "Gençsiniz, anlıyorum ama şu anda silahlıyız. Eğer atış talimi yaptığımızı anlarlarsa bizi anında içeri tıkarlar. Örgütün size yatırım yapması bir yana, buraya laf olsun diye gelmedik."

"Mesaj alındı," diyor Breda. "Gerçi ben müzik dinlemenin bir zararı olduğunu sanmıyorum. Ciddi şeyler illa da ciddiyetle yapılır diye bir şart yok."

Primo, ona hocaların bize her zaman baktıkları gibi bakıyor. Sanki birer gerizekalıymışız gibi.

"Eğer müzik dinlersen," diyor Primo, "Birilerinin geldiğini duyamazsın."

Tabancaları, arabanın geniş bagajında sakladığımız bir çuvalın içine yerleştiriyoruz.

Breda, arabayı çalıştırıyor ve çok geçmeden kendimizi bizi Tolfa'dan uzaklaştıran ve bir saat içinde Roma'ya ulaştıracak olan toprak yolda buluyoruz.

"İyi gitti mi?" diye soruyor kardeşim.

Primo, ona dönüp sırıtıyor. "Eh, en azından bir kez hedef tahtasına denk getirdi." Sonra güneş denize doğru inmeye başladığında, "Biraz müzik açabilirsiniz, ben biraz kestireceğim." diyor.

* * *

Kapı telefonu çaldığında saat dokuz buçuğu gösteriyor. Babam yeni kanallardan birini seyretmek üzere uzandığı kanepeden sinirli bir şekilde kalkıyor.

"Kim bu saatte? Ermes! Antonio! Birini mi bekliyorsunuz?"

"Evet, baba," diyerek babamın önüne geçiyorum, "Bir arkadaşı bekliyorum."

"Ama bu saatte mi, Ermes? Ne yapacaksınız ki?"

"Hiçbir şey, baba. Biraz konuşup müzik dinleriz."

Babam uzanmak üzere tembel bir şekilde kanepesine geri dönüyor. Ahizeyi kaldırıyorum. "Morvo, sen misin?"

"Aç haydi," diyor cızırtılı bir ses.

Morvo, iki kat merdiven çıktıktan sonra kapıda beliriyor. Üzerinde çenesine kadar iliklediği bir parka ve kocaman kahverengi bir atkı var.

Odaya kapanıyoruz.

"Breda yok mu?" diye soruyor.

"Luce'yle çıktı. Şu güldüren filme gideceklerdi... New York'ta geçen filme."

"Manhattan mı?"

"Evet, Amerikan komedyenin filmi."

"Eh, ben olsam Apocalypse Now'ı tercih ederdim."

"Seyrettin mi onu?"

"İki kere hem de."

Kapıyı kilitliyorum.

"Ben henüz seyretmedim. Macello, esaslı olduğunu söylemişti."

"Onu da ben götürdüm, benimle izledi. Amerikan savaş sisteminin çöküşü."

Yatağa oturuyorum, o sırada Morvo da parkasını çıkarıp sandalyenin üzerine koyuyor. Sonra da Breda'nın yatağına, George Jackson posterinin altına oturuyor.

"Tolfa'da atış yaptık," diyorum,"Primo'yla."

"Aferin, bence arkadaşlara bir şey söyleme."

"Primo, güvenlik açısından maksimum üç kişi demişti."

Morvo, Breda'nın rafa dizili olarak hâlâ tuttuğu ve bunun için kendince bir bahanesi olsa da yıllardır dönüp bakmadığı oyuncak askerleri ilgiyle inceliyor.

O bir sigara sararken, "Bir görevimiz var" diyorum.

Durup bana bakıyor, "Burada içebilir miyim?"

"Evet, sonrasında pencere açalım yeter."

"Devam et."

"Staperini'nin kim olduğunu biliyor musun?"

"Emlak vurguncusu mu?"

"Ta kendisi. Aynı zamanda Hristiyan Demokratlar'ın bölge direktörü. Benden onun hakkında bulabildiğim bütün bilgileri toplamamı istediler. Gidiş gelişler, işlemler, kontaklar, desteklerle ilgili bir dosya hazırlamak gerekiyor," Ayağa kalkıp camı açıyorum. Mahalleye karanlık çökmüş, uzaklardan bir siren sesi duyuluyor. "Emlak vurgunculara güçlü bir işaret vermek istiyorlar."

"Ne kadar güçlü bir işaret?" diye soruyor Morvo, bir yandan da sigarasını içiyor.

"Bilmem, sanırım toplayacağımız malzemeye de bağlı."

Morvo, pencereden dışarı bakıyor. Ondina'nın onu terk etmesinin üzerinden haftalar geçti.

Karşı komşunun ışıkları yanıyor. Mutfakta reçel yapıyorlar. Keskin koku olduğumuz yere kadar geliyor. Mutfağın bir köşesinde duran televizyon açık. Corrado'nun yüzü görülüyor.

"Devrim nasıl olacak?" diye merak ediyor Morvo.

Dönüp yatağa oturuyorum. Manuel'in verdiği bir Lenin kitabını iteliyorum. Emperyalizm; Kapitalizmin Son Aşaması. Yastığın üzerinde açık bırakmışım, günlerdir giriş bölümündeyim.

Sözlerine devam ediyor. "Görecek miyiz, bakalım."

"Elbette," diye karşılık veriyorum kararlı bir şekilde. "Elbette." Söyleyecek başka söz bulamıyorum. Ortaya bir şey atıveriyorum. "Kapitalist sistem, hayatta kalabilmek için çürüyüp bozuldu ya."

"Evet, ama nasıl olacak? Pratikte yani."

"Yani?"

"Partizan savaşı gibi mi olacak? Yoldaşlardan oluşan silahlı bir birlikle şehre mi gireceğiz? Yoksa bir Ekim sabahı parlementoya mı saldıracağız? Ya da belki bir Sovyet istilasını mı destekleyeceğiz. Söz gelimi diyorum yani."

"Ben gözümde şöyle canlandırıyorum... bu yaşadıklarımızdan farklı olmayan bir gün, binlercesiyle birlikte kendimizi meydanlarda buluyoruz. Ve bugünden farklı olarak o gün, hepimiz bir oluyoruz. Hepimiz kararlıyız. Parlamentoya doğru yürüyoruz, jandarma ve polis birlikleri yoğunluğumuz karşısında dağılmak zorunda kalıyorlar. Ve biz orada olacağız. İlk sırada, Morvo. Ben, sen, Breda, Luce, Macello ve diğer tüm yoldaşlar. Orada olacağız, çünkü bu bizim kaderimiz. O gün çok güzel bir gün olacak. Dahasını da söyleyeyim; o gün bence Ekime bile kalmayacak, Mayıs bile değil. Mart ayında bir gün olacak. Güneşli bir gün."

Morvo sigarayı bana uzatıyor. "Hemen olsa iyi olur. Yoksa askerlik zamanım gelecek."

Breda'nın birkaç yıl önce satın aldığı bir plak koyuyorum. Şili'de faşistler tarafından öldürülen bir müzisyenin, Victor Jara'nın bir albümü. Yürek parçalayan bir sesi var.

Te recuerdo Amanda
la calle mojada
corriendo a la fabrica donde trabajaba Manuel.

"Askerliği kafana takma," diyorum Morvo'ya. "Askerliği yaparsan çok daha iyi olur. Gizlice silah buluruz."

"Hayır. Hiç bir cehenneme gidemem, anneme az da olsa bir şeyler götürmezsem hayatını tek başına idame ettiremez."

"Haklısın. Hatırlat da Zero'yla konuşayım, askerlik işinden yırtmanı sağlayabilecek insanlar tanıyor." Dumanı pencerenin olduğu tarafa doğru üflüyorum. Breda'yla bu oda hakkında konuşmam gerekecek. Baştan sona bir temizlenmesi lazım. Polisler gelecek olurlarsa hiçbir şey bulamamalılar. Romalı, sıradan bir gencin odası gibi görünmeli.

La sonrisa ancha, la lluvia en el pelo,
no importaba nada
ibas a encontrarte con el,
con el, con el, con el, con el.

Devrimci birlikleri gözümün önüne getiriyorum. Via del Corso'ya inip tüfek omuzda Parlamento'ya varıyoruz. Kardeşim, Luce'yle el ele. Morvo'nun elinde bir makineli tüfek ve ağzının kenarında da bir sigara var. Macello, gerilla türküleri söylüyor. Kırmızı bayraklar rüzgârda dalgalanıyor.

Victor Jara'yı ve Moneda'nın ele geçirilişini düşünüyorum. Şile'de binlerce yoldaşı öldüren faşistleri. O kan gölünü.

Son cinco minutos
la vida es eterna,
en cinco minutos.

"Her halükârda," diyorum, "Asla silahsız olmayacak."

"Asla," diye karşılık veriyor Morvo.

24 ŞUBAT

"Eğitim nasıl gidiyor?" diye soruyor Vale bize. "Hedefi ortalayabildiniz mi?"

"Ben ortaladım," diye cevap veriyor Breda, "Ama Ermes..." ve parmağıyla hedef tahtasına nişan alışımı taklit ediyor. Askılığa nişan alıyor, sözümona hedefi ıskalıyor, kapıya isabet ettiriyor. Homurdanıyorum.

"Gayet iyi gidiyor," diyor Primo, kaliteli derinden yapılma bir pufun üzerine çökmüş oturuyor.

"Ben de öyle umuyordum," diyor Vale.

Zil çalıyor. Bir uzun iki kısa. Vale, kapıyı açmak için ayağa kalkarak pantolonunun arkasından gümüş rengi küçük bir tabanca çıkarıyor.

Kapının eşiğinde durup kapıyı kendine siper ediyor. "Kim o?" diyor.

"Marx'ın büyükbabası," diye cevap veriyor bir ses.

Vale, rahatlamış görünüyor, gözetleme deliğinden baktıktan sonra birkaç sürgüyle kilitlenmiş kapıyı açıyor.

İçeriye uzun boylu, sağlam yapılı, güler yüzlü bir adam giriyor. Bana sanki tanıdık bir sima gibi geliyor. Paltosunu divana atıp bana ve Breda'ya bakıyor.

"Demek yeni çocuklar sizsiniz," diyor. "Primo size Kızıl Tugaylar'dan ancak, tutuklanarak ya da ölerek çıkılabileceğini söyledi, değil mi? Hâlâ vaktiniz var."

"Kes şunu!" diyor Primo. "Onlar iyi yoldaşlar. Genç ve budalalar ama iyiler."

Yeni gelen bizimle birlikte masaya oturuyor. Vale de bize katılıyor. Primo, uykulu bir halde pufun üzerinde oturmaya devam ediyor.

"Bu, Seneca," diyor Vale. "Ospedalieri Takımı'ndan bir yoldaş. Çok tecrübelidir ve bu operasyonda bize destek olacak."

Tabi ya: Seneca. Cavour Sokağı'ndaki dükkânda konuştuğum adam. Medicina örgütündeki yoldaşlardan. Beni tanımamış gibi görünüyor, ben de bir şey belli etmiyorum.

"Primavalle Takımı. Ermes ve Breda."

"Breda mı?" diyor Seneca. "Breda fabrikalarındaki gibi mi?"

"Hayır," diye cevap veriyor kardeşim, takma isminin kaynağını açıklamaya alışık bir şekilde. "Benim adım Antonio, Breda, küçükken bana taktıkları bir lakap. Primavalle'ye '69'da taşındık, Casilina'da, Breda adında bir köyden geliyoruz. Primavalle'deki çocuklar o nedenle beni Breda diye çağırmaya başladılar. Benim hoşuma gidiyor, bence Antonio'dan daha güzel."

Vale, bir dosya açıp içinden bir bankanın fotoğrafını çıkarıyor. Credito Lodigiano'nun Casalpalocco'da, şehir dışındaki şubesi.

"Hedef burası, oto-finansman için bir istimlak yapacağız. En az yirmi milyon çıkartmayı ümit ediyoruz."

"Bir istimlak mı?" diyorum. "Silahlı bir banka soygunuyla mı?"

"Silahlı banka soygunuyla," diyerek onaylıyor Primo, tek kaşını kaldırarak.

"Hiçbirimiz bir soyguncu olarak addedilmek istemez," diyor Vale. "Bu çok onur kırıcı. Fakat başka alternatif yok, örgütü finanse edilmesi gerekiyor. Kiralanan ve satın alınan evler, basılı malzemeler, dokümanlar, silahlar..."

"Pekâlâ," diyorum. "Durum gayet net."

Şu şekilde olacak: Ben, Primo ve Vale bankanın içinde olacağız, Seneca ve Breda destek olarak dışarıda bekleyecekler. Bankanın metal detektörü ya da özel güvenliği yok. Sadece içeri girer girmez mevcut iki ya da üç çalışanı etkisiz hale getirmek gerekiyor. Genellikle az müşterisi oluyor, çok kırsal bir alan. Bankolardaki paralar alınacak. İşi üstlendiğimizi belirten duyurulardan bırakılacak.

"Avazınız çıktığı kadar bağırmak ve bol bol küfretmek

önemli," diyor Primo. "İnsanlar korkudan ölecektir. Soygunu silahsız bile yapsan tanıklar elinde bir gülle olduğunu bile söylerler."

"Kimseye zarar gelmemesi de önemli," diyor Vale. "Giriyoruz ve birkaç dakika içinde çıkıyoruz. Dışarı çıkar çıkmaz iki ayrı arabaya binip iki ayrı yöne gidiyoruz."

Kahve ve sigara içiyoruz. Primo, tanıdığı eski tugaylılardan, Renato'dan, Alberto'dan, Mara'dan bahsediyor. Yaşını tam olarak çözemiyorum, muhtemelen benden sadece on yaş büyük ama köylü gibi giyiniyor olmasından dolayı ben ona rahat bir on yaş daha veririm.

Vale, ayağa kalkıp üstünü başını düzeltiyor. Toplantı sona erdi.

"Ayrı ayrı çıkalım. Önce Ermes ve Breda. Nereye park ettiniz?"

"Senin dediğini yaptık," diye cevap veriyorum. "Arabayı buradan iki yüz metre ileriye bıraktık."

"Peki, kontrol için sizi durdururlarsa?"

"Yakınlarda bir dans salonu var, onlara dans etmeye gittiğimizi söyleyeceğiz."

Paltoları giyiyoruz, kapı eşiğine geldiğimizde, Seneca'nın bana seslendiğini işitiyorum. "Ermes?"

Dönüyorum.

"Sende yine mi P38 var?" diye soruyor yüzünde alaycı bir gülümsemeyle.

26 ŞUBAT

Breda konuşmuyor, 128'in kül tablası izmaritlerinden geçilmiyor. Beni inşaata götürmek için gelmişti, yüzü asık.

"Ne oldu?" diye soruyorum endşe içinde, bu arada Breda, trafik ışıklarında duran arabaların yanından tehlikeli bir şekilde geçiyor. "Macello'ya bir şey mi oldu? Morvo'ya?"

"Hayır," diye cevap veriyor. "Onlar iyi, Şimdi görürsün." Omuzlarını silkiyor, belli ki canı konuşmak istemiyor. Onu böyle üzgün görmek canımı yakıyor. Daha fazla bir şey sormayıp üzüntümü kendime saklıyorum.

Saat sabahın dokuzunu gösterirken Giureconsulti'ye varıyoruz. Breda, Sacchetti Ormanı'nın önündeki açık alana park ediyor. Son sirkin de çadırını toplamasının ardından geriye sadece kumdan tepecikler ve çamurlu delikler kalmış.

"Gidelim," diyor. Büyük adımlarla çalılığa doğru yürüyoruz. Bir ambulansın yanıp sönen ışıklarını görüyorum, ardından da gayet iyi bildiğim polis arabalarınınkini. Gökyüzü kapkara, her an yağmur indirebilir.

Yolun karşısındaki küçük bir tepeye tırmanıp çitleri geçiyoruz. Çam ormanı her ne kadar insan eli değmiş olsa da ürkütücü görünüyor. Aynı derecede ürkütücü görünen sis, dağılmak bilmiyor. Polisler otuz metre kadar ilerimizdeler. Üzerimde olmaması gerek bir şey var mı, diye düşünüyorum.

Meraklılardan oluşan bir grup insan, sağlık görevlileri ve flaşını patlatıp duran bir de fotoğrafçı var. Trafiğin sesi buraya kadar ulaşmıyor, yine de Boccea'dan kırk metre yukarıda bile değiliz. Sarı renkli bant, yıllar evvel devrilip bir bank halini almış olan bir çam ağacını çevreliyor. Bir zamanlar ağaç gövdesine baş harflerin kazındığı, şimdiyse kanlı şırıngaların atıldığı tür yerlerden biri.

Ağaç gövdesine yaslanmış bir de ceset var.

"Kim bu?" diye soruyorum Breda'ya dehşet içinde ama o elleri ceplerinde, başı önünde suskun kalıyor. Yüzüme iki damla yağmur düşüyor.

Daha bir dikkatle bakıyorum.

Bu, gökyüzüne bakar şekilde uzanmış, tek kolu dirseğin hemen üzerinden sargı beziyle bağlanmış, at kuyruklu, sarışın bir kadın: Ondina.

Polisler birer atmaca gibi başına üşüşmüşler. Ağır şakalar yapıyorlar. "Keşin teki," dediklerini duyuyorum. "Ebesininkini görmüş." Çirkin bir şekilde gülüyorlar.

Meraklılardan oluşan küçük bir grup biraz kan görmek biraz da olayı tartışmak üzere buradalar. Ufak tefek bir kadın. "Utanmanız yok mu sizin? Bir ölü hakkında böyle mi konuşulur." diyecek oluyor.

Polislerden biri gülüyor, diğeri tehditkar bir şekilde kadına yaklaşıyor.

"Bizimle merkeze gelmek ister misiniz?" Kadın ellerini şalına götürüp başını önüne eğerek geri çekiliyor.

Dağınık sakallı, sert görünüşlü sivil polisler geliyor. İçlerinde en uzun boylu olan, gözünde aynalı Ray-Ban gözlükleriyle oldukça gergin görünüyor. Ağzında bir Amerikan sakızı, çiğniyor. "Adli tıp neden gelmedi?" sonra da alaycı bir şekilde polis memurlarına bakıyor. "Ya siz, komik olduğunuzu mu sanıyorsunuz? Bu insanları buradan uzaklaştırın ve sessiz olun."

"Ondina" diyor bir fısıltı. Morvo da gelmiş.

"Evet," diyorum başka ne diyeceğimi bilemeden.

Yerde yatan cesede doğru bir adım atıyor. Bir polis onu durduruyor. Morvo, hareketsiz, öylece kalıyor. Uzun uzun cesede bakıyor, polis memuru suskun, belki de anlıyor ve onu rahat bırakıyor.

"O değil," diyor. "Ondina değil. Bu bokla mahvettikleri zavallı bir bağımlı sadece. Ondina'nın sonu böyle olamaz."

"Evet," diye tekrarlıyorum, bir türlü uyanamadığım bir kabustaymışım gibi. Morvo, yumruklarını sıkıyor, boynunda Ondina'nın ona aldığı atkı var.

Breda, izmaritini yere, çam ağacının koyu renkli kozalaklarının arasına atıyor. Sigarayı Clark marka ayakkabısının ucuyla söndürüyor.

"Ondina değil, o değil" diye tekrar ettiğini duyuyorum Morvo'nun.

Cesede tekrar bakıyorum. Ölüm çirkin bir şey. Yüzü bitkin, cildi bozuk. Acaba kaç yaşındaydı? Kim bilir.

Morvo uzaklaşıyor. İki damla yaş yanaklarından aşağı süzülüyor, ceketi yerden havalanan ani rüzgârda dalgalanıyor. Ormandaki sis dağılıyor.

Breda'yla birlikte adli tıp doktorunun ve asistanın yanından geçerek arabanın olduğu tarafa yöneliyoruz. Gökyüzü simsiyah, ilk yağmur damlaları düşmeye başlıyor. Arabaya vardığımızda çoktan sırılsıklamız. Bir binanın tepesindeki LORETI'nin reklamının sarı neon ışığıyla aydınlanan meydanın rengi bir tuhaf. Breda, arabayı çalıştyırıyor ve oradan ayrılıyoruz. Primavalle yönüne doğru, Sacchetti Ormanı'na doğru saptığımızda, Morvo'yu Benelli'sinin yanında ayakta dururken görüyoruz. Bir heykel gibi hareketsiz.

"Hayatımda ilk kez bir ölü görüyorum," diyorum Breda'ya.

"Bu doğru değil," diye cevap veriyor bir sigara yakarken. "Moro'nun korumasını hatırlamıyor musun?"

"Yani, tanıdığım birininkini ilk kez görüyorum."

"Haa evet," diyor.

"Zavallı Ondina. Böyle olmamalıydı, öyle değil mi?"

"Hayır. Olmamalıydı. Bu aralar bir sürü genç insan ölüyor."

* * *

Breda ve Macello'yla birlikte Pardo'nun barında bira içiyoruz. Artık bu saatte inşaata dönmüyorum. Oldukça suskunuz.

"Ben onu pek tanımıyordum," diyorum başımı kaldırmadan.

"Ben de," diyor Breda. "Ama Morcvo için önemliydi."

"İyi bir kız değildi," diyor Macello fısıldar gibi. Sonra da birasından bir yudum alıyor. Sakalları yağmurdan dolayı ıslak.

"Ölüm herkes için aynı bok,," diyorum. "Böyle bir sonu hak etmiyordu."

"Malın nereden geldiğini herkes biliyor zaten," diye ekliyor Breda. "Tepeden geliyor. Bu, gençlere karşı bir savaş."

"Ben de işimi kaybettim," diyor Macello.

"Nasıl?" diyor Breda.

"Hangisi?" diye soruyorum.

"Kireç söndürmecideki." Biradan bir yudum daha alıyor. "Hepimiz kaçaktık, kontratsız çalışıyorduk. Dün Napolili herifin teki bir kiriş yığının üzerinden aşağı uçtu. Pek bir şey olmadı. Ama düşündüm de, ya bu adam belini kırsaydı?"

"Belini kırsaydı patron dilini tutması için beş milyon verirdi," diyor Breda.

"Peki ya ben kırsam diye de düşündüm? Bunun üzerine müdüre kontrat yapmaları gerektiğini, işin kuralına uygun olması gerektiğini aksi takdirde işçi sendikasına gideceğimi söyledim, o da bana kapıyı gösterdi."

"Peki, kim bu aşağılık puşt?"

"Boynunda altın zincir olan şişko pisliğin teki. Müfettişler, trafik polisleri, toplum polisleri, herkesi satın almış biri. Dev gibi bir arabayla dolanıyor, Casalotti'de de villası varmış."

"Ama sen sendikaya gittin, değil mi?" diye soruyorum.

"Herkesi satın almış, dedim ya."

Sessiz kalıyoruz. Barın televizyonu açık. Birisi haberler başladığı için sesi sonuna kadar açmış. Bugün Milano'da Walter Alasia'dan yoldaşlar, terör karşıtı bir polis şefini öldürmüşler. Napoli'de ise NAP'lar*, DC'nin**bir ofisine molotof ve havalı fişeklerle ile saldırmışlar. Ve kısa bir süre önce de Prima Linea*** Torino'da, sokakta bir yargıcı öldürmüş.

"Bizim de bir şeyler yapmamız gerekiyor," diyor Breda. "Araba faşistlerin araba plakalarını ve adreslerini not etmekten usandım ben. Ne işe yarıyor ki? Hiçbir işe yaramıyor."

Evet, düşünüyorum da, hepimiz usandık aslında.

---

* **Nuclei Armati Proletari (NAP)** : 1973'de İtalya'da kurulan sol görüşlü terör örgütü

** **Democrazia Cristiana (DC):** Hıristiyan Demokrat

*** **Prima Linea (PL) :** İtalya'da sol görüşlü devrimci örgüt

"Gidip şişkonun arabasını yakalım!" deyip bira şişesini havaya kaldırıyorum.

Breda ve Macello da biralarını kaldırıyorlar. "Şerefsiz şişkoya!"

1 MART

Banka, yeni yapıların olduğu alanda yer alıyor. Az sayıda balkon, masraflardan kısmak için küçük yapılmış pencereler, kare şeklinde yüksek ve büyük binalar. Koyu renk, geniş asfalt yollar, çiçek tarlaları için yerleştirilmiş toprakla çevirili yüksek kaldırımları saran lekesiz beyaz traverten. Bankaya ev sahipliği tapan alçak binada yer alan nalbur ve evcil hayvan dükkanları kapalı.

İki arabayla gidiyoruz, sahte plakalı bir 127 ve Casal Bruciato yoldaşlarından araklanmış bir 131. İlk aracı Seneca kullanıyor. Binanın otuz metre ilerisindeki kavşağa park ediyor. İşler ters giderse, saklanmak için; herhangi bir araç ortaya çıkarsa görevi onu etkisiz hale getirmek.

Şoför mahallinde oturmuş halde duruyor, "Corriere dello Sport" gazetesini açıp bir sigara yakıyor. Sakalları düzgün tıraş edilmiş, üzerinde pahalı bir kazak var ve koltuğun altında kısa namlulu, Bren marka bir makineli tüfek saklı.

Plana göre bizim bankanın girişinden biraz ileriye park etmemiz gerekiyor ama orada manevra yapan bir çöp kamyonu var.

Breda, şoför mahallinde, "Kahretsin," diye homurdanıyor.

"Sakin ol," diyor Vale."İşlerini bitirip gidecekler."

"Her zaman bunlardan bir tane olur," diyor Primo. "Her zaman bir şeyler olur."

"Bu bir şey değil," diye karşılık veriyor Vale.

Ne var ki, kamyon gitmiyor. İçindekilerden biri araçtan inip arka kapıyı açıyor. Beyaz bir duman bulutu üzerine çullanıyor. Şoföre bağırarak bir şeyler söylüyor, şoför motoru kapatıyor.

"Kahrolası herif," diyor Breda. "Ne olacak şimdi?"

"Bankanın önüne park et," diye cevap veriyor Primo.

"Nereye? Yer yok ki."

"İkinci sıra yap, lanet olsun, bir park yeri aramamız eksikti," diye bağırıyor sinirli bir şekilde ona Vale.

Vale ve Primo'yla birlikte arabadan iniyorum. Kalbim deli gibi atmaya başlıyor. Breda da araçtan iniyor ama 131'in kaportasına yaslanıp bekliyor, bir yandan da sanki geç kalan birini bekliyormuş gibi saatine bakıp sigarasını içiyor. Üzerinde, koyu bir kravat ve babamın kıyafetleri var. Yeni traş olmuş ve yanına"Paese Sera" gazetesinin bir kopyasını da almış ama gazete şu anda yolcu koltuğunda duruyor. Gazeteyi açaras bu, bir şeylerin ters gittiğine ve acilen sıvışması gerektiğine dair Seneca'ya bir sinyal olacak.

Primo ve Vale kasabalı, düzgün bir çift kılığında bankaya giriyorlar. Vale'nin kazağının altında hamile bir kadın görüntüsü vermesi için bir yastık gizli, saçları sıkı sıkıya başının arkasına toplanmış ve gözünde koyu renk gözlükler var. Ben, başımda bir beysbol şapkasıyla on adım kadar gerilerinden onları takip ediyorum. Elimde P38'imi gizleyen bir paket ve sprey boya var.

Eşikten geçer geçmez kendimi bir güvenlik görevlisinin karşısında buluyorum.

Burada güvenlik görevlisi olmaması gerekiyordu.

Kalbim duracak gibi oluyor. Benden çok daha uzun boylu; grimsi mavi üniforması ve önünde altın rengi gösterişli bir süsü olan gülünç şapkasıyla bir dev gibi görünüyor.

Bir an birbirimize bakıyoruz, sonra adam elini kaldırarak beni şaşkına çeviriyor.

Tam olarak tanımlayamayacağım bir sesle bağırıyor "Yere yat, adi herif! Hemen yere yat yoksa kafana sıkarım! YERE!"

Güvenlik görevlisi eğiliyor ve arkasında, Baretta'sıyla nişan almış, yüzünde daha önce görmediğim bir alaycı bir gülümsemeyle Primo beliriyor.

"Silahını al ve onu bağla," diye emrediyor bana.

Yere uzanmış olan pisliğin üzerine, saçma bir harekete yeltenirse diye korku duyarak eğiliyorum, ama adam sadece inildeyerek onu bırakmamı söylüyor.

"Rahat dur," deyip yapışkan bantı bileklerine doluyorum. "Biz Kızıl Tugaylar'danız," diye devam ediyorum, "Kendine düzgün bir iş bul. Patronlara kölelik yapma." Emniyetli olması için gözlerini de yapışkan bantla bağlıyorum. Çıkarırken deli gibi acıyacak ama bir kurşundan iyidir.

Tekrar ayağa kalkıyorum. Primo silahını, bankodaki üç çalışana ve birkaç müşteriye doğrultuyor. Hepsi yerde hareketsiz yatıyorlar. Kadınlardan biri ağlıyor.

Vale, bankonun arkasında bir spor çantasını paralarla dolduruyor. Banknotları öfke ve kararlılık içinde rastgele çantanın içine atıyor.

Elimdeki göstermelik paketten kurtuluyorum, silahı elime alıp kırmızı sprey boyayla birlikte camlardan uzak bir duvara yanaşıyorum. Duvardaki bankaya ait iki adet posteri koparıyor, kumsalda koşan atları resmeden tabloyu indiriyorum. Duvara yaslı masayı da çekip spreyle yazmaya koyuluyorum: ***KOMÜNİZM ADINA, KIZIL TUGAYLAR***.

Daha ilk kelimeyi yazarken dönüp bankada neler olduğuna bakmak için dayanılmaz bir istek duyuyorum. Neredeyse beni buna iten fiziksel bir güç, beni çeken bir mıknatıs varmış gibi.

Yazı yirmi altı harf. Birkaç yoldaşın bankada yaptıkları incelemelere göre, üç metre uzunluğa erişmesi için yazıyı iki satırda yazmam söylenmişti. Yazıyorum, bana sanki asırlar geçmiş gibi geliyor.

Sonuna da alttaki iki ucu diğerlerinden uzun olan yıldızımızı da ekliyorum. Birisi kolumdan çekiyor. "Gidelim," diyor Vale.

Çıkarken Primo'nun bağırdığını duyuyorum. "Alçak sesle iki yüze kadar sayın! Sizi dışarıda bekliyoruz, ilk çıkanın kafasına bir delik açarım!"

Dışarıda güneşli, huzurlu, canlı bir hava var. Bir film setinden fırlamış gibiyiz. Arka planda yüksek binalar kartondan

kesilmiş karakterler gibi duruyor.

Fakat araba ortada yok.

Gözlerim ilk seferinde tam olarak görevini yapamamış gibi bir daha, bir daha bakıyorum, daha dikkatli bakıyorum. Panik olmaya başlıyorum, kalbim yerinden çıkacakmış gibi atmaya başlıyor. Şehrin bu tarafında beni saklayacak kimseyi tanıyıp tanımadığımı hatırlamaya çalışıyorum.

Araba hâlâ ortada yok, polis sireni olduğundan neredeyse emin olduğum tiz bir ses duyuyorum.

Tabancayı bankada mı unuttum? Güvenlik görevlisini bağlarken yere koymuş olabilirim, yapışkan bantın yanına. Yapışkan bant nerede peki?

Tiz ses yoğunluğunu arttırıyor. Kulak kesiliyorum ama tam duyamıyorum. Damarlarımdaki kanın hızla pompalanışını hissedebiliyorum, bu arada kalbim deli gibi atmaya devam ediyor.

Birisi koluma yapışıyor ve kararlı bir şekilde çekiştiriyor. Primo bu.

"Primo, araba nerede? Breda nerede?"

"Salak, orada işte!"

Araba orada, olması gerektiği yerde, az önce çöp kamyonunun durduğu yerde, park edilmiş duruyor. Breda ise direksiyonda, arabanın motorunun çalıştığını işitiyorum.

Duyduğum ses siren değil, korna sesiymiş. "Primo, tabanca... Nerede olduğunu bilmiyorum, içeride bıraktım galiba... Önemliydi." Primo, öfkeyle bana bakıp elimden çekerek bir şey alıyor.

"Burada işte!" diye haykırıyor. "Elinde!"

131'in kapısını açıp beni bir kukla misali içeri tıkıyor.

"Bir rehinemiz mi var?" diyerek espri yapıyor Breda, aynı anda hızla oradan uzaklaşıyor.

Vale, Seneca'nın kullandığı 127'ye binmiş ve onlar başka tarafa sapıyorlar, birbirimizi tekrar görmeden önce bayağı zaman geçecek belli ki.

Biz toprak bir yoldan geçiyoruz ve birkaç kilometre sonra

adı olmayan bir sokakta buluyoruz kendimizi. Gökyüzüne yükselen uzun boylu çam ağaçları ve tahta masalarla çevrelenmiş yazlık evler var.

"Sen ağlıyorsun," diyor Breda bana.

"Ne..?" Yüzüme dokunuyorum. Yüzüm ıslak. Gözyaşlarım kontrolsüz şekilde akıyor. Midem bulanıyor, kusmak üzereyim. Primo, başındaki peruğu ve sahte bıyıklarını çıkarıyor ve onları plastik bir CRAI torbasına atıyor. "Burada dur," diyor.

Breda, yavaşlayıp bir dizi ağacın önünde de duruyor. Primo çişini yapmak için hızla arabadan iniyor.

"Benim de bir altıma sıçmam eksik," diyorum Breda'ya. Kardeşim gülüyor ve Primo, arabaya dönüp kapıyı kapatır kapamaz gazı kökleyerek tekrar yola koyuluyor.

12 MART

"41'den almanız lazım," diyor Zero, parmaklarını ensesinde kavuşturuyor.

"O da nedir?" diye soruyor Breda.

"41 numaralı maddeyi alabilirseniz, bu askerlikten muaf olacağınız anlamına geliyor. Ama bunun için depresyona girmiş taklidi yapmanız gerek."

"Yani depresyondaymış gibi yaparsak bizi eve mi gönderiyorlar?" diye soruyorum.

"Birkaç zavallı kışlalarda kendini astığından beri öyle. Artık dikkat ediyorlar. Depresyondaysan doğrudan eve dönüyorsun."

"Ama bu harika bir şey!"

"Evet, ama 41. madde kamu hukukunda bir engel olarak kabul ediliyor."

"Kamu hukukunda mı?"

"Evet."

"Mesela postacı olmak için kullanılan kamu hukukunda mı?"

"Onlar, evet."

Dördümüz de bir an birbirimizin suratına bakıyoruz ve ardından gülmeye başlıyoruz. Macello, elleriyle kalçalarına vuruyor. "İyi de, bu kimin umurunda ki," diyor Morvo.

Pardo, gözlerini şaşı yaparak tezgâhtan bize bakıyor. "Dalgacılar sizi, bir yıl askerlik size iyi gelirdi, böylelikle biraz yola gelirdiniz."

"İyi de sen de yapmadın ki," diye karşılık veriyorum ona.

Pardo, dudak büküyor. "Benim askerlik yapmam gereken 1949 yılında biz komünistlerin silahlanmasını istemiyorlardı."

"Tek mesele buysa bunu şimdi de istemiyorlar," diyor Zero.

"Ee, iyi ya," diye karşılık veriyor Pardo, bir yandan da bardakları yıkıyor. "İşte tam da bu yüzden yapmanız gerekir askerliği. Sınıf mücadelesi deyişiyle, halktan oluşma bir orduya ihtiyaç var."

"Halktan oluşan orduyu git, sen kur," diyor Macello. "Benim anneme bakmam gerekiyor."

"Bu arada," diyor Zero ona, "Sen kesin gitmiyorsun."

"Neden?"

"Sen tek çocuksun, baban hapse girdiğinden beri de eve para götüren sensin. Sen muafsın, seni çağırdıklarında bunu belirtmen yeterli."

Macello, bir süre sessiz kalıyor, sonra derin bir nefes alıp haykırıyor. "VAY CANINAAAA, emin misin Zero?"

"Yüzde yüz eminim."

"O zaman şimdi herkesin içkisini öde bakalım," diyor Breda. Macello, pek mutlu, kolunu Zero'ya doluyor. "Hayır, hayır, yalnızca Zero'nunkini ödeyeceğim!"

Birer biranın ardından kendimizi daha iyi hissediyoruz. Macello'nun işi hallolduğuna göre sıra bize geliyor.

"Depresyon taklidi nasıl yapılır?" diye soruyorum.

"Kolay değil, birçok kişinin bunu denediğini biliyorlar."

"Yani?" diye soruyor Morvo.

"Tek bir yolu var: Gerçekten depresyona girmek."

"Ama o zaman hapı yutarız," diyorum.

"Hayır," diye karşılık veriyor Zero, "Yapılabilir ama çocuk oyuncağı da değil. Depresyona girmek gerekiyor. Ve sonra da çıkıyorsun."

Breda, Peroni'sini bitirip şişeyi masaya koyuyor. Ardından da bir sigara yakıp bize de ikram ediyor.

"Bana göre değil," diyor. "Numara yapmam ama askere de gitmem. Bir çaresini bulurum."

15 MART

Primavalle, günlerdir sular altında, kış bitmek bilmiyor. Kamu Konut Dairesi'nin boşaltılmış sarımsı binaları, eskimiş pencere pervazları, alüminyumla kapatılmış cam balkonlar, yağmurun altında kasvetli görünüyor.

Pardo'nun barı bizim ve huzurevlerinden nefret eden birkaç huysuz yaşlı dışında bomboş.

Macello, öfkeli bir şekilde bana bakıyor. "Bana saçma geliyor," diyor.

"Bak, biliyorum ama seni tanıyor. Gelmen doğru olmaz."

Macello, haklı olduğumu biliyor ama sinirli bir şekilde bana bakmaya devam ediyor.

"Seni tanıyor," diyerek onaylıyor Morvo, sigarası ağzının kenarından sarkıyor.

Macello, şimdi Morvo'ya da öfkeli bakıyor. "Beni tanıdığını biliyorum," diyerek teyit ediyor, "Ama bana yine de saçma geliyor. Adil değil, ben de gelmek istiyorum."

"Senin sıran da gelecek," diyor Breda. "Ayrıca bunu tartışmak için uygun bir yerde değiliz."

Pardo, biraları masamıza koyuyor. "İşte, burada konuşmazsanız, daha iyi olur," Sonra da tezgahına geri dönüyor. PCI'ya bağlı olmasına rağmen Pardo'ya güveniyoruz. Güveniyoruz ama yine de yaptıklarımızı bilmemesi gerekiyor. Şüphe şüpheyi çeker, burada artık herkes her şeyden şüphe ediyor. O, bizim faşistlere engel olmak için bir gruba falan girdiğimizi sanıyor.

Macello, ayağa kalkıp ağır adımlarla kapıya gidiyor. Dışarıda yağan yağmura bakıyor. 46 numaralı otobüs sessizce geçip gidiyor.

"Pekâlâ," diyor hüzünlü bir şekilde. "Haklısınız."

Aşağılık şişkoya yapılacak ziyarete sadece ben, Morvo ve Breda gideceğiz.

***

Casalotti, yasa dışı olduğundan boşaltılıp etrafı bantlarla çevrelenmiş villalarla ve kaldırımsız ve kanalizasyonsuz caddelerle dolu bir semt.

Morvo, birkaç gün önce şişkoyu yasa dışı inşaatından buraya, küçük çam ağaçlarıyla çevrili bu kocaman eve kadar takip etti. Adamın arka bahçede bir havuzu ve çakıl taşlı yola park edilmiş bir Mercedes 600'ü var. Bahçe kapısı, etkileyici bir biçimde, kaynaklanıp yeşile boyanmış bir metal levhayla kilitlenmiş. Bir yıl önce doberman oğlunu ısırdığı için hayvanı öldürtmüş. Neyse ki artık köpeği yok.

Breda, villadan otuz metre ileride, arabada bizi bekliyor. Saat gecenin ikisi, yağmur durmuş, sokaklar bomboş. Morvo, elleriyle bana basamak yapıyor ve ben bahçe kapısının tepesine tırmanıyorum. Ona elimi uzatıyorum ve o da tırmanıyor. Omuz çantasında küçük bir yangın bombası var. Görünüşe bakılırsa, bu gece malum araba bir kamp ateşine kor olacak.

Mümkün olduğunca yavaş hareket etmeye çalışıyoruz ama lanet olası bahçe kapısı deli gibi gıcırdıyor. Çakıl yola atlıyoruz. Şişkonun tam da bugün bir başka bekçi köpeği almaya karar vermediğini umarak hareketsiz duruyoruz. İki hafta önce, Casalpalocco'da, Credito Lodigiano'daki güvenlik görevlisinin olaya son anda dahil olması gibi. Hem bizim hem onun için büyük talihsizlikti.

Morvo, küçük bombamızı arabanın altına yerleştirirken, ben de kimsenin uyanmadığından emin olmak için evi gözlüyorum.

"Ermes," diye fısıldıyor Morvo, karanlığın içinden.

"Şşştt! Alçak sesle konuş," diye fısıldıyorum cevaben.

"Bu boğaz ağrısıyla alçak sesle konuşamıyorum."

"Ne istiyorsun?"

"Çakmağın var mı?"

"Evet, bekle," diye cevap veriyorum bir yandan ceketimin cebini kurcalayarak.

"Yani senin gibi sürekli sigara içen birinin çakmağının olmaması nasıl olabiliyor?"

"Gazı yok," diye cevap veriyor bana. "Ayrıca ben sürekli sigara içmiyorum."

"Boğazın neden ağrıyor sanıyorsun, pardon?"

"Sigaradan değil, motordan."

"Lanet olasıca, bulamıyorum." Kot pantolonumun ceplerini de karıştırıyorum ama orada da bir şey yok. İnanamıyorum. Bir eylemin kötü gitmesi için olabilecek onca şeyin arasında...

"NE BOK YİYORSUNUZ?" diye haykırıyor karanlıkta bir ses.

Villanın kapısı ardına kadar açılıyor. Şişko atleti ve pijama altlığıyla eşikte durmuş bana doğru bağırıyor.

"ARABAMI MI ÇALIYORSUNUZ? ALIN BAKALIM!" Bir tabanca sesi duyuyorum ve bir kurşun kulağımın yanından ıslık çalarak geçiyor. Kendimi arabanın Morvo'nun çoktan büzüşüp gizlendiği arka tarafına atıyorum.

"Ne yapıyor bu?" diye haykırıyor Morvo.

"Ateş ediyor!"

"Bir şeyler yap, durdur onu, bomba patlarsa sonumuz kötü olur."

"Patlamasa da sonumuz kötü olacak."

Bir silah sesi daha ve kurşun arkamdaki toprak alana saplanıyor.

Ceketin cebinden P38'i çıkarıp, Mercedes'in arkasından çıkıyorum ve bu kez ben ateş ediyorum. Herif bir adım geriliyor, bu arada tam arkasındaki kapıdan kıymıklar dökülüyor.

"SİKTİR GİT," diye bağırıyorum ona doğru. "AT SİLAHI, HEMEN!" ve bir kez daha ateş ediyorum, kurşun karanlıkta kayboluyor.

"Ahh, vurdun beni," diyor boğuk bir sesle.

Yere düşüyor.

"Alçak herif," diye tıslադığını duyuyorum.

"Onu gerçekten vurdun mu?" diye soruyor Morvo.

"Bilmiyorum, bence vurmadım."

"Lanet olsun, beni öldürdün," diye haykırıyor herif.

"Gidip bakalım," diyor Morvo.

"Hayır. Ya bir tuzaksa ve seni vurursa?"

"O zaman, bahçe kapısını tırmanıp kaçamayız da, bize yine ateş edebilir."

"Evet."

"Köşeye kısıldık, ya polis gelirse?"

Bir süre, şişkoya ne olduğunu anlamaya çalışarak sessizce bekliyoruz ama hiç bir ses gelmiyor. Nefes alıp verme sesi de gelmiyor. Arabanın arkasından çıkıyorum; ortalık zifiri karanlık.

"Ben gidip bakacağım," diyorum.

Bir adım atıyorum ve anında yüzüme bir şey çarpıyor. Bıçak gibi, dayanılmaz bir acı.

Yere düşüyorum.

Şişko, kendisinden beklenmeyecek bir çeviklikle üzerime atlayıp saplantılı bir şekilde bağırarak beni yumruklamaya başlıyor. Kendimi koruma içgüdüsüyle kollarımı kaldırıyorum, yumruklardan biri tabancaya denk geliyor ve tabanca elimden uçuyor.

"Seni benzeteyim de gör, seni hapçı! Kendini çok mu akıllı sanıyorsun, ha?" diye bağırıyor, bir yandan da bana vururken.

Bir patlama sesi, bir infilak ve karanlık aniden aydınlanıyor. Doğrusunu söylemek gerekirse çok sert bir patlama değil ama şişkonun arabası alev alev yanıyor. Arabanın altından mavimsi alevler çıkıyor.

"Ne yaptın sen?" diye haykırıyor. "NE YAPTİN?"

Dönüp tıslayarak bana bakıyor. Elleri boynumda, boğazımı sıkıyor. Ondan kurtulamıyorum, çelik gibi güçlü. Boğuluyorum.

Sonra gözlerimin önünde bir gölge beliriyor ve şişkonun yüzene bir tokat patlatıyor, şişko yere düşüp beni tutsaklığından kurtarıyor.

Morvo, onun suratına bir tekme savuruyor.

Ellerimle boğazımı tutarak öksürüyorum. Zorlukla ve tökezleyerek ayağa kalkıyorum.

Adam yerde cenin pozisyonunda büzülmüş yatıyor, bu arada Morvo, adamı tekmeliyor, adam da darbeleri yedikçe inliyor. Biraz ileride P38'i görüyorum, silahı alarak cebime koyuyorum.

"Gidelim buradan," diyorum Morvo'ya.

"Sen de bir tekme atmak istemez misin?"

"Zaman kaybetmeyelim," diye karşılık veriyorum. Ardından da şişkoya yaklaşıp kaburgalarının arasına okkalı bir tekme indiriyorum. Herif bunun üzerine boğuk bir sesle bağırıyor, ardından da sürünerek yanımızdan uzaklaşıyor.

Arabaya bindiğimizde Morvo, şişko herif beni boğazlarken yüzümün aldığı hali neşeyle Breda'ya anlatıyor. Sonra ayakkabılarının kana bulanmış olduğunu fark ediyor. Ayakkabılarını temizlemesi için küçük bir çeşmenin önünde duruyoruz.

Primavalle'ye giden yolda P38'in kabzasını sıkı sıkıya tutuyorum. Sokak lambaları arabanın içini birbiri ardına aydınlatıp hemen ardından karanlığa teslim ediyor. Breda ve Morvo'nun sesi çıkmıyor. Üzgün bir şekilde tabancama bakıp bundan böyle sürpriz yaşamayacağımıza dair içimden ona söz veriyorum.

2 NİSAN

"Cairo'yu öldüreceğim. Bana yardım eder misiniz?" diyor.

"Ne?" diye cevap veriyor Breda.

"Cairo. Ondina'yı öldüren uyuşturucu satıcısı," diye cevaplıyor Morvo.

Şaşkın bir şekilde ona bakıyoruz.

Morvo, insanları bulmak, takip etmek ve onlarla ilgili faydalı bilgiler edinmek konularında başarılıdır. Az çok şık sayılabilecek montu, erken olgunlaşmış görüntüsü, detaylara önem veren hali, bakımlı bıyıkları ve düzgün konuşma şekliyle göze fazla çarpmadan ortalıkta dolanır. Morvo'nun aklından neler geçtiğini, aslında size ne söylemek istediğini, aklının nerelerde olduğunu anlamak kolay değildir. Sakin bir şekilde dururken, beklemediğiniz bir şeyle çıkıverir, ortaya bir fikir atar ve bir açıklama da getirmez.

"Tugay'ı tekrar toplamalı, Primo'dan... Kolun yönetiminden izin almasını istemeliyiz," diyorum.

"Yoldaşlar Milano'daki Guerriglia Comunista* uyuşturucu satıcılarını temizlemeye başladı bile."

Popolo Meydanı'ndaki dikili taşın merdivenlerinde oturmuş, Rosati'den aldığımız dondurmalarımızı yiyoruz. Macello'nun tercih ettiği romlu dondurmanın bir kısmı siyah sakalına bulaşıyor.

"Haklı," diyor Breda dondurma külahını bir çöp tenekesine atarken. "Eroin en büyük problemlerden birisi. DC'ye karşı mücadele etmek tamam, polise darbe indirmek de tamam...

* İtalya'da, sınıf savaşı ve eroinle mücadeleyi kuramlaştıran, Kızıl Tugaylar'la birlikte çalışmaları olmuş komünist bir örgüt

Ama eroin, onların da cevabı bu oluyor."

"Bu Cairo'nun arabasını yakmak yetmez mi? Ya da bacağından vurmak mesela?" diye soruyor Macello.

"Ondina'yı öldürdü," diye cevap veriyor Morvo. "Herif bu boku satmakla kalmıyor, bir de içine striknin karıştırıyor."

"Gerilla politikasını mahallelere indirmek de, bu insanlarla mücadele etmek demek. Fakat gerçekten mücade edilirse satış yapamazlar," diyor Breda.

"Pekâlâ," diyorum. "Ben varım ama Primo'yla konuşmam gerekir. Politik bir eylem olarak ilan edilip sahip çıkılmalı."

* * *

Popolo Meydanı'ndaki günbatımı etkileyici bir gösteri gibi. Gökyüzü kırmızıya çalıyor, hava baharla birlikte çoktan ısınmış.

"Ee çocuklar? Neler karıştırıyorsunuz bakalım?" Biz gelip geçen ekoseli etek giymiş kızlara dalmışken, Luce'nin geldiğini fark etmemişiz. Ne gerillayız ama! Virginia da yanında, utangaç bir şekilde selamlaşıyoruz. Ben onun geleceğini bilmiyordum.

"Gösteri nasıldı?" diye soruyor Breda.

"Adı Arte Povera," diye yanıtlıyor Luce. "Ben çok beğendim, sanki... bir dönemin ruhunu yansıtıyor."

"Ama ben beğenmedim," diye karşılık veriyor Virginia. Via del Corso'ya, ışıklandırılmış vitrinlere, patikaya göz gezdiriyor. "Bence dönemin özü artık başka şeyler. Her şey değişiyor."

Ona bakıyorum, bana güzel ve çekici görünüyor. Birbirimizle haberleşmeyeli aylar oldu. Onu aramadım, o da bir kaç kez beni Luce'ye sorduktan sonra vazgeçti. Tugaylılar olarak örgütün bir parçası olmayan insanlara karşı dikkatli olmamız gerekiyor. Hem bizim ve hem onların güvenliği için. Duygusal ilişkilerden kaçınmamız gerekiyor. Dahası Virginia'yla elektriğimiz hiçbir zaman tam tutmamıştı.

"Ee?" diye soruyor Morvo yeniden. "Var mısınız yok musunuz?"

Luce ve Virginia sorgulayan bakışlarla bize bakıyorlar.

Morvo, hiçbir şeyden şüphelenmeyen insanların önünde yasak konulardan bahsederek bizi kurnazca tahrik ediyor. Ne pahasına olursa olsun bizden kesin bir cevap almak istiyor.

"Elbette," diyor Macello. "Sizler de benim için aynısını yaptınız."

"Evet," diye ekliyor Breda. "Ben varım. Tamamdır."

Morvo, gözlerimin içine bakıyor; sigarasından bir nefes çekiyor, "Ya sen Ermes?"

"Elbette," diye cevap veriyorum. Ardından Luce ve Virginia'nın soran bakışlarını fark ederek ekliyorum. "Evi boyamak için elbette sana yardım ederim."

* * *

"Şunlara bak" diyor Zero, haberlerdeki görüntülerle ilgili yorum yaparken.

"Görüyorum. Görüyorum ama ne diyeceğimi bilemiyorum. Bu, benim anlamadığım türden bir devrim," diye karşılık veriyorum.

"Deli bunlar. O sakallarıyla bir de," diye kesip atıyor Macello.

"Senin de sakalın var," diye atılıyor Morvo.

Televizyon ekranından evlerini bırakmak zorunda kalan ailelerin, yırtılıp ezilmiş ve büyük bir ateşe atılıp yakılmakta olan kitapların, giysilerin ve reklam posterlerinin görüntüleri geçiyor.

"Onlar da Amerikalılara karşı," diyor Zero, "Ama onlar komünist değiller. İnanın bana, er ya da geç bu insanlarla bir şeyler olacak. Müttefik olacağız."

RAI'ın muhabirlerinin yorumu daima önyargılıdır, o kadar ki Pardo, bu nedenle futbol maçları hariç televizyonun sesini sürekli olarak kısık tutar.

"Devrimin nasıl olacağına dair yaptığımız konuşmayı hatırlıyor musun?" diye soruyor bana Morvo.

"Mart'ta olacak, demiştik."

"Aynen, ama böyle olacağını düşünmemiştik. İktidarı tek bir el ateş etmeden, tek bir binaya saldırmadan aldılar."

"İktidar," diye ekliyor Zero, "Devletin elinden devrimci halkın ellerine aktarıldı. Onlar farklı bir 'politik iktidar' edindiler. Daha önemlisini."

Ekrandaki görüntülerde devrime ilham olmuş beyaz sakallı ihtiyarın görüntüleri beliriyor. Ona Ayetullah diyorlar, Ayetullah Humeyni. Önceden Paris'teydi.

"Ne düşünüyorum biliyor musun?" diyor Macello. "Bence bu Humeyni, aynen Renato Curcio'ya benziyor."

"Sen ne diyorsun yahu?" diye karşılık veriyorum.

"Baksana. Curcio'ya beyaz sakal tak, aynısı."

* * *

İlerleyen saatlerde Primo'yla buluşuyorum. Artık Primavalle'ye komşu olan Torrevecchia Sokağı yakınlarında bir apartman dairesinde Vale'yle birlikte oturuyorlar. Komşuları için onlar, evli, sakin bir çift. Adam muhasebeci ve kadın da sekreter. Tabi, bu sadece onların içine gizlendikleri bir kılıf. Sade ve mütevazı giyiniyorlar. Sesleri fazla çıkmıyor, arada sırada birilerini misafir ettikleri oluyor ama görüntüde düzgün insanlar. Orta sınıfa mensup bir çift kılığındalar.

Vale, Roma kolunun stratejik idaresindeyken, Primo da Primavalle grubunu koordine ediyor.

İkinci kanal, karikatürlerin yüksek sesle okunduğu tuhaf program Supergulp'ı gösteriyor. Macello'nun sevdiği program bu. Vale, konuşmalarımız duyulmasın diye televizyonun sesini açıyor.

"Yok, böyle bir şey," diyor Primo. "Bir arkadaşının arkadaşına yasa dışı olan bir şey sattığı için adam öldürülmez."

"Dikkat et, bu adam polis muhbiri," diyorum.

"Gerçekten mi?"

"Konfirme edildi."

"Polis muhbiri, ha?"

"Aynen. Yoldaşlar uyuşturucu almaya gittiklerinde jandar-

maya haber gönderiyormuş."

"Yoldaşlar uyuşturucu almaz ki!"

"Nasıl?"

"Ya keşsindir, ya da yoldaşsındır!"

"Ama..."

"Bu eylem, kişisel bir intikam."

"Bir dakika bekle," diyerek araya giriyor Vale, Primo'ya hitap ederek.

"Her şey değişiyor, işler bizim zamanımızdaki gibi değil. Yıllar önce iyiydi, fakat BR, Roma'ya geldiğinden beri merkeziyetçi çalışmakla alakası kalmadı. Burada farklı bir yapı, farklı bir anlayış var ama bunları neden sana açıklıyorum ki? Senin benden daha iyi bildiğin meseleler bunlar."

"E yani? Ne demek bu? Bu yüzden ölüm meleği mi olacağız?"

"Hayır. Fakat diyorum ki bu, genç insanları örgüte çekmek için bir fırsat olabilir. Fabrikalar kapanıyor, Primo. Proleter mahalleler ve alt sınıf, toplumsal çatışmanın dev toplama alanlarıdır."

"O halde hırsızlara karşı ayaklanmak mı bu? Tam da iletilmesi gereken mesaj."

"Hayır, sadece diyorum ki, iktidar sınıfının saldırısının alt edebilir olduğunu söylüyorum. Ve eroine de bu saldırının bir parçası gözüyle bakılıyor. Gençleri, yoldaşları ya da yoldaş olmayanları mahveden bir zehir deryası. Çok uzun zamandır işçiler ve üniversite hocaları olarak bir bütünün içindeyiz. Bunu sokaklara da yaymalıyız."

Primo, bir süre sessiz kalırken Vale, gergin bir şekilde saçıyla oynuyor.

"Tamam. Dediğim gibi yapalım, çocuklar. Ancak, bu konuda bir şey bilmek istemiyorum, stratejik idare nezdinde sorumluluk üstlenen sensin. Bu senin seçimin, ne olacağını görelim, bakalım."

Primo, bir Nazionale sigarası yakıyor, birkaç nefes çekiyor; Vale'yle yaptığı tartışmadan daha sakin bir halde bana dönüyor.

"Staperini'yle ilgili dosya iyi olmuş. Morvo, akıllı çocuk. Ailesiyle problemleri olduğunu biliyorum ama Propaganda Takımı'na geçmesi söz konusu olabilir."

Bununla ilgili sadece kısa bir süren düşündükten sonra, "Morvo benim adamım. Bu yüzden eğer onu Propaganda'ya istiyorsanız uygundur ama aynı zamanda Primavalle'de de kalırsa" diyorum.

"Primavalle'nin yetkilisi benim," diye atılıyor Primo. "O nedenle tam anlamıyla benim adamım sayılır."

Bardakaltlarından birinde sigarasını söndürüyor. Vale, iç geçiriyor. Primo, dediklerimi inattan mı gururdan mı söylediğimi düşünüp sonunda kararını veriyor. "Haklısın. Doğru olan bölgesel hizmete devam etmen, bence bir mahsuru yok."

Vale, dönüp televizyonun sesini kısıyor. Nick Carter'ın ve arkadaşlarının sesi, bir fısıltıya dönüşüyor. O arada çizgi romanın görüntüleri ekranda akmaya devam ediyor.

"Son bir şey daha var," diyor Primo. "Gelecek hafta önemli operasyonlar var. Bizim tugayın ellerine emanet edildi. Beşi düzenli olmak üzere yedi eylem. O nedenle, sen ve... "seninkiler", hepimiz dahiliz."

"Macello'nun hâlâ deneyimi yok."

Vale, saçını açıp bu kez daha sıkı bir atkuyruğu yapıyor. "Eh, şimdi edinecek işte," diyor.

Evet der gibi başımı sallıyorum. Televizyon ekranında akan görüntülere bakıyorum. Sonuçta yoldaşların içine girdikleri kılıfları o kadar da mükemmel değil.

"Bu televizyonun siyah beyaz," diyorum.

"Ne alaka şimdi?" diye karşılık veriyor Primo.

"Eski."

"Anlamıyorum," diyor Primo.

"Zaman değişiyor. Artık herkesin renkli televizyonu var."

Vale, bana deliymişim gibi bakıyor. Primo, ayağa kalkıp televizyonu kapıyor.

"Ayrıca uzaktan kumanda var artık," diye ekliyorum.

27 NİSAN

12 Nisan'da bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor, böylelikle operasyon 14'üne erteleniyor. Fakat 14 Nisan'da hedef, Roma dışı. Bu nedenle 16'sı, sonra 20'si ve sonunda 27'si oluyor.

Morvo'nun hazırlanmasına yardım ettiği dosya, Romano Staperini'yle alakalıydı. Bir proletarya sömürücüsü, vicdansız bir vurguncu. Bölgesel danışmanları olacak kadar Hristiyan Demokrat'a bağlı bir emlak simsarı. Puglialı ve Kalabriyalı işçilerini kaçak çalıştırıyor, işçiler inşaat alanının kenarına konuşlanmış müştemilatlarda kalıyorlar. Staperini, herkesin kimliğine kendisi el koyuyor ve daha sonra sorun çıkmasın diye polise ve sendikalara para ödüyor. Hatta Lazio bölgesinden meclis üyesiydi, acil konut sağlanması gibi sorumlulukları vardı. Yasa dışı binalar inşa edip sonra caddeler yaptırıyor ve kanalizasyon gibi hizmetler de ekleyerek onattırıyordu.En son da erkek kardeşi kardinal olduğu için Katolikler ve MSI'cılar* arasındaki, Vatikan'ın kanatları altında yer alan kutsal ittifakın taraftarı oldu.

"1100 mü bu?" diye soruyorum.

"Beğenemedin mi?" diye karşılık veriyor Primo. "Güvenilir, sağlam bir arabadır."

"Ne o? Bana mı satacaksın? 1100 mü diye sordum sadece?"

"Görüntüsü seni yanıltmasın."

"Genel görüntü garip, Parioli'nin ortasında bir 1100'ün içinde dördümüz... Bayağı tuhaf bir görüntü."

"Primo, ona gerçeği söyle," diyor Breda ve ardından da sırıtıyor.

---

* Movimento Sociale Italiano (MSI) : İtalya'da aşırı sağcı, antikomünist eski siyasi parti.

"İşin aslı şu: Bu eski arabalar kolaylıkla çalınabiliyorlar," diye karşılık veriyor Primo.

"Peki, neyle çalınıyorlar?.." diye takılıyor ona Vale.

"Simmenthal konserve açacağıyla," diye karşılık veriyor Primo. "Ne sorun var ki? Ben arabaları böyle çalabiliyorum. Daha iyiyseniz gidip siz çalın, ne bileyim bir Ferrari falan çalın mesela, dikkat çekmeden tabi."

"Sen de yani... Şaka yapıyoruz yahu," diyor Vale.

"Simmenthal konserve açacağı mı?" diye soruyorum şaşkın bir halde.

"Evet," diye cevap veriyor Breda.

"Bak sen şu işe."

"SIM'e* benzerliği nedeniyle yani. SIMmenthal'i yaratanlar da onlar," diye dalga geçmeye devam ediyor Vale.

"Aman öyleymiş gibi yapın işte, numaradan oyuna katılın," homurdanıyor Primo.

Varıyoruz. Breda, Quadrata meydanındaki kilisenin önüne park ediyor. Arabadan inip pozisyon alıyoruz. Morvo ve Macello da caddenin öbür tarafındalar. Yanlarına gidiyoruz."-Morvo, motor mu aldın?"

"Bu daha önce vardı."

"Onun yerine bir tane çalıverseydiniz ya?"

"Kim çalacaktı?" diye cevap veriyor Macello. "Tugay'ın lojistiğindekilere de sormuştuk, bize motor çalmadıkları, bunu kendi kendimize halletmemiz gerektiği cevabını verdiler."

"Vay be..." diyorum.

"Bence bu operasyon uğursuz," diyor Macello. "Beş kere erteledik. Bu iyi değil."

"Gergin misin?" diye karşılık veriyorum. "Bu senin ilk oprasyonun, kötü bir şey olmayacak. Ilk sefer ben her şeyi yüzüme gözüme bulaştırmıştım."

"Evet, gerginim," diyor. "Midem allak bullak. Kahvaltı etmedim ve şu anda korkunç derecede açım."

---

* Stato Imperialista delle Multinazionali (SIM): Kızıl Tugaylar tarafından türetilmiş ideolojik bir ifadedir. Türkçe karşılığı: Çokuluslu Emperyalist Devlet

"Pekâlâ," diyorum. "Şimdi gidelim, ya batarız ya çıkarız."

Her birimiz görevlerimizle ayrılıyoruz. Arabada NAP'tan gelen yoldaşlardan biri olan Cesaretto kalıyor, hapisteyken silahlı mücadeleye geçmiş Primavalleli eski bir soyguncu. Geçen sene zaman aşımı nedeniyle serbest bırakılmış.

Luce ve Breda, meydanda, bina girişinde nöbet tutan jandarma araçlarına yakın bir bankta oturuyorlar. İki âşık gibi öpüşüyorlar, aslında gerçekte de öyleler, hatta ciddi planları var. Breda, babama çoktan Luce'yle yaşamak üzere evden ayrılacağını söyledi.

Morvo'yla birlikte ana kapıdan giriyorum. Üzerimizde üstünde SIP markası olan işçi yeleklerinden var. Polis memuru donuk bir şekilde bize bakıp sonra da bakışlarını kaldırımda yürüyen ve kesinlikle daha ilgi çekici olan kızlara çeviriyor.

Merdivenlerden yukarı çıkıyoruz .

İlk katta, doğru odayı bulamamış olan kurye çocuk kılığında, elinde kocaman bir buket çiçekle duran Macello'yu buluyoruz. Çiçeklerin arasında bir Tokarev gizli. İşlerin gerçekten kötü gitmesi durumunda bize sigorta olacak.

İkinci kata geldiğimizde Vale ve Primo'yu işin ilk günündeki Katolik katipler gibi giyinmiş, kapının önünde beklerken buluyoruz. Vale, üzerinde beyaz çiçekler olan soluk pembe bir bluz giymiş. Operasyon halinde olmamıza rağmen memelerine bakmaktan kendimi alamıyorum. Kim o bluzun sarmaladığı koca şeylere bakmadan geçebilir ki?

Vale'yle göz göze geliyoruz. Hafifçe kızarıyor. Ben de yanaklarımın kızardığını hissediyorum.

"Gördüğün gibi benden kaçmaz," diyor. "Konsantre ol"

"Evet, pardon," diyorum neredeyse titrek bir sesle.

Primo, kapı zilini çalıyor.

DC'nin bölge ofisinin kapısında bir kapı telefonu ve duvarda da sırlı metalden amblemi yer alıyor.

"Evet?" diye soruyor megafondan bir ses şüphe içinde.

"Adımız Bay Maratti ve Bayan Russomanno. Bir görüşmemiz vardı," diye yanıtlıyor Vale, sakin bir sesle.

Metalik bir ses duyuluyor ve ardından kapı açılıyor. Silahları doğrultmuş halde içeri giriyoruz. "Eller yukarı, biz Kızıl Tugaylar'ız!"

"Ses çıkarmayın!" diye bağırıyor Primo. "Yoksa yemin ederim hepinizi öldürürüm."

Primo ve Vale, çalışanları göz hapsinde tutarken, ben ve Morvo da Staperini'nin ofisine giden koridora çıkıyoruz. Eğer şanslıysak ve bu kalın duvarlardan bir şey duymadıysa onu masasına gömülmüş halde bulabiliriz.

Kapıyı vuruyorum. Kimse cevap vermiyor. Kapının kulbunu çevirmeye çalışıyorum fakat kapı kilitli.

"Silahım var!" diye bağırıyor tiz bir ses içeriden.

İşte bunu beklemiyorduk. Kulpu pirinç, kendisi ağaç olan kapı, sağlam görünüyor. Morvo, gerileyip koşarak kapıya bir omuz atıyor. Fakat hiçbir şey olmuyor, kapı bir milim bile kıpırdamıyor. Morvo omzunu ovuşturuyor. Primo, kızgın bir halde yanımıza geliyor.

"Neler oluyor?"

"Kapı içeriden kilitli."

Primo, nişan alıp kilide ateş ediyor. Hepimizin tabancası susturuculu, bu nedenle P38'imi onun yatağının altındaki gizli bölmeye bıraktım.Kilit kırılmıyor.

"Film saçmalıkları," diye homurdanıyor Primo.

"Ne olacak şimdi?" diye soruyor Morvo, tedirgin bir şekilde.

"Aç!" diye haykırıyor kapıya doğru. "Sana bir şey yapmayacağız, Staperini! Duvara yazı yazıp kırmızı bayrakla iki fotoğrafını çekeceğiz!"

"Gidin buradan yoksa kapının arkasından sizi vururum," diye haykırıyor herif öteki taraftan.

"Staperini, aç kapıyı yoksa patlayıcı atarız!"

Herif bir süre sessiz kaldıktan sonra bağırıyor. "Bana bir şey yapmayacağınıza söz veriyor musunuz?"

"Yapmayacağız!"

Anahtar deliğin içinde dönüyor ve eşikte kemirgenlerinkine benzeyen bir surat beliriyor.

"İşte, buradayım," diyor, "Fakat patlayıcı falan atmayın, ofisi daha yeni yaptırdım."

Morvo, onu itiyor ve adam kapıdan geriye doğru sekiyor. Hemen içeri dalıyoruz. Staperini'nin gerçekten de silahı var. Yerde duruyor. Onu bir tekmeyle uzaklaştırıyorum.

"Kıpırdama!" diye bağırıyor Morvo. "Yere yat!"

"Yüzüstü yere yat."

Adam sızlanıp inliyor ve bize yalvarıyor, fakat aynı zamanda ona söylediğimiz gibi yüzüstü yere uzanıyor.

"Bana bir şey yapmayacağınıza söz vermiştiniz," diyor.

"Romano Staperini," diyorum, "Halk mahkemesi yıllar boyunca emekçi sınıfını sömürdüğün, üzerlerinden zengin olduğun, NATO ve SIM'den para alarak Hristiyan Demokrasi'sine hizmet verdiğin için sana dava açtı."

"Ah Tanrım hayır, yalvarıyorum," diye sızlanıyor. "Yalvarırım canımı bağışlayın, ailem, üç çocuğum var, beni öldürürseniz ne yaparlar, lütfen, yalvarırım, ah yüce Tanrım, yalvarıyorum size."

Morvo, çömelip adamın kulağına bir şeyler fısıldıyor. Ne dediğini duymuyorum. Staperini, aniden çenesini kapıyor. Sadece ümitsizlik içinde inlemeye devam ediyor.

"Pekâlâ," diyorum, "Kısa keselim."

Her iki bacağına birer el ateş ediyorum. Ateş ederken gözlerimi kapadığımı fark ediyorum.

"Onu vurdum mu" diye soruyorum Morvo'ya şüphe içinde.

"Bilmem," diye yanıt veriyor ve yakından bakmak için eğiliyor.

"Ben bir şey görmüyorum," diyor, ardından da bir delik ya da kan lekesi bulabilmek için Staperini'nin pantolonuna dokunarak gözden geçiriyor.

"Bir şey bulamıyorum," diyor.

Bu arada Staperini, kafası karışmış durumda, bağırıyor, Meryem Ana'ya kendisini kurtarması için yakarıyor.

Morvo, ayağa kalkıyor. "Ona tekrar ateş et," diyor. "Garanti olsun diye."

"Hayır," diyerek reddediyorum. "Ben istemiyorum, sen

yap. Tekrar ateş edersem bir terslik olmasından endişe ediyorum."

Morvo, nişan alıyor. Susturucusundan iki adet vınlama duyuluyor. Staperini'nin bacakları görünmez bir ipin üzerinde hareket eder gibi kıpırdanıyor. Nihayet kan akıyor. Birisi dizinin arkasına, diğeri baldırına denk gelmiş. Sızlanıp yalvarmayı bırakıyor. Sessiz, gözleri kocaman açılmış, taş kesilmiş halde, öylece duruyor.

"Gelecek sefer," diyorum ona, "Kafana sıkarız."

Ta-ta-rata-ta. Ses, kapı telefonundan geliyor.

Bu, nöbet tutan iki jandarmadan biri gelirse Breda'nın vermesi gereken sinyal. Üç çalışan bağlı ve ağızları bantlı, Staperini'nin odasının yanındaki odada kapalılar.

Kapı telefonunun zili çalıyor. Macello'nun gözünden kaçmış olmalılar.

Telefona Vale cevap veriyor. "Evet?"

"Ben onbaşı. Tuvaleti kullanmam gerekiyor. "

Ben ve Primo, kapının arkasına gizleniyoruz. Vale, kapıyı açıyor. Jandarma bize bakmadan içeri giriyor ve kapı arkasından otomatik olarak kapanıyor. Primo, tabancayı adamın kafasına dayıyor.

"Yere yat, hemen!"

Ne olduysa bir anda oluveriyor.

Jandarma, yana doğru sıçrayarak Primo'nun susturucuyla ağırlaşan tabancasının hedef alanından çıkıveriyor. Silahını çekmek için elini kemerine götürüyor ama Primo, tabancanın kabzasıyla ensesine bir darbe indiriyor. Tabancadan çıkan bir kurşun bir DC kampanyasını gösteren ayaklı panoyu paramparça ediyor.

Ses çıkarmadan cebelleşiyoruz, sadece soluklarımız ve birbiriyle boğuşan bedenlerin çıkardığı boğuk sesler işitiliyor. Jandarmayı kolundan tutuyorum, o da bana bir kafa atıyor. Dayanılmaz bir acıyla yere yuvarlanıyorum. Burnumun kırıldığına eminim. Primo, adamın suratına vurmaya çalışıyor ama bir şekilde bana takılıp dengesini kaybediyor.

Jandarma, silahını çıkarıyor fakat ateş etmek yerine kapıyı

açıp ortağına sesleniyor. Kapıyı sonuna kadar açıyor. Keskin bir ışık bir anda beni kör ediyor.

İki el ateş sesiyle jandarma üzerime yığılıyor. Külçe gibi ağır. Korku ve ter kokuyor. Kıvrılarak altından çıkıyorum. Her yer kan.

Polis yaşıyor ama nefes alamıyor; göğsünde, tam kalbinin üzerinde bir delik var. Şaşkın bir şekilde ağzını açıp kapıyor. Silahını hışımla elinden alıp emniyet kilidini kapıyorum. Silahın namlusu sıcak, demek ki o da ateş etmiş. Dönüp kapının dışına bakıyorum ve elinde Tokarev'iyle Macello'yu görüyorum, üst bacağında, lekesi pantolona yayılan bir kan lekesi var.

"Beni vurdu," diyor.

Duvara yaslanıyor ve elini yarasına bastırarak yavaşça olduğu yere çöküyor, tabanca gevşeyen parmaklarından kayıyor.

"Çıkalım buradan," diyor Primo.

Bana dönüp, "Sen ve Morvo hemen inip diğer polis yerinde mi diye bakın." diye ekliyor.

"Macello vuruldu!" diye bağırıyorum.

Primo, yaklaşıp gözlerimin içine bakıyor. "Evet, vuruldu," diyor. "Şimdi sana dediğimi yap!"

Tekrardan SIP yazılı teknisyen yeleklerimizi giyiyoruz. Silahları yan ceplerimize saklayıp ihtiyatlı bir şekilde merdivenlerden iniyor ve ana kapıdan dışarı çıkıyoruz.

Diğer jandarma arabada oturmuş, sigara içiyor. Hiçbir şeyin farkında değil. Ben kapı telefonuna basıp Vale'yle konuşuyorum. Breda ve Luce de gitmişler.

"Ben gidiyorum," diyor Morvo.

"Primavalle'de görüşürüz," diye karşılık veriyorum.

Kilisenin önünde bizi bekleyen arabaya biniyorum. Cesaretto arabayı çalıştırıyor.

Vale de bize katılıyor. "Hemen gidelim," diyor.

"Primo ve Macello ne olacak?" diye soruyorum panik içinde.

"Onlar kendileri giderler. Ospedalieri Takımı'ndan bir yoldaş hazır bekliyor, Primo, onun nerede olduğunu biliyor. Macello'yu da o halleder."

Köhne 1100, Tagliamento Sokağı'na saparken karşı yönden polis araçları geliyor. Bakışlarımızla onları takip ediyoruzve ben sonuçta Primo'nun haklı olduğunu anlıyorum. Hiç kimse Tugaylar'ın adamlarının bizim gibi bir arabaya bineceklerini tahmin etmez. O ara bir patlamayla olduğumuz yerde sıçrıyoruz. Vale, içgüdüsel bir hareketle tabancanın horozunu kaldırıyor. Bense benimkini cebimden çıkarmaya çalışıyorum.

"Sakin olun," diyor Cesaretto, "Sadece egzos."

29 NİSAN

"Acıyor mu?" diye soruyorum.

"Hayır, çok değil," diye cevap veriyor Macello, üst bacağında kocaman bir bandajla kanepede yatıyor. "Gece dönersem belki dikişlerden biri açılabilir."

"Üzgünüm, orada bir puştluk oldu. İçeri girmeseydin..."

"Boşver," diyor aromalı sütle dolu fincanını sehpaya koyarken.

"Peki, herif nasıl?" diye soruyor.

"Ah, iyileşecek, ciğerlerinden birine delik açmışsın."

"Aşağılık herif. Canımı çok acıttı. Neden burnunu sokuyor ki?"

Ospedalieri Takımı'na ait, Seneca'nın yaşadığı Boccea'daki dairedeyiz. Macello, topallayarak da olsa yürüyene kadar burada kalacak. İlk fırsatta annesini arayıp inşaattaki iş nedeniyle Roma dışında olduğunu söyledi.

"Sonuçta Staperini dört kurşun yedi," diyorum.

Macello sırıtıyor. "Ne manyaksınız."

"Benim ateş ettiklerim de isabet etmiş," diye karşılık veriyorum. "Morvo'yla kontrol edelim dedik, vurulmuş gibi görünmüyordu. O zaman ona iki kere daha ateş ettik. Garanti olsun diye."

"Roma mı, Inter mi alır?" diye soruyor Seneca, bir yandan da doğrudan tencerenin içinden yediği makarnaları mideye indiriyor. "Roma," diye cevap veriyorum ben.

Macello, "Inter," diyor.

"O halde," diyerek sonuca varıyor Seneca, eliyle ağzındaki sosu siliyor, "Maçı kim kazanırsa kazansın iyidir." Ardından bir çatal dolusu daha makarnayı ağzına atıyor.

"Biliyorsun, Seneca," diyorum ona, "Seni yemek yerken seyretmek beni de acıktırıyor."

"Beni değil," diyor Macello. "Zaten bir şey kaldı mı ki?"

"Hayır," diye cevap veriyor Seneca. "Sen iyileşme dönemindesin, kontrollü yemelisin?"

Macello ufluyor.

Novantesimo Minuto programının muhabirleri sahadan canlı yayına başlıyorlar. Şampiyonanın bitmesine daha üç gün olmasına rağmen Milano şampiyonluğu kazandı bile.

Hepimiz can kulağıyla dinlemeye başlıyoruz. Ben, sanki stadyuma daha yakın olmamı sağlayacakmış gibi başım öne doğru çıkık; Macello, yaralı bacağını havaya dikmiş kanepede; Seneca, gözlerini makarna dolu çatalından ziyade Brionvega radyosuna dikmiş haldeyiz.

"Ben Napoli'yi tutuyorum," diyor Seneca.

30 NİSAN

Operasyonda ben, Breda, Morvo ve Luce varız. Cesaretto'nun gelmemesi daha iyi oldu, Ancak, bu ortamlarda tanınıyor. Torrevecchia'ya, sosyal konutların önüne park ediyoruz. Sokak, yalnızca kepenkleri kapalı mağazalara ve bazısı boş bazısı dolu barlara ev sahipliği yapıyor. Bu özelliksiz sokak, yer yer sinekler tarafından ablukaya alınmış çöp yığınları ve yanmış araba iskeletleriyle dolu. Yolun sonunda bir kafe var. Kafenin ismi, yerinden çıkarılıp girişin üzerine yaslanmış bir kapının üzerine elle yazılmış. İçeri girip doğrudan tezgâha yöneliyorum.

Bir düzine kadar çirkin herif oturmuş, bana dik dik bakıyorlar. Bir köşede çıplak bir bebek yerde oynuyor.

"Likörlü bir kahve," diye sipariş veriyorum.

"Sambucalı mı?" diye soruyor kirli beyaz bir yeleğin altından görünen dövmeleriyle barmen.

"Evet," diye cevap veriyorum, bir yandan da rahat görünmeye çalışarak pantolonumun içine soktuğum P38'ime dokunuyorum.

Ben kahvemi içerken Luce geliyor. Gergin ve solgun görünüyor, ilkbahar sıcağına rağmen üzerinde kocaman boğazlı bir kazak var.

"Bana yardım edin, Cairo'yu arıyorum," diyor.

Herkes ona bakıyor ama kimse cevap vermiyor.

Luce'nin sesi yoksunluk krizi yaşayan bir keşinkini andırıyor. "Bana onu burada bulabileceğimi söylediler. Ona ihtiyacım vat."

"Cairo kim? Burada Cairo diye biri yok," diye karşılık veriyor suratında kocaman bir siğil olan yaşlı bir adam.

"Seni kim gönderdi?" diye soruyor beyaz atletini pantolonunun içine sokmuş bir başka herif.

"Aşağıdaki caddede birkaç çocukla konuştum," diye cevap veriyor Luce. Sonra sesini yükseltiyor. "Lütfen!"

Elini cebine atıp rulo yapılmış paraları çıkarıyor. "Ödeme yapabilirim isterseniz!"

Mısırlı olduğu çok bariz, fareye benzeyen gözleriyle, kısa botlu esmer bir adam, ayağa kalkıyor. "İçeride böyle biri yok, tatlım, dışarı çıkalım."

Ben ısrarlı bir şekilde Sambucalı kahvemi içmeye devam ediyorum. Tezgâhın arkasında, tarihi geçmiş dondurma menülerinin yanındaki aynadan olanları görüyorum.

Luce, titreyerek olduğu yerde kalıyor. Herif onu dışarı doğru çekiyor.

"Güzel bir kaltak," diyor Porro.

"Evet ama keşin teki, boş ver onu," diye cevap veriyor Canotta.

"Neler oluyor?" diyor barmen dışarı bakarak. O anda P38'i cebimden çıkarıyorum.

"Kıpırdamayın! Eller yukarı!" diye bağırıyorum.

Ardından barmene dönüyorum. "Diğerleriyle birlikte şuraya geç. Hemen!" Adam tezgâhın arkasından çıkıp masaların ardındaki çatlak duvarda yerini alıyor. "Çocuk var," diyor.

"O halde bir numara yapmasanız iyi olur, öyle değil mi?"

Çocuk sadece bir anlığına başını kaldırıyor ve ardından dönüp oyuncağını duvara vurmaya devam ediyor. Sanki zekâ geriliği varmış gibi görünüyor.

Primo, yanlış bir şey olduğunu söylemiş olsa da, tabancayı titrediğim belli olmasın diye her iki elimle birden kavrayıp kaldırıyorum. Aslında burada iki kişi olmamız gerekirdi.

Bardaki topluluk kötü kötü bana bakıyor, o sırada dışarıdan gelen üç el silah sesiyle bakışları aniden o tarafa çevriliyor.

"Şimdi," diyorum, "Düzgün ve sessiz durursanız sizlere bir şey olmaz." Tabancamı onlara doğrultmuş halde dışarı çıkmak için kapıyı açıyorum.

"Aptallık ettiniz," diyor Canotta. "Cairo'nun kim için çalıştı-

ğını biliyor musunuz? Magliana Çetesi* için çalışıyor o. Artık bu sizin sorununuz."

"O bir polis dostu," diyorum. Sonra bunu doğrulayacak bir şeyim olmadığını fark ediyorum. "Peki ya sen bizim kim olduğumuzu biliyor musun? Biz Kızıl Tugaylar'ız. Bunu o Magliana'lılara söyleyin, eroin Primavalle'ye bir daha girmeyecek," deyip kapıyı arkamdan kapıyorum.

Dışarı çıkar çıkmaz Cairo'nun yerde yatan bedenine takılıp tökezliyorum. Nabzını kontrol ediyorum. Ölmüş. Göğsünde kan var, hem de çok. Ayrıca bir gözünün hemen altında kıpkırmızı küçük bir delik var.

Arabaya atlıyorum. Breda'nın hızla fırlayıp çıktığı kapıyı kapamamışım bile. Morvo, birisinin dışarı çıkması ihtimaline karşı tabancasını barın kapısına doğrultmuş yolcu koltuğunda oturuyor.

Luce, vitrinin yanındaki duvara spreyle beş köşeli yıldız çizmiş. Şimdi yanıma büzlmüş tekrar edip duruyor. "Şimdi bir şeyler içelim, şimdi bir şeyler içelim."

Torrevecchia caddesine dönüyoruz, Breda, yavaşlıyor ve akan trafiğe katılıyor. Mükemmel bir gün, huzurlu ve sakin.

* La Banda della Magliana: İtalya'da Roma merkezli suç örgütü

16 MAYIS

Morvo, Celio hastanesinden çıktığında hafif aksıyor. Ona doğru gidip sarılıyorum. Ağlıyor. Onu iki hafta tuttular, çok az yemek yemiş, vücudu dayanıklılığını kaybetmiş. Bana sanki bir hayalete sarılıyormuşum gibi geliyor. Ama 41 no'lu maddeyi almayı başarmış.

"Aynı Zero'nun dediği gibi yaptım," diyor. "Neredeyse hiç uyumadım. Gece koridorlarda yürüyordum. Ayakta duramıyordum."

"Artık iyileşirsin," diyorum ona. "Benim de başımdan geçti. Bir ay falan alır ama yenilenmiş gibi olursun."

"Ermes, çok düşündüm, biliyor musun? Geceleri pencereden bakıyordum, sanki cezaevindeymişim gibi geliyordu."

"Boş ver şimdi," diyorum, "Unut hepsini."

"Ondina'yı düşündüm, ormanda yatışını ve onu öldüren satıcıyı."

Biraz yalpalıyor, yürürken koluna girip destek oluyorum.

"Biliyor musun, Ermes?" diyor. "O puşt için hiç üzülmüyorum, hiçbir şey hissetmiyorum. Sadece tatmin duygusu var."

"O halde iyi oldu, değil mi? İşte Breda da geldi, bak!" diye cevap veriyorum kardeşimi işaret ederken.

"Bize ne dediklerini hatırlıyor musun, BR'den ancak ölü ya da hapse girerek çıkılacağını söylemişlerdi."

"Sen depresyondaydın, Morvo, düşünme bunları."

"Hayır. Hapse gireceğimden eminim, birçok yoldaş gibi. Ya hapse gireceğim ya da öldürüleceğim."

Breda'nın tedavülden kalkmak üzere olan steyşın vagonların yanına park ettiği 128'ine yaklaşıyoruz; bankların üzerine gamalı haç, orak ve çekiç resimleri kazınmış, ağaçlara şırın-

galar batırılmış, karşı duvara, TEK YOL EROİN, diye yazılmış.

"41'i mi aldın?" diye soruyor kardeşim arabanın kapısını açarken.

"Evet," diye yanıtlıyor Morvo. Sonra da arka koltuğa oturup anında uyuya kalıyor.

"Kötü durumda," diyorum arabayı çalıştıran Breda'ya. "Benim olduğum durumdan da kötü."

"Pek sayılmaz, hatırlamıyorsun tabi. Bir keresinde seni gerçekten öldürdüklerini sanmıştım."

"Onun için mi beni anneme götürmüştün?"

"Elbette, başka neden olacak?"

Fori Imperiali'ye saparken Kolezyum'un yanından geçiyoruz.

"Sende son durum ne?" diye soruyorum Breda'ya.

"Ben gitmiyorum, belli ki aile reisiymişim."

"Nasıl becerdin?"

"Parayla Ermes, parayla her şeyi yapabilirsin. Para olmadan hiçbir şey yapamazsın, kapitalin temeli de budur."

20 MAYIS

"Siz ne derseniz deyin, ben hoşuma gidiyor," diyor Macello kararlı bir şekilde.

""Ben hoşuma gidiyor" denmez," diye düzeltiyor Breda.

"Ayrıca Heather Parisi, kimsenin hoşuna gidemez," diye ekliyorum ben de.

Macello, beğendiği kadın için savaş vermeye devam etmeden evvel Peroni'sinden bir yudum alıyor.

"Niye öyle diyorsunuz?" diyen bir ses duyuyorum. "O kız tam bir fıstık."

Bu yorumu yapan, barda arkadaşlarıyla kâğıt oynayan yaşlılardan biri.

"Şuna bak hele," diyor Breda. "Bay Vittorio, seni tutuklasınlar da gör, o kız daha çocuk."

"Ne çocuğu," diyerek araya giriyor Macello, "On dokuz yaşında."

"Sen nereden biliyorsun?" diye soruyor Morvo.

""Gente" dergisinde okudum," diye itiraf ediyor Macello.

"Aferin sana," diyorum. "Parisi'yi beğeniyorsun, bir de üstüne "Gente" okuyorsun... Sen iyice şapşal oldun, Macello!"

"Neden şapşal olmuş?" diye soruyor Zero, masaların arasından geçerek bize doğru geliyor.

"Parisi'yi beğeniyormuş," diye cevap veriyor Breda.

"Kimi?" diye soruyor Zero.

"Luna Park'taki kız yok mu. Haydi ama Zero... Hani şu dans eden sarışın. Pippo Baudo'nun programı."

"Hah, şu kız. Evet, hoş kız."

"Ben de bunu sorguluyorum işte," diyor Pardo, Breda'nın ısmarladığı sonraki tur biraları masaya getirirken, "Neden

Amerikalıların bize gönderdiği bu döküntüleri tutmak zorundayız ki, Romina Power, Mike Bongiorno ve şimdi de bu Parisi."

"Hangi döküntü yahu? Nasıl konuştuğuna dikkat etsene!" diye sinirleniyor Macello.

"Torrevecchia'daki barda ne olduğunu duydunuz mu?" diye soruyor Zero.

"Hangi barda?" diye atılıyor kâğıt oynayanlardan biri.

"Torri'de, sosyal konutlardaki barda," diye yanıtlıyor Zero.

"Kızıl Tugaylar bir uyuşturucu satıcısını öldürmüş. İyi de etmişler. Hepsini asmalı," diyerek hükme bağlıyor Vittorio.

"Nasıl yani iyi etmişler?" diye soruyor Pardo.

"İyi etmişler işte," diye tekrar ediyor Vittorio, "Polis işini yapamıyorsa kendi kendimize yapmamız gerekiyor demektir."

"İyi de ne alakası var?" diye sinirleniyor Zero. "Sağcı konuşmalar bunlar."

"Sağ, sol, kimin umurunda, isterseniz bana faşist deyin ama uyuşturucu satıcılarının hepsi ölmeli."

"Gerçek şu ki uyuşturucu satıcıları aslen daha büyük bir planın birer parçası..." diyorum, "Hükümetin gençlere karşı açtığı savaşın..."

Pac Man'in game over müziği konuşmamı yarıda kesiyor. Cesaretto yeni bir rekor daha kırmış olmalı.

"Uyuşturucunun ilk geldiği zamanları hatırlıyorum," diyor Cesaretto. "74, '75 yıllarıydı. Herkes hap, Metadone, Anfe alıyordu. Ama yasaldılar, onları eczaneden alıyordun. Revonal'ın reklamını hatırlıyor musunuz? Sonra durup dururken yok oldular. Hiçbir şey hiç bir paraya bulunmaz oldu. Haftalarca böyle gitti, piyasa kurudu. Sonra bir ara"çok düşük paralara eroin ortaya çıktı. Ve şimdi şuraya bak. İnsanlar bundan sinekler gibi ölüyorlar."

"Anladım," diyor Zero, "Ama bu yapılanı yasallaştırmaz..."

"Biz değiliz ki yapan, bu işi yapanlar Kızıl Tugaylar," diye karşılık veriyor Morvo. Zero, tuhaf tuhaf bize bakıyor. Yeni bir oyuna başlayan ihtiyarlara da kötü bir bakış atıyor. "Eh, evet," diyor, "Ancak, sizin hiçbir şeyle ilginiz yok, değil mi?"

"Aynen öyle," diye kısa kesiyor Breda.

"Kızıl faşistler," diyor Pardo, "Hatta "l'Unità" gazetesinde yazdığı şekliyle: sadece "faşistler"."

"Benim umurumda bile değil," diyor tekrar Vittorio. "Satıcılar asılmalı, bunu komünistler yapıyorsa daha bile iyi."

"Parisi'yle ilgili konuşmaya devam etseydik daha iyi olacaktı," demeye cüret ediyor Macello, asık bir sıratla.

"Sıkıcı," diyor Cesaretto, "Yapabileceğin bir şey yok. Tek kaldın."

"Kızıl Faşist hikâyesinde beni ikna edemiyorlar," diyerek araya giriyor ihtiyarlardan biri, masadaki kartları eline alırken. "Hem de hiç ikna edemiyorlar; bu, savaştan sonra olan hikâyeye benziyor. Biz Kızıl Bayraklılar'a silahları teslim etmemizi, devrimin gerçekleştirilemeyeceğini, şu meşhur "doğru zaman"ın beklenmesi gerektiğini söylediler."

Koşup Pac Man'in yanına, yere tükürüyor.

"Lanet olsun," diyor Pardo. "Sonra kim temizliyor bunları?"

"Sonra "bunu bekleyin, şunu bekleyin" demeye başladılar. Sonuçta hayatlarında "göz boyamak" nedir görmemiş o siyasi komiserlerle bekliyoruz süsü vererek bizi kandırdılar. Göz boyayan gözleri kör olsun."

"Ben bu hikâyeyi duymuştum," diyor Zero.

"Ama biz elbette silahları onlara teslim etmedik."

Bir yirmi dakika kadar hepimiz sessiz kalıyoruz. O sırada Borromeo sokağına çıkan polis arabalarının siren seslerini duyuyoruz.

Morvo, endişeli bir şekilde ayağa kalkıyor.

Zero'nun kız arkadaşı Francesca'nın kuzeni Turiortaya gelip,

"Yukarı çıkıyorlar, Carlo Mosca sokağına. Kaç kişi olduklarını görseniz inanmazsınız." diyor.

Carlo Mosca Sokağı.

Vale ve Primo'nun oturduğu daire.

Vale'yi değil ama Primo'yu vurmuşlar.

Primo, sahanlığa doluşan küçük orduyla mücadele etmek

zorunda kalmış. O, Beretta'sıyla kapının arkasındaymış, jandarmalarda makineli tüfek ve el bombası varmış.

Bu arada Vale, teftişteymiş. Döndüğü zaman her yerde polisler olduğunu görünce anlamış. Otobüsten inmeye bile yeltenmemiş. Son durağa kadar 49 numaralı otobüsün içinde kalmış.

Primo'yu kelepçeleyip götürmüşler. Primo, dik ve mağrur durmuş, yüzünü elleriyle ya da ceketiyle kapayanlar gibi yapmamış. Siyasi hükümlü ilan edilmiş. Polisler onu dövmüşler, yüzündeki morluklar gazetelerdeki fotoğraflardan görülebiliyordu.

Vale, son durağa kadar otobüste kalmış, tekrar hareket eden otobüs onu Cavour Meydanı'na götürmüş. Peşinde olup olmadıklarını bilmiyormuş. Belki de onu aramıyor olabilirlerdi ama Vale, silahsızmış. Onu takip etmediklerinden emin olmak için bütün gün ortalarda dolanmış.

Vale ve Primo'nun dairesine nasıl geldiklerini bilmiyoruz. Belki de şüphelenen komşulardan biri haber vermiş olabilir.

Ne zamandır gözlendiklerini bilmiyoruz. Belki ben de izleniyor, takip ediliyor olabilirim, mimlenmiş olabilirim.

Daha tedbirli ve gözü açık olmamız gerekiyor, izimizi kolaylıkla süremeliler.

Breda, zaten Montespaccato'da ufak bir dairede Luce'yle birlikte yaşıyor. Macello'nun artık kendisine kalacak bir yer bulması gerekecek ve Morvo da onunla olacak.

Ben Seneca'nın da yaşadığı Boccea'daki merkezimizde olacağım. Çalışan bir çift öğrenci gibi olacağız. Çok çalışma az eğlence. P38 de benimle, yastığın altında olacak.

15 AĞUSTOS

Ferragosto bayramında düğün yapmak yoldaşlara özgü bir şey. Tanıdık tanımadık herkes, Pugnochiuso'daki kamp alanında. Düğüne katılanlar, gölge veren ağaçları, sıcak yüzünden çıplak kalmış çayırlarıyla Villa Borghese'de buluşuyoruz.

Luce, bembeyaz giyinmiş ve saçına çiçekler takmış. Ayakları çıplak, ayak bileklerine küçük ziller bağlamış. Birkaç yoldaş, tef ve flüt çalıyor.

Bu sabah o ve Breda, imza atmak için belediyeye gittiler. O nedenle devlet nezdinde artık karı kocalar. Ama şu anda, buradaki gerçek bir tören. Annem sular seller gibi göz yaşı dökerken, babam oğlunun düğününün böyle bir maskaralık olmaması gerektiğini homurdanıyor, ona göre komünizme riayet tam olmalı, gerçek yoldaşlar ise zaten bambaşka olmalıFakat babam Luce'yi çok seviyor, annem de öyle, o nedenle sonuçta bundan da memnun oluyorlar.

Kardeşim Antonio –diğer bir deyişle Breda–, Morvo'nun düğün hediyesi olarak ona getirdiği cigaralıklardan dolayı sersemlemiş durumda. Bir köşede durmuş sırıtıyor ve Macello'yla birlikte Crystal Ball'la balon yapıyor.

Kamp alanındaki masalara büfe kuruldu. Birkaç İngiliz turist de bize katılıyor, Zero, gitarıyla Beatles ve Bee Gees parçalarını korkunç şekilde yorumlayarak onları eğlendiriyor.

Nikâhı kimin kıyacağı uzun uzun tartışılmıştı. Birileri hiçbirimiz doğru düzgün tanımadığımız halde Moretti'yi önermişti. Birileri Vale'yi önerdi, Ancak, bir kadın ve Stratejik İdare'nin bir üyesi.

Annem, Sacro Cuore'nin papazı Don Giulio'yu önerdi. Mu-

halif bir peder olduğunu, onu uzaklaştırmak istediklerini söylüyor, hatta "Güney Amerika'ya gidecek ve henüz gitmemiş olması da bir şans." diyor.

Babam için bu sabahki belediye görevlisi ve Testaccio'daki Felice'de bir akşam yemeği yeterli olurdu.

Luce'nin anne ve babası (bu arada, henüz gelmediler) Roma'ya ziyarete gelmiş olan bir Hintli guruyu önerdiler.

Zero, töreni Franco Fortini'den alıntılar ve Bakunin'den bir yazı okuyarak kutlamayı önerdi.

Sonunda her şeye örgütten yoldaşlarla birlikte Luce karar verdi. Bu düğün, örgütün kurallarına göre bir istisna hatta daha da ötesi bir aforoz edilme malzemesi. Anlaşılan ne Vale ne Seneca, ne de bir başka "kadrolu"nun burada olmak gibi bir özgürlüğü var. Primo tutuklanalı aylar oldu. İyi olduğunu, onu Trani'ye birçok yoldaşın da olduğu bir yüksek güvenlikli hapishaneye taşıdıklarını biliyoruz.

Luce'yle konuşan bir çift yaşlı hippi görüyorum, onu kucaklıyorlar. Anne ve babası olmalı. Luce, Peru işi bir battaniyeye sarılı düğün hediyesini görünce heyecanlanıp kardeşime sesleniyor. Bu, üzerinde işlemeler olan bir nargile.

"Bunu Fas'tan getirdik," diyor Luce'nin annesi.

"Sahraviler tarafından elde yapılmış," diye ekliyor babası da.

Bu ikisiyle benim annem babam arasında geçebilecek herhangi bir konuşmayı hayal etmeye çalışıyorum ve buna şahit olmaktansa hapse girmeyi tercih edebileceğime karar veriyorum. Belki Trani'de hâlâ yer vardır.

"Üzerindekiler sana yakışmış," diyor arkamdan bir ses. Virginia.

O da gerçekten hoş görünüyor. Birkaç aydır görüşmüyoruz. Gözlerimi dekoltesinden alamıyorum. Dudağımın kenarına hafif bir öpücük konduruyor.

Tören başlıyor. Basit bir seremoni, hepimiz halka oluyoruz, Breda ve Luce, neden evlendiklerini, birbirleri için neler yapacaklarını anlatıyorlar.

Gölgeler uzuyor, batıdan esen rüzgârla ortalık serinliyor. Her birimiz çiftle ilgili samimi ve zekice şeyler söylemeye çalışıyoruz; sıra bana geldiğinde biraz endişeli bir sesle, "Siz kendi kaderinizi kendiniz yaratacaksınız ve dünya sorgusuz sualsiz peşinizden gelecek." diyorum. Virginia elimi tutup sıkıyor, duygu ve heyecanla doluyorum. "Breda, sen tam bir yarım akıllısın ve ben yıllarca seninle aynı odada uyuduğum için bunu çok iyi biliyorum. Fakat sen, şanslı bir yarım akıllısın; ancak, bu masum kızı kafeslemeyi başardın. Luce, bunu neden yaptığını bilmiyorum. Belki de sen onun bakıcısısındır. Öyle bir durum varsa sana ne kadar para versek minnettarlığımıza yetmeyeceğinden eminim. Yok, eğer söylediğin gibi onu seviyorsan, eh, o zaman söylenecek söz yok. Çocukluğundan beri insanları hipnotize etmek adına yaptıkların işe yaradı demek ki."

Herkes gülüyor, ardından, sanki önceden ayarlanmış gibi halka dağılıyor ve müzik başlıyor, birkaç çift dans ediyor. Çoktan sarhoş olan Macello, "Una donna per amico" şarkısını söylemeye koyuluyor. Herkes büyülenmiş halde hareketsiz kalıp ona bakarken o, kayıtsız bir şekilde şarkısına devam ediyor.

Può darsi ch'io non sappia cosa dico,
scegliendo te – una donna – per amico,
ma il mio mestiere è vivere la vita
che sia di tutti i giorni o sconosciuta.
Virginia, elimden çekerek, "Gel," diyor.
Ti amo, forte, debole compagna
che qualche volta impara e a volte insegna.

Biraz yürüyoruz, birbirine geçmiş sıcak ellerimiz ter içinde kalıyor. Halen Macello'nun ağaçların arkasından gelen sesini ve misafirlerin tempo tutan alkışlarını duyabiliyorum.

Aynı geçen seneki gibi bir kere daha öpüşüyoruz. Bu işin neden yürümediğini bilmiyorum, tatlı bir kız o ve iyi bir arkadaş.

"Bu nedir?" diye soruyor, eli P38'in kabzasında.

Aksi şeytan, diye düşünüyorum içimden.

"Bilmen gereken bir şey var," diye cevap veriyorum, bir yandan da aklıma gelen ve söyleyebileceğim yalanların her birinin ne kadar yetersiz kalacağını düşünüyorum.

31 ARALIK

Primavalle, 1979'a silah sesleriyle veda ediyor. Capecelatro Meydanı'nda tanımadığım gençler bir otobüsü yakıyorlar. Kenar mahalleler değişime uğruyor.

Cesaretto, Eylül ayında, bir arama sırasında cebinde bir Luger'le yakalanınca hapse girdi. Üç ay yattı ve şekil noksanlığı nedeniyle serbest bırakıldı.

"Beni ihbar ettiler," diyor ve ben ona inanıyorum, çünkü hakikatli bir yoldaş o. Sonra gömleğini çıkarıp omzuna yaptırdığı dövmeyi gösteriyor. KT harfleriyle birlikte beş uçlu bir yıldız bu. Tam bir hapishane işi.

"Cezaevindeki yoldaşların daha fazla dayanacak güçleri kalmadı," diyor. "Bir şeyler yapmalıyız. Orada onlara rahat vermiyorlar."

Bunu çok iyi biliyoruz, içerisi bir cehennem, yüksek güvenlikli bölümler, tecrit edilme, gittikçe zorlaşan şartlar.

Havai fişeklerin patlamalarının, otobüs alevlerinin, Autonomia yoldaşlarının yeni on yılın gelişini kutlamak için bir polis karakoluna saldırmalarının ardından, nihayet Morvo'nun A112'sini alıp Montespaccato'ya, Breda ve Luce'ye gidiyoruz.

Küçük ama rahat bir evleri var. Artık her ikisi de örgütün "kadrolu"su, eylemleri için örgütten maaş alıyorlar. Oturdukları binanın dış tarafında hâlâ tuğlalar görünüyor

"Sıva yapılacak," diyor kardeşim. "Artık kenara biraz para koyunca bakacağız."

Ucuz köpüklü şarap içerek ve daha huzurlu yılbaşlarını yad ederek kutlama yapıyoruz. Kız arkadaşımız yok. Zaten olması da mümkün değil, örgüt kuralları bunu yasaklıyor. İşin için-

deysen yüzde yüz içinde olmalısın.

"Diğerleri nerede?" diye soruyor Breda.

"Vale ve Seneca Milano'dalar, anlaşmazlıklar var. Milano kolundakiler genç... daha fazlasını ve daha iyisini yapmak istiyorlar."

"Hakları var," diyor Morvo. "Zamanıdır." Tekrar kadeh kaldırıyoruz, dışarıdan silah, maytap sesleri ve bağırışlar duyuluyor, bu arada üçüncü kattan atılan bir çamaşır makinesi yeri boyluyor.

"Bu akşam annemle kalmak isterdim," diyor Macello. Susuyoruz, çünkü söylenecek bir şey yok. Macello'nun babası hâlâ içeride, annesi tek başına.

"İstersen seni götürebilirim," diyor Morvo. "Yılbaşı gecesi için kuralları yıkalım."

Macello gülümsüyor.

Luce ayağa kalkıyor. "Ortam iyice hüzünlendi." diyor.

Dolabın tekinden bir Polaroid fotoğraf makinesi çıkarıyor. "Poz verin," diye emrediyor kararlı bir sesle.

Biraz sarhoş, biraz üzgün, biraz da yorgun 1980 yılının gelişini selamlıyoruz. Luce, makineyi otomatiğe alıp koşarak suni deri koltukta yanımızdaki yerini alıyor. O da oldukça yorgun görünüyor. Flaş patladığında Breda, bana arkadan kulak yapıyor, Morvo'nun gözleri ise kapalı çıkmış, Macello'nun yüzünde güneylilere has gülümsemesi, Luce'nin yüzündeyse geleceğe dair bir umut var.

"Fotoğraf sizde kalsın," diyorum, sonra da Morvo'yla birlikte Macello'nun annesine girmek üzere kalkıyoruz.

Luce, fotoğrafı bir Snoopy magnetiyle buzdolabının üzerine asıyor.

Gökyüzünde havai fişekler patlıyor, yakınlarda bir balkondan beyaz saçlı, göbekli bir adam bir otomatikle havaya ateş ediyor.

Macello ve Morvo'yla birlikte arabaya biniyoruz, sonra benim aklıma bir şey geliyor ve arabadan inip Breda'nın yanına gidiyorum. Luce içeri girmiş, Breda kapı eşiğinde durmuş, yüzünde mutlu bir ifadeyle bana bakıyor.

"Şu sıva meselesi de neydi?" diye soruyorum.

"Nasıl?"

"Binanın sıvası. Ebediyen burada yaşamak zorundaymışsın gibi konuştun. Sanki burada kendine bir yuva kuracakmışsın gibi. Yanılıyorsam söyle."

"Boş ver," diye karşılık veriyor kardeşim. "İçkiliyim, nelerin önemli olduğunu biliyorum. Bunu biliyorsun."

"Sıvalı duvar dediğin şey bir saçmalıktan ötesi değil," diye üsteliyorum.

Bir an birbirimizin gözlerinin içine bakıyoruz. "Yine de," diyorum, "Size, mutlu yıllar."

1980

“ZAFERİ ALANA KADAR,

KURŞUN YAĞMURLARIYLA

ADINI DUVARLARA YAZACAĞIZ!”

15 OCAK

Gallo Nero adındaki pizzacıyı daha önce hiç duymamıştım, Trastevere'de olduğundan zaten buraları çok sık geldiğim yerler değil. Fakir bir mahalle, düşük kalitede insanların yaşadığı, döküntü bir yer. Ayrıca kokuyor, lağım kokusu sanki duvarlara yapışmış gibi.

Fakat pizzacı, merkeze çıkan caddenin üzerinde, güzel ve kaliteli görünüyor, birkaç yıl önce Giorgiana'nın öldüğü yere de çok yakın. Yeni boyanmış bir tabelası, girişte de çiçek saksıları var, hatta menüdeki yemekler İngilizce de yazılmış.

"Burası pek de proleterlere göre değil," diyorum espri yaparak.

"Böylesi daha iyi," diyor Vale. "Bizi burada aramazlar." İçerisi hâlâ yarı yarıya boş, arka masalardan birine oturuyoruz.

"Tuvalet kapısını görüyor musun?" diyor. "Arka sokağa açılan bir penceresi var

Başımla onaylıyorum.

"Oturduğum yerden," diye devam ediyor, "Girişi görebiliyorum. Sana işaret yaparsam kalkıp gidersin."

"Peki sen?"

"Ben aranıyorum, beni bulurlarsa benim için yapacak bir şey yok ama bildiğim kadarıyla sen henüz mimlenmedin."

Kayıtsız görünmeye çalışarak etrafa bakınıyorum, ne var ki aniden geriliyorum. Artan endişem, Vale'nin dekoltesine bir bakış atmama engel olmuyor.

"Beyefendi ve hanımefendi sipariş verecekler mi?"

Dalgınlığımdan garsonun geldiğini fark etmemişim, eski bir üniforma giymiş, neşeli görünen, yaşlı bir adam bu. Günün yemeklerini art arda sıralarken kelimeleri ağzında yuvarlıyor.

Vale, onun sözünü kesiyor. "Sadece iki peynirli pizza ve yarım sürahi de şarap."

Garson yanımızdan uzaklaşıyor, iki Alman turist, sırt çantalarını yere koyup yakınımızda bir masaya oturuyorlar. Kılık değiştirmiş polisler olma ihtimallerini düşünerek onları dikkatle inceliyorum.

"Sakin ol," diyor Vale. "Almanca konuşuyorlar. Ben dil bilen bir polis hiç görmedim."

"Aynen," diye karşılık veriyorum kayıtsız görünmeye çalışarak.

"Dün stratejik idare tekrar bir araya geldi. Senin adın da geçti."

"Ne bağlamda?" diye soruyorum merakla.

"Primo'nun tutuklanmasından sonra Primavalle Tugayı sahipsiz kaldı ve görünüşe bakılırsa onun rolünü üstlenecek en ehli kişi de sensin."

"Bilmem ki... Kendimi yoldaşlarla rekabet içinde düşünmek hoşuma gitmiyor."

"Yapmak zorunda değilsin. Demek istediğim, akla yatan kişi sen oldun. Bu stratejik bir karar."

"İki peynirli pizza buraya mı?" diye soruyor garson, bir yandan da pizzaları masanın üzerine bırakıyor.

Vale'ye şarap doldurup ardından soruyorum. "Peki, beni tavsiye eden kimdi?"

"Ben."

"Sen mi?"

""Ben... sen"... Pek parlak bir diyalog gerçekleştirdiğimiz söylenemez," diyor gülerek. Eliyle ağzını kapıyor. İnce parmakları, bakımlı tırnakları ve pürüzsüz bir teni var.

"Biraz şaşırdım da ondan," diye karşılık veriyorum.

"Mario seninle buluşmak istiyor."

"Ne?"

"Tanrım, rica ediyorum her şeyi tekrar ettirme bana. Seni tanımıyor ve bilirsin işte, bir tugayın yönetimini emanet etmeden evvel hiç olmazsa o kişiyi tanımayı tercih ediyor."

"Eh, evet, öyle olması gerektiğini tahmin edebiliyorum," diyerek şaraptan koca bir yudum alıyorum. Gerçekten berbat bir tadı var. "Benim için Mario bir efsane, içerideki yoldaşları tanıyor. Primo, bana Moro'nun bütün işlerini onun idare ettiğini söyledi."

"Evet, ama bu, başını fazla döndürmesin," diyor Vale, pizzasını bitirirken. Bense daha yarısına bile gelmedim.

"Ne anlamda?"

"O sizin Primavalle'de yaptığınız işten pek memnun değil, sizi biraz maceraperest buluyor."

"Maceraperest mi? Eh, tarzımızın Prima Linea'nınkiyle aynı olmadığı kesin!"

"Ortak gerillayı ve bölgesel tahkimatı öğreten onlar ama..."

Elimdeki pizza havada, kalakalıyorum. Pizzanın üzerindeki peynir tabağa akmaya başlıyor.

"Hepsini bitirecek misin?" diye soruyor Vale, ümit dolu bir sesle.

"İstersen bir dilim alabilirsin."

Vale, pizzamdan kendisine bir parça almakla meşgulken, "O halde tugayın idaresini neden bana vermek istiyorsunuz?" diye soruyorum.

"Dediğim gibi, bu benim fikrim sadece. Sizin hareket ediş şeklinizin eski bölünmelerden daha anlamlı olduğuna inanıyorum." Pizza gözümün önünde yok olup gidiyor. "Biliyorsun, yoldaşları bilmedikleri şehirlere göndermek... anlamsız.. Yeni bir aşamadayız, kolektif silahlı ayaklanmanın ön aşamasındayız, proleterlerin Kızıl Tugaylar'la net bir bağlantısının olması gerekiyor."

"Evet," diyorum, "Ben de böyle düşünüyorum."

"Biliyorum," diye cevap veriyor pizzadan ısırık alırken. "Bununla meydanlarda büyük bir kamuoyu toplantısı yapma düşüncesi kıyas bile kabul etmez."

"Güvenin için teşekkür ederim."

"Ah, yoksa alay mı ediyorsun?"

"Kesinlikle hayır. Kendimi sersemlemiş hissediyorum. Arkadaşlarıma hayatlarını riske atmalarını söylüyorum ve onlar

da canlarını memnuniyetle bana emanet ediyorlar. Ne yapacaklarını bilmediklerinde bana bakıyorlar. Ve şimdi de tugayın idaresi... Gülme ama bütün bunlar başımı döndürüyor."

Garson, tatlı, kahve gibi şeyler için her geldiğinde beni utanç verici bir durumdan kurtarıyor ve ben içimden ona teşekkür ediyorum.

Uzun uzun konuşmaya devam ediyoruz ve nihayet dışarı çıkarken tuvaletteki pencereden ziyade, kapıyı kullanıyoruz. Dışarı çıktığımızda saatin oldukça geç olduğunu fark ediyoruz.

1 ŞUBAT

Papa Giovanni, eski bir ortaokul, şu çimento ve kumla yapılmış binalardan biri. Diğer birçoklarıyla aynı, sadece bunun çatısı çöktüğü zaman, üst katı kapamakla yetinmişlerdi. Bir kattan diğerine su akmaya başladığında ise okul kullanım dışı ilan edildi. Morvo, küçükken oraya gidiyordu, en azından ben öyle olduğunu düşünüyorum, çünkü Morvo'yu bir çocuk olarak gözümde canlandıramıyorum.

Keşler, Papsa Giovanni'nin etrafında pervaneler gibi vızıldayarak dönüp dururlar. O boku değişmeli olarak alıp satan küçük satıcılarla birbirlerinin kokusunu alırlar.

Primavalle'deki bazı anneler bir süredir bu eski ortaokula başka bir gözle bakmaya başladılar. Bir ara içlerinden biri, "Hepimizi içeri kapatmalı," gibi bir laf etti; bir başkası oradayken bunu duyup, "Hiç de fena fikir değil." deyiverdi. Uyuşturucu bağımlısı çocukları daha bir şey anlamadan çabucak organize oldular; bir gün ve saat seçtiler ve yüzlercesi kepçeler, sopalar, süpürgeler sallayarak, ellerinde asma kilit ve zincirlerle ve bulabildikleri her şeyle kendilerini okula attılar.

Hazırlıksız yakalanan çocuklar, harekete geçmeye fırsat bulamadılar; onları özellikle de spor salonu olmak üzere, önlerine neresi gelirse oraya gruplar halinde kapadılar ve ben de şimdi orada nöbet tutuyorum. Bir kısmı terlik, gecelik ve paltolarla, diğerleri askeri bot ve pantolonlarla daha tehditkâr bir havada, bir ileri bir geri volta atıyor.

A112'yle buradan üçüncü geçişimiz. Morvo, her zamanki gibi az konuşup bol sigara içiyor. Ben ara sıra P38'in kabzasını sıkı sıkı tutuyorum. Sırayla nöbet değişimi yapan bağımlı

annelerine bakıyoruz. Morvo'nun yüzünde sanki etkilenmiş ama bunu açık etmek istemiyormuş gibi tuhaf bir ifade var.

"İyi fikir, sence de öyle değil mi?"

"Aynen, cesaretleri varmış ve bolca da şansları. Onları şaşırttıkları için yenilmez olduklarını zannedilebilir ama burası karışabilir, ayrıca Cairo gibi adamları süpürgelere durduramazlar."

"Ortaya çıkarlar mı diyorsun?"

"Kesin," diye homurdanıyor Morvo, kim bilir kaçıncı Nazionale sigarasını yakarken. "Diyelim ki bu salaklardan biri kendine geldi ve krizleri de atlatıp temizlendi. Bunun anlamı satıcıların bir müşterisinin eksilmesi anlamına gelir. Sorun çıkarmadan böyle bir şey olmasına izin verirler mi sence?"

"Yani bizim devriye gezip etrafı iyice kolaçan etmemiz gerek diyorsun."

"Bir tür devriyeyiz, evet."

"Gizli güvenlik ekibi," diyorum sırıtarak.

"Messaggero" gazetesinde, "Cesur anneler" diye başlık atılmıştı. Fakat burada benim gördüğüm şey, cesaretten çok ümitsizlik. Etrafı kendi dumanından bir bulutla kaplı olan Morvo, uyuşturucuyla savaşın samurayı rolünde. Ondina ve Cairo olayından ve onun kanatları altındaki tüm kardeşlerimizin başına gelenlerden sonra böyle olacağı belliydi.

Sigarasını atıp biraz buruk bir şekilde, eğri eğri gülümsüyor. A112'yi tam Papa Giovanni'nin önünde durduruyor.

"Şunu gördün mü?"

Parmağıyla işaret ettiği tarafa bakıyorum. Annelerden biri sazı eline almış, başka kimseyi konuşturmuyor. Seyrelmiş saçları morumsu kırmızı renkte, parmakları sararmış, gözünün akı pis bir renge çalıyor. Üzerinde tayt ve sadece bakınca bile insanda kaşınma hissi uyandıran, keçeleşmiş bir kazak var. Her iki dişinden biri eksik, kalanlarda pekiyi durumda değil. Sinirli bir şekilde, hatta hiddetle sigara içiyor.

"Maria, polisler gelirse, ne yapacağız?" diye soruyor ona başka bir anne.

"Polis memurlarını tekmeleyeceğiz!"

Gülüyorlar. Maria, sigarasıyla bir başka sigara daha yakıyor. Tam bir patron havasında, diğerleri can kulağıyla onu dinliyor gibi görünüyorlar. Böyle durumlarda birisi muhakkak lider bellenir.

"Maria," diyor içlerinden biri, "Corradino seni arıyordu."

"Ne istiyormuş?"

"Bilmem. Orada, pencereden söylenip duruyor. Romeo'nun Juliet'i gibi camda." Benim bildiğim kadarıyla Corradino, Maria'nın oğlu; elinde sürekli bir salamlı sandviç olan, iri yarı, kızıl bir oğlan. Eroinman gibi bile görünmüyor. Tesadüfen içeri girmiş olmalı, biraz Macello'nun Kızıl Tugaylar'da olması gibi. Bu bok ortalarda dolaşmaya başladığında o, Baretto grubundaydı. Maria'nın bunu fark etmesi için üç gün falan geçmesi gerekti.

"Anne!"

"Ne bağırıyorsun, aptal şey. Diğerlerinin yanına dön. Sesini kes."

"Anne, ama bunlar çok kötü! Krizim geçti, hepsi geçti, yemin ederim! Çıkar beni!"

"Tabi, aferin sana, bir günde hepsi bitti, değil mi? Öyle olsa bile aklın başına gelene kadar çıkamazsın buradan." Arkasında duran iri yarı kadına dönüyor. "Sigaran var mı, Maria?"

"Bitti," diyor şişko Maria.

"Alma sırası onda." Ayağa kalkıp ceplerinde bozuk para arıyor. "Benim yaramaza da sen göz kulak olur musun, Maria?"

"Onu da kasaya koyduk ya," diye dudak büküyor şişko Maria.

"Anne!"

"Yine ne istiyorsun?"

"Salamlı bir sandviç getirsene."

Morvo'yla bir taraftan gülerken bir taraftan da motoru çalıştırıp tekrar dolanmaya başlıyoruz.

"Breda nerede?"

"Yılbaşından beri görmedim. Ara sıra evi arıyor, babamla

para meselelerini konuşuyorlar, annemle... eh, elbette Luce'den, projelerinden bahsediyorlar."

"Luce iyi, değil mi?"

"Onu da yılbaşından beri görmedim. Ama evet, iyi sanırım. Çalışıyor, ay sonunda sınavları olduğunu biliyorum."

"Birlikte... çok tatlılar."

"Evet, hem de çok," deyiveriyorum.

"Kıskanıyor musun?" diye soruyor Morvo alaycı bir şekilde.

"Ne alakası var? Ama bana sanki yaptığımız işleri ciddiye almıyorlar gibi geliyor, sanki biraz içerde biraz dışarıdalar. Bir de yılbaşındaki şu sıva meselesi var, hiç de yutmadım... Burjuva bir çift gibi görünüyorlar."

"Abartmıyor musun biraz?"

"Olabilir."

"Kardeşin askerlik işini ne yaptı peki?"

"Aile reisi olarak görünüyor, o yüzden gitmeyecek. Nasıl yaptı bilmiyorum, sanırım birilerine para verdi."

"Ah, ama Breda'nın o kadar parası var mı ki?"

Soruyu duymazlıktan geliyorum. Bunu ben de birçok kez kendime sordum. Kızıl Tugaylar'dan gelen az miktarda maaşı, masraflarını karşılamaya bile yetmiyor. Sonuçta belki de Morvo haklıdır, kastettiği şekilde olmasa da kıskanıyor olabilirim ama onun ve Luce'nin birlikte olması değil kıskandığım. Ben kardeşimi özlüyorum. Sanki o büyüyor da ben bir şekilde geri kalıyormuşum gibi hissediyorum.

Morvo, gözlerini bana dikiyor. Sorusu hâlâ havada dolanıyor.

"Piyangodan para çıkmıştır," diye cevap veriyorum.

"Şanslı şey."

Morvo'nun daha da derinlemesine irdelemek istediğini hissediyorum ama benim böyle bir niyetim yok. Caddenin karşısında bir herif görüp rahatlıyorum, bu konuyu dağıtacaktır.

"Şuna bak," diyorum parmağımla adamı gösterirken.

Morvo, dikkat kesiliyor. Aslında adam bayağı şüpheli görünüyor. Morvo, sigarasını araba camından dışarı atıyor. Ar-

dından da susturuculu Beretta'sını ceketinin iç cebine yerleştiriyor.

"Ne yapıyorsun ya?!" diyorum.

Morvo, herife doğru bir ıslık çalıyor, adam kendinden emin bir şekilde yanımıza yaklaşıyor. Yere kadar inen bir parkası var

"Bir şey mi lazım, gençler? Ne çeşit? Eroin? Ot? Bende hepsi var ve hepsi de iyi maldır."

"Neden olmasın," diye cevap veriyor Morvo ve adama ateş ediyor.

Adam sol ayağından vurulmuş halde bağırarak yere düşüyor.

"Sen ne halt ediyorsun?" diye haykırıyorum Morvo'ya.

Morvo, tabancayı kılıfına geri sokup ardından da motoru çalıştırıyor.

"Cairo'yu bulamadığı zamanlarda Ondina'nın gittiklerinden biriydi bu herif."

"Belanızı bulun!" diye bağırıyor yaralı adam, ayağından akan kan kaldırıma yayılıyor.

Morvo, yüzünde deli ve mutlu bir gülümsemeyle oradan ayrılıyor.

Alan Sorrenti, "Non so che darei"i söylüyor, bu arada Papa Giovanni'ye yaklaşıyoruz.

"Aman Tanrım, Morvo. Güpegündüz. İşte böyle hareketler tehlikeli olabilir," diyorum.

"Gayet iyi yaptık," diye karşılık veriyor kısa ve öz bir şekilde.

"Vale'yi bilgilendirmem gerek," diye ekliyorum kızgın bir şekilde.

Morvo'nun intikamcı ruhu son zamanlarda beni biraz rahatsız ediyor. İki yıl öncesine kadar ona hayranlık duyuyordum, çünkü sürünün dışındaydı, kimseye hesap vermezdi ama şimdi ben bu tarz hareketlerin potansiyel anlamda ne kadar tehlikeli olduğunun farkındayım. Şimdi Vale'nin bana bahsettiği yeni pozisyon tehlikeye girerse diye hayıflanıyorum.

"Geçen akşam onunla yemeğe çıktım," diye atılıyorum.

"Bak sen," diyor Morvo tek kaşını kaldırarak.

"Saçma sapan konuşma ve adilik de etme," diyorum. "O bir... iş yemeğiydi. Bana bir şey teklif etmek istiyordu."

"Ne gibi?"

"Primavalle Tugayı'nın idaresini. Primo'nun yerine."

Morvo, bir süre sessiz kalıyor, o kadar ki bir an beni duymadığını düşünüyorum. Ama nihayet, "Vay canına," diyor ve hemen arkasından ekliyor. "Peki sen ne cevap verdin?"

"Olur, dedim. Moretti'nin benimle görüşmek istediğini söyledi."

Morvo, bir ıslık öttürüyor, samimi anlamda etkilenmiş görünüyor. "Tebrikler, yoldaş. Yoksa bundan böyle sana patron mu demeliyim?" diyor alaylı bir şekilde. "Ya da patron yoldaş?"

"Gülmen gereksiz, benim ödüm kopuyor."

"Gülen kim, ben mutlu oldum. Senin olacağın belliydi, Vale, kolun yönetiminde."

"Aynen."

"Ama yine de bu konuyu düşünüyorsun"

"O benden on yaş daha büyük."

"Ama göstermiyor."

"Doğru."

"Ayrıca topları da iri ve güzel."

"Dediklerine dikkat et, azgın."

Gülüyoruz, uyuşturucu satıcısına ateş etmesinden kaynaklanan gerginlik dağılıyor. Pencereyi açıp bir sigarayı bölüşerek tüttürüyoruz, bu arada Boccea yokuşundan benim evime doğru sapıyoruz.

"Beyan yazacak mıyız?" diye soruyor Morvo. "'Bir uyuşturucu satıcısı dizkapağından kurşunlanmıştır, proletarya askerinin kapitalist devlet emrindeki ölüm tacirlerine karşı savaşı devam edecektir ' gibi."

"Ayağa ateş etmenin diz kapağından kurşunlanma olduğunu bilmiyordum."

"Ya peki ne? Ayağından vurulmuştur mu diyeceğiz?"

Deli gibi gülerken jandarmaların Acquafredda kavşağındaki kontrol noktasından geçiyoruz. Cadde boyunca onlarca reklam panosu asılmış. Aiazzone'nin yanında, C.E.M, onun yanında Mercurio pirinçleri ve Petretti Mobilya Fabrikası.

"Macello nerede?"

"Macello sorunlu," diyorum. "Babasının olayı yüzünden kafası artık pek yerinde değil. Neyse ki askere gitmek zorunda değil,gerçi aslında..."

"Aslında ne?"

"Belki uzaklaşsa biraz iyi gelebilir diye düşünüyordum da. Kafayı dağıtmak, annesini biraz daha az kafaya takmak, bir kereliğine de olsa yirmi yaşında biri gibi düşünebilmek için."

"Ya silahlı mücadele?"

"Sence ona göre mi?" diye soruyorum.

Bunu söylerken içimden hiçbirimize göre olmadığını ama aynı zamanda herkese göre olduğunu düşünüyorum, çünkü tüm varlığınla gökyüzüne çıkmayacaksan ne anlamı var ki?

7 ŞUBAT

Villa Borghese her zamanki Villa Borghese. Primavalle'den otobüsle indiğinizde insanın gözüne daha da batıyor.

Dün öğleden sonra beni Vale aradı. Moretti'yle olan görüşme bu sabah saat dokuz olarak kararlaştırıldı. Saat şu anda sekiz kırk beş.

Nefesim havada küçük bulutlar oluşturuyor. Alçak duvarın üzerine oturduğumda duvarın buzlanmış olduğunu fark ediyorum. Alberato caddesindeki arabalar oldukları yerde duruyorlar, sabah trafiğinde sıkışıp kalmışlar.

"Ermes?"

Olduğum yerde sıçrıyorum. Arkamdan gelmiş ve ben farkına bile varmamışım. Ya o çok sessizdi ya da ben gerçekten boktan bir Kızıl Tugay'ım.

Bir an onun da içinden böyle düşündüğünü hissediyorum. Veya da sadece paranoya yapıyorum.

"Mario mu?"

"Orası besbelli."

Moretti, yürümemizi işaret ettiğinde mümkün olduğunca sessiz kalmaya dikkat ediyorum

Parka giriyoruz. Aranceto'nun etrafında zombiler gibi dolanan her zamanki keşler haricinde kimsecikler yok. Gökyüzünün kasvetli gri tonu, yağmurun habercisi.

Moretti, benden daha kısa boylu. Nedense uzun boylu, dev gibi biri olduğunu hayal etmiştim, sanki uzun boy, efsane olmanın gereğiymiş gibi.

Güneylilerinkini andıran bir yüzü var; teni koyu, bıyıkları gür. Bana birilerini hatırlatıyor, belki bir aktörü. Uzun, askeri yeşil bir palto giymiş.

Bir Nazionale sigarası yakıyorum ve ona da ikram ediyorum. Moretti reddediyor. "Sadece Sigara içiyorum," deyip bir tane yakıyor.

"Uzun bir gün olacak," diye devam ediyor sanki sormadığım bir soruya açıklama getirir gibi.

Başımı sallamakla yetiniyorum.

"Vale senden ve seninkilerden çok iyi bahsediyor."

"İltifat ediyor."

"Tarzınızın etkili olduğundan emin ve bizim işleyişimizin mahallelere inmesi, küçük bölgelerle buluşması gerektiğine ikna olmuş durumda."

Uzun bir sessizlik oluyor.

Bir şey demeye cesaret edemiyorum. Birazdan beni örgütten atacağından eminim.

"Açıkçası ben böyle düşünmüyorum," diye devam ediyor. "Devrim bir savaş gibidir; kazanmak isteniyorsa doğru taktikler kullanmak, uzun soluklu stratejilere sahip olmak gerekir."

"Ne yaptığını bilmezsen," diyerek sözlerine devam ediyor, "Sonun Vietnam'daki Amerikalılar gibi olur. Bir dünya silah, adam, araç. Fakat ortak bir görüşün olmazsa geri dönülemeyecek hatalar yapabilirsin."

Macello'nun bacağına, Primo'nun tutuklanmasına mal olan değerlendirme hatalarımızı düşünüyorum. Cairo'yla alakalı olarak o gün Primo'yla olan tartışmamızdaki gibi, Vale'nin kelimelerini kullanarak Tugayı, yaptığımız seçimleri savunmak istiyorum ama tek kelime etmiyorum.

Kendimi okula geri dönmüş, öğretmenin karşısında ses çıkarmadan duran bir öğrenci gibi hissediyorum.

Moretti, muhtemelen Vale'nin bende ne bulduğunu düşünerek yüzünde şaşkın bir ifadeyle bana bakıyor. Tam şu anda bu soruyu ben de kendime soruyorum.

Zaman kazanmaya çalışarak boğazımı temizliyorum.

"Kusura bakma, biraz gerginim," deyiveriyorum.

Çok kısa bir an için gülümsüyor. Belki onda bir tür şefkat uyandırıyorumdur.

"Dene," diyor.

Nefes alıyorum. Vale'nin dediklerini düşünüyorum; kelime kelime.

"Silahlı öncü kuvvet yapısının işleyişi sokağa indi. Proletaryaya teşvik vermek, net ve güçlü mesajlar iletmek gerekiyor. Mesela eroin. Koca bir nesli yakıp yıkıyor. İşe oradan başlarsak, uyuşturucu satışına saldırı devlete saldırı demek."

Moretti, düşünceli bir şekilde bana bakıyor.

"Evet, Vale'nin de dedikleri bunlar. Ve bu meseleyle ilgili Prima Linea'nınkiler de. Beni yanlış anlama, bunu anlamıyor değilim. Hatta düşüncelerini paylaşıyorum."

Sanki aniden fazlasıyla ağırlaşıvermiş gibi bir banka çöküyor. Bankın üzeri evlenip çoktan boşanmış olan genç çiftlerin çizdiği kalpler, isimler ve tarihlerle dolu. FUAN*, gamalı haç, orak ve çekiç. Bir ülkenin tarihi, bankta özetlenmiş sanki. Çok eski bir yazı da var: *KAHROLSUN LEONE*. Daha yenilerden bir tane: *ANDREOTTI'Yİ KULAKLARINDAN ASIN*.

Beni yanına davet etmiyor. Ben de oturmuyorum.

Risklerin çok arttığı bir dönemdeyiz. Yalnızca hareketçi sınırlarla düşünülmemeli. Vale'nin heyecanı var, elbette senin de. Bir tarafım sizinle. Böyle konuşan bir yoldaş daha tanıyordum."

Çok hafif gülümsüyor. Cagol'dan mı bahsediyor acaba?

"Kadınların farklı bir işlevselciliği oluyor. Aslında onları yukarı çeken çocukları."

Ayağa kalkıyor. "Bu, bir problem halini de alabiliyor, son derece idealist, optimist olabilmeleri bazen sorun yaratıyor ve bu da eninde sonunda

Sanki bir partiye gidiyor gibiyiz. Öyle görünüyor o bir bedel ödetiyor."

Bakışlarımı başka tarafa çeviriyorum, ellerimi ceplerime sokuyorum. Ağaçlarda tek bir yaprak kalmamış. İşe bak! ben ve Moretti, o bankta oturmuş ben palavracı bir çocuk gibi ayakta, kadınlardan söz ediyoruz. Ne demek istiyor? Vale'nin bir fikrinden doğduğumu mu?

---

* La Banda della Magliana: İtalya'da Roma merkezli suç örgütü

Bir sigara daha yakıyor.

"Cezaevi cephesinden ne haber?" diye soruyorum sırf konuyu değiştirmek için. Bunun üzerine anlatmaya başlıyor. Cezaevlerinde dışarıdakinden daha militan olduğumuzu, strateji değişikliği yapmak gerektiğini söylüyor. Son eylemlerden, Gori'nin öldürülmesinden, petro-kimya rezaletinden, Milano ve Cenova'da vurulan jandarmalardan söz ediyoruz. Biraz daha devam ediyor. Tutuklanan yoldaşların isimlerini bir bir sayıyor, devletin ve gerilla savaşı yönteminin hukuk politizasyonun kodlarını nasıl sistematik bir şekilde kırdıklarını anlatıyor.

Onu gözlemliyorum, mesafeli, çok uzak ve kırılgan. Ümitlerden oluşan bir kaya parçası gibi omuzlarında ağırlık yapan onca isim…

Vedalaşırken elimi sıkıyor.

"Kolay gelsin, yoldaş. Yola devam." Boğazımda bir yumruyla başımı sallıyorum ve kararlı adımlarla uzaklaşmasını seyrediyorum.

Ben de onun gibi yürümeye gayret ediyorum. Ne kadar başarılı olabildiğimi bilmiyorum. Otobüse biniyorum. Sanırım benim de bir araba almam gerekiyor. Sis bulutunun içindeki Flaminio meydanından geçerken, Moretti'nin kime benzediği aniden aklıma geliveriyor. Bu adam Charlie Chaplin'in ikizi.

9 ŞUBAT

Morvo'nun A112'si küçük bir kutu gibi. Ben ve Cesaretto, arkada sardalya balığı gibi sıkıştık. Ama asıl seyirlik olan bacaklarını sol tarafa doğru katlamış, yolcu koltuğunda oturan Macello. O kadar ki Morvo, her vites değiştireceğinde dizlerini çekmesi gerekiyor. Bir partiye gidiyor gibi görünüyoruz. Dışarıdan öyle görünüyor olmalı.

"Luce'ye çiçek alalım mı?" diyor Macello heyecan içinde.

"Ya da hepimize kurabiye alabiliriz?" diye teklifte bulunuyor Cesaretto.

"Paramız varsa her ikisini de alabiliriz," diye kısa kesiyor Morvo.

Ceplerimizi karıştırıyoruz. Macello, üç adet madeni para çıkarıyor, Morvo, ben ve Cesaretto'dan birkaç kâğıt para çıkıyor. Toplamda dört bin liretimiz var.

"Fena değil," diyor Macello, gülerek. "En azından tezgâhtaki papatyaların hepsini alabiliriz."

"Yine de çiçek mi alacağız? Ne kadar da sabit fikirlisin?" diyor ona Morvo.

"Hayatımda hiç bir kadına çiçek almadım. Bunu düzeltme fırsatım doğdu."

Beni gülme tutuyor ama çok yıllar önce Breda'yla birlikte anne ve babama verdiğimiz bir demet çiçek haricinde benim de bir kadına çiçek almadığımı düşünüyorum.

Morvo, operasyonu yönetiyor. "Macello ve Ermes, siz gidip papatyaları alın; Cesaretto, sen kurabiyeleri al. Ben size burada bekliyorum," diyerek bir sigara yakıyor.

Arabadan iniyoruz. Ancak o zaman, Macello'nun da iyi giyinmek için çaba harcadığını fark ediyorum.

"Evde durumlar nasıl?" diye soruyorum boğazımı temizleyerek.

Macello, bana anlaşılmaz bir bakış atıyor ama cevap vermiyor.

Ortası sarı olan beyaz papatyalardan kocaman bir buket alıyoruz.Macello, yüzünü çiçeklere gömüyor.

"Kokmuyorlar," diyor.

"Bunlar papatya."

"Papatyalar kokmaz mı?"

"Hayır, ama bunlardan çay yapabilirsin. Oysa diğer çiçekler bir işe yaramıyorlar."

Aklıma gelen ilk saçmalık ancak bu oluyor ama nasılsa Macello hepsini içer. Kocaman gülümsüyor.

"O halde papatyalar da emekçi sınıfından sayılır," diyor.

Montespaccato'ya, Breda ve Luce'nin evine varıyoruz. Müzik dışarıdan bile duyuluyor, Alberto Camerini, "Gelato metropolitano"yu söylüyor. Morvo suratını ekşitiyor, o sadece Amerikan rock müziği dinler.

Macello çiçeklerle, Cesaretto kurabiyelerle, ben ve Morvo elimiz boş, arabadan iniyoruz. Vale, elinde bir şişe şarapla karşı kaldırımdan bize doğru geliyor.

"Have ne kadar soğuk," diyor, iki yanağımdan öpüyor. Nasıl giyindiğini, Macello gibi partinin çabaya değeceğini düşünüp düşünmediğini görmek için can atıyorum. Ona da çiçek almak isterdim.

Zili çalıyorum, kapıyı Luce açıyor. Gülümsemesine ve üzerindeki koyu mavi elbiseye rağmen yüzü solgun görünüyor. Macello, çiçekleri ona uzatıyor. "Hanımefendiye!"

"Vay canına, Macello. Çok güzeller!" diye haykırıyor mutlu bir şekilde. Breda, arkasından gülerek yorum yapıyor. "Karıma mı asılıyorsun?"

"Elbette, senin için fazla güzel, daha iyisini hak ediyor!"

İçeri giriyoruz ve ufacık apartman dairesi için çok fazla sayıda olduğumuzu fark ediyoruz ama Luce ve Breda, oturmak için yastıklar ayarlamışlar, kısa bir süre sonra her birimiz

kendimize oturacak bir yer buluyoruz. Vale, paltosunu çıkarıyor, üzerinde kısa siyah bir elbise, ayağında çizmeler var. Ona baktığımı fark edip kısa bir an gülümsüyor. Cesaretto, kurabiyeleri ve şarabı üzerinde küçük pizza ve köfteler olan masanın üzerine açıyor.

"Tam bir şölen," diyor Macello.

"Özel bir şey olduğu kesin," diye karşılık veriyor Vale. Herkes ağzına bir şeyler atıyor, Morvo, Led Zeppelin'in kapağında yanan zeplin resmi olan albümünü buluyor.

Luce, müziğin sesini biraz kısıyor, ardından Vale çantasından bir zarf çıkarıyor ve hepimiz dikkat kesiliyoruz.

Nemli gözlerle ve donuk bir sesle zarfın içindeki mektubu okumaya koyuluyor.

Trani, 10 Ocak 1980

Sevgili yoldaşlar,

Size bu satırları yazmak yaşadığım tecrit edilme nedeniyle oldukça zor olacak. Geçtiğimiz Kasım ayında Trani'ye getirildim ve o zamandan beri başka kimseyle bir temasım yok. Ne yazık ki, özel güvenlikli bölümlerin kuralları örgütü hiç hayal etmediğimiz ölçüde zayıflatıyor. Asinara'ya, Fossombrone'ye ya da Vallette'ye sürgün edilenlere ne olduğunu bilmiyorum ama onların durumunun da az çok aynı olduğunu tahmin ediyorum. Ben dışarıdayken yüksek güvenlikli hapishanelerin ne denli amansız olduklarını biliyorduk. O hikâyeler ne kadar doğru olurlarsa olsunlar beni bu gerçekliğe hazırlamak için yetersiz kaldılar.

Hücreler çok küçük, içine altı, hatta yedi kişi sıkışıyoruz, fakat hiç olmazsa burada hiç kimse aylarca ışık yanmayan, zemini bokla kaplı ve polislerin seni uyanık tutmak için saat başı geçtiği hücrelerde tecrit edilmeye zorlanmıyor.

Buraya ilk gelindiğinde gardiyanlar seni bağlıyorlar, gözü bağlı olarak seni dışarı çıkarıyor, dövüyor ve üzerine işiyorlar. Bazı yoldaşlar bana maruz kaldıkları işkenceleri anlattılar. Masaya bağlanıp litrelerce su içmeye zorlanmışlar, ardından midelerine yumruk atılmış. Ümitsizlikten dili tutulup titreyerek bir köşeye çöken insanlar gördüm. Şu ana kadar benim durumum

nispeten iyi gitti, sadece tutuklandıktan hemen sonra tekmelendim.

Günde bir saatliğine hücreden çıkabiliyoruz. Buna hava alma izni diyorlar ama aslında hava alınan yer hücreden biraz daha büyük, tavanında mazgallar olan bir oda sadece. Genellikle ikişer veya üçer tutuklu koyuyorlar.

Yemek çok az ve daima soğuk, ilave yemek almak istenirse bu bizim karşılayabileceğimizden çok daha pahalı. Suya da para ödüyoruz, şişesi üç yüz liret. Gönderilen paketler kontrol ediliyor ve asla içeri ulaşmıyor, ziyaretler sadece ayda bir kere oluyor.

Hayatla bağlantımızı koparmak istiyorlar, sevdiklerinin sadece seni ziyaret etmekten değil, dışarı çıkmanı istemekten hatta düşünmekten bile vazgeçirmek istiyorlar. Her an ölüm tehlikesiyle, hastalıklarla, dayakla, açlıkla yüz yüzeyiz. Hepsini insanlık namına sende kalanları yok etmek, seni dünyanın geri kalanından koparmak için yapıyorlar.

Yine de yoldaşlar, hep aklımdasınız, öncülük ettiğimiz şeyleri, bana başka hiçbir şeyin hissettiremediği kadar canlı hissettiren şeyleri düşünmediğim tek bir gün geçmiyor. Yeni eylemlerin, yeni başarıların haberleri buraya kadar geliyor ve içimdeki boşluğu dolduruyor. Durmayın. Devletin baskıcı işleyişine darbe indirmeye devam edin. Hapisçi zihniyete vurun. Kaçışımız, ben dahi size nasıl ve ne şekilde olacağını söyleyemesem de, hiç şüphesiz tek yol olacaktır. Her anlamda birleşin, sabote edin, darbe indirin. Hiçbiri faydasız olmayacaktı, her bir adım komünizmin yapılanmasına daha da yaklaşmaktır.

Çok şey başarıyorsunuz, daha fazlasını yaparak devam edin. Bu, neredeyse bir rica sayılır. Bize yardım edin, yoldaşlar.

Primo

Vale, mektubu bırakıp gözyaşlarını siliyor ve burnunu çekiyor. Kimse nefes dahi almıyor. Morvo, sigarasını söndürüyor.

Sessizliği bozan Cesaretto oluyor. "Bir şeyler yapmalıyız, buna izin veremeyiz. Kimseyi tek başına bırakamayız. Yoldaşların bize ihtiyacı var."

Ne yapabileceğimizi düşünerek kafa patlatıyorum. Vuru-

cu bir operasyon lazım ama nasıl? Bazı şeyler zaman istiyor, filmlerde dahi. Yoldaşlarınsa böyle bir zamanı yok.

"İnsan içeride aklını kaçırır," diyor Cesaretto, kendi yattığı ayları hatırlayarak, "Adamın beyni resmen ikiye yarılır."

"Mücadelenin seviyesini arttırırsak hapisteki hayat şartlarını iyileştirmek için pazarlık edebiliriz." Vale, bir sigara yakıyor. "Bu, artık örgütün problemi. Daha sağlam bir ağ oluşturmak gerekiyor. Çok fazla düzensizlik de var. Primo haklı, protesto etme çabası iyi güzel de, büyük şeyler yapmak için büyük düşünmek, plan yapmak gerekir."

"Evet, fakat aynı zamanda harekete geçmek de gerekli," diyor Macello. "Böyle oturup günlerin geçip gitmesini bekleyemeyiz."

"Primo'yu yolundan vazgeçiremezler," diyor Cesaretto. "O muhteşemdir."

"Ne öneriyorsun?" diye soruyorum.

"Benim bir fikrim var," diye karşılık veriyor Morvo, bu arada bir süre önce söndürdüğü sigarayı kurtarmaya çalışıyor. "Vale, Remo'nun davası ne zaman demiştin?"

"Eylül'de başlayacak."

"Bir hâkim tayin edildi mi?"

"Evet, Papalia."

"Adamı enseleyelim."

"Nasıl?"

"Bu Papalia'yı enseleyelim, sonra da eylemi üstlenelim. İsteklerde bulunalım. Sesimizi duyuralım. Elimiz kolumuz bağlı oturmayı bırakalım. Kızıl Tugayları yargılamak mı istiyorsunuz? Güzel, rahatınıza bakın ama izin de yargılanacağınız günler gelecektir."

"Adam kaçırma daha iyi olmaz mı?"

"Çok riskli. Mahalle tugayı olarak adam kaçırma konusunda yeterli deneyimimiz yok."

"Ben varım," diyor Macello. Hepimiz dönüp ona bakıyoruz. "Morvo haklı, adam kaçırma bize göre değil. Primavalle Tugayı şerefsizlerin tugayı değil."

İstemeden de olsa Moretti'yle eylem planını konuşurken,

"Biliyorsun Mario, biz şerefsizlerin tugayı değiliz!" gibi bir savla nasıl bir ilerleme kaydedebileceğimi düşünürken elimde olmadan gülümsüyorum.

"Ben de varım," diye onaylıyor Cesaretto.

Vale, bana bakıyor. "Ermes?"

"İyi bir fikir," diye yanıt veriyorum, "Hatta şu anda aklıma gelenler arasında en iyisi."

"Luce? Breda?"

Dönüp onlara bakıyorum, burada olduklarını neredeyse unutmuşum. Orada olduğumuz zaman boyunca bir köeşede durdular ve Breda, bir an olsun elini Luce'nin omzundan çekmedi. Belli ki her biri şu anda diğerinin düşünerek kararsız kalıyor.

"Anlamlı görünüyor," diyor Breda nihayet. "Sadece Luce'nin operasyona tam olarak dahil olmamasını tercih ederim."

Luce, rahatsız olmuş görünse de bir şey demiyor; Vale, şaşkın gözlerle onlara bakıyor ama sonunda başını onaylar gibi sallıyor.

"Yapılacak çok şey var. Şu hâkim Papalia'yla ilgili mümkün olan her şeyi öğrenmeliyiz. Onu takibe alalım, gelip gittiği yerleri, saatleri öğrenelim, ona eşlik edenler var mı araştıralım."

Herkes başını sallayarak onaylıyor ama ilk kez bana sanki coşku azalmış gibi geliyor. Daha kararlı ve daha soğuk bir hale dönüştüğümüzü düşünüyorum.

Breda, masayı temizlemeye başlıyor, Luce da ona yardım ediyor; bir ara kapı eşiğinde durup pervaza yaslanıyor. Yüzü solgun, hafif hafif terliyor. Tabakları masaya bırakıp banyoya koşuyor. "Kusura bakmayın," diye mırıldanıyor.

Breda, endişeli bir şekilde gözleriyle onu takip ediyor. Saçlarını sıvazlıyor.

"Neyi var?" diye soruyorum.

"Bir süredir kötü. Test yaptırması lazım ama sıra var, birkaç ay beklemek gerekiyor. Özele gidersek de para lazım, Ve şu anda parasısız."

"Pardon ama bıraksan da anne ve babası para verse."
"Evet, Ermes, biliyorum. Biliyorum."

27 ŞUBAT

Saat sabahın dokuz buçuğu. Ben ve Seneca, dün akşam Montagnola'da çaldığımız, pas rengi bir Fiat Ritmo'dayız. Seneca"Corriere dello Sport," okuyor ve ben bir filtresiz Sigara içiyorum. Breda ve Luce, iki öğrenci gibi sırtlarında çantalarıyla meydanın karşı tarafında eski bir mopete yaslanmış duruyorlar. Sanki bir çadırı görevi görmesi gerekiyormuş gibi, ona büyük gelen turuncu bir paltoya sarınmış olan Macello, gözüme ilişiyor.

"Macello'nun paltosuna bak!" diyor Seneca, sanki aklımı okumuş gibi.

"Babasının olmalı."

"Evet. MAB'ı sakladığından dolayı fark edilmemek için giydiğini düşünüyorum."

Aslına bakılırsa Macello'yu üzerindeki bu paltoyla fark etmemek imkânsız. Ne var ki, Macello'yu normal giyindiğinde de fark etmemek mümkün değil,o nedenle pek de ciddi bir durum sayılmaz. Morvo ve Cesaretto'yu görmüyorum ama buralarda bir yerlerde olduklarını biliyorum.

Vale ve diğerleri, birkaç dakikadır içerideler. Seneca, bir sigara yakıyor. Kalaşnikofu katladığı paltosunun içine gizlemiş, bacaklarının arasına sıkıştırıyor.

Şehrin en merkezi yerindeyiz ve etrafımızda akan bir trafik var, araçlar ve birkaç ambulans hiç durmadan önümüzden geçip gidiyorlar. Bu baskın küçük ama önemli ve tehlikeli. Parlamento binası üç yüz metre ileride, köşeyi dönünce de meclis binası ve mahkeme binası var. Devletin kalbinin attığı yer burası. Ayrıca DC'nin merkez binası da Nicosia meydanında. Nöbet tutacak olan bizler ve içeriden yoldaşlarla bir-

likte on beş Tugaylının dahil olduğu bir operasyon.

Saatime bakıyorum, beş dakika olmuş. Şu anda çalışanların hepsi, iki güvenlik görevlisiyle birlikte bodrum kata indirilecek.

Vale, binanın kapısında beliriyor. Arkasında duran birine bir işaret veriyor ve hemen ardından Manuel ve benim tanımadığım bir yoldaş, kocaman bir dosya dolabını dışarı çıkarıp çiçek teslimat arabası görüntüsü verilmiş olan eski bir Bedford'a yüklüyorlar.

Etrafıma göz gezdiriyorum, ellerim terliyor.

Bir araç hızla köşeyi dönüyor ama sirenleri kapalı.

DC binasının önünde duruyor. İçinden hepsi yirmilerinde üç tane polis memuru iniyor. Önce binaya sonra birbirlerine bakıyorlar. Baştan beri Bedford'un içinde bekleyen Manuel hariç, yoldaşların hepsi içeri girdiler.

"Bir ihbar almış olmalılar," diye fısıldıyor Seneca.

"Evet," diyorum, "Şimdi ne yapacaklarını bilemiyorlar."

Ekibin şefi gibi görünen memur, şapkasını çıkarıp başını kaşıyor.

"Ortalık sakin göründüğü için neden arandıklarını merak ediyor."

"Ama kovboy filmlerinde olduğu gibi fazla sükûnette mutlaka bir şeyler gizlidir," diyor Seneca.

"Bizim güvenlik görevlilerinin yerine iki adam koymak lazım."

"Evet, ve pusetli bir, iki anne de koymalı."

Ekip şefi ters bir şeyler olduğunu kesinlikle anlıyor ve elini kılıfın içinde duran tabancasına götürüyor.

Seneca, silahının emniyetini açıyor.

İlk silah sesi duyuluyor ama ateş eden biz değiliz, Macello olmalı. Kurşunlar silahını tutan polis memuruna isabet ediyor. Hafifçe yukarı sıçrayıp geriye doğru, en yakınında duran meslektaşının kollarına düşüyor.

Ben de ateş ediyorum.

Polis memurları şaşkına dönüyor, aracın camları patlıyor

kurşunların isabet ettiği araba lastikleri sönüyor. Otomobilin arkasına çömelen memurlardan biri ateşe karşılık veriyor.

Ağzında sigara, elinde kaleşnikofla siyah ceketli biri aniden arkalarında beliriveriyor: Morvo bu. Tek bir el ateş ediyor. Polis memuru yere yığılıyor.

Bir anlık sessizlik ve ben etrafı kolaçan ediyorum. Macello, iki büklüm olmuş, sıkışma yapan tüfekle boğuşuyor. Sonra silahı çıkarmayı başarıyor ve onu omzuna alıyor. Arabanın istikametine doğru ateş ediyor ve silah geri tepince bir adım geriye sıçrıyor.

Diğer memur da yere düşüyor.

Artık ortalık tam bir cehennem yerine dönüyor. Her yönden yağan kurşunlar araca isabet ediyor ve araç alev alıyor, polis memurları yerde, patlayan silahlara karşılık veren yok.

Bankın üzerinde bir hareket fark ediyorum: Breda ve Luce. Luce, son derece solgun görünüyor, Breda, sıkı sıkı onu tutuyor. Sonra onu kucağına alıp uzaklaşıyor. Bir an kalbim sıkışıyor, yaralanmış olmasından endişe ediyorum.

Vale ve diğerleri, şu anda binadan çıkıyorlar. Dosyaları ve evrakları arkaya taşıyarak kamyonete biniyorlar Bir yoldaş elinde spreyle duvara yazı yazıyor: SEÇIM SAHTEKÂRLIĞINI SINIF MÜCADELESINE DÖNÜŞTÜRÜN.

Manuel, harekete geçiyor. Olduğumuz yerden bir sokak ötede arabanın yan tarafındaki yapışkanları değiştirecekler.

Morvo'nun yanına gidiyorum, araçtaki üç memurdan ikisi yaşıyor olabilir.

Morvo, onları da öldürmek için silahını eline alıyor. Onu hızla yana doğru itiyorum.

"Sen ne halt ediyorsun?!" diye bağırıyorum.

Bana sanki beni hayatında ilk kez görüyormuş gibi bakıyor. Dönüp Tiber nehrine çıkan dar sokakta gözden kayboluyor.

Ortalık bağrışmalardan ve kandan geçilmiyor, her yer toz duman içinde. Kamyonet lastiklerini öttürerek çekip gidiyor, Luce ve Breda uzaklaştılar. Morvo, zaten sıvıştı.

Macello'ya yetişiyorum, o sırada arkamızda, Hristiyan Demokratların yönetim ofisinde yoldaşların bıraktığı patlayıcı-

lar infilak ediyor. Pencereler paramparça olurken pervazlar dört bir yana uçuşuyor dört bir yana uçuşuyor.

Nicosia meydanını arkamızda bırakıyoruz. Tek kelime etmiyoruz, Seneca, sigara bile içmiyor. Ritmo'nun içindeki tek ses, motorun ve bagajda birbirine çarpan silahların sesi. Tiber'in üzerinde uçan martıların tiz çığlıkları dikkatimizi dağıtıyor. Macello, pencereden dışarı bakıyor. Bakışlarını takip ediyorum. Yan arabada bir kız yüksek sesle gülüyor. Bana kimi hatırlattığını bulmaya çalışıyorum, sonra aklıma geliyor.

Ondina'ya benziyor, sadece biraz daha şişmanı.

3 MART

Papalia, merkezinde bahçesi, girişte otomatik bir giriş kapısı olan ve üç binadan oluşan bir sitede yaşıyor. Cesaretto, babası elektrikçi olduğu için kablolardan anlıyor. Şu anda bu isle meşgul. Hâkim yirmi dakika sonra evine dönecek.

"Nihayet," diyor Macello.

"Nihayet ne?" diye karşılık veriyorum.

"Eh, bir sayalım... bugüne kadarki operasyonlarda 1100, Ritmo, A112 kullandık... bugünse– nihayet – bir Giulietta kullanıyoruz."

"Tamam ama fazla heyecanlanma," diye cevap veriyor Breda, direksiyonda. "İşimiz biter bitmez bunu bir 128'le değiştireceğiz."

"Biliyordum."

MAB'ı sıkıca kavrıyorum, son eylemde olduğu gibi sıkışma yapmadığından emin olmak için milyonuncu kez kontrol ediyorum.

Saate bakıyorum. Birkaç dakika daha var.

Dokuz dakika sonra hâkimin 132'si köşeyi dönüyor ve bize doğru yavaşça ilerliyor. Arkada başı eğik oturan, yorgun görünüşlü adamı, Morvo'nun bize getirdiği fotoğraflardan tanıyorum. Arabada ona eşlik eden iki de polis memuru var.

Breda, harekete geçiyor.

132, elektrikli giriş kapısının önünde duruyor. Şoförün uzaktan kumandaya uzandığını görüyorum.

Sarı ışık yanıyor, demir kapı bir kez sarsılıp hemen ardından duruyor. Cesaretto başardı. Breda, geri geri gitmelerini engellemek için hızla hâkimin arabasının arkasına geçiyor.

132'dekiler neler olduğunu hızla kavrıyorlar, şoför motoru bağırttırarak vites değiştiriyor ve demir kapıya bindiriyor, sonra geri geri gitmeye yelteniyor ve bizimle karşı karşıya geliyor. Bir tarafında kapı bir tarafında biz varız.

"Haydi, Ermes! Şimdi!" diye haykırıyor Macello.

İnip şoföre ve yanındaki memura ateş ediyorum. Yanımda duran Macello da aynısını yapıyor.

132 aniden duruyor. Camları patlıyor. Arka köşeden Luce çıkıyor, bir anlık bir duraksamanın ardından o da yarı otomatik silahla ateş ediyor.

Ateş etmeyi bıraktığımızda, arabanın içinde artık hiçbir şey hareket etmiyor. MAB, ateş gibi yanıyor, Macello, Giulietta'ya doğru dönüyor. Luce, kolumu yakalıyor. Şoför tarafının kapısı korku filmlerindekine benzer bir gıcırtıyla açılıyor ve şoförün bedeni çıt çıkarmadan yere düşüyor.

Luce, Morvo'nun beklediği motorun yanına gidiyor. Kardeşim bana sesleniyor. Burnuma benzin kokusu geliyor. Luce, motorun selesine atlıyor ve motor hareket ediyor. Daha on metre kadar bile gitmemişken aniden duruyor ve Luce, yere doğru kayarak düşürüyor. Onu bir saniye bile gözünün önünden ayırmayan Breda, Giulietta'dan fırladığı gibi motora kadar koşuyor, o sırada Morvo motorla uzaklaşıyor. Breda, karısının yanına çömelip onu kucağına alarak sanki bir tüy taşıyormuş gibi bir hızla yanımıza geri dönüyor.

"Yardım et, Macello!" diye haykırıyor.

Macello, hemen aşağı iniyor. Breda, Luce'yi Giulietta'ya bindirip şoför koltuğuna geçiyor. Kapıyı açıyorum ama arabaya binmiyorum. Kardeşim bana bakıyor.

"Ne yapıyorsun?" diyor. "Bin, çabuk."

"Bir süre daha kalacağım," diye cevap veriyorum ona.

"Delirmişsin sen."

"Breda , saçmalama, git ve Luce'yle ilgilen."

Breda ikiletmiyor. Morvo'nun motorunun uzaklaşan sesini işitiyorum. Kan kokusu midemi alt üst ediyor. Yere düşen adamın altından akan kan gölü büyüyor.

Orada tek başıma kalıyorum.

132'nin yanına gidiyorum, arka kapıyı açıyorum. Aile babası, hâkim Papalia'ya bakıyorum. Gözlükleri düşmüş, göğsü kandan kıpkırmızı ve nefes almıyor. Öldüğüne neredeyse eminim.

Parkanın iç cebinden P38'i çıkarıyorum. Primo'yu düşünüyorum, diri diri Trani'ye gömüldü. Cezaevlerine tıkılan yoldaşları düşünüyorum.

Başına nişan alıp ateş ediyorum.

15 MART

Pardo'nun barı, bugün bizden başka herkese kapalı, içeride yirmi kişi kadar varız, bir bayram havası esiyor, radyoda sadece neşeli müzikler çalıyor.

"Herkese bir tur daha içki!"

Pardo, çocuklar gibi mutlu, bir koluyla Luce'ye diğeriyle Breda'ya sarılıyor. Luce'nin gözleri parlıyor, Breda, bir an olsun onun yanından ayrılmıyor.

Luce, iki aylık hamile. Motor olayında bir şey olmadı, poposunda hafif bir morarma var sadece, hepsi o kadar. Ama artık ona silahlı operasyon yok.

Macello, keyfiten kendinden geçmiş halde.

"Luce, onu kucağımda tutmama izin verecek misin?"

"Senden başka kime izin vereceğim," diye gülüyor Luce, ona sarılarak. Breda'yla birlikte taklitler yapıyorlar, herkes gülüyor, sigara paketleri ikram edip içki ısmarlıyorlar. Zero ve Pardo, bir köşede hararetli bir şekilde hamileliğin eksilerini ve artılarını tartılşıyorlar. "Aylarca sevişmek yok!"

"Evet, ama memelere bak sen!"

Luce ve Breda, herkesi burada toplamak istiyorlardı ama ilk öğrenen biz olduk, henüz ne bizimkilerin ne Luce'nin anne ve babasının haberi var. Pardo'nun barı her zamankinden daha renkli görünüyor, bugün aydınlık bir gün. Bahar gelmek üzere. Herkes gibi gülmek istiyorum ben de ama beceremiyorum.

Breda, Zero'yla şakalaşıyor. Benim olduğum tarafa dönüp bana bakıyor. "Ee, kardeşim, bir şey demeyecek misin?"

"Tebrikler."

"Gerçekten çok coşkulu oldu bu."

Kafamda son ay içinde olanlar var, Bachelet'in öldürülmesi, Peci ve Micaletto'nun tutuklanması. Peci'nin ihaneti.

Primo, hâlâ içeride, o mektuptan sonra başka haber alamadık. Bu ikisi nasıl çocuk yapmayı düşünebiliyorlar aklım almıyor. Artık kardeşimi anlamıyorum, silahlı mücadelenin onun için ne anlama geldiğini bilmiyorum. İstediği şeyin bir aile kurmak mı olduğunu, eğer öyleyse Luce'yle evlendiği zaman çekilmediğine göre devam edebildiği sürece devam etmek mi istediğini çözemiyorum.

"Haydi ama, Ermes, rahatla biraz." Breda, gözleriyle bana sanki yakarıyor, hiç olmadığı kadar mutlu. Sonuçta belki ben de biraz abartıyorumdur, belki de samimi anlamda tebriklerimi iletmeliyim, belki bu, o kadar da ciddi bir durum değildir ve bir problem yaratmayacaktır.

Sonra aklıma başka bir şey geliyor. "Peki ya para meselesi, Breda? Geçen ay bayağı sızlanıyordun, o işi halledebildiğinden emin misin?"

"Bir çözüm bulacağım, Ermes. Bunun önemi yok. Mutluyum, sen de benim için mutlu olur musun?"

Luce, barın diğer tarafında, Stalin'in portresinin altında duruyor. Trastevere'de onu ilk gördüğüm ve kardeşimin ona âşık olduğu günkü kadar güzel görünüyor. Yanına gidip ona onu sevdiğimi, her ikisini de sevdiğimi ve amca olacağıma mutlu olduğumu söylemek istiyorum.

Onun yerine oturup içkimi yudumlamaya devam ediyorum.

2 AĞUSTOS

"Bir portakallı, bir de limonlu."

Seyyar satıcı işe koyuluyor. Hava o kadar sıcak ki kâğıt bardaklardaki buz parçalarının yarısı daha elime almadan erimeye başlıyor.

"Bin liret."

"Pardon?"

"İkisi bin liret ediyor."

"Daha geçen ay tanesi üç yüz liretti!"

"Geçen ay Ağustos değildi ama," Kısa ve öz bir cevap.

Ostia'nın sıcak kumlarında hoplaya zıplaya Morvo'nun yanına dönüyorum.

"Meyve-buz için bozuk paran var mı?"

Havluya uzanmış olan Morvo, sadece başını kaldırıyor.

"Daha ne kadar lazım?"

"Dört yüz liret."

"Ama kaç para ki zaten?"

"İkisi bin liret."

İki meyve-buzun bin liret olması, Morvo için kabul edilemez bir suistimal; bana nefretle bakıyor, satıcıya nefretle bakıyor, kumsalda kim varsa onlara nefretle bakıyor. Sonra harareti bir derece daha artıyor ve Morvo teslim oluyor. Parayı bana uzatıyor.

"Acele et, eriyorlar," diyor.

Meyve-buzlarımızı yemek üzere denize giriyoruz, ayaklarımız suda, dalgalar dizlerimize vuruyor. Gözünde koyu renk camlı gözlükleriyle, kıvırcık saçları kontrolden çıkmış olan Morvo, kaşığını meyve-buzuna daldırıp sigarasını ağzından çıkarmadan lokmaları ağzına atıyor. Bu, yüz yılın, hatta son

bin yılın en sıcak Ağustos'u olmalı. Ostia, ben ve Morvo başta olmak üzere tatile gitmeye parası yetmeyen Romalıların akımına uğramış durumda. Macello, evde yemek yiyip öyle gelecek. Deniz her zamanki gibi iğrenç ama hiç olmazsa biraz serin, bikiniler önceki yıllardan daha kapalı hale geldiler, kumsaldaki bütün kızlar kendini Jane Fonda sanıyor.

Mikano'da yaz sıcağı, belki de tarihimizde ilk kez bir füzyona yol açtı. Walter Alasia'dan yoldaşlar, Kızıl Tugaylar'ın stratejik idaresiyle uyumsuzluk yaşadıklarını duyurdukları bir belge oluşturdular. Kendi yollarına gidecekler ve bu biz Primavalle'den olanlar için büyük bir üzüntü, Ancak, sonuçta onlarla kimseyle olmadığı kadar iyi anlaşıyorduk.

Meyve-buzlar çabucak bitiyor ve havlularımızın olduğu yere dönüyoruz, bu arada yan tarafımızda koşuşturan gençlerden oluşan bir grup, kıyafetli bir kızı suya atıyor, kız çığlıklar atarak denizde dövünüyor.

Morvo, bir kumdan kalenin üzerine basıyor ve onu yapan çocuk ağlamaya başlıyor. Morvo, çocuğa göz ucuyla bakınca bizimki mucizevi bir şekilde susuyor. Ayağa kalkmış olan annesi olduğu yere geri uzanıyor. Kadının kocası yanında yatmış, radyosunu dinliyor. "Haberler yeni geldi, galiba Bologna'da büyük bir patlama olmuş. Bologna merkez istasyonunda gerçekleştiği doğrulandı."

Bir başka çocuk ağlamaya başlıyor. Radyolu herif sesi açıyor. Adamın sağ tarafında duran ve hâkî renk bir sort giymiş başka bir adam neler olduğunu soruyor.

Tek bir bulut gökyüzünden geçiyor ve güneşin etkisi bir süreliğine de olsa azalıyor. Tesisin şemsiyelerinin taç şeklinde ince çizgileri var.

Radyodaki haber muhabirinin sesi endişeli. "Patlama yerinde ölenler olduğu belli, bir sürü ambulans gelip gidiyor, Bologna haber odasıyla bağlantı kurmaya çalışıyoruz..."

Denizden çıkanlar portatif radyonun etrafına toplaşıyorlar. Az önceki genç grup kendi radyolarını açıyor ve haber istasyonunu bulmaya çalışıyorlar. Kumsalda sesler yükseliyor, bir kadın koşarak gelip kızının Bologna'dan trene bineceğini tekrarlayıp duruyor.

Renkli mayolardan bir grup tesisin barına gidiyor, barın tepesinde siyah beyaz, eski bir Nordmende televizyon var.

"Gidip bakalım," diyor Morvo, eşyalarını toplarken.

Ayaklarımızdan çıkıp duran plastik terliklerle kumda yürümeye çalışırken, caddeden gelen gürültüyü işitiyoruz.

Dönüp bakıyoruz, Macello, egzoz susturucusu olmayan bir mopete binmiş ama belli ki nasıl kullanılacağını bilmiyor. Üç tekerlekli çocuk bisikletinin tepesindeki bir yetişkin gibi motorun üzerinde kocaman duruyor, aynalı güneş gözlükleri de gözünde.

"Ne yapıyorsunuz? Ben geldim ve siz gidiyor musunuz??" diyor ayaklarıyla fren yaparak.

Gözlüklerini çıkarıyor, yüzümüze bakıyor.

"Ne oldu?"

Barın orta yerine toplanmış, yarı çıplak kalabalığı yararak ilerliyoruz. Hepsinin burunları havaya kalkmış halde televizyon ekranına odaklanmışlar. Olayın görüntüleri gösterilmiyor, ekranda sadece debelenip duran Emilio Fede'nin ve ona bir takım kâğıtlar uzatan birilerinin görüntüsü var. "Galiba istasyonun avlusundaki kazan patlamış. Kurbanlar var... Bologna istasyonu... harabeye dönmüş."

"Tabi tabi, eminim öyledir," diyor yanımdaki bir herif, "İstasyonun kazanıdır kesin."

İlk görüntüler ekrana geliyor, beyaz bir duman, molozlar, panik içinde sağa sola kaçışan insanlar. Beton bir levha bir arabanın üzerine düşmüş, eli saçlarının arasında bir kadın koşuyor.

"Bu bir saldırı," diye yorum yapıyor barmen.

Üstlenen olmuş mu?" diye soruyor bir müşteri.

"Faşistlerdir."

Morvo, izmariti yere atıyor, ayağıyla söndürüyor. Macello'nun beti benzi atmış. "Faşistler..." diye mırıldanıyor.

Bu tip bir şeyi kimin yapmış olabileceğini düşünüyorum. Ordine Nuovo* olabilir mi? Terza Posizione? Ya da NAR mı

* İtalya'da aşırı sağcı, neo-faşist bir örgüt

acaba?

"Bence Kızıl Tugaylar," diyor sağımızda bir herif.

Küt!

Macello, adama bir yumruk indiriyor, herif daha feryat etmeye bile fırsat bulamadan eli çenesinde yere düşüyor.

Bara bir sessizlik çöküyor.

"Gidip bir sigara içelim," deyip arkasını dönüyor Morvo.

Macello, tezgâha doğru dönüyor.

"Bir Coca Cola. Ne kadar?"

"Tamamdır," diyor barmen, "Benden."

7 AĞUSTOS

Vale, zile basıyor. Kimse cevap vermiyor. Sıcak hava bizi mahvediyor. Saat daha sabahın on biri olmasına karşın kaldırım sanki ayaklarımızın altında eriyor. Vale, zile tekrar basıyor.

"Efendim?" diye cevap veriyor bir erkek sesi.

"Mimar Morini'ye bir paket var, imzalanması gerekiyor."

"Tamam. Çıkacak mısınız? Dördüncü kat."

Mekanik bir ses geliyor ve kapı açılıyor. Lüks ve modern bir semt olan Roma70'deyiz; lüks bina, mermer girişi ve yerdeki kırmızı halılarıyla tam bir zengin işi. Görevli kulübesinin üzerinde, görevlinin tatil için izinli olduğu ve 20 Ağustos'ta döneceği yazıyor. Bir kereliğine de olsa işler rahat ilerliyor. Ben ve Vale, asansöre biniyoruz, Macello dışarıda, geçen hafta çalınmış ve artık çoktan kurtulmamız gereken eski bir FIAT GT'de nöbette.

"Gergin misin?" diye soruyor Vale, asansörün aynasından bana bakarak.

"Diğer seferlerden daha az."

"Sadece sen ve ben varız diyedir, böyle daha samimi," diye dalga geçiyor.

Sonuçta, diye düşünüyorum, bu eylemi yapabilecek başka kimse de yok. Şehirde sadece biz kaldık. Biz ve tabi bir de Breda, ama o günlerini Luce'yle birlikte klinikte geçiriyor. Bazı komplikasyonlar oldu, Luce'nin anne ve babasının parasıyla Columbus'ta yatıyor.

Asansörün kapıları bitkilerle dolu bir kata açılıyor. Duvarlarda eski döneme ait oyma gravürler var. Mimarın tabelası tam karşımızda duruyor.

Kapı ziline basıp sonra elimi P38'e götürüyorum.

Kapı açıldığında silahı eşikte duran adama doğrultuyorum. Bağırıyorum. "Kızıl Tugaylar!"

İçeri girip hemen kapıyı arkamızdan kapıyoruz. Morini, ellerini yukarı kaldırıp yavaşça geri çekiliyor. Üzerinde Çin motifleri olan kısa bir ipek ropdöşambr var. Bir şeyler mırıldanıyor ama aldırmıyoruz. Ev şatafatlı şekilde döşenmiş ve içerisi klimayla soğutulmuş.

Başka bir odadan çekilen bir koltuğun yerde çıkardığı sese benzer bir gürültü geliyor.

"Yalnız değil," diyor Vale.

"Sen bundan gözünü ayırma, ben gidip bir bakayım," diyorum.

Mimar, elleri hâlâ havada olduğu halde antika görünüşlü bir koltuğun üzerine çöküyor. Şoktaymış gibi görünüyor.

Duvarı kendime siper alarak ilerliyor ve koridorun sonunda kapısı yarı aralık bir odaya ulaşıyorum. Bu lanet olası ev çok büyük. Kapı pervazına yaslanıp içimden üçe kadar saydıktan sonra tabancamı doğrultmuş olarak içeri dalıyorum. Bir kadın çığlığı basıyor.

"Sakin ol!" diye bağırıyorum karşılık olarak.

Yarı çıplak kadın yatağın üzerine ilişiyor, gür saçları beline kadar geliyor. Gerçekten çok güzel.

"Lütfen lütfen," diyor, "Ateş etme, ateş etme."

"Buraya senin için gelmedik," diyorum.

Koridora çıkıyorum. "Vale!"

"Ne var?"

"Mimarı buraya getir."

Odaya girdiğinde adamın bilekleri yapışkan bağla bağlanmış ve hiç durmadan mırıldanıyor. "Ne istiyorsunuz? Ben size hiçbir şey yapmadım... öfkenizi neden benden alıyorsunuz?"

Tabancayı burnunun dibine sokuyorum.

"Mimar Vittorio Morini, Trani yüksek güvenlikli hapishanesinin inşaat işlerinin gerçekleşmesinde planlamadan sorumluydun."

Adamın sesi kesiliyor.

Ben devam ediyorum. "Halk mahkemesi seni suçlu buldu. Senin ve meslektaşlarının yaptığı işler yüzünden devletin de baskısıyla proletaryayı insanlık dışı şartlarda yaşamaya mecbur kalmıştır."

Vale, hiç ses çıkarmadan yere yığılan mimarı dürtüklüyor. Adamın sabahlığı açılıyor ama neyse ki içine külot giymiş. Çıplak bir adama ateş etmek pek mümkün olmazdı.

Morini, karşı çıkıyor. "O bir ihaleydi, bir işti! Diğerleri gibi bir iş... bu haksızlık... ben kötü biri değilim."

Kızı yatak başlığına bağlayan Vale, öfkeyle ona doğru dönüyor. "Senin için sadece diğerleri gibi bir iş olabilir ama içerideki yoldaşlar için bir kâbus!"

"Beni vurmayın," diye sızlanıyor, "Beni vurmayın."

Bu insanların hiç mi haysiyeti yok, diye düşünüyorum.

Göz ucuyla Vale'nin kızı bağlamayı bitirip ağzını bantlamasını izliyorum. Konsantre olmaya gayret ediyorum ama pantolonumun içinde aniden kocaman bir ereksiyon hissediyorum.

Utanç içinde bakışlarımı başka tarafa çeviriyorum ve yapmam gerekeni yapıyorum: sağ bacağa nişan alıyorum. Bir el ateş. İkinci el ateş.

Sol bacağa da iki el ateş ediyorum.

Morini, feryat edip inliyor ve altına kaçırıyor.

Vale, ona yaklaşıyor. "Harika, hepsi tam isabet," Sonra çantasından spreyi çıkarıyor. Yatağın karşısındaki duvarda Asya'ya özgü dev bir reprodüksiyon duruyor. Onu çekip alıyor ve duvara, ***HAPİSHANELERDE YANGIN! KOMÜNİZM ADINA, KIZIL TUGAYLAR*** diye yazıyor. Ardından da beş köşeli yıldızı ekliyor.

Sessizce ve acele etmeden binadan çıkıyoruz. Roma Ağustosu'nun gerçek dışı sessizliğinde, Morini'nin boş sokaklarda yankılanan feryatlarını işitiyoruz. Macello'ya arabayı hareket ettirmesini işaret ediyorum ve sıcaktan yapış yapış olmuş kaldırımda zorlukla ilerliyorum.

Vale'yle birlikte kim bilir kaçıncı çalıntı Giulietta'ya doğru

yöneliyor ve Ferrarelle sularına ait dev bir reklam panosunun altında, çöp kutularının serpiştirildiği park yerinde duruyoruz. Birileri, İSTER NATÜREL, İSTER GAZLI... FERRARELLE yazan sloganın üzerindeki suyun ismini çizip İSTER .... ANAN yazmış.

Arabaya vardığımızda Vale, arabayı çalıştırıp hızla park yerinden çıkıyor. Macello, sahte bir plaka edindiğimiz küçük mopetiyle yanımızdan geçip Colombo'ya sapıyor, biz de bu arada Laurentina'ya dönüyoruz.

Fasılalı olarak yanıp sönen sarı ışığı ve güneşten yanmış ve çöp yağmuruna tutulmuş çimenliği geçiyoruz. Hâlâ tek kelime etmiyoruz.

"Her şey yolunda gitti," diyorum.

Vale, başını çeviriyor. Yüzünde oldukça gergin bir ifade var ama sonra hemen gülmeye başlıyor.

"Kadın ne kadar güzeldi, gördün mü? Elbette gördün, gözlerini ondan alamadın zaten!"

Kendimle dalga geçer gibi bu kez ben gülüyorum. "Ne diyorsun ya...!"

"Yaaa, ama bunda kötü bir şey yok ki! Dinle, sana bir teklifim var," deyip saçlarını açıyor.

"Nedir?"

"Ormana gidelim mi? Yakıcı bir sıcak var ve şu anda peşimize düşen falan da yok."

Bunu gerçekten söyledi mi? Ben ve o beraber ormana gitmek mi? Midemde bir hafiflik ama aynı anda bir sıkışma hissediyorum. Kızarıyorum ve Vale, bunu fark ediyor.

"Canın istemiyorsa, anlarım. Arabayı saklayıp değiştirmemiz gerekiyor, işi üstlenme ilamının bulunacağından da emin olmalıyız."

"Hayır, hayır, gidelim!" Bunu biraz coşkulu bir şekilde söylemiş olmalıyım ki Vale, gülmeye başlıyor.

"Okey," diyor, bilmiş bir ifadeyle.

* * *

Castel Fusano ormanı insan dolu. Ailecek çamların gölgesine oturmuş öğle yemeği yiyorlar. Gerçekten ufak iki çocuk, arkalarından bağırarak gelen anneleriyle arabanın yanında koşuyor. Karavanlar, çadırlar, römorklar boş olan her yeri doldurmuş. Hepsi sarışın, yabancı bir aile bol keseden donatılmış portatif masalarının yanından geçerken bizi selamlıyor.

"Merak etme," diyor Vale, "Kimseciklerin gitmediği bir yer biliyorum, güven bana."

Yolun kenarına park edip arabadan iniyoruz. Bagajda İki pompalı tüfeği gizleyen kocaman kareli bir battaniye var.

"Araba tamam mı?" diye soruyor.

Arabanın içine bakıp sırt çantasını ve güneş gözlüklerimin kabını alıyorum. "Şimdi evet," diye karşılık veriyorum.

Yürüyoruz, Vale, yolu ezbere biliyor, birkaç dönemeç, toprak bir yol. Tatilcilerin atıklarının gitgide azaldığı bir on beş dakika sonra bizden başkasının olmadığı çimen kokan, büyük ve yeşil, bir açıklığa geliyoruz. İleride, tepelerin ardında deniz görünüyor.

"Çok güzel."

"Evet, burası bozulmadı. Böyle olmasını umuyordum, çoktandır gelmiyorum."

Battaniyeyi yere seriyoruz. Dikkatle üzerine uzanıyoruz. Çamların dikenleri yumuşak ama aynı anda batan bir zemin oluşturuyor. Tabancamı emniyete alıp almadığımı merak ediyorum.

Vale'nin ellerine bakmaktan kendimi alamıyorum. Bunun onu utandırabileceğini biliyorum ama elimde değil. Tugaylara ilk kim girmişti?

Biz silahlı militanlar kimlerdik?

Vale sanki aklımı okuyor. "Ders verirken öğrencilerimle birlikte hep buraya gelirdim." Bana bakıyor, gözleri yarı aralık. "Öğretmenlik yaptığımı sana söylemiştim, değil mi?"

"Kesinlikle söylemedin. Ne öğretmeni?"

"Sosyal yardımlaşma, destek öğretmendim. Engelli çocuklar için." Denize doğru bakıyor. "Son derece sıkıcıydı, ger-

çekten korkunçtu," Gülüyor. "Ama bu yüzden gizli örgüte girmedim, hoşuma gidiyordu. Çocukların büyük bölümü tamamen ümitsizdi, sanki duvarlara ders anlatıyor gibiydim. Fakat bazıları zeki sayılırdı," Doğrulup dizlerine sarılıyor. "Normal çocuklardan daha da fazla. Anneleri tamam dediğinde onları alıp buraya getiriyordum. Tekerlekli iskemlede olanlarla daha aşağıda, ormanda takılıyorduk, fakat bazılarıyla da buraya kadar çıkıyorduk."

Vale'yi etrafında engelli çocuklarla hayal ediyorum. "Nasıl mutlu oluyorlardır, kim bilir."

"Ah! Yüzlerini görmeliydin. Bazıları denizi hayatlarında hiç görmemişlerdi, Cuore kitabının içinde yer almak gibiydi." Dizlerine biraz daha sıkı sarılıyor.

"Kim bilir normal insanlar nasıl yapıyor," diye soruyor kendi kendine.

"Neyi?"

Bir süre sessiz kalıyor, sonra sanki düşünceleri kendi başlarına hareket ediyormuş gibi konuyu değiştiriyor ve ben kendimi bulmacanın bir parçasını bulamamış gibi hissediyorum. "En zor şeylerden birinin bir örgütte çalışmayı kabul etmek olduğunu düşünüyorum, emir almak, kendin almadığın kararlara boyun eğmek. Fakat devam edersen kendi yerini ele geçiriyorsun ve er ya da geç kendi sesini duyuracağın an geliyor. Aynı benim ve senin için olduğu gibi." Vale, elini benimkinin üzerine koyuyor. "Öte yandan, bir grupta çalışmak, senin de dediğin gibi gerçek işler yapabilecek ve aksiyona geçebilecek kudreti inşa etmenin tek yolu."

"Hiç şüpheye düştün mü?" diye soruyorum.

"Ne gibi?" diye karşılık veriyor. Devam etmeyi gerçekten isteyip istemediğimi bilmiyorum. Papalia'yı, ona ateş ettiğimde başının geriye doğru düşüşünü, Morvo'nun getirdiği fotoğrafta adamın çocuklarıyla olan halini düşünüyorum.

"Yaptıklarımızın doğru şeyler olup olmadığını hiç merak ediyor musun? Bunun boktan bir soru olduğunu biliyorum, tüm bunlar bir işe yarayacak mı? Gerçekten tek yol bu mu?"

İçtenlikle gülmeye başlıyor. "Gerçekten de boktan bir

soru," diyor ve bir parça eğri olan dişlerini örtmek için elini ağzına götürüyor.

"Çok çok uzun zaman önce bir kez Morvo, bana devrimin nasıl gerçekleşeceğini sormuştu. Ona çok samimi bir cevap vermiştim. Çok güzel olacağını söylemiştim. Hepimizin kavgamızı kazanmış olarak birlikte, meydanlarda olacağımızı."

"Hepimizin hayal ettiği de bu."

"Peki, ya öyle olmazsa? Onun yerine ya bunu başaramazsak? Ya çabalarımız bir yere varmazsa?"

"Ermes." Vale, karşıma geçip oturuyor, her iki elimi de ellerinin arasına alıyor. Bir an kendimi onun engelli öğrencilerinden biri gibi hissediyorum.

"Her ne olursa olsun inanmaktan vazgeçemeyiz. Başladığımız şeyi bitirmemiz gerekiyor. Devrimlerin güzel tarafı da budur: bir kez başladı mı, onu başlatanların aleyhine ilerler."

Başımı onaylar anlamda sallıyorum. Vale, ellerimi öpüyor, bu beklemediğim bir hareket, ürperiyorum. "Şansımızı demiyoruz. Ya kazanacağız ya kaybedeceğiz. Hikâyenin sonu." Gözleri çakmak çakmak bana bakıyor. "Sen sadece zafere inanmaya devam etmelisin, Ermes. Daima..."

Onu öpüyorum. O da öpücüğüme karşılık veriyor. Bir kararsızlık olsa benim tarafımda olacağı kesin. Sırtını okşarken, tişörtünün altında, sutyeninin kopçasına doğru ilerlerken ellerim titriyor. Hafifçe inlediğini duyuyorum ve bu da beni daha da tahrik ediyor. Bunu onun da istediğinden hiç şüphem yok.

Gözlerimi her açtığımda yalnız olduğumuzdan emin olmak için etrafı kolaçan ediyorum. Orman insan dolu, birileri kalkıp buraya gelmiş olabilir. Alman turistler ya da belki Vale'nin ağaç dallarının arasına gizlenmiş engelli çocuklarından bir grup.

Tişörtünü başından geçirerek çıkarıyorum, onu soyuyorum. O da bana aynısını yapıyor. Dişlerini dudaklarıma, göğsüme geçiriyor. Pantolonuna sıkıştırdığı Beretta'sına denk geliyorum, onu battaniyenin altına gizliyorum. Geri dönüp baktığımda çırılçıplak kalmış olduğunu görüyorum. Ayakta

öylece ona bakarken beni itiyor ve gerisin geriye düşüyorum.

"Dalgacı," diye bağırıyor gülerek ve aynı anda pantolonumu indiriyor.

Güneş ufuk çizgisine yaklaşmış. Tek bir bulutun dahi olmadığı açık gökyüzü kararıyor. Battaniye çıplaklığımızı kapamak için bedenlerimizi içine buyur ediyor; bir dolu karınca, birkaç sivrisinek ve birkaç zararsız küçük örümcek de cabası.

"Açlıktan ölüyorum," diyor Vale.

"Ben de tam aynı şeyi düşünüyordum."

"Bir şey kıçımı ısıttı."

"Benim dışımda bir şey mi?"

Şehir merkezine, Via del Mare'ye doğru sapıyoruz. Trafik oldukça yoğun, arabalarda çocuklar, siyahlar giymiş büyükanneleri ve plaj şemsiyeleri. Arabayı Vale kullanıyor ve bir yandan da şarkı söylüyor. Ben sessizlik içinde, yanımızdan geçip giden ışıklara bakıyorum.

Yolun yan tarafında bir park yerinden bir polis kenara çekmemizi işaret ediyor. Vale, elini koluma koyuyor.

"Bana bırak."

Polis memuru, camda beliriyor. Losyon ve ter kokuyor.

"Evraklar lütfen."

Vale, torpidoyu karıştırıyor, ehliyetini ve ruhsatı buluyor.

"Ne oldu?"

"Burası size hiçbir olay olmayacak bir semt gibi mi görünüyor? Teröristleri arıyoruz. Kızıl Tugaylar'ı." Ehliyeti ve ruhsatı kontrol ediyor. "Siz nereye gidiyorsunuz?"

"Eh, belli bir yer yok, hava güzel diye ormana gitmiştik, yüzmek için." Adama gülümsüyor. Polis memuru da aynı şekilde gülümseyerek ehliyeti ve ruhsatı geri veriyor.

"Eh, iyi akşamlar öyleyse."

"Buralarda bildiğiniz bir pizzacı var mı?"

"İki kilometre sonra solda bir tane var."

"Teşekkürler, memur bey, iyi akşamlar size."

Uzaklaşıyoruz. Şansımız yaver gitti.

"Ermes."

"Hı?"

"Şansımız yaver gitti."

"Farkındayım."

"Evraklarda ne yazdığını bile bilmiyorum desem."

"O da iyiymiş."

"O halde artık elini tabancandan çekebilirsin."

Farkına bile varmamışım.

Eklem yerlerim tabancayı sıkı sıkı tutmaktan beyaza kesmiş.

9 AĞUSTOS

Günlerden pazar, annem ve babam köyden döndüler. Onlara öğle yemeğine, kavurma yemeğe gidiyorum.

"Bu sabah seni bir kız aradı," diyor annem, çatalı havada. "Ona, aylardır burada yaşamadığını ve numaranı veremeyeceğimi söyledim. Sadece adını verdi. Virginia'ymış ismi. Kim bu, ben tanıyor muyum?"

"Luce'nin düğününde vardı. Başka bir şey dedi mi?"

"Hayır, dediğim gibi sonra da telefonu kapadı."

Eve döner dönmez eski telefon defterinde Virginia'nın numarasını arıyorum, sonra 46 numaralı otobüsle merkeze inip Paola sokağında bir telefon kulübesinden ona telefon ediyorum. Jetonlar sanki kara bir delik tarafından emiliyormuş gibi birbiri ardına hızla düşüyorlar. Birileri, PINA I MEJO BOCCHINI DE ROMA, diye yazmış ve yanında da bir telefon numarası var. Gerisi her zamanki FUAN... orak çekiç, AC/DC logosu ve kocaman bir BLASCO.

"Alo?" diye cevap veriyor bir ses telefona.

"İyi akşamlar," diyorum, "Ben Ermes Talarico, Virginia'yı arıyorum."

"Benim."

Onu tanıyamadım. Sesi her zamankinden daha boğuk ve soğuk geliyor.

"Beni mi aradın?"

"Görüşebilir miyiz?"

Aklıma gelen ilk şey bunun bir tuzak olabileceği. Randevuya gittiğimde karşımda terörle mücadele ekiplerini bulacağım, kafaya bir kurşun ve hoşça kal, Ermes. O halde neden hemen kabul ettiğimi bilemiyorum.

Akşamüzeri. Terletmeyen bir sıcak var, birkaç kez fırtına çıktı ve sıcaklık düştü. Tiber'in kıyısında yürüyoruz, nehrin ve araba egzozlarının havayı dolduran pis kokusu burun deliklerimizden giriyor. Virginia, ellerini göğsünde kavuşturmuş, omuzları düşmüş halde, yanımda.

"Nasıl anlatacağımı bilemiyorum."

Susuyor ve derin bir nefes alıyor.

"İki hafta önce oldu. Montalto di Castro nükleer santralinde yapılan gösteriyi biliyor musun? Organizasyondan kızlarla birlikte hepimiz oradaydık, gösteri sakin geçiyordu. Ben erken ayrıldım, Ancak, Roma'ya dönmem gerekiyordu, annem ve babam Sardunya adasına tatile gideceklerdi. Benim de onlarla gitmem gerekiyordu."

Yeniden duraksıyor, ona cesaret verici bir işaret yapıyorum.

"Grosseto istasyonundaydım, bir kitap okuyordum. Bir ara istasyon polisleri yanıma geldi. Bana sorular sordular, çok küstahlardı. Kontrol yaptıklarını söylüyorlardı. Ben treni kaçıracağımı, annemin ve babamın beni beklediğini söyledim ama bunlar aldırmayıp gevezelik ediyorlardı, bana zor bir dönemde olduğumuzu ve neler olacağının hiç tahmin edilemeyeceğini söylüyorlardı."

Nehir kıyısındaki alçak duvarın üzerine oturuyor, ben ayakta kalıyorum. Yanımızda bir yerde parçalara ayrılmış bir telefon kulübesi var. "Beni Grosseto'daki karakola götürdüler. Saatler boyunca sorguya çektiler," diye devam ediyor, "Bana hakkında hiçbir şey bilmediğim şeyler sordular. Ne yapacağımı bilemiyordum, en azından anne ve babama geç kalacağımı, ertesi günkü trene bineceğimi haber vermek istiyordum. Bana anne ve babama zaten haber verdiklerini, beni almak için yolda olduklarını söylediler."

Bir an için susup nefes alıyor.

"Sonra bir başka komiser geldi. Soyunmam gerektiğini, benim lanet olası bir komünist olduğumu söyledi. Ben yapmazsam bunu kendilerinin yapacağını söyledi. Beni aşağı kata götürdüler, iki kat indik. Beni pis ve rutubetli bir hüc-

reye attılar. İçerisi sidik ve bokla doluydu, nereye oturacağımı, nereye yaslanacağımı bilemedim. Dışarıdan, bir başka hücreden, korkunç çığlıklar işitiyordum "Bu bir kâbus" diye düşündüm. "Birazdan uyanacağım" diyordum. Ama bir türlü uyanamıyordum."

Ayağa kalkıyor. Yüzü sararmış, ona sarılmaya çalışıyorum ama bir işaret yapıp beni uzaklaştırıyor.

"Bir süre sonra komiser, yanında iki polis memuruyla geri geldi. Polis memurlarından biri bana bir örtü attı, ona sarınmamı söylediler. Örtü iğrençti, leş gibi kokuyordu ama en azından çıplak değildim. Beni başka bir odaya götürdüler. Adına sorgulama odası diyorlardı."

Bu kez hızlı adımlarla tekrar yürümeye başlıyor, arkasında kalıyorum. Önünde polis jipi olan sinagogu geçiyoruz

"Beni sorguya çektiler. Yukarıda sordukları soruları tekrar sordular, tam olarak ne istediklerini bile bilmiyordum. Beni tehdit etmeye, kim olduğumu, hangi gruptan olduğumu, kim için çalıştığımı, kimi örtbas etmeye çalıştığımı sormaya devam ettiler."

"Bana sürekli bir fahişe olduğumu söylüyorlardı. Saçlarımı çektiler, tokat attılar, telefon fihristiyle vurdular. Saçlarımı çekiştirip bir yandan da, "Hayatta kalmak istiyorsan, konuş, orospu. Lanet olası bir teröristsin, düzülmekten hoşlanıyorsundur; konuşmazsan her birimiz sana tecavüz ederiz" diyorlardı."

Çamurlu sular, Tiber adasının altından çağlıyor. Virginia durup suya bakıyor. Bense bakışlarımı uzaklara, Fatebenefratelli'ye, soyulmuş duvarlara, sessiz çanlara çeviriyorum.

"Orada, karakolun bodrum katında öleceğimden deli gibi korkuyordum. Yüzüme tükürüyor, bana feminist fahişe, komünist fahişe diyorlardı. Eve dönemeyeceğimi, orada onlarla kalacağımı söylüyorlardı. Bir ara ben... altıma işedim. Beni tekmelediler, tiksindirici olduğumu söylediler. Bu böyle ne kadar sürdü bilmiyorum. Sonunda giysilerimi bana verip temizlenmemi söylediler. Gözlerimi bağlayıp bir arabaya bindirdiler, bayağı bir süre dolandık. Kendi aralarında futboldan,

tatilden falan konuşuyorlardı. Beni sokakta indirdiler. Onlar söylemeden gözümdeki bağı çıkamamam için haykırdılar."

Ona bakıyorum. Bir sokak lambası yüzünü aydınlatıyor. Ağlamıyor. Hayır, hayır, ağlamıyor. Sadece öfkeli.

"Ayağa kalkıp yürümeye başladım. Bir silah sesi duydum. Bitti dedim, şimdi beni vuracaklar. Dizlerimin üzerine düştüm. Gülüyorlardı."Bir sonraki kurşun sırtına denk gelecek, orospu" dedi içlerinden biri. Sonra araba oradan uzaklaştı. Ne kadar bilmiyorum, bir beş ya da on dakika orada öylece kaldım. Tir tir titriyordum. Ağlıyordum. Trenin sesini duydum. Gözümdeki bağı çıkardım, şehrin dışında, istasyona yakın toprak bir yoldaydım."

Virginia, gözlerimin içine bakıyor.

"Bana inanıyor musun, Ermes?"

"Tabi ki, sana inanıyorum."

"Tanrı'ya şükür. Bir daha kimsenin bana inanmayacağına dair bir korkum var."

"Eve ne anlattın?"

"Hiçbir şey anlatmadım. Kafam karatışmış gibi yaptım. Doktorlar bellek kaybından bahsediyorlar, kendimi zorlamamam gerektiğini söylediler."

Uzun bir süre sessiz kalıyoruz. Sirenleri sonuna kadar açık bir ambulans hızla yanımızdan geçiyor. "Ermes, kimlerle çalıştığını, ne yaptığını biliyorum. Bu adamları öldürün. Bu iğrenç herifleri öldürmek istiyorum. Rahat rahat hayatlarına devam etmelerini istemiyorum."

* * *

Columbus kliniği, baştan başta mavi beyaz. Hemşirelerin üzerlerinde tertemiz gömlekleri ve yüzlerinde parıldayan gülümsemeleri var, her yer çiçeklerle dolu. Yaklaşık on saatlik bir doğum sancısının ardından, Breda ve Luce'nin oğulları Renato Ernesto Talarico gece yarısı doğdu. Renato adı, Renato Curcio'dan geliyor. Ernesto, Che'nin adı.

"Tamamen annesi," diyor Macello.

"Hiç de değil," diyerek gülümsüyor Luce. "Bu bebek genelde ağlıyor, ağlamadığı zamanlardaysa bağırıyor: Yani babasına çekmiş."

Hepimiz birden gülüyoruz. Breda'nın gözleri parlıyor. Annem babam ve Luce'nin anne ve babası da buradalar, tam bir tezat oluşturuyorlar ama bu gece kimsenin hiçbir şey umurunda değil. Luce'nin gözlerinin etrafında mor halkalar var ama Aziz Meryem kadar huzurlu görünüyor. Morvo, bir sigara içmek için dışarı çıkıyor. Küçük Renato Ernesto'yu gözleriyle yiyen Macello'ya bakıyorum ve bir yeğen büyütmenin nasıl olacağını hayal etmeye çalışıyorum.

"Ee? Amca olmaktan mutlu musun?" Breda, arkamda beliriyor, gözlerinde bozulması mümkün olmayan bir neşe var.

"Çok mutluyum."

Kardeşim bana sarılıyor. Bana ağlıyormuş gibi geliyor, on yıldır ilk kez olabilir. Ben de ona sarılıyorum.

"Onu bundan daha iyi bir dünyada yetiştirmeye uğraşmalıyız," diyorum.

23 KASIM

Prati'nin merkezinde, Virginia'nin hiç şüphe çekmeyecek bir semtte yer alan evinde bir tugay toplantısı yapıyoruz. Anne ve babası, Fas'ta ya da Tayland'ta, kim bilir kaçıncı tatillerini yapıyorlar.

Virginia, elinden geldiğince gruba yardımcı oluyor. Vale, onun kararlı halinden çok etkilendi ama onu şimdiye dek silahlı eylemlerden hep uzak tuttuk.

Macello, şaşkınlık içinde etrafına bakınıyor, dört odası olan bir ev, onun için saray demek ama her şeyden çok da haksızlık.

Mutfağa gidiyoruz, kendime bir kahve daha dolduruyorum.

Morvo ve Cesaretto da geliyorlar, salona geçip kocaman bir masaya oturuyoruz. Cezaevindeki yoldaşlardan, özellikle kuzeyde, birbiri ardına acımasızca gerçekleştirilen tutuklamalardan, Peci gibi hainlerden ve bizim için önemli olan buna benzer meselelerden bahsediyoruz.

Ben yeni bir konu açıyorum. "Magliana meselesi," diyorum.

"Evet, uyuşturucu kaçakçılığının ardındaki puştlar," diye karşılık veriyor Morvo, "Onları kesin olarak sallandırmalıyız."

"Faşistlerle müttefik olduklarından beri daha da beter oldular," diyor Cesaretto.

"İşleri karşılıklı organize ediyorlar," diyerek doğruluyor Morvo, "Magliana, NAR'ın soygunlarından gelen parayı aklıyor ve silah, bilgi ve destek değiş tokuşu da yapıyorlar."

"En beter sorun da bu. Her şey onların tek elinde."

"Evet, ama ne yapmak lazım?"

"Birkaçının peşine düşmeli, büyük bir parti mala denk ge-

tirip işlerini bozmalı. Belki mahallenin satıcılarından başlanabilir ve oradan da büyük balıklara ulaşılabilinir."

"Her zaman yaptığımız gibi yapalım. Renatino, er Negroya da şu Abbruciati şerefsizini yakalayıp onların işini bitirelim," diyor Morvo.

"Bravo," diye karşılık veriyor Macello ona, "Peki onları kim bulacak?"

"Onları bulmak için gizli servise mi gerek var? Nerede olduklarını herkes biliyor, Appia'daki villalar, Afrikalı'nın genelevi, Alberone'deki kumarhane..."

Toplantı sona erdiğinde mantıklı düşünmeme engel olan bir baş ağrısıyla kanepeye uzanıyorum. Virginia, akşam yemeği için makarna yapacağını, kimsenin yemeğe kalıp kalmayacağını soruyor. Macello, sevinçle ellerini çırparken Morvo ve Cesaretto, Primavalle'ye dönmeyi planladıklarını söylüyorlar.

Televizyonu açıyorum. Primo kanalında, Domenica In programının son görüntülerini yayınlanıyor.

Birkaç dakika sonra yayın önemli ölçüde bozulmaya başladığında Virginia'ya dönüp burjuva evlerindeki televizyonların ne kadar iyi çalıştığıyla ilgili espri yaparken altımdaki kanepenin hareket ettiğini hissediyorum. Dönüp tavana bakıyorum. Korkunç ferforje avize sallanıyormuş gibi geliyor.

"Deprem!" diye haykırıyor Macello.

İki küçük kavanoz mutfak rafından yere düşüp kırılıyor. Dışarıdan şiddetli ve boğuk bir ses geliyor.

Virginia, yüzünde dehşet dolu bir ifadeyle tekrarlayıp duruyor:

"Dışarı çıkmalıyız, dışarı çıkmalıyız." Macello, yemek odasıyla salonu ayıran kemerin altına sığınıyor.

Sonra, deprem aniden kesiliyor.

"Geçti," diyorum.

Pencereden dışarı bakıyoruz. Karanlık sokak, korkup evinden çıkmış insanlarla dolu. Gecelikli bir kadın sessizce ağlıyor.

"Bayağı şiddetliydi," diye yorum yapıyor Macello.

"Herkes iyi mi acaba?" diye merak ediyor Virginia. Sorusuna bir cevabım yok.

"Morvo ve Cesaretto'yu korkutmak için bir depremden fazlası gerek!" diye cevap veriyorum bir kahkaha eşliğinde.

24 KASIM

Yatağa uzanmış, tavandaki çatlaklara bakıyorum. Bir örümcek ağını andırıyorlar ama bir tehlike habercisi değiller, çok ucuza, sıvayla hallolurlar.

Vale, çıplak, battaniyeye sarılmış halde yanımda uyuyor. Bacakları kasılarak hareket edip duruyor, yüzünde gergin bir ifade var. Korkunç kâbuslar görüyor olmalı.

Anne ve babasının Ostia'daki yazlık evindeyiz. Bütün öğleden sonrayı sevişerek geçirdik. Daha fazla tecrübe sahibi olmayı, neresine dokunacağımı, onu nasıl baştan çıkaracağımı bilmeyi isterdim. Oysa, kendimi beceriksiz ve yetersiz hissediyorum ve bu da hoş bir duygu değil.

Tavanın karşı köşesine yapışmış bir örümcek ağına ulaşan çatlağı bakışlarımla takip ediyorum. Belki de benden sadece bir yaş daha büyük olan Virginia'yla flört etmeliydim, muhtemelen o da benim gibi tecrübesizdir.

Vale, bir tür inleme sesi çıkarıp ardından aniden gözlerini açıyor. Ellerini yüzüne götürüyor. O ve Virginia'yla ilgili düşüncelerimden kurtulup şu ana konsantre olmaya gayret ediyorum.

"İyi misin?"

"Evet, korkunç bir rüya gördüm. Bir şey dedim mi?"

"Kıpırdanıyordun."

Kalkıp sigara arıyor.

"Bir şeyler yapmamız gerek," diyorum.

"Ne anlamda?"

"Irpinia'daki deprem, zavallılar... Yalnızlıklarına terk edildiler. Bir hafta gerçi ve bazı semtler hâlâ boş, Devlet darma-

dağın olmuş durumda ve bedelini de her zamanki gibi proletarya ödüyor. Cesaretto'dan duydum, ailesi o taraflardan. Yardım taşıyan kamyonlarının kamyon şoförleri tarafından alıkonduğunu ve Secondigliano'ya, Pozzuoli'ye, Torre del Greco'ya götürüldüğünü söyledi."

"Kamyon şoförleri, evet tabi... sevgili Hristiyan Demokrat arkadaşlarıyla beraber."

"Dün öğleden sonra beni Macello aradı. Zero'yla buluştuk, Onu hatırlıyorsun, değil mi? Bizden koruma istedi."

"Koruma mı?"

"Primavalle'deki PCI, beş kamyonluk bir konvoy organize etmiş ama Avellino federasyonu onlara bunu unutmalarını, kamyonların varacağını garanti edemeyeceklerini söylemiş."

Vale, çıplak olduğu halde kalkıp televizyonu açıyor ve sesini kısıyor. "Sen devam et," diyor.

"Bizden konvoya refakat etmemizi istedi. Kamyonların karışmasını önlemek için."

"Bana riskli geliyor, orada asker var."

"Benim anladığım kadarıyla orada kaos ortamı var."

"Dinle beni, Ermes, bir şey daha var." Vale, bir tutam saçını kulağının arkasına atıp bir sigara yakıyor. "Cezaevindeki yoldaşlar, Camorra'yla*, Cutoliani'lerle** bir ilişki ağı kuruyor. Buna mutabık olduğumu söylemiyorum ama hapiste işler farklı, o nedenle eleştirmek istemiyorum.

Görünüşe bakılırsa işe yarayacak bir ittifak, onlarla savaş halinde olup kozu iyi kullanmama riskini alamayız."

Kalkıp sinirli bir şekilde giyinmeye başlıyor. Beni öpmek için yanıma geldiğinde ona isteksizce karşılık veriyorum.

"Makarna için su koyalım, karnım aç," diyorum.

Evde olan şeylerle sos hazırlıyoruz. Ton balığı, domates, soğan.

Televizyonun karşısında yiyoruz. Haberlerde sadece Irpinia'dan bahsediliyor. Ekranda, Pertini'nin gökyüzünde gerillacı küçük bir kahraman gibi süzülen helikopteri görünüyor.

---

* Napoli merkezli bir suç örgütü

** Rakip örgütler ve İtalyan Polis Teşkilatı'nın Camorra'ya mensup kişilere verdikleri isim

7 ARALIK

"Noel her yıl biraz daha erken geliyor," diyor Seneca.

"Ne demek o?" diye karşılık veriyorum.

"Şu hale bak, bütün Borromeo nasıl da süslenmiş, Capecelatro meydanını New York'u aratmayacak şekilde aydınlatmışlar. Ve daha Aralık ayının 7'sindeyiz."

"Para harcamaya teşvik etmek için," diyorum.

"Elbette, biliyorum. Para harcamak kapitalizmin esasıdır. Onu kazanmak için boyun eğip bok bile yemen gerekir ama harcamaya gelindiğinde herkes kral kesilir."

Mario Salvi meydanında, sabahın altısında, tecrübe etmektense ölmeyi yeğleyeceğiniz bir soğuk var. Bir kafe kepenklerini kapatıyor ve o sırada iki işçi ısınmak için içeri girip tadı berbat sabah kahvelerini içmeyi bekliyorlar.

Seneca'yla birlikte bir binanın çatısının altına büzülüyoruz. Meydanı kontrol ediyoruz, buradan Torrevecchia'nın en uzak köşesini, Mattia Battistini'ye çıkan dönemeci ve Borromeo'nun ışıklandırılmış sokağını da görebiliyoruz. İyice sarınmış olduğumuz halde soğuk parmaklarımızı kemiriyor.

"Burası bağımlılıların takıldığı meydan olduğu için burada süsleme yok," diyorum.

"Eh, evet," diye iç geçiriyor Seneca, atdından da ekliyor. "Baksana, Ermes, sana ne diyeceğim."

"Ne?"

"Vale'yle yatıyor musun?"

"Bundan sana ne!"

"Soruyorsam bir nedeni var."

Başımı sallıyorum. "Evet, oldu öyle bir şey."

"Tutuklanana kadar Primo'yla olduğunu biliyorsun, değil mi?"

Sabah sisi kalkıyor, çok uzaklarda bir otobüs görüyorum, Boccea'ya giden, servis dışı, eski bir 904.

"Bilmiyordum," diyorum.

"Birlikte yaşıyorduk, başlarda sadece bir daireyi paylaşan iki yoldaştılar ama sonra... olan oldu. Vale, Primo'nun tutuklanmasından sonra ilişkilerini ayakta tutmak için her şeyi yaptı ama durum karışık, biliyorsun, sonra pes etti. Ama yine aynı sebepten onu terk etmiyor ve onun çıkmasını çok istiyor. Anladın mı?"

Anlıyorum elbette, cezaevindeki yoldaşlar her şeyden önce gelir.

"Primo, hâlâ Trani'de tecrit ediliyor mu?" diye soruyorum.

"Ne yazık ki evet, onu orada çürümeye bırakmaları için baskı yapan da o aşağılık orgeneral Cattedrale."

"Lanet olası Cattedrale, ve lanet olası terörle mücadele. Primo'yu ve diğerlerini kurtaralım. Onları oradan çıkaralım."

"Hah, işte doğru yaklaşım bu, al benden de o kadar," diye karşılık veriyor Seneca, bir yandan da kan dolaşımını harekete geçirmek ve ısınmak için olduğu yerde hopluyor.

"Ayrıca," diye ekliyorum, "Primo serbest kalmazdıkça benim Vale için ne anlam ifade ettiğimi de öğrenemeyiz."

"Aynen, bir kurbanla boy ölçüşmek zorudur."

"Gerçekten kurban olmasın da."

"Aman sus."

İkimiz birden saatlerimize sonra da sokağa bakıyoruz. Gerçeğe dönmeliyiz. Ve ben daha üzerinde düşünmeye fırsat bulamadan karşımızdaki binadan iki adam çıkıp FIAT Argenta'ya doğru ilerliyorlar.

Sokak bu saatte bomboş. Seneca, elinde uzaktan kumanda, bana bakıyor. Adamlar arabaya biniyorlar.

Argenta'dan çevrilen kontağın sesi duyuluyor. Araba çalışıyor ama vites boşta. Motorun ısınmasını bekliyorlar.

Seneca düğmeye basıyor. Arabanın motoru boğuk bir ses çıkararak susuyor. İkimiz birden duvarı siper alıp eğiliyoruz, o anda Mario Salvi meydanında bir patlama karanlığı aydınlatıyor.

Başımızı kaldırıp bakıyoruz. Araba alevler içinde, hiç kimse sağ kalmış olamaz. Bir bakkalın hırsız alarmı var gücüyle çalmaya başlıyor. Barutun keskin kokusu dumanınkiyle karışarak bize kadar ulaşıyor.

Seneca'yla birlikte kendimizi binanın merdivenlerine atıyoruz ve arkadan dolanıp beyaz bir mopete atlıyoruz. Uzakta bir yerlerden siren sesleri duyuluyor.

"Evet, alın bakalım!"

Seneca, böyle diyerek böbürlenirken Boccea istikametine dönüyoruz. Magliana Çetesi'nin Primavalle'deki varlığı böylece sona eriyor.

13 ARALIK

Pardo'nun barında buluşmak, daha da tehlikeli olmaya, bu nedenle de seyrekleşmeye başladı. Santa Maria della Pietà psikiyatri hastanesinden militanlarla buluştuktan sonra eve gitmeden önce uğradım.

Pardo, birkaç ay önce felç geçirdiğinden beri sadece kahve ve likör veriyor. Sağ tarafı yarı yarıya felçli kaldı; eğri bir şekilde yürüyor, tuhaf ve rahatsız edici bir şekilde Lenin'i andırmaya başladı.

Uzak bir masaya oturuyorum, Seneca'nın Zero'yla konuştuğunu görüyorum ve bu da beni fazlasıyla rahatsız ediyor. Sigaramı Rabarbaro San Pellegrino logolu kül tablasına söndürüp onların masasına geçiyorum.

"Bu ne sürpriz..." diyorum.

Seneca, şaşırarak bana bakıyor, sonra bakışlarını arkamda bir noktaya çeviriyor, bunun üzerine ben de alarma geçip silahıma davranarak, merakla arkamı dönüp bakıyorum.

Kendine özgü saç modeli, elinde sigarasıyla zayıf kadın silüeti netleşiyor.

"Maria?"

"Aman bu ne soğuk, insanın kıçı donar yahu!"

Zero gülmeye başlıyor, bu arada "cesur anneler" grubunun lideri Maria, bizim olduğumuz masaya oturmak için gürültülü bir şkeilde bir sandalye çekeliyor.

Maria, Zero'nun olduğu tarafa doğru selam veriyor ve bakışları Seneca'da duruyor.

"Beni bu yakışıklı gençle tanıştırmayacak mısınız? Selam, ben Maria."

"Seneca."

"Seneca, Ermes... isimlere bak! Ne bu? Magna Grecia'ya* mı geldim yanlışlıkla?" diyerek gürültülü bir kahkaha atıyor ama kahkahası hırıltılı bir öksürüğe dönüşüyor. Zero, fırsattan istifade edip masadan kalkarak birlikte bir Noel çekilişi organize ettiği Pardo'nun yanına gidiyor. Çekilişte İtalya-Çekoslavakya dostluğu kuruluşundan yoldaşların teklif ettiği yedi günlük Prag seyahati var.

Maria, gülmeyi bırakıp ağzına bir Nazionale sigarası sıkıştırıyor. "Ermes hayatım, seni arıyordum." Seneca kibrit kutusunu ona uzatıyor. "Seni arıyordum çünkü seni arıyorlar."

"Nasıl?"

"Evet, seni aradıklarını söylemek istedim."

"Beni arayan kim peki?"

"Polisler."

Seneca'yla gülümseyerek bakışıyoruz

"Eh, uyarı için teşekkürler ama bu yeni bir şey değil."

Kırkını henüz geçmiş olduğu halde etrafındaki duman kadar gri teniyle gerçekten kötü bir şekilde yaş almış olan Maria, sigarasından bir nefes çekip üflüyor. "Seni arayan, uyuşturucuyla mücadele polisi, Ermes."

* Güney İtalya kıyısında ve Sicilya'da Yunanlılar tarafından kurulmuş bir grup Yunan kentine verilen ad

18 ARALIK

Gitgide daha fazla otobüsle seyahat ediyoruz, çünkü sokaklar çok tehlikeli bir hale geldi, aniden karşınıza ellerinde makineli tüfeklerle jandarmaların olduğu barikatlar çıkıveriyor.

Toplantı, Maria ve arkadaşlarının işgal ettiği okul Papa Giovanni'de olacak. Macello'yla birlikte 46 numaralı otobüsten indiğimizde ceplerimizde tabancalarımız ve ikişer de el bombası var.

Birkaç genç, açık pencerelerden içeri çatapat atarak eğleniyor. Patladıkları zaman insanlar oturdukları yerden korkuyla zıplayıp küfrediyorlar. Atışları otobüs tekrar hareket etmeden birkaç saniye önce yapıyorlar, böylece işinden evine dönen ve çabuk sinirlenebilecek yolcular tarafından yakalanmayı önlemiş oluyorlar.

Üzerinde yirmi kişiyi yere serecek kadar kurşun olan Macello, onlardan birini köşeye kadar kovalıyor. Çocuk bayağı hızlı ama Macello, cüssesine rağmen ondan daha çevik. Çocuğa yetiştiğinde kafasının arkasına bir yumruk indiriyor ve genç çocuk bir patates çuvalı gibi yere yığılıyor

"Bitmiş gibisin!" diyorum.

Macello, bana cevap bile veremiyor, soluk soluğa bir halde, yüzü kıpkırmızı yalpalayarak yürüyor.

"Yirmi metre ileride bile değillerdi," diyorum, "Polislerin senin peşine düştüğünü düşünsene."

Biraz toparlanıyor, sesi zor duyuluyor. "Polislerle daha kolay. Onlara ateş edebilirsin. Bu namussuzlaraysa edemiyorsun."

Girişin önüne geliyoruz. Anneler, Maria'nın uyarısıyla bir-

likte ortadan kaybolmuşlar. Ben ve Macello ayrılıyoruz. Caddenin bir köşesine gidip pusuya yatıyor. Karşı köşede, onlardan olduğu belli bir başkası da pusuda. Tugaylılar ve sivil uyuşturucuyla mücadele ekipleri, kimisi gazete okuyan, kimisi vitrinlere bakan veya arkadaşlarını bekleyen sıradan insanlar gibi hareket ediyorlar. İliklerine kadar silahlılar, bizim de durumumuz aynı; yüzler kasılıyor, eller kaşınıyor.

Etraftaki binalara bakıyorum. Morvo'yu görmüyorum ama hangi çatıda olduğunu ve hangi noktada durduğunu tam olarak biliyorum. Karşı binanın çatısında bir başkasını görüyorum, muhtemelen bir polis memuru. Breda'nın oyuncak askerlerini, daha on yıl önce hedef ve pozisyon belirleyerek oynadığımız oyunları düşünüyorum.

Hafif neon bir ışıkla aydınlatılmış koridorlarda ilerliyorum. ENEL'den* yoldaşlar, elektrik kaynağını yasa dışı olarak aktive ettirler. Pencereler tahta kalaslarla kapatıldı. Spor salonundaki bağımlıların acı dolu feryatları duyuluyor. Benim koridordaki ayak seslerimi işitiyorlar; krizlerinin geçtiğini, arkadaşlarının durumunda olmadıklarını haykırıyor ve yardım istiyorlar. Vücutlarının duvarlara sürtünen sesi duvarları aşıp hafif bir titreşim yaratıyor.

Uzaktaki bir duvarda, ***EROİNDEN TİKSİN***, yazıyor, altında da muhtemelen keçeli kalemle sonradan eklenmiş, ***KAHRAMANLARDAN DA***, diye yazılı.

Eski okul binasının avlusuna çıkıyorum. Bir zamanlar voleybol sahası olan yer, şimdi mobilyalara mezar olmuş. Sıralar, masalar, sandalyeler, kara tahtalar: hepsi buraya sürüklenip kaderlerine terk edilmişler.

Çocuklar için yapılmış sandalyelerden birinde, üzerinde koyu renk bir yağmurluk ve gözünde aynalı Ray-Ban gözlükler olan bir adam oturuyor. Beni gördüğünde ayağa kalkıyor ve selam veriyor. Tanıdık bir havası var. Birkaç metre yakınıma gelip duruyor.

"Ermes, değil mi?"

---

* Ente Nazionale per l'Energia Elettrica (ENEL) : İtalya Elektrik İdaresi

"Evet. Siz...?"

"Calzolari, uyuşturucuyla mücadeleden," diyor elini uzatırken.

Kim olduğunu hatırlıyorum, Ondina'nın öldüğü gün meslektaşlarını susturan ve insanları cesetten uzaklaştıran memur bu. Aynı o zamanki gibi gergin bir hali ve yüzünde aynı ciddi ifade var.

El sıkışıyoruz ve ben gereksiz yere "Ermes." diyorum.

Polis bana kendisinin az önce oturduğuna benzer bir yeri işaret ediyor. Birbirimize bakıp ardından ufak sıraların tepesine tünüyoruz.

"Etraftan duyduğum kadarıyla, tugayların Primavalle'deki liderleri senmişsin."

Cevap verecek oluyorum ama Calzolari elini kaldırıp beni susturuyor. "Öylesine söylüyorum. Sen aklı başında, çalışan bir öğrencisin aslında."

Gözlüklerini çıkarıp onları özenle ceketinin iç cebine yerleştiriyor. Bu polisin Monnezza filminde oynayan Tomas Milian'a hafif bir benzerliği var.

"Neyden bahsettiğini anlamıyorum," diyorum, ona "sen" diye hitap etmeye başlayarak.

"Hım, elbette. O halde şöyle diyelim. Senin Tugaylar'la alakan yok ve ben de uyuşturucuyla mücadele ekibiyle ilgili bir şey bilmiyorum, tamam mı?"

"Devam et."

"Diyelim ki, benim iki işim var ve ikinci işimde belli kimselerin çıkarlarını gözetiyorum. Ve bu belli kimseler geçen gün olanlardan hiç de memnun değiller."

"Neyden bahsediyorsun?"

"Buralara yakın bir yerde bir Fiat Argenta'yı un ufak eden patlamadan."

"Anladım."

"Patlamanın seninle ve solcu arkadaşlarınla alakası varsa, sana iletilecek bir mesajım var."

Elimi P38'in kabzasına götürüyorum. Calzolari bunu fark

edip gülümsüyor. "Sana ateş etmeyeceğim," diyor. "Magliana, sizin bu şekilde kendinizi göstermenizden hoşlanmadı. Şu anda Kızıl Tugaylar'la bir savaşa girmek gibi bir niyetleri yok. Ama tekerlerine çomak sokulamsını da isytemiyorlar. Hakladığınız o iki herif, yeri doldurulabilir kimseler değil; fakat bu talihsiz olay tekrar etmemeli."

Bir anlık bir kafa karışıklığı yaşıyorum. "Sen Magliana adına mı konuşuyorsun?"

"Sadece ikinci iş olarak. Ek iş olarak yapıyorum." deyip kendi esprisine gülüyor.

"Anlıyorum. Ama ben burada bir teklif değil, bir rica görüyorum. Primavalle'de eroinden çok fazla ölen oldu ve malın satışını yapan da Magliana."

"Bunu tartışmak için burada değilim, Talarico. Bence teklif gayet açık, yaptığınız saygısızlığa bir ekleme yapmak istiyor musun, hesabını kendin yaparsın; ama bundan böylşe bir müdahele olmayacak."

"Buna bir cevap verememem. Değerlendirmeyi kol yönetimi yapar."

"Patronlarının anlayışlı olacağına eminim."

Calzolari ayağa kalkıyor ve kalkar kalmaz Ray-Ban gözlükleri mucizevi bir şekilde gözünde beliriveriyor. Bu kez elimi sıkmıyor, arkasını dönüp çıkışa doğru ielrliyor.

Çıkışa ulaşmak için spor salonunun önünden geçiyorum. Polislerle konuşan iki anne, bana selam veriyor. O sırada bağımlılardan biri birkaç eskimiş zincirle kapalı tutulan kapıların arasından başını çıkarıyor. İnsanlık dışı şekilde feryat ediyor. Geriye doğru sıçrıyorum, sonra dönüp bakıyorum. Yanakları öylesine çökmüş ki bir an için onu tanımakta güçlük çekiyorum. Maria'nın oğlu Corradino bu. Ürpererek adımlarımı hızlandırıyorum; yoldaşlar ve soluk kış güneşi dışarıda beni bekliyor.

20 ARALIK

Ortamda bir mahkeme havası var. Yargılanan da benim. Moretti yere bakıyor, bakışlarını ısrarlı bir şekilde yer fayanslarında gezdiriyor. Breda'yla birlikte yıllar önce gittiğimiz Montesacro'daki merkez üslerden birindeyiz.

Vale, kahve getirip masaya, yanımıza oturuyor. Şekeri eritmek için kaşığı fincanın içinde döndürüp duruyorum. Moretti kahvesini şekersiz ve acı içiyor.

"Acele etsek iyi olur."

Vale'nin yüzünde endişeli ve ciddi bir ifade var. Uzun süren bir tartışmanın içindeymiş gibi görünüyor, muhtemelen beni savunuyordu. Moretti aklımı okumuş gibi: "Yoldaşa durumların gidişatından hiç hoşnut olmadığımı söyledim." diyerek ofluyor ve derin bir nefes alıyor. "Vale, tüm sorumluluğu üstleniyor ama sanırım onu zorlayan sizdiniz. Yanılıyor muyum?"

Vale'ye bakıyorum ama o bakışlarını kaçırıyor ve o anda olan biteni anlıyorum. Benim kıçımı kurtardı. Primavalle'deki dolandırıcılığa karşı yapılan eylemi haber vermeden yaptığımızı söylemedi.

Ama Moretti buna kanmıyor, Vale yanlış bir şey yapmadı, sınırlarımızı aşan biziz.

"Ne yaptığınızı sanıyordunuz? Neden bana haber vermediniz?"

"Çünkü zaman yoktu ve yönetimin onayı olması gerektiğini düşünmüyorum. Dolandırıcılık ve kaçakçılığın kellesini uçurma fırsatımız vardı ve darbeyi indirdik Faşistlik eden Magliana'nın adamları."

"Yönetimin adının neden "stratejik idare" olduğunu sa-

nıyorsun? Çünkü sizin mahalleden çok daha geniş bir kapsamda anlamı olan kararlar alıyor. Bir uyuşturucu satıcısını ayağından vurmak bir şey, organize suçlarla ilgilenmek ise bambaşka bir şey."

Gözlerini ovuşturuyor, belli ki yorgun. Hepimiz öyleyiz.

"Gerçek düşmanlar başka yerlerde aranmalı. Hristiyan Demokratlar, terörle mücadelenin baskıcı mekanizması, lanet olası Devlet ve saire. Ayrıca..." Sözünü kesip Vale'ye bakıyor, Vale onaylar anlamda bir işaret yapıyor. "Hazırlık aşamasında olan çok büyük bir operasyon var. Her bir detayının netleştirilmesi gereken, devletle ve devletin bünyesindeki kuruluşlarla olan savaşımızda Moro olayının etksini tekrarlayabilecek bir operasyon. Cezaevleri ve cezaevinlerdeki baskı, şu anda Kızıl Tugaylar'ın kesin önceliğidir. Daha yüksekleri hedeflemeliyiz, o nedenle adamlarınızı hazır tutun ve ufak tefek saçmalıklarla uğraşmayı kesin lütfen."

Sonra biraz daha kahve içiyor ve konuşmaya devam ediyoruz.

Dışarı çıktığımda hava buz gibi. Vale, bana sarılıyor ama bir kardeş, bir yoldaş gibi; bir ideali, siyasi bir projeyi paylaşan bir militan gibi sarılıyor.

Gerçek bir öpücük ise aklına bile gelmiyor.

23 ARALIK

Cinema Empire'deyiz. Kızıl Tugaylar'ın tüm kurallarına karşın, ben, Macello, Morvo ve Virginia film izlemeye geldik. Breda ve Luce'nin de gelmesi gerekiyordu ama yorgun oldukları için evde kaldılar. Renato onları uyutmuyor, diş çıkarıyor.

Sinemanın dışındaki posterde alışılmadık bir görüntü yok. Film, kadınların yarı çıplak olduğu komedilerden biri gibi görünüyor. Televizyonların komedyeni Verdone'nun filmi: Un Sacco Bello.

"Macello, emin misin?" diyor Virginia, biraz şüpheci bir şekilde. "Şu bayağı filmlerden değil, değil mi?"

"Gülmekten öldürüyor," diye cevap veriyor ciddi bir ifadeyle.

"Peki o halde içeri girelim de gülmek yerine soğuktan ölmeyelim," diyorum. Soğuğu hiç hissetmiyormuş gibi görünen Morvo, onaylar anlamda bir işaret yapıyor ve gişeye doğru yöneliyor "Sanırım ödeme işi bizde," diyor.

"Gerçekten mi?" diyorum. "Ama sen sinemaya sadece protesto indirimi için savaş verdiğimizde giderdin?"

"Elbette," diye onaylıyor, "Kötü bir şey miki bu?"

"O savaşları çoktan kaybettik," diye kısa kesiyor Virginia. "Şimdi bilet paralarını sökülün bakalım, ben kadınım ve sizin bana ısmarlamanız lazım."

Sızlanarak aramızda para topluyoruz. İşte biletlerin parası hazır. Virginia'nın üzerinde modası geçmekte olan içi kaz tüyü, işlemeli bir ceket ve altında da kıçını saran, dar bir kot pantolon var.

"Başlayalı çok oldu mu?" diye soruyor Macello, kış ortasın-

da olmamıza rağmen sadece yelekle duran, her yerinden killer fışkıran iri yarı biletçiye.

"Yarım saat."

"Ama anlarız, değil mi?"

"Sıradan bir film," diyor adam biletleri iki parmağıyla koparak.

Salon her espriye gülen yeni yetmelerle dolu. Aşağıya tükürük, sakız ve sigara külü düşebilecek balkonun altına oturmamaya özen gösteriyoruz. Sıranın sonunda yandakilerin ıslıkları arasında işe koyulmuş genç bir çift var.

Oturduğumuz sırada ekranda sakız çiğneyen genç bir kız beliriyor.

"Ben babasının suratına tükürmüş insanım," diyor. "Sen de dikkat et o yüzden, benim için kolay iş!"

Binlerce filmde gördüğümden emin olduğum beyaz sakallı iri bir adam ona cevap veriyor.

Macello, yanımda neşeyle bağırıyor. "Mario Brega!"

"Bana mı faşist dedin sen?" diyor üzgün bir şekilde. "Bana faşist ha?" İç geçiriyor. "Baksana, ben nasıl bir komünistim," diyerek sol yumruğunu havaya kaldırıyor ve salondan yükselen tasdik dolu haykırışlar arasında ekliyor: "İşte ben böyle bir komünistim!" Her iki elini de yumruk yapmış, havaya kaldırıyor.

Aradan hemen sonra ışıklar söndüğünde, Virginia elini benimkinin üzerine koyuyor. Eli sıcacık, bileğimi okşuyor. Kalp atışlarım hızlanıyor ve bir ara kendimi gerçek anlamda hafiflemiş hissediyorum. Bu, harika bir his ve aynı hissi, film bitene, ışıklar tekrar yanana ve gülüşerek çıkışa doğru yönelene kadar hissetmeye devam ediyorum.

Dışarısı her zamankinden de soğuk, hepimiz paltolarımızın içine büzülüyoruz, Macello etrafına bakınıyor.

"Saat sekiz buçuk," diyor endişeli, bir şekilde. "Ben açım. Ne yapacağız?"

"Pizzacıya gidelim," diye cevap veriyor Morvo, "Her zamankine."

Pizzalarımızı yerken Macello, gönülsüz olsa da arkadaşını memnun etmek için ona eşlik eden Morvo'yla birlikte filmin sahnelerini tekrar canlandırarak bizi güldürüyor. Virginia, ara sıra dizlerimi okşayıp beni heyecanlandırıyor.

Vale de bize katılıyor.

Moretti'yle olan akşamdan beri Vale'yle az ve öz birkaç telefon görüşmesi yaptık sadece. Virginia'yla bakışıyorlar, sonra oturuyor ve gece boyu benimle neredeyse tek kelime etmiyor.

Kendimi aşağılık bir herif gibi hissediyorum. Kadınlar sadece sorun yaratıyor.

27 ARALIK

"Ermes, haydi, kalk."

Tek gözümü açıyorum, Seneca tepemde dikiliyor. Tek eliyle omzumu sarsıyor.

"Ne var? Saat kaç?"

"Kalkman lazım. Trani'de kargaşa olmuş."

"Ne kargaşası?" Ayağa fırlıyorum, bu aralar bütün problemler sabahın köründe oluyor. Öldürücü bir soğuk var, geçen gün kalorifer bozuldu ve henüz tamir edilmedi, Seneca üzereine iki kat yün kazak giymiş. En kalın çoraplarımı ayağıma geçirip mutfağa gidiyorum. Televizyonda özel haber programı var.

"Kahve?"

"Olabilir. Ama neler oluyor?"

"Bak, haberi yayınlıyorlar, hava alma izni sırasında isyan çıkmış."

Ekranda, uzaktan siyah noktalar şeklinde, savaş halindeki karıncalar gibi koşturan insanların ve beton bir bloğun siyah beyaz görüntüleri akıyor.

"Bizimkilerin işi mi?"

"Öyle görünüyor. Bazı duyumlar almıştım. Bruno tarafından idare edilen bir eylem," diyor Seneca kıs kıs gülerek.

Bruno'yu tanıyor, Medicina grubundaki ihtiyarlardan. O zaman bile kimsenin yüzüne bakmadığı biriydi.

Haberlerde, "on sekiz rehine" diyor.

"Vay canına," diyorum.

"Nasıl biteceğine bakmak lazım, ne elde edeceklerine bakmalı. Elbette böyle bir kargaşa yaratıyorlar, "savaş baltalarını gömme" seçeneğinin geçerli olacağını sanmıyorum."

"Başka ne biliyorsun?"

"İsyanın "politikacılar" tarafından teşvik gördüğünü söylüyorlar, ama sonra "topluluklar" da devreye girdi ve şöyle söyleyeyim bence bu muhteşem."

Şimdi görüntüler daha yakınlaşıyor ve daha bulanıklaşıyor. Helikopterli bir ekip, cezaevinin tepesinde dolanıyor ve çatıya çıkmış olan tutukluları filme alıyor. Bir afiş açıyorlar: "ÖZEL HAPİSHANELERİ YÜRÜRLÜKTEN KALDIRIN."

Muhabir tekrar konuşmaya başlıyor. "...İçişleri Bakanlığı'ndan gelen haberlere göre tutuklularla yapılacak uzlaşmalardan, orgeneral Cattedrale sorumlu olacak."

Seneca lanet okuyor.

"O halde uzlaşma falan olmayacak demektir," diyor.

Biraz yürümek için dışarı çıkıyorum, Seneca'nın yaptıkları yüzünden adamakıllı bir kahveye ihtiyacım var. Temiz hava almaya da ihtiyacım var. Evin altındaki kafeye girmeyip birkaç yüz metre ileride, köşedekine gidiyorum.

Burada da televizyon, kanal Primo'ya ayarlı. Barmen bardakları kurularken bir yandan da politikacılardan, teröristlerden, komünistlerden, kadınlardan ve çingenelerden şikayet ediyor.

Televizyon ekranında bir uzman beliriyor. "Geçen 12 Aralık'ta Urso'nun kaçırılmasının ardında Kızıl Tugaylar vardı ve bu isyanın ardında da Kızıl Tugaylar'ın parmağı var; terörizmin yeni stratejik yolunun, cezaevi meselesini avantajlı bir savaş alanına çevirmeyi hedeflediği aşikâr..."

Pratikte Moretti'nin geçen gün ettiği laflar bunlar. Satranç tahtasındaki piyonları düşünüyorum: isyan da adım adım hareket ettirilen piyonlardan biri. Onunla birlikte molotoflu gençler ben, Morvo ve Macello da öyle. Primavalle Tugayı, kafası da, beyni de, stratejisi de olmayan, huzursuz bir hayvan.

Kafeye inşaat işçileri giriyor. Tulumları eskimiş ve kir pas içindeler.

"Giuseppe, politikadan sıkılmadın mı!"

"Haydi ama, değiştir şu kanalı."

"Bize, Fenech'in olduğu bir film koy."

Kahvemi bitirip parayı ödüyorum ve kafeden çıkıyorum.

Eğer politika televizyonda bile sıkıcıysa bir şeylerin değiştiği de doğru demektir. Bu hale geldik: televizyona çıkıyoruz ama sokaktaki itibarımızı kaybettik. Veya belki de Kızıl Tugaylar'ın ne yaptığının insanlar için artık bir önemi yoktur.

Devrim artık bir şenliğe dönüşüyor.

***

İki gün önce Noel'di, bunu neredeyse pek fark etmedik. Kısa bir süreliğine Macello'yla görüştüm, Vale'ye ve Virginia'ya telefon ettim.

Yirmi beşinin akşamı bizimkilerin evine gittim. Terörle mücadele ekiplerinin kutlamalara katılıp katılmadığından emin olmak için bir yirmi dakika kadar sokakta bekledim. Annem ve babam, hediye yerine bana içinde para olan bir zarf verdiler, annem buna el örgüsü bir atkı da eklemiş.

Onlar yirmi dördü akşamını Breda ve Luce'nin anne ve babasında geçirdiler, annem muhteşem bir evleri olduğunu söylüyor, küçük Renato'nın tam bir melek olduğunu da ekliyor.

Yürüyerek Primavalle'ye gidiyorum. Renato için bir oyuncak olmam gerekiyor, belki yılbaşında onu görürüm, herkes geçen sene olduğu gibi Breda ve Luce'ye gitmeyi düşünüyor.

Etrafta mutlu insanlar görüyorum, geceki partilerden, nereye gideceklerinden, kiminle gideceklerinden konuşuyorlar. Trani'deki yüksek güvenlikli hapishaneye tıkılmış yoldaşların, dışarıda neler olduğundan, toplumun nasıl değiştiğinden hiç haberleri yok.

29 ARALIK

Vale'yle akşam yemeği yemek için onun evine gidiyorum. Kapıyı ıslak saçlarla açıyor, tam olarak giyinmemiş, elinde küçük, gümüş Beretta'sı var. Tabancalarımız, sehpanın üzerinden sessizce bize bakarken biz kanepede sevişiyoruz. Yemek yiyor ve Noel'den, partilerden konuşuyor, normal hayatlar yaşayan insanlar gibi gülüşüyoruz.

Başımızın altına birer yastık alıp yere uzanıyoruz; zemin, merkezi ısıtmadan dolayı kaynıyor, çıplak bir halde, bacaklarımız birbirine dolanmış olarak bir sigarayı paylaşıyoruz.

Vale kıkırdıyor, sigara esrarlı. "Virginia'yla ha?" diye soruyor yaramaz bir edayla. "Ne olacak şimdi? Bana sıkıntı çektirme yalnız, ikili oynama, kız zaten travma geçirmiş."

"Ne ikili oynaması yahu," diyorum onu üzerime doğru çekerek, "Benim gözlerim sadece seni görüyor ama sen yüzüme bile bakmıyorsun."

"Evet, aferin, çevir kazı yanmasın." Kalkıp uzaktan kumandayı alıyor. "Bakalım, Trani'den haber var mı."

Yeniden içimde bir acı hissediyorum, sanki Vale ellerimden kayıp gidecek, Primo'ya geri dönecekmiş gibi.

Vale televizyonu açıyor. Saat dört, haberler çoktan başlamış. Haber yine Trani hakkında. Bir dış ses soluk soluğa konuşuyor. "Trani yüksek güvenlikli hapishanesi, özel kuvvetlerinin baskını sonucunda boşaltıldı."

Görüntüler, kayıtlardaki eski görüntülerde dolanan jandarma helikopterlerini, yüzleri kapalı terörle mücadele ekiplerini, olay yerini hızla terk eden araçları gösteriyor.

Muhabir konuşmaya devam ediyor. "Silahlı kuvvetler, direnişçileri alt edip bütün rehineleri kurtardılar. Bu sabahın

erken saatlerinden itibaren, devletin sert yolu seçeceği belli olmuştu; operasyonları yürüten orgeneral Cattedrale, bir beyanatta bulunmak istemedi."

Bir şey diyecek oluyorum ama kelimeler boğazımda düğümleniyor. Vale, gözlerini kocaman açmış bir çocuk gibi ağlıyor, bir taraftan da burnu akıyor. Onu kollarımın arasına alıyorum, göğsümde hıçkırmaya devam ediyor. Ona daha da sıkı sarılıyor ve onunla birlikte ağlamak istediğimi düşünüyorum. Ama tek bir gözyaşı bile dökemiyorum.

Kısa bir süre sonra Vale'ye bir telefon geliyor. Moretti benimle karşılıklı görüşmek istiyor.

Popolo Meydanı'ndaki turistler üşümüş halde dolanıyorlar. Gittikçe daha fazla büyüyen ve lüks bir hal alan arabalar, her yeri işgal etmiş. Moretti ortalıkta görünmüyor; ellerim cebimde, ağzımda bir sigara, ayakta durmuş onu bekliyorum. İnsanlar işyerlerinden çıkıyor, sosyeteye girecekleri anı bekleyerek günleri, saatleri sayıyorlar, yüzlerinden okunuyor.

Meydanda böyle, tam göz önünde beklemek sinirime dokunuyor. Tahmin ettiğimden bile daha şüpheli görünüyor olmalıyım. Birisi elini omzuma koyduğunda yerimden sıçrıyorum. Moretti, her zaman olduğu gibi beni şaşırtmayı başarıyor. "İçeri gel, hava soğuk." Tedirgin görünüyor. Trani'deki yoldaşların hepsini tanıyor. Hatta günlerini beraber geçirdiği, ideallerini paylaştığı yakın arkadaşları. Rosati'ye oturup iki içki söylüyoruz. Hesabı onun ödemesini umut ediyorum, çünkü burası ölümüne pahalı bir yer. Ama konuşacaklarımız için uygun; içerisi bomboş.

"Her şeyden haberdar mısın?"

"Trani'den mi?" diye soruyorum. "Haberlerin söylediği kadarını biliyorum."

"Hapishane radyosu yoldaşların dövüldüklerini, kan kustuklarını bildirdi. Neredeyse onları öldürecekler. Şimdi onları başka hapishanelere taşıyorlar, onları ayırıyorlar. Onları öldürecekler, Ermes." Primo'yu düşünüyorum, boğuk gülüşünü, gülünç boğazlı kazaklarını, Romalılara has alaycılığını.

"Bok herifler," diyorum.

"Dinle." Moretti, öne doğru eğiliyor, alçak sesle, tane tane konuşuyor. "Trani'de olanlar bizi zayıf düşürüyor. Baskıcılığa olan cevabımız dolaysız ve hızlı olmalı. Şu anda yapabileceğimiz ve etkili olacak tek bir şey var."

"Nedir?"

"Çok az zamanımız vardı ama bütün bölümlerin yönetimleriyle haberleşmeyi başardım. Cezaevindeki yoldaşlara da ayrıca danışacak vaktimiz yok. Cintoli'yi öldürmek lazım."

"Cattedrale'nin sağ kolu," diye yorum yapıyorum.

"Jandarma komutanı oldu, yüksek güvenlikli hapishanelerden sorumlu."

"Cattedrale'yi halletmek isterdim."

Moretti, sanki bir an fikrimi değerlendirmeye alıyormuş gibi bıyıklarını düzeltiyor.

"İmkânsız. Kışlada yaşıyor, düzenli transferleri olmuyor, olduğunda da yarım düzine polis ona refakat ediyor."

"Anladım. O halde Cintoli. Ne zaman?"

"Yılbaşı akşamı."

"Ama bu yarından sonraki gün, eyleme hazırlanmak için vaktimiz olmaz."

"Cevabımız sadece kararlı olmakla kalmayıp her şeyden çok da etkili olmalı. Darbe üzerine darbe indirip onlara organize olacakları zaman bırakmadan, hızlı hareket etmeliyiz."

"İki gün bile yok..."

"Eh, Ermes," diyor, konuşmamız boyunca ilk kez hafifçe gülümseyerek. "Primavalle'deki yoldaşlar bunu yapamazsa, kimse yapamaz."

Göğsüm gururla kabarıyor. Çok büyük bir sorumluluk, iş tamamen bize düşüyor.

Moretti'nin hesabı ödemesini onun iki adım ilerisinde, ayakta kapıyı gözleyerek beklerken, içime bir şüphe düşüyor.

Böyle hassas bir işi bana emanet ettiklerine göre acaba ne kadar kötü bir durumdayız, diye düşünüyorum.

31 ARALIK

Sanki bir yılbaşı partisine gidecekmişiz gibi giyindik. Bir grubun çaldığı, yüksek sesle geri sayım yapılan ve Pippo Baudo'yla RAI'ın canlı yayınının eksik olmadığı partilerden biri mesela.

Ancak şampanya şişeleri yerine bizde MAB ve 2 adet AK47 var. Breda'nın kullandığı ve önceki akşam çalınan Giulietta'nın içinde, Luce'nin sonrası için bize hazırladığı lazanyayı düşünerek gülümseyen Macello'nun tıraş losyonu kokusunun istilasına uğramış durumdayız.

Breda merkezden uzakta, küçük bir sokağa sapıp yavaşlıyor.

"Beklerken size bir şey okumak istiyorum," diyor Morvo. Şık paltosunun iç cebinden buruşmuş bir mektup çıkarıyor. Primo, Trani'deki olaylardan sonra nakledildiği Vallette Cezaevi'nden bize bir mesaj daha göndermeyi başarmış.

"Yoldaşlar, hâlâ hayattayız. Nasıl olduğunu sizden saklamak faydasız, cezaevinde olanlarımız adına, Trani mağlubiyetinin ağırlığı büyüktür. Mesajımızı Devlet'e ulaştırmak için büyük çaba sarf ettiğinizi biliyoruz. Her ne kadar öyle olsa da, cezaevi meselesi için, bütün bir örgüt olarak, bir kez daha kendinizi feda etmenizi istiyoruz sizden. Siz dışarıda olup da baskıcı sisteme saldırmaya devam ettiğiniz sürece, biz de ümit etmeye devam ediyoruz. Bildiğiniz gibi ayaklanma yenilgiyle sonuçlandı, Baader-Meinhof'dan yoldaşlarla yapılanları tekrarlamak üzereydiler..."

Breda arabayı durduruyor. Karşımızda teraslı villalar, eğimli

çatıları olan kısa boylu evler, bakımlı bahçeler ve asfaltlanmış kaldırımlardan oluşan küçük bir cennet duruyor.

"Kendilerini nerede sanıyorlar, İsviçre'de mi?" diyor Breda.

Cesaretto tarafından bu sabah patlatılmış sokak lambalarından birinin altında durup bekliyoruz.

Mektubu düşünüyorum. "Bildiğiniz gibi ayaklanma yenilgiyle sonuçlandı." Böyle bir ifadenin bizimkilerden biri tarafından kullanıldığını ilk duyuşum.

Bitkaç dakika sonra evin kapısı açılıyor. Cintoli ve karısı belirgin bir telaşla evden çıkıyorlar; yüksek rütbelilerin Villa Stuart'ta düzenledikleri, bizim de bildiğimiz baloya geç kaldıkları belli.

"Hazır mıyız?" diye soruyorum.

Macello'yla aynı anda cevabı beklemeden arabadan iniyoruz. Benim elimde P38, onda ise MAB var. Morvo, arkamızdan iniyor, AK47'sini doğrultmuş nöbet tutuyor.

"Cellat Cintoli, halk mahkemesi tarafından suçlu bulundun," diye haykırıyorum.

Cintoli olacakları anında kavrıyor. Karısını korumak için kendisinden uzaklaştırıyor. Kadın birkaç adım ileride yere düşüyor. Ben ve Macello aynı anda ateş açıyoruz.

MAB sıkışıyor ve tek bir el ateş bile etmiyor. Benim ateşlediğim iki kurşun adamın göğsüne isabet ediyor. Macello küfrederek silahı kurcalarken, Cintoli öne doğru düşüyor. Karısı ona doğru dönüp ümitsizce feryat ediyor, hıçkırarak kendini adamın üzerine atıyor.

Giulietta'ya doğru koşuyorum. Morvo, AK47'yle bizi koruyor ama kimsecikler gelmiyor. Koruması yok, hiçbir şey yok. Bizden gelen silah seslerine gelince... bugün yılbaşı, sesler kutlamaların gürültüsü içinde kayboluyor.

Macello, orta yerde öylece duruyor, MAB'ıyla mücadele etmekle meşgul. İçime kötü bir his doğuyor, filmlerde kahramanların ölümüne hep böyle olaylar neden olur. Birisi çıkıp arkadaşıma dokunacak olursa anında yere sermek için P38'imi doğrultmuş, endişe içinde ona sesleniyorum.

Bir süre sonra Macello arabaya biniyor, Breda arabayı çalış-

tırıyor. Cintoli'nin karısı ayağa kalkıyor. Başımızın tam üzerinde iki havai fişek patlıyor.

"Lanet olasıcalar," diye haykırıyor arkamızdan. "Lanet olasıca katiller!"

Lastikleri öttürerek oradan sıvışıyoruz.

Ona bunun bir savaş olduğunu, kocasının yanlış taraf için savaştığını, bizim tarafta da her gün ölenler olduğunu söylemek istiyorum. Ama bunun bir faydasının olmayacağını biliyorum.

1981

“DİKKAT ET P38,

POLİS TEKRAR ATEŞ EDECEK”

4 NİSAN

Palazzoli, Guzzi Le Mans'ının motorunu ısıtıyor. Morvo, yağmurluğu dalgalanarak sessizce yaklaşıyor. Soğuk bir rüzgâr esiyor, bu sene kış bitmek bilmedi.

"Palazzoli, seni puşt herif," diye tıslıyor.

"Ne istiyorsunuz?"

"Motordan in, bir şey yapmayacağız."

"Ne diyorsunuz siz yahu? Kimsiniz?"

Edebiyat Fakültesi'nin sokağı bu akşam bomboş, bizden ve bu hainden başka kimse yok.

"Demek inmiyorsun, Palazzoli. İn yoksa biz indiririz." P38'i çıkarıp ona doğrultuyorum. Herif korkuyor ve vitese alıp gitmeye yelteniyor. Sağ bacağına, dizinin biraz altına nişan alıyorum.

Tek bir el ateş ediyorum, silah sesi, üniversite binalarının arasında yankılanıyor.

"Yüce İsa!" diye haykırıyor. "Delirdiniz mi siz?" Bir elini dizine götürüyor, kurşunun açtığı delikten hafifçe kan akmaya başlıyor. Motoru daha fazla tutamayıp yana doğru devriliyor.

"Ben size ne yaptım?" diye inliyor yattığı yerden.

"Bir bakalım, Palazzoli, yanılıyor da olabiliriz," diyor Morvo. "Bir yoldaşımızı ihbar eden sen miydin, değil miydin?"

"Bir yoldaşı mı?"

"Evet, Edebiyat'ın tuvaletlerine ilanları yerleştiren, Centocelleli çocuğu."

"Ama o bir hataydı!" diyor Palazzoli, öfke içinde.

"Yani sen değil miydin?" diye soruyorum.

"Hayır. Yani evet, ama size söyledim, o bir hataydı, önemsiz bir şeydi."

"Önemsiz miydi?" diye bağırıyor Morvo ona yaklaşarak. "Cezaevindeki yoldaşlara ne yaptıklarını biliyor musun peki?"

Palazzoli cevap vermiyor, cenin pozisyonunu almış hafifçe inliyor.

"Hayır, ben sana söyleyeyim, sen aşağılık bir herifsin," diye devam ediyor Morvo, kontrolden çıkmış durumda, delirmiş gibi bakıyor.

"Sakin ol," diyorum ona.

"Tam anlamıyla saçmaladınız," diyor Palazzoli, yeniden aklı başına gelmiş, küstah bir edayla. "Edebiyat'ın tuvaletlerinde ilanlar... Artık yetmişli yıllarda değiliz."

Nereye varmaya çalıştığını anlamıyorum. Neden bizi kışkırtmaya çalıştığını da. Belki de durumun farkında değildir.

"Ve ayrıca..." diye ekliyor, "Bir yoldaş mı? Ne yoldaşı yahu!.."

Morvo meydan okur gibi bana bakıyor. Ateş etmeye can attığı belli.

"Kızıl Tugaylar yoldaş falan değiller. Ben PCI'ya kayıtlıyım, sizler... sadece teröristsiniz."

Bu kez sol bacağına nişan alıp bir el daha ateş ediyorum sakin bir şekilde.

Bizimki tiz bir çığlık atıp inliyor.

Uzaklaşmak için arkamı dönüyorum, uzun zamandır burada, neredeyse herkesin gözü önündeyiz. Üniversite, bir süredir güvenli bir yer değil.

"Gidelim, Morvo," diyorum, hazırladığımız kaçış yolunu hatırlamaya çalışarak. Palazzoli, arkamdan bir şeyler homurdanmaya devam ediyor. "Teröristler," dediğini duyuyorum. Ardından susturuculu bir silah sesi konuşmasını kesiyor.

Panik içinde arkamı dönüyorum. "Hayır!" diye haykırıyorum.

Palazzoli ölmüş, kafasında bir delik var.

"Ne bok yedin, Morvo?" diyorum, onu ceketinden yakalayıp.

"Çek ellerini üzerimden," diye karşılık veriyor bana.

Silkinip beni kendinden uzaklaştırıyor ve yağmurluğunu

düzeltiyor. "Hainler cehennemi boylar. Konu kapanır."

Etrafıma göz atıyorum. Binaların ışıklı pencerelerinden birilerinin bizi gözlediğine eminim.

"Gidelim," diyorum.

Morvo beni takip ediyor, Palazzoli yerde yatar pozisyonda öylece duruyor, Guzzi'sinin altındaki kan gölü, motordan akan yağ gibi büyüyor.

PCI'dan birini öldürdük.

* * *

Morvo'dan ayrıldıktan sonra peşime düşülmüş olma olasılığına karşı, izimi kaybettirmek için uzun süre dolanıyorum. Az önce olanların yanlış olduğunun farkındayım, o nedenle huzursuzluk beni rahat bırakmıyor, delirmiş gibiyim. Morvo kontrolünü kaybediyor, böyle bir durum ancak silahlı mücadelede yer bulabilecek bir şey. Bence kararlarını, siyasi bir mantıktan çok bir işçi sınıfı mantığı etkiliyor.

Eve geldiğimde Seneca'yı mutfakta sigara içerken buluyorum. Bunu hiç yapmaz. Ciddi bir ifadeyle bana bakıyor. Üniversitedeki felaketi öğrendiğini düşünüyorum. Oysa hayır, öğrendiği şey daha da kötüsü.

"Mario'yu duydun mu?"

"Hayır, Morvo'yla yaptığımız eylemden yeni döndüm, ne oldu?"

"Onu tutuklamışlar."

Moretti tutuklanmış mı yani? Oturuyorum, nefes almakta güçlük çekiyorum. "Nasıl olmuş?" diye soruyorum.

"Milano'da, onu ve Licitra'yı yakalamışlar. Bir tuzak olduğunu söylüyorlar, birileri ihanet etmiş."

Seneca, konuştukça, mutfak daha da küçülüp üzerime geliyor. Gazeteciler onun "ele geçirilmezliği"nin o kadar fazla üzerinde duruyorlardı ki buna biz bile biraz inanmıştık. Her an herkesi etkileyebileceğini, örgütün bu durumlarla baş edebilmek için esnek hale gelmesi gerektiğini tekrarladıkça

da, ona inanasım gelmiyordu. Bıyıkları ve Charlie Chaplin yürüyüşüyle dalga geçecek daha çok fırsatım olacağını sanıyordum.

İlerleyen saatlerde Senca'yla dışarı çıkıyoruz, telefon kabinlerini dolaşıp birkaç telefon açıyoruz, en güvenilir olduğunu düşündüğümüz yoldaşlarla haberleşmeye, merkezlerden herhangi birinin ele geçirilip geçirilmediğini anlamaya çalışıyoruz.

Haftalardır haber almadığım Breda'yı da ulaşmaya çalışıyorum. Kim bilir kaç kere Luce'yle oturdukları evi arıyorum, telefona kimse cevap vermiyor

* * *

Ben ve Vale daha girişte deli gibi birbirimizin üzerine atılıyor, bütün bu durumu unutmamızı sağlayacakmış gibi birbirimize sıkı sıkı sarılıyoruz.

Koridorda ilerlerken beni soyuyor, bir yandan da onu düzmemi istiyor. Yapamıyorum. Sertleşemiyorum bile. O da bunun üzerine birkaç dakika uğraş verip sonra vazgeçiyor

Aynı başladığı gibi aniden. Sanki teslim olmuş gibi.

Şimdi bana sırtını dönmüş, giyiniyor. Teninin çiçekli bir kazağın altında gözden yok oluşunu izliyorum.

"Üzgünüm."

"Ne için?" Ayağa kalkıp odada dolanıyor, sigara arıyor ve buluyor. "Şu anda hayatımda, yolunda giden hiçbir şey yok, bir tane daha olmuş olmamış pek fark etmiyor."

Böyle durumlarda asla doğru şeyi söylemeyi beceremem. Zamanla ağzımı kapalı tutmayı öğrendim.

"Zaten önemli meselelerden konuşalım," diyor yanıma oturarak ve sigara dumanını yüzüme üflüyor. "Morvo, Edebiyat Fakültesi'nde ne haltlar karıştırmış öyle?"

"Biliyorum. Puştluk etti."

"O puştluk eden senin altında biri, Ermes. Adamlarını kontrol etmeyi öğrenmelisin. Bu çok ciddi bir durum."

"Tamam, saçmaladı. Ama şimdi..."

"Ama ne? Sen farkında değilsin ama." Eskisiyle yeni bir sigara daha yakıyor. "Yönetim, diğer şehirlerdeki yoldaşlar... herkes, bu mesele için üzerimize çullandı. PCI'dan birini öldürdük. Bir hain olabilir ama solcuydu o da."

O konuşurken ben, yerde motorunun yanına devrilen Palazzoli'yi düşünüyorum. Morvo iyice kafayı sıyırıyor, tamam ama bu herifin neresi solcu? Yoldaşlardan birini ihbar eden kişi alçak bir haindir. Benim tanıdığım Morvo'nun da mantığı aynı. Demek ki, Kızıl Tugaylar'ın içinde de kendi mantığında bir politika izleniyor.

"Bir yargılama olacağı kesin," diyor Vale. "Bu kaçınılmaz, bilesin, Ermes, bunlar zor zamanlar. Bazen ağır kararlar alınabilir."

"Morvo'ya ne demem gerekiyor?"

"Şimdilik hiçbir şey. Mario'nun ölümü ve diğer şeyler nedeniyle çok kötü bir zaman." Aniden susuyor. Dediğinin farkına varıyor. "Tutuklanması demek istemiştim, ölümü değil. Lanet olsun, tutuklanması."

Başını ellerinin arasına alıyor. Vale de gözlerimin önünde çöküyor. Bazen sakin kalmanın adam vurmaktan daha zor olduğunu düşünüyorum. Biz silahlı ve huzursuz insanlarız. Başka ne seçeneğimiz olduğunu, nasıl sakin kalacağımızı, kontrolümüzü nasıl koruyacağımızı bilmiyoruz.

"Ne yapmam gerekiyor?"

"Primavalle'yi hazır tut." Sağ kolumu sıkıca kavrıyor. "Çok fazla insan kalmadı ve sayımız her geçen gün azalıyor. Tugayı birlikte tut, hazırlıklı olsunlar."

Risorgimento meydanında bir telefon kulübesine giriyorum. Telefona bir jeton atıp kardeşimi arıyorum. Hepsinin iyi olduğunu duymaya ihtiyacım var.

Telefon uzun uzun çalıyor, sonra biri ahizeyi kaldırıp tekrar kapatıyor. Hat düşüyor. Başka jetonum yok. Yüreğim ağzımda eve dönüyorum. Kendi kendime bunun bir paranoya olduğunu, Breda'nın, Luce'nin ve küçük Renato'nun iyi olduklarını tekrar edip duruyorum.

Eve vardığımda anahtarları bulamıyorum ve zili çalıyorum. Seneca gelip kapıyı açıyor. "Ah, sen misin. Ben baskın zannettim," diyor.

Espri yapmak için doğru bir zaman olmadığını anlayıp ekliyor. "On dakika önce seni Breda aradı."

Güvenlik kurallarını ihlal ederek sokağa geri dönüyorum ve bulduğum ilk kulübeye dalıyorum.

Hat çalıyor.

"Alo?"

"Her şey yolunda mı? Sizi çok merak ettim."

"Evet, hayattayız, sakin ol," diyor keyifsiz bir şekilde gülüyor. Sonra başka birine dönüp konuşmaya devam ediyor. "Hayattayız, değil mi, Luce?"

Uzaktan bir ses. "Kim o? Ermes mi?" Sonra sesi ahizeden geliyor. "Alo, küçük enişte, sen misin?"

"Selam, uzun zamandır haberleşemedik. Yeğenim nasıl?"

"Neyse ki iyi. Delirmekle meşgul. Bizi de dişleriyle delirtiyor ama hallediyoruz bir şekilde."

"Çok ağlıyor, ha?"

"Hep ağlıyor. Biz de bu yüzden... birkaç gün ortadan kaybolduk. Umbria'daydık, orada evi olan bir arkadaşım var."

Bir anlığına kardeşimi ve Luce'yi, çift olmalarını, brilikte olmalarını, Renato'yu kıskanıyorum.

Sonra Luce telefonu kardeşime veriyor. "Ee? Orası nasıl gidiyor?"

"Telefonda her şey anlatılmaz," diyorum telefon dinlemelerini ima ederek. Kardeşime bunu hatırlatmak zorunda kalmam çok tuhaf.

"Doğru," diyor. "Belki bugünlerde bir görüşürüz."

Breda'nın sesi soğuk ve cansız geliyor, bu hiç de hoşuma gitmiyor. "Breda."

"Ne var?"

"Her şey yolunda, değil mi?"

"Yemin ederim yolunda. Renato'ya merhaba demek ister misin?"

12 MAYIS

"Tuhaf bir şeyler var sanki," diyor Seneca.

Sınıfların dışında kimse yok. Hatta fakültenin bütün koridorları bomboş. Virginia'yla birlikte kar maskelerimizi takıyoruz.

"Hazır mısınız?" diye soruyor Seneca.

Virginia, gergin bir şekilde başını sallıyor. Onun ilk gerçek opeerasyonu. Vale, onu bugünkü gruba yerleştirmeye karar verdi, durumlar bu haldeyken en iyi açılışın böyle, koordineli ve birlikte bir eylem yapmak olduğunu söylüyor.

"Yine de tuhaf olan bir şeyler var," diye tekrar ediyor Seneca.

"Dinle," diyorum.

"Ne var?" diye soruyor Seneca. "Bir şey duyulmuyor ki."

Sınıfın kapısında duruyoruz, içeriden hiç ses gelmiyor.

Seneca, kapıyı tekmeleyerek açıyor.

"Bu imkânsız!" diyor. Sınıf bomboş. Ne not alan öğrenciler, ne de hedefimiz olan Belsiali hoca.

Virginia alarma geçmiş bir halde kolumdan çekiyor.

"Şurada," diyor boğuk bir sesle.

Sınıfın karşı köşesinde, merdivenlerin üzerinde, dışarı bakan bir pencere var. Dışarıda, ellerinde dürbünlü tüfekler, nişan almış poziyonda bekleyen GIS'tan* iki jandarma duruyor, onların da başında kar maskesi var, sanki deforme olmuş aynalarda kendimize bakıyor gibiyiz.

"Bu taraftan!" diye haykırıyor Seneca.

Kendinizi sınıftın dışına, yere atıyoruz. Pencere, bir dizi silah sesiyle birlikte paramparça oluyor.

* Gruppo di Intervante Speciale (GIS) : İtalyan Jandarma Kuvvetleri'nin bir kolu

Seneca dişlerini sıkıyor, kurşunlardan biri omzunun üzerinden sıyırıp geçti.

"Lanet olsun, çok yanıyor," diyor.

"Binayı sarmış olmalılar," diyorum.

"Emin ol bu bir tuzak, bizi bekliyorlardı."

Virginia şok olmuş durumda. Ayağa kalkmasına yardım ediyorum. Merdivenlere ulaşmaya çalışıyoruz, bekçilik eden Cesaretto ve Vale'yi orta avluda bekliyoruz.

"Sırtıma bir bak," diyor bana Seneca.

"Nasıl?"

"Vurmuşlar mı bir bak. Kan var mı bak."

"Ama vursalar fark ederdin..."

"Bakacak mısın şu kahrolası sırtıma?"

Bakıyorum. Belinin biraz üzerinde bir kan lekesi gitgide büyüyor. "Biraz kan var."

"Kahretsin biliyordum, beni vurmuşlar."

"Ne yapacağız?" diye soruyorum panik içinde.

"Hiçbir şey, ne yapacağız, tabi ki buradan çıkıyoruz, sırtı sonra hallederiz."

Koridorda birisi beliriyor. Tabancayı doğrultuyorum.

"Ben Cesaretto!" diye bağırdığını işitiyorum. Hemen arkasından da Vale geliyor.

"Etraf polis kaynıyor," diyor Vale. "Hemen başka bir çıkış bulmalıyız."

Pencereden dşarı bir göz atıyorum, o sırada gitgide yaklaşan bir helikopter sesi duyuluyor. Zamanları karıştırmışlar, diye düşünüyorum. Şansımıza. Her taraftan makelerini indirmiş, çömelerek yürüyen silahlı adamlar akın ediyor.

Üniversiteyi yeterince bilmiyorum, Breda, Luce'yle çıkarken birkaç kez gelmiştim. Bizim gibi fakir insanların böyle bir yerde yakalanması gerçekten ironik olur.

"Merdivenler," diyor Virginia.

"Polisler var," diye karşılık veriyor Cesaretto.

"Hayır, başka bir tane var, koridorun sonunda... orada sınava girmiştim."

"Nerede?" diye soruyor Vale.

"Bu taraftan, beni takip edin."

Sonu görünmeyen bir koridora dalıyoruz.

Bir köşeyi dönüyoruz ve bir mucize gibi normal üniversite hayatının içine karışıyoruz. Sigara içen, her şeyden habersiz sohbet edip gülüşen öğrenciler var. Sanki zamanda geri dönmüşüz gibi hissediyorum. Ama mucize kısa sürüyor. Silahlarımızı gören bir kız, çığlığı basıyor.

"Silahlarınızı saklayın," diyor Vale.

Yolumuzun üzerindeki bazı sınıfların kapıları kapanıyor ama bazıları da açık kalıyor. Öğrenciler, inanamaz gözlerle bize bakıyorlar, bazıları utangaç bir şekilde bize gülümsüyor.

"Siz kimsiniz?" diye soruyor öğrencilerden biri. "Neler oluyor?"

"Biz Kızıl Tugaylar'ız," diye cevap veriyorum. "Bu yerden çıkış hangi cehennmede?"

Seneca yarasını hissetmeye başlıyor. Cesaretto, loş merdivenlerden inerken elinden geldiğince ona destek olmaya çalışıyor.

Kâğıtlarla ve sigara izmaritleriyle dolu unutulmuş bir sahanlıkta asma kilitle kapatılmış bir kapı görüyoruz, kilidi kolayca kırıyorum.

Kapının ardında bodrum kata inen, neredeyse kapkaranlık bir başka merdiven var. Buradan itibaren grileşmiş ve rutubet içindeki duvarlardan oluşan bir labirente giriliyor.

"Tıp Fakültesi bu tarafta değil mi?"

"Kestirme olarak, evet," diyor Seneca zayıf bir sesle, "Aşağısı nasıl bir karmaşa baksana."

Virginia'nın gösterdiği istikamete doğru yürüyoruz. Tam üzerimizde, sirenler, ayak sesleri, açılıp çarpılarak kapanan kapı sesleri duyuluyor.

"İndiğimizi gördüler mi?"

"Bunu sormanın bir anlamı yok, öyle değil mi? Yürüyün!" Vale son derece gergin, ara ara dönüp Seneca'nın bıraktığı kan izlerine bakıyor.

"Bizi bulacaklar," diye fısıldarken benimle göz göze geliyor.

"Acele edersek ve şanslıysak, bulamazlar," diye cevap veriyorum, söylediklerime inanmaya çalışarak.

Depoya dönüştürülmüş, kullanılmayan sınıfların olduğu koridorlarda mümkün olduğunca hızla ilerliyoruz. Şayet polisler el bombası atmadılarsa bu duyduklarım gökgürültüsü olmalı: sanki şehre gökgürültüleri saldırıyor.

Seneca'nın gözleri kapalı, bayılmış gibi duruyor.

Işık aniden kayboluyor. Virginia çığlığına engel olamıyor. Birkaç metre sonra bir kapının sövesine çarpıyorum.

"Polis elektrikleri kesti," diyor Vale.

Tepedeki bir tavan penceresinden sızan hafif ışıkta yolumuzu bulmaya çalışırken, yönümüzü değiştirip aydınlık bir koridora çıkıyoruz.

"Tekrar mı saldırdılar?" diye soruyor Cesaretto, şaşkın bir şekilde.

Etrafıma bakınıyorum. Arkamızda sadece karanlık var. Önümüz ise neon ışıklarla aydınlatılmış gibi. "Hayır," diyorum, "Bu başka bir bina. Sadece Edebiyat'ın ışıklarını kesmişler. Tıp Fakültesine geldik şu anda."

"Ah, evet!" diyor Cesaretto.

"O halde buradan itibaren etrafınıza bakının, polikliniğe, Umberto I'e bir geçiş olmalı," diye mırıldanıyor Seneca gözlerini açmadan.

Karşımızda sadece uzun bir koridor ve boş sınıflar var. Polikliniğin ne tarafta olduğunu dahi bilmiyoruz.

Sokağın hizasına yerleştirilmiş tozlu, küçük bir pencereden dışarı göz atabilmek için Cesaretto'nun omuzlarına çıkıyorum. Örümcek ağları yüzüme yapışıyor. Sadece park etmiş motosikletleri görebiliyorum. Cesaretto altımda, soluk soluğa.

"Hiçbir şey göremiyorum," diyorum. "Nereye gitmemiz gerekiyor?"

"Birine sor," diye cevap veriyor stresli bir şekilde.

Yağmurluğunun kapişonunu başına geçirmiş, Benelli'sinin

zinciriyle meşgul olan bir öğrenci görüyorum. Yağmur damlaları asfaltı ıslatıyor, havada ozon kokusu var

"Selam!" diyerek sesleniyorum. Çocuk sesin geldiği yeri anlamadan başını kaldırıyor.

"Bu taraftayım," diyorum. "Buradayım."

Genç çocuk, yüzünde belli belirsiz endişeli bir ifadeyle olduğum yere doğru eğiliyor.

"Ne vardı?"

"Poliklinik ne tarafta?"

Şüphe içinde bana bakıyor.

"Poliklinik mi?"

"Evet, poliklinik."

"Arabayla mı yürüyerek mi gideceksiniz? Çünkü gidişte bir sürü tek yön var."

"Sadece istikameti söylesen yeter... kestirme yolu."

Çocuk sağ tarafımızda bir noktayı işaret ediyor. Olduğum yerden sadece elektrikli ekranlar dolu tuğla bir duvar görüyorum.

"Teşekkürler," diyorum.

"Ama ortalık polis dolu," diye ekliyor çocuk.

Yönümüzü kaybetmemeye dikkat ederek gösterilen tarafa doğru ilerliyoruz. Tavana kadar istiflenmiş klasörlerle dolu kocaman bir odadan geçiyoruz. Yolumuzun üzerindeki fareler, tiz sesler çıkararak bir kenara birikiyorlar, yuvaları kırmızı bantlarla kapatılmış.

Neredeyse aniden karşımıza sağlam bir demir kapı çıkıyor. Cesaretto açmayı deniyor ama kapı sıkışmış. Değerli dakikalarımızı onu açmakla harcıyoruz. Kilit açıldığında üzerimize buz gibi bir hava dalgası çullanıyor.

Girdiğimiz oda tavana kadar fayansla döşeli ve bir arı kovanını andıran paslı metalden dolaplarla kaplı.

"Morga hoş geldiniz," diyor Seneca.

"Bu morg mu?" diye soruyor Cesaretto.

"Eski bir morg. Savaştan sonra kullanılmayanlardan," diye cevap veriyor Seneca soğuktan canlanmış bir halde. "Dolap-

larda bandaj bulabilir misiniz bir bakın. Kanı durdurmaya çalışalım, böylece etrafa damlamaz." Halsiz bir şekilde, hafifçe gülümsüyor, yüzü bembeyaz.

Vale'yle birlikte hemen harekete geçiyoruz. Yerler, elimi bile sürmekten çekindiğim siyah plastik torbalarla dolu. Yepyeni bandajlar, paslı makaslar ve bir şişe alkol, ihtiyacımız olan her şeyi buluyoruz.

"Çabucak bir bandajlarsak sanırım yeterli olur," diyor Vale, Seneca'nın kazağını yukarı sıyırırken, "Dışarı çıkar çıkmaz da doğru dürüst bir doktor buluruz."

Seneca başını onaylar gibi sallıyor, sonra da Vale yaraya tampon yapmaya başlar başlamaz kendinden geçiyor.

Polikliniğin olduğu meydana çıkıyoruz, bizi kurşuni renkte bir gökyüzü karşılıyor. Bodrum kata inip bir tekerlekli sandalye buluyoruz ve Seneca'yı içine oturtuyoruz. Artık bir kaçak değil, gerçek bir hasta.

Regina Elena Caddesi, polis arabalarından geçilmiyor. Üniversitenin etrafı sarılmış, iki helikopter çam ağaçlarının tepesine değecek kadar alçaktan uçuyor. Hastane personelinin yarısı, bu sahneyi seyretmek için dışarıda.

"Hemen çıkalım," diyor Vale. "Seneca'yı en yakındaki merkeze götürelim."

"Bize yani," diyor Virginia, yıllar önceki bir sogundan kazanılanlarla satın alınmış ve şu anda o ve Manuel'in birlikte kaldıkları apartman dairesini kastediyor.

Seneca başını sallayarak onaylıyor, sonra bana bakıp zorlukla gülümsüyor. "Galiba ayrılıyoruz, ev arkadaşım."

16 HAZİRAN

Çadır iyi monte edilmemiş, sağlam değil. Kumaş kayıp duruyor ve ben kancaların tutmadığını biliyorum. Macello'ya düzeltmesi için sesleniyorum. Macello buralarda bir yerde, bundan eminim ama bir şekilde beni duymuyor. "Su olukları," diye haykırıyorum. "Su olukları kazmalıyız. Güneş batıyor, bunun olacağını biliyordum, fırtına çıkacağını, hayır kasırga çıkacağını biliyordum. Çadır sallanmaya başlıyor, etek kısımları birbirine vuruyor. İçeri giriyorum, tuhaf bir şekilde Macello'yu içeride beni beklerken buluyorum. Dokuz yaşında, çarpık bacaklı, üzerinde Örümcek Adam tişörtü var. Küçük olması normal: beraber yaz kampındayız. "Korkuyorum," diyor. Bir şimşek gökyüzünü yararcasına çakıyor, çadırımız aydınlanıyor. Dışarısı karanlık. Gökgürültüsünü bekliyoruz ama gürlemiyor. Macello korktuğunu söylemeye devam ediyor, ona yardım etmek istiyorum ama bunu nasıl yapacağımı bilemiyorum. Onun bir makineli tüfeği, bir AK47'yi kurcaladığını görüyorum. "Kurşunum yok," diyor. Çadırın kapısını açıyorum: Kopkoyu, zift kadar siyah bir denizde yüzüyoruz. Büyük ve tehditkâr dalgalar bizi oradan oraya savuruyor. Üzerinde olduğumuz şişme botta bir sorun olmalı, delinmiş olabilir. Onu bulup kapatmalıyım. Altımızda dalgalanıp duran şişme bot, ürkütücü bir girdap oluşturuyor. "Macello!" diye bağırıyorum ama artık çok geç, deniz onu yutuyor.

Yok oluyor.

Karmakarışık, ıslak çarşaflara dolanmış, yapış yapış bir halde uyanıyorum. Çok sıcak ve bunaltıcı bir Haziran günü. Saate bakıyorum. Altı otuz dört. Ürperiyorum.

"Ne var? Ne oldu?" diye soruyor Vale.

Ona cevap veremiyorum, endişeliyim, bağırsaklarımdan başlayıp yukarı çıkan bir titreme hissediyorum. Konuşacak kadar nefeslendiğimde fısıltı halinde. "Kâbus, sadece bir kabus." diyebiliyorum.

Vale, beklediğim küçük bir fincan yerine büyük bir taneyle odaya geri geliyor.

"Bu nedir, çay mı?"

"Kahve bitmiş."

"Evet de... çay mı?"

"Neyin var?" diyor bana. "Hâlâ titriyorsun." Beni kendisine çekip sıkıyor, memeleri göğsüme değiyor.

"Gördüğüm kabusun parçalarını toparlamaya çalışıyorum. Ürkütücü derecede gerçek gibiydi"

"Kim vardı?"

"Macello. Ben ve o'yduk... Stres dolu, korkunç bir durumdaydık. Onun çocuk haliydi."

"Korkutucu olan neydi ki?"

"Ölüyordu. Rüyamda Macello'nun öldüğünü gördüm."

Vale ürpererek bana sarılıyor.

"Bir anlamı olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Sanmıyorum, elbette hayır. Sadece bir rüya işte."

"Şuraya gelsene. Çayımızı haberleri izlerken içelim mi?"

Mutfağa geçiyoruz.

Aniden her şey bana buz gibi soğuk geliyor, Vale pembe geceliğinin içinde elinden gelenin en iyisini yapıyor olmasına rağmen sanki evi tanımıyormuş gibiyim. Su ısıtıp televizyonu açıyor, saat yedi.

Sabah çizgi filmi. Hüzünlü bir gitar melodisi eşliğinde ara: Badia San Salvatore, Ravenna, Matera'dan görüntüler. Ve herkesi sorgusuz sualsiz birer canavar gibi gösteren sabah haberleri. "Bu sabah şafak vaktinde, Roma'da bir silahlı çatışma gerçekleşti. İlk haberlere göre bir jandarma komutanı ve Kızıl Tugaylar'dan olduğu tahmin edilen bir terörist öldürüldü."

Taş kesiliyoruz. Vale içgüdüsel olarak kapıyı kontrol ediyor, ben bizi götürmeye gelmişler mi diye pencereden sokağa bir göz atıyorum.

Spiker konuşmaya devam ediyor, görüntülerde neresi olduğu belirtilmeyen bir mahalleden görüntüler var. Sışarı asılmış çamaşırları, çatılarda antenleri ve sardunya saksılarıyla herhangi bir semt olabilir.

Odaklanıyorum, beynim bakmak ve anlamak için çaba sarf ediyor. Burası Primavalle, gürüldeyerek geçen otobüsler, Giuseppina'nın şarküterisi, hiç gitmediğim büfe.

Ardından her zaman yaptıkları gibi sokak adının yazdığı tabelayı gösteriyorlar. Macello'nun annesinin oturduğu sokak.

Ayağa kalkıyorum ama ayaklarım beni taşımıyor, bir patates çuvalı gibi oturduğum yere geri çöküyorum. Vale bir çığlık atıyor. Tekrar kendime geldiğimde alnımda ıslak bir bez var. Doğrulmaya gayret ediyorum.

Yere kusuyorum, sadece çay ve salya çıkıyor.

* * *

Tekrar Pardo'nun barının önünden geçiyorum. İçeri girip girmeme kararını er ya da geç vermem gerekiyor ama içeride polis olup olmadığını anlayamıyorum. Macello'yu hakladılar, gelecek seferki ben olabilirim. Nihayet Zero'yu görüyorum, masalardan birinden bana el ediyor.

"Ermes, selam."

"Zero."

"Olanlar için üzgünüm."

"Evet."

Konuşmak istemiyorum. Etrafımız bir saçmalıklar korosuyla çevrili. "O kadar iyi bir çocuktu ki." "Günümüzde insan kime güveneceğini bilemiyor." "Kızıl Tugaylar'dan bir terrorist mi? Kim tahmin ederdi ki."

Riyakârlar. Gazetelere röportaj vermiş, televizyonlarla köşeye sıkıştırılmış ikiyüzlüler. Gururlu ve mağrurlar, her şeyi inkâr etmeye hazırlar, sağlamcı davranmaya hazırlar. Pro-

letaryanın yüzü olmalarına karşın burjuva gibi düşünmeye hazırlar.

Her şeyin Macello'nun bir şakası olduğuna inanmak isterdim.

Pardo, aksayarak bizim olduğumuz masaya geliyor.

"Zavallı Macello," diyor.

Cevap veremeyorum. Gerçekten söyleyebilecek bir şeyim yok.

Pardo üsteliyor. "Zavallı annesi. Nasıl yapacak şimdi?"

"Silahlı mücadele işte," diye yorum yapıyor Zero, "Bir geleceğin olmuyor. Aşağı tükürsen sakal yukarı tükürsen bıyık, anlamsız."

"Buralardan gidin, her ikiniz de."

Kafamı çeviriyorum, Morvo, kaşlarını çatmış, dişlerinin arasında bir sigara, yanımda duruyor. Öfkeli görünüyor.

"Sen ne bok diyorsun?" diyor Zero ona.

"Sen ne bok istiyorsun? Siz Macello'yla ilgili ne bilirdiniz ki?"

Morvo, gözlerini Zero ve Pardo'ya dikmiş, titremesini önlemek için kolunu tutmak zorunda kalıyor.

"Bir bok bildiğiniz yok, ama annesine üzülüyorsunuz. Elbette, annesine üzülün, ama ölen o değil."

"Ne istiyorsun, Morvo?"

"Siz riyakârsınız. Macello'nun kim olduğunu, ne yaptığını biliyordunuz. Sizi duyuyorsa... neyse boş verelim."

"Evet, boş ver, Morvo," diyor Zero, "Konuşmasan daha iyi." Bu sözlerin öfkeden mi yoksa arkadaşça bir uyarı mı olarak söylendiğini anlayamıyorum.

Morvo, beni neredeyse koltukaltımdan yakalayıp dışarı sürüklüyor.

"Gidelim Ermes, ben çok doluyum."

Sokakta iklim, daha da kötü. Araçlar sirenlerini açmış öttürerek geçiyorlar ve her seferinde birileri kaldırımda durmuş alkış tutuyor.

"Bravo!" diye haykırıyor otobüs durağından bir ihtiyar.

"Teröristler yetti artık!" diye ona eşlik ediyor çocuklu bir anne.

"Neler oluyor?" diye soruyorum.

"Cehenneme hoş geldiniz," diyor Morvo bana.

"Bunlar çok yanlış. Ne oldu? Ne zaman böyle oldular?"

"Her zaman böyleydiler, bir de buraları tam bir fırıldak oldu, kepazelik! Umurlarında olan tek şey para, sahip olmadıklarının, arzuladıklarının peşindeler."

Borromeo sokağı boyunca sıralanmış çınar ağaçlarının tepelerine bakıyorum. Rüzgârla uyumlu, hafifçe dalgalanıyorlar. Midemde bir bulantı var.

"Nasıl olmuş? Sen biliyor musun?"

"Bir şeyler biliyorum, seni arıyordum aslında. Caddeden çıkalım."

Birkaç dakika sonra keşlerin takıldığı küçük bir meydanda bir banka oturuyoruz.

"Fazla bir şey bilmiyorum ama hemşire bir yoldaş bir şeyler anlattı. Annesiyle berabermiş. Zavallı kadıncağız hastaymış. Macello ara sıra onu ziyarete gidiyor, para götürüyordu."

Morvo, ayaklarıyla çakıl taşlarının arasında yuvarlaklar çiziyor. İki paralel yuvarlak. "Her zaman farklı gün ve saatlerde. Belki evi gözlüyorlardı, belki ispiyonlayan biri oldu, bilmiyorum."

İç geçirip, "Macello'yu televizyonun karşısında horlayarak uyurken hayal edebiliyor musun?" diyor.

Kaslarım gerilmiş, midem alt üst, başımı evet anlamında ağır ağır sallıyorum.

"Her zaman olduğu gibi sabah beşte gelmişler. Annesi korku içinde kapıyı açmış. Bunlar içeri girip kadını bir tarafa itmişler. Macello çocukken kaldığı odada yatıyormuş ama o sırada uyanıkmış. Kapı tıklanmış. Macello kapının ardından ateş etmiş. Adamı yere sermiş. Diğeri gelip buna ateş etmiş bizimki yaralanmış. Bahçede ölü bulunmuş, balkondan atladığını söylüyorlar."

Her iki gözüm birden yaşarıyor. Gözyaşlarını hissetmiyorum ama orada olduklarını biliyorum.

"Bir şey daha var, Ermes," diye devam ediyor Morvo. "Belli ki balkondan atladığı için ölmemiş. Kafasına ateş edildiği için ölmüş, tek kurşun ama yakın menzil."

"Bu resmen infaz," diyorum.

Morvo, bir elini omzuma koyup bana bakıyor. Yalnızız.

"Yaptıklarını ödeyecekler," dediğimi duyuyorum. "Yaptıklarını pahalıya ödeyecekler."

***

Bir telefon kulübesinden Vale'yi arıyorum. Ostia'daki evde saklanıyor, sesi binlerce sigara içmiş gibi çıkıyor.

"Ermes. Ah, her şey karman çorman."

"Ne oldu?"

"Yardım et bana." Kafası karışmış bir makine gibi. "Problem var." O da kelimeleri tartarak konuşuyor. "Bizi bırakıyorlar. Birçoğu gidiyor. Ve daha gidecek olanlar da var..."

"Vale, yeter. Böyle yapma."

Ahizenin öteki tarafından nefes alıp verişini duyuyorum. Ona sarılmak, onu kafa karışıklığından kurtarmak istiyorum ama benim kafam da karışık, bizi bağlayan şey ise yeterli olmuyor.

Tekrar konuşmaya başladığında sesi kendine gelmiş gibi çıkıyor.

"Yarın görüşüyor muyuz?"

"Evet."

2 TEMMUZ

Artık geceleri uyumak mümkün değil. P38 yastığımın altında duruyor ve ben sanki emziğini yakalamış, bırakmak istemeyen bir bebek gibi onu sürekli sıkı sıkı tutuyorum.

Bu gece aniden rüyamı hatırlayıp haykırarak uyanıyorum. Macello, her zamanki gibi ahenkli bir şekilde Tintarella di luna'yı söylüyor.

Sonra kendime onun öldüğünü hatırlatıyorum, "her zamanki gibi" diyemezsin diyorum kendi kendime.

Artık uyuyamayacağımı bildiğim için kalkıyorum, duş alıp giyiniyorum.

Terk edilmiş, artık bilmediğim, artık bana yabancı bu şehirde yürüyorum. Saat erken, ortalıkta çok az araba var, sadece sokakları yıkayan araçlar ve trafik polisleri...

Burası bizim savaş alanımız, burası kendi kendimizi yenmemiz gereken yer. En azından teoride öyle. Oysa son aylarda sadece siyasetle uğraştık.

Mikro-ittifaklar var; Curcio ve Franceschini cezaevinden şu delifişek Senzani'yi destekliyor; Torino ve Napoli'den militanlar da aynı yolda... Şimdi onlara gerilla partisi deniyor.

Aslına bakılırsa artık Kızıl Tugaylar diye bir şey yok, Macello öldü, Primo, Moretti gibi en iyi yoldaşlar cezaevinde.

Terörle Mücadele istediğini yapıyor ve bir sonraki hareketimizi önceden biliyormuş gibi görünüyorlar. Bizim de fazla öngörülemez olduğumuz söylenemez; faydalı olacak tek şey, sesimizi yükseltmek, kontrolü geri almak, intikam almak, herkesin hakkından gelmek. Moretti'nin tercih ettiği, herkesin istediği, lanet olası bir stratejiyi takip ediyoruz.

Hezeyan içindeki bir deli gibi yürüyorum, bir saat geçiyor, sonra bir saat daha ve sonunda kendimi, istemeden de olsa, Seneca'nın yaşadığı merkezin olduğu bölgede buluyorum. Adımlarımı sıklaştırıyorum. Bazı kurallara karşı gelmiş oluyorum ama bu noktada ne fark edecek ki.

Nasılsa evdeki herkesi uyandıracağımı düşünerek kuru pasta ve kahvaltılık almak için pastaneye uğruyorum.

Köşeyi döndüğümde donakalıyorum. Elimdeki torba yere düşüyor, kuru pastalar yerlere dökülüyor. Refleks olarak etrafa saçılanları topluyorum.

Her yer polis kaynıyor. Görünmemek için olduğum yerde arkamı dönüyorum. Binayı sarmışlar. Kalbim yerinden çıkacakmış gibi atıyor. Onlar beni vurmadan önce acaba kaç tanesini haklayabilirim diye merak ediyorum.

Kahvaltılıkların olduğu torbayı ellerimin arasında sıkıyorum. Cebimdeki P38 sanki alev alev yanıyor. Koltuğunun altında gazete olan bir herif de olanları izliyor.

"Ne olmuş biliyor musunuz?" diye soruyorum, ne olduğunu gayet iyi biliyor olsam da.

"Bilmem. Ateş sesleri duydum," diye cevap veriyor adam.

Bu tuzaktan uzaklaşmalıyım. Tugay'ın yetkililerine haber vermeliyim, en riskli olan merkezleri boşalttırmalıyım, polisin apartman dairesinde neler bulduğunu öğrenmeye çalışmalıyım. Yapamıyorum. Polis kordonunun etrafında toplanmış kalabalıktan gelen sesleri duyuyorum. Nefretle ve saçma teorilerle dolu kızgın bir kalabalık bu.

"İçeride pis birkaç Kalabriyalı vardı."

"Hepsi keş, Tanrı cezalarını versin, bir tanesi doz aşımından gitti."

"Bir silahlı soygun oldu, her şeyi aldılar, sonra evi ateşe verdiler."

Polis bölgeye erişimi engellemiş. Meraklı kalabalığa ek olarak, bir de televizyon minibüsleri, adli ambulanslar da geldi.

Binadan, üstleri beyaz çarşafla örtülü cesetlerin olduğu birkaç sedye çıkıyor.

"Ölenler kim?" diye soruyor yanımdaki bir kadın.

Az ötede memurlardan birinin telsizi hışırdıyor, metalik bir ses dört ölü olduğundan söz ediyor.

İlk sedye cenaze arabasına konuluyor, ardından da ikincisi.

Oraya koşmama, o lanet olası çarşafı bir kenara atıp bütün o polisleri ve insanları veya kaç kişi denk gelirse o kadarını öldürmeme neyin engel olduğunu bilmiyorum, beynim bunu reddediyor.

İnsanları itip dirsekleyerek yaklaşıyorum, kendime bunun gerçek olamayacağını tekrar edip duruyorum. Öte yandan, bir faydası olmadığını biliyorum.

Sadece dördüncü sedye kaldı. Onu da dışarı çıkarıyorlar. Sedyeyi taşıyanlardan biri tökezleyip küfrediyor. Çarşafın altındaki ceset, kalabalığın şaşkın bakışları ve korku dolu çığlıkları arasında yavaşça yere doğru kayıyor.

Bunun kim olduğunu biliyorum.

Bu cesedin, o dağınık siyah saçların, damarlı ince kolların kime ait olduğunu biliyorum.

Tanrı size merhamet etsin, arkadaşım Morvo'yu öldürdünüz.

Sonra her şey kararıyor.

Saldırgan kalabalıktan sesler geliyor. Yine o sesler. Çok çok kolay unutan ya da sadece kendisine uyan şeyleri hatırlayan bir halkın sesleri.

"Ne yapıyor? Kendine mi geliyor?"

"Evet, gözlerini açıyor."

"İyi misin, çocuğum? Başını mı vurdun? Yaralandın mı?"

Koyu gölgelere bakıyorum. Gözlerimi zorlukla odaklayabiliyorum. İki kadın bana yardım etmeye gelmiş, biri gazetesiyle beni yelpazeliyor, diğeri başımı yukarıda tutuyor. Birkaç metre ileride bir jandarma bıkkın bir ifadeyle bana bakıyor.

"İyiyim, teşekkür ederim... gerçekten iyiyim ben," diyorum.

Güçlükle doğrulup ayağa kalkıyorum. Gözümde küçük siyah noktalar belirip sonra kaybolıyorlar. Gördüğüm ilk kafeye dalıyorum. Tuvalete koşuyorum. Klozete eğiliyorum. Kusuyorum.

Haykırıyorum ama sesim çıkmıyor. Soluk soluğayım, nefes almaya çalışıyorum. Ve sonunda ağlıyorum.

* * *

Her yer tehlikeli. Her yer ölümcül. Her arkadaş şüpheli. Bizim planlarımıza göre şehir, partizanlara bir dağ, güvenli bir sığınak görevi görmeliydi. Partizanlar gibiyiz ama sinekler gibi ölüyoruz.

Tatile gidemeyen parasız aillerle dolu Villa Carpegna'nın önünde Cesaretto'yu bekliyorum.

Bir motosikletin tepesinde çıkageldiğinde, yüzünde henüz ağlayamamış birinin ifadesi var. Bense artık daha fazla ağlayamayacak birinin ifadesine shibim.

"Oradaydın, demek?" diye soruyor.

"Evet, şey için gitmiştim... niye gittiğimi bilmiyorum aslında, galiba bir kaç dost yüzü görmeye," diye cevap veriyorum. "Morvo'nun orada ne işi vardı?"

Güneş, tepemizde, bizi bir karınca gibi eziyor. Cesaretto, güneşten korunmak için elini gözlerine siper ediyor. "Son zamanlarda kendini güvende hissetmiyordu," diyor, "Hep farklı yerlerde kalıyordu. Büyük şanssızlık. Talihsizliğin en uç noktası."

Çocuklar ve aileler öğle yemeği için evlerine dönüyorlar. Yanlarında minik köpekler, Super Tele marka futbol topları, badmington raketleri var.

Dudağımı ısırıyorum.

"Herkesi hakladıklarına hâlâ inanamıyorum," diyorum, kendi kendime konuşur gibiyim.

Cesaretto, arka cebinden rulo yapılmış bir gazete çıkarıyor.

"Bugünkü "Il Tempo"yu gördün mü?"

"Hayır, neden?"

"Bak," Gazeteyi motorun selesinin üzerinde açıyor.

Polis cesetleri çıkarmadan evvel apartman dairesinin içinde çekilmiş siyah beyaz fotoğraflar var.

Fotoğraflara bakıyorum ve bir şey hissetmediğimi fark ederek şaşırıyorum. Virginia, kendi odasında sırt üstü, yatakta yatıyor, üzerinde pek bir yerini örtmeyen bir gecelik var. Yine bir şey hissetmiyorum. Seneca, koridorda yüzüstü yere serilmiş. Onun üzerindeyse sadece külot var. Elleri iki yanında, doğal olmayan bir pozisyonda yatıyor. Manuel bir kapı eşiğinde boylu boyunca yerde. Uyuyor gibi görünüyor. Bu kumlu fotoğraflara bakıyorum ve tanımadığım insanlara ait olduklarını düşünüyorum. Uzak bir ülkenin sakinlerine aitler sanki.

Ve nihayet Morvo. Arkadaşım Morvo. Girişe yakın bir yerde yatıyor. Objektife bakıyor, gözleri açık, bana bakıyor. Kucağında bir el bombası, başının etrafında kan var.

Hiçbir şey hissetmemek müthiş bir şey, diye geçiriyorum aklımdan.

"Bu nasıl bir saçmalık," diyorum sakin bir şekilde. "Bu el bombası da nereden çıkmış? Bu bizim değil."

"Polisler koymuş."

"Hepsinin kafasına ateş edilmiş. Silahlı çatışma değildi. Bu bir infazdı."

Cesaretto yutkunuyor, yüzü öfkeden kıpkırmızı; bu arada ben kendimi uzak, soğuk ve mesafeli hissediyorum.

"Birisi ispiyonlamış," diyor Cesaretto.

Günbatımında sesi cansız çıkıyor, beklenmeyecek bir değişim bu. Sesi bir kadınınkini andırıyor.

Ona cevap vermiyorum.

O ise bana aldırış etmeden sövüp saymaya devam ediyor. "Macello'yu anne ve babasının evinde bekliyorlardı ama o oraya nadiren geliyordu, değil mi? Ya Prati'deki üs öyle mi ya? Nerede olduğunu bilen fazla yoktu. Yani bir düşünürsen... Belsiali'ye karşı başarısız olan operasyonu düşün... orada da bizi bekliyorlardı. Bunlar öyle basit şeyler değil, Ermes. Aramızda muhbir hainler var bence."

1982

“DÜNYA ŞAMPİYONLARI!

DÜNYA ŞAMPİYONLARI

DÜNYA ŞAMPİYONLARI!”

27 HAZİRAN

Minibüsün ön koltuğundan Vale'nin sesi geliyor. Tanımakta zorluk çektiğim yorgun bir sesle, "Geliyorlar, hazır olun." diyor.

Tüfeğin şarjörünü, emniyeti kilidini milyonuncu kez kontrol ediyorum.

Yanımda bize daima destek olan iki yoldaş var, bu eylemde de bize destek olacaklar. İsimleri tuhaf: Birininki Sarışın, diğerininki Esmer.

"Şimdi!" diye bağırıyor Vale, ve Cesaretto, FIAT marka minibüsün arka kapısını ardına kadar açıyor. İçeri dolan ışık beni bir anlığına kör ediyor, kar maskesini indirip silahımı omuzlayarak aşağı atlıyorum. Kaldırımda duran yaşlı bir kadın çığlık atıyor. Sarışın, silahını kadının yüzüne doğrultunca kadın yere düşüp tek eli göğsünde feryat ediyor. Onun yakınlarındaki bir pusette, bir bebek ağlamaya başlıyor.

Sarışın'ı bir kenara itiyorum. Bizimki sendeliyor.

"Ne halt ediyorsun?" diye bağırıyorum ona.

O sırada silah sesleri duyuluyor. Cesaretto ve Esmer'in ateş ettikleri, caddenin ortasında duran zırhlı araca doğru koşuyoruz. Ön cam çoktan kurşunlardan delik deşik olmuş.

"Aç! Aç!" diye bağırıyor esmer, aracın arkasında kapana kısılmış olan güvenlik görevlisine. Kapılar açılıyor, üzerinde gıcır gıcır bir üniforma olan genç çocuk, ellerini yukarı kaldırıp, "Ateş etmeyin, ateş etmeyin!" diye bağırıyor.

Sarışın nişan alıyor.

P38'i Sarışın'ın şakağına dayıyorum.

"Bu kadar aptal olacağını sanmıyorum," diyorum, Sarışın tüfeğini indiriyor.

Cesaretto ve Esmer, banknotlarla dolu çuvalları bizim minibüsün arkasına doğru sürükleyerek araca yüklüyorlar.

Ben ve Sarışın, güvenlik görevlisinin başında nöbet tutuyoruz.

"Tam bir aptalsın," diyor bana, kar maskesi burnuna kadar yukarı çekilmiş bir halde.

***

Ganimetin bir kısmıyla Castro Pretorio taraflarında küçük bir apartman dairesi satın alıyoruz, sokakları soğuk ve tehlikeli hale gelen, devriyelerin gece gündüz gezdiği Primavalle'yle aramızda en az on beş kilometre mesafe olmasına özen gösteriyoruz.

Günler hapisteymiş gibi belirsiz geçiyor, hava ağır ve yapış yapış geliyor. Bazen kendimi bir akvaryumda gibi hissediyorum.

Tutuklanan, "ihbar" edilen yoldaşların, dün yoldaş olup bugün hain çıkanların, ihanetlerin ve ispiyonlanmaların haberini almadığımız, konserve kutularından yaptıkları kesici aletlerle duşun altında bıçaklanan yoldldaşların olduğu cezaevlerindeki güvenlik düzenlemelerini dinlemediğimiz tek gün geçmiyor.

Casilino'da bir barmen, birkaç yoldaşla ilgili polise ihbarda bulunmuş. Polisler gelip ateş açmışlar ve Centocelle Tugayı'ndan on yedi yaşında bir genç ölmüş.

Olaydan üç gün sonra Cesaretto'yla birlikte bu barın önüne park ediyoruz. Ben Alfa Romeo Alfetta'da kalıyorum, Cesaretto içeri giriyor, bir kahve alıyor.

"Bir şeyi merak ediyorum," diye soruyor barmene dönüp. "Geçenlerde bir Tugaylının öldürüldüğü yer burası mı?"

Barmen memnun bir şekilde onaylıyor, gülümseyerek kurulama bezini havalı bir şekilde omzuna atıyor. "O bir teröristti," diyerek yorum yapıyor, "Kızıl Tugaylar'dandı."

"Az buz değilmiş," diyor Cesaretto. Midesine üç kurşun sıkıp bardan çıkıyor.

3 TEMMUZ

Toplantılar ve buluşmalar minimuma indirildi, diğer şehirlerle yapılan adam değiştokuşları riskli bir hale geldi ve gitgide etkisini yitiriyor.

Neredeyse tüm Ospedalieri Tugay'ı sınırı geçip Fransa'ya sığındı Torino, Milano ve Cenova'dan da farklı yoldaşlar aynısını yaptılar. Bizimkilerden biri Floransa'da sokakta vuruldu, Napoli'de terörle mücadele ekipleri lojistik bir üsse saldırdı ve içeridekilerin hepsini tutukladı.

Arabayla yolculuk etmekten mümkün olduğunca imtina ediyoruz, çünkü kontrol noktaları bir anda karşınıza çıkıveriyor ve otomobiller öldürücü tuzaklar haline geliveriyorlar. Vale'yle birlikte Nazionale Caddesi'ne giden 70 numaralı otobüse biniyoruz. Yeni başlayan birkaç kişiyi eğitmek için Primavalle'ye gitmemiz gerekiyor.

Bazen dikkatim dağılıyor, boş boş bakmaya başlıyor, Vale'yi şaşırtıyorum. Onu koruyamayacağımı biliyorum, Vale'nin fotoğrafı, bir "muhbir"in ihbarının ardından her yere dağıtıldı. İhbarı yapan, zamanında bize rehberlik eden ama şimdi polise isim verip suçlamalar yapan eski bir polis şefi.

"İnelim," diyor bana.

"Daha gelmedik."

"Bak durakta kimler var," diye fısıldıyor.

Otobüs Rinascimento Bulvarı'nda duruyor. Kapılar tıslayarak açılıyor. Durakta bekleyen biri sivil, diğeri üniformalı iki polis, hızla otobüse biniyorlar. Ben ve Vale, Alman turistlerin ve sırt çantalarının arasında kendimize ilerleyip otobüsten inmeye çalışıyoruz ama kapılar yüzümüze kapanıyor.

İki polis kimlikleri kontrol etmeye başlıyor. Sivil olan rozeti-

ni gösteriyor, üniformalı olansa yarı otomatik tüfeğini.

Onlardan kaçabileceğimizi umarak yavaş yavaş aracın arkasına varıyoruz. Bende temiz kimlik var ama Vale'nin kimliği paramparça. Biraz şüphelenmeleri bile yeterli, ufacık bir şey ve işiniz biter.

Otobüs Cinque Lune meydanını geçince duruyor. İnmeye hazırlanıyoruz. Bir el beni dürtüyor. "Delikanlı," diyor Kalabriyalı olduğu anlaşılan bir erkek sesi, "Polis kontrolü, dokümanları görelim."

Sivil polisin gömleğinde yağ lekesi var ve saçları da çok uzun.

"İşte buyrun," deyip P38'i çıkarıyorum.

Ufak bir kan lekesi ve adam yere düşerken eli hâlâ kolumda. Vale çoktan çıkışa ulaşmış, turistler anlaşılmaz şeyler söylüyorlar. Tüfekli memur, gerilerde kalıyor, hareket etmeye gayret ediyor ama kalabalık ona engel oluyor.

İniyorum. Bir kurşun otobüsün camlarını parçalayarak çıkıyor, bu arada biz Via dei Coronari yoluna sapıyoruz.

* * *

Morvo, inşaat halindeki bir binanın son katından bana bakıyor. Polisin arkamda olduğunu biliyorum, çevik kuvvetin boğuk seslerini işitiyorum. Beni takip ediyorlar. Ona seslenmeye çalışıyorum, çünkü bana sadece o yardım edebilir. Ama sesim çıkmıyor. O sırada boşluğa düşüyorum.

Kalkıyorum. Arkamda kimse yok, bir inşaat alanında falan da değiliz. Anne ve babamın evindeyim. Mutfağa giriyorum, annem bana merhaba diyor ve gidip ellerimi yıkamamı söylüyor. Başımla onaylıyorum ama bir şeylerin yolunda gitmediğinin farkındayım. Saldırgan ve tehditkâr bir hava seziyorum. Banyoya gidiyorum ama burası Macello'nun evinin banyosu. Birisi duş alıyor fakat perde kapalı olduğu için kim olduğunu göremiyorum.

"Kim var orada?" diye soruyorum. Aldığım tek cevap kesilen su sesi oluyor.

"Kim var orada?" diye tekrar ediyorum.

Perdeyi açmak istiyorum ama bunu yapmamam gerektiğini, öbür tarafta beni bekleyen uğursuz bir şey olduğunu biliyorum. Yine de elim duşa doğru gidiyor.

O sırada uyanıyorum.

5 TEMMUZ

Cesaretto'yla birlikte olası riskleri göze alıp Montemario'nun arkasındaki Pasteur'e gidiyoruz. Giorgiana Masi'nin gittiği lise, araba enkazları ve yakılmış lastiklerin etrafa saçıldığı boş ve bakımsız bir arazide yer alıyor. Kimden aldığımızı bilmediğim, çalıntı bir arabadayız.

Günlerdir uyumuyorum, kâbuslar peşimi bırakmıyor. Cesaretto'nun eski tutkusu olan silahlı soygunlara geri döndüğünden eminim. Ara ara cepleri para dolu bara gelip herkese içki ısmarlıyor. Sarışın'ı da yanına alıyor ama doğrusunu söylemek gerekirse, hiçbiri umurumda değil.

Motorlu araç girişi olmayan meydanda duruyoruz. Öğrenciler küçük gruplar halinde tembel tembel oturmuş, zaman öldürüyorlar.

Sanıyorum, bir zamanlar bir şeyler yapmış ve şimdi bedelini ödemesi gereken bir uyuşturucu satıcısını arıyoruz.

"İşte şu," diyor sarışın, üzerinde gri bir kazak olan bir genci işaret ediyor. Başımda beni mahveden bir ağrı var. Sadece eve dönüp yatmak istiyorum.

"Tamam," diyorum ve arabadan iniyorum.

Gri kazaklı geldiğimi görüyor ve endişeleniyor. Diğer yandan elimde de P38'i tutuyorum. Onun etrafında çığlık atan kızlardan, cümleleri yarım kalan gençlerden bir izdiham oluşuyor.

"Satış yapan sen misin?" diye soruyorum.

"Neyin satışını?"

"Ah, ne eziyetli iş," diyorum. "Bari bilmiyormuş gibi yapma, lanet olasıca." Ardından bir bacağına ateş ediyorum. Gri kazaklı vahşi bir şekilde haykırarak yere yığılıyor.

Dönüp arabaya doğru gidiyorum. Cesaretto bir sigara yakarken Sarışın da arabanın teybine koymak için bir kaset arıyor.

"Ne yaptın?" diye bağırıyor bana on dört, on beş yaşlarında bir kız.

"O bir uyuşturucu satıcısı," diye cevap veriyorum tabancamı cebime koyarken.

"E ne olmuş?" diye bağırıyor. "Kurallara uymayan herkesi öldürmek mi istiyorsunuz?" Bir çizgi film kahramanı gibi olduğu yerde ziplayıp duruyor. "Lanet olası polisler," diyor kendini oradan oraya atarak.

"Biz polis değiliz," diye cevap veriyor Sarışın. "Biz Kızıl Tugaylar'ız." Bunu dedikten sonra da kulak zarımı hırpalayan korkunç bir müzik açıyor.

* * *

Pardo'nun barı kapatıldı. İndirilmiş kepenkler, faşistler tarafından geceleyin yazılan, Pardo'nun sürekli silmeye çalıştığı hakaret dolu yazı ve resimleri gözler önüne seriyor. İşçiler, köylüler ve kadınlardan oluşan bir kalabalık, yükselmekte olan güneşe doğru yürüyorlar, kırmızı bayrakları rüzgârda dalgalanıyor. Bize hep gülünç gelirdi ama aslında hayatımızın bir parçası oldu.

Pardo doğru düzgün yürüyemiyor. Selva Candida'da, şehrin artık bittiğini düşündüğünüz bir noktada aniden ortaya çıkıveren, tarlalardan ve çiftlik evlerinden başka bir şeyin olmadığı şu kasabalardan birinde, tek başına yaşıyor. Zero, arada sırada onu ziyarete gidiyor, alışverişini yapıyor, mahallede neler olduğunu anlatıyor, çoğunlukla da yalan söylüyor.

Cesaretto ve Vale'yle meydanın karşı tarafında, Sciubba barının küçük masalarında oturuyoruz. Buradaki müşterilerin yüzleri farklı ve duvarlar Roma posterleri ve sarı bayraklarla kaplı. Kasanın üzerine Bruno Conti'nin imzalı bir fotoğrafı asılmış.

"Ee?" diye soruyor Vale sabırsız bir şekilde.

Cesaretto, oyalanıyor, likörünü kafasına dikiyor, eliyle ağzını siliyor.

"Geçen gün Calzolari'yi gördüm," diyor.

"Kimi?" diye soruyor Vale.

"Uyuşturucuyla mücadeleden," diyorum.

"Onu Magliana'da gördüm, kumarhanede."

"Ee, ne olmuş? Onlardan maaş aldığını biliyoruz."

"Doğru ama onun öyle, Magliana'nınkilerle ahbap olduğunu görünce... aklıma bir fikir geldi."

"Peki, Magliana'nın kumarhanesinde sen ne yapuyordun?" diye soruyor Vale.

Cesaretto onu duymazlıktan geliyor. "Bence bizi o sattı."

"Neden o?" diye soruyorum.

"Mantıklı. Bizi bizim örgütü bilen biri sattı. Attığımız adımları bilen biri. Yoksa o terörle mücadele moronları bunları asla öğrenemezdi. Calzolari ise öğrenebilirdi, yolunu biliyor. Seninle ilgili her şeyi biliyor mesela, Ermes, daha seninle tanışmadan hem de..."

"Evet," diyor Vale. "Mantıklı. Dahası, Magliana'dakilerle de bağlantılı olduğundan Calzolari, Primavalle'nin etkinliğini çökertmeye istekli de olabilir."

"Ve sahip olmadığı bilgilere ulaşabilme gücü var," diyerek sonuca varıyor Cesaretto.

"O halde gidip onu haklayalım," diyorum.

Vale, çantasını alırken Cesaretto da masaya bin liretlik iki adet banknot bırakıyor. Meydana, yürüyen insanlara, Pardo'nun barının eskimiş kepenklerine bakıyorum. Amerikan marka cipe kurulmuş gençler geçiyor, cipin yan tarafında beyaz bir yıldız var. Burası artık benim tanıdığım mahalle değil.

* * *

Calzolari, Boccea'daki UPIM mağazasına girdiği anda Cesaretto, silahını onun sırtına dayayıveriyor. Uzun saçlı ve saygıdeğer hanımefendi rolündeki cansız mankenler, vitrinden bizi seyrediyorlar. Muhtemelen durumu kavraya kasiyerler-

den biri, bakışlarını başka tarafa çeviriyor. Polis beni tanıyor. Aniden donakalıyor. "Siz ne halt ediyorsunuz?" diyor.

"Yayagara yapma da bizi takip et," diye cevap veriyorum.

Onu Renault 4 marka bir kapalı kamyonetin arkasına bindiriyoruz. Kafasında kar maskesi olan sarışın, kelepçeyi ellerine geçiriyor. Gözlerini bağlıyoruz. Adam sakin.

Uzun bir yolculuğun ardından yıllar önce Kızıl Tugaylar'ın Moro'yu kaçırdığı Fani Sokağı kavşağının arkasında boş bir sokağa geliyoruz. Ortalıkta kimsecikler yok, görünmek istemeyen çiftlerin geldiği bir yer burası. Rüzgâr çıkıyor, plastik bir torba hışırdayarak önümüzden geçiyor.

"Bizimkileri terörle mücadeledekilere satan sensin," diye başlıyorum fazla detaya girmeden.

Cevap gelmiyor. Tabancanın namlusuyla kaburgalarını dürtüklüyorum. Adam sıçrıyor. "Aramızda bir anlaşma olmasına rağmen patronlarının emrini uyguladın."

"Hayır, bu doğru değil," diyor.

"Boş laf."

"Tamamen yoldan çıktınız. Aramızda muteber bir anlaşma vardı."

"Ben onu hemen öldürelim derim," diyor sarışın.

"Kes sesini budala," diye merediyor Cesaretto.

"Ne boktan iş," diye söyleniyor Calzolari kendi kendine. "Hedefi şaşırdınız. Benim hiçbir şeyle bir ilgim yok."

"Ama bir şeyler biliyorsun," diyorum.

Polis yine cevap vermiyor. Cesaretto, Beretta'sının susturucusunu takıyor. Plastik torba bizim kamyonetin orada duruyor. Üzerinde Silos Süpermarket yazıyor.

"Terörle mücadele ekibindekiler. Cattedrale'nin adamları," diyor.

"Bu imkansız," diye cevap veriyorum. "Bunu yapamazlar..."

"Aranızda bir muhbir var."

"Bu mümkün değil."

"Magliana'dakiler ya da Cattedrale'ninkiler için burada durup beni vurmanıza izin vereceğimi mi sanıyorsun? Aranızda bir muhbir var, Ermes, üzgünüm. Ve o da senin kardeşin."

11 TEMMUZ

Vale'nin dairesinde son kez sevişiyoruz. Sıcak, kapatılmış panjurlardan içeri sızıyor, ter çıplak vücutlarımıza rahat vermiyor.

Giyiniyorum ve birkaç dakika sonra kapı zili üç kez çalıyor. Cesaretto beni arabada bekliyor.

Vale bana sarılıyor. "Beni unutma," diyor.

"Sen de gel."

"Hayır, yapamam. Mimlendim, ülkeyi terk etmem neredeyse imkânsız. Ayrıca buradan ayrılamam. Cezaevindeki yoldaşlar varken... bütün arkadaşlarım hapiste."

İtalya'da Primo için kaldığını biliyorum ama hayatı özel güvenlikli hapishanelerde ve tecrit hücrelerinde geçen bir adama kıskançlık besleyemem. Bizim ilişkimiz zaten ödünç alınmıştı. Böylesi daha iyi.

Cesaretto tekrar zile basıyor.

Ona sarılıp öpüyorum.

P38'i alıp cebime koyuyorum.

Yapmam gereken son bir şey daha var.

"Beni burada bırak," diyorum Cesaretto'ya.

"Ama burası uzak," diye karşılık veriyor.

"Buradan yürürüm," diyorum. "Gerek yok."

Pas kırmızısı 127, kaldırım olmayan yoldaki çizginin kenarında duruyor. Cesaretto gergin, yüzüme bakmıyor, ağzındaki Brooklyn marka sakızıyla oynuyor.

"Her şey yolunda," diyorum.

"Seninle gelirdim, biliyorsun," diyor.

Başımı evet anlamında sallayıp kapıyı açıyorum.

"İlla da senin yapman gerekmiyor," diye ekliyor.

"Tam tersi, benim yapmam gerekiyor," diye karşılık veriyorum. "Bunu anlıyorsun, değil mi?"

Başını onaylar gibi sallıyor.

"Sciubba barda olacağız," diyor. "Maç için."

"Elbette. Ben..." Yutkunuyorum. Onun olduğu tarafa eğilip onu kucaklıyorum. "Umarım, yakında görüşürüz," diyorum.

"İyi şanslar, yoldaş, iyi şanslar," diye karşılık veriyor burnunu çekerek ve o da beni kucaklıyor.

Yürürken kafamı kurcalayan düşüncelerden kurtulmaya çalışıyorum. Midem sıkışıyor. Yapmam gerekeni yapabilecek miyim, diye merak ediyorum. Bunun doğru şey olduğunu, sarışın gibi son dakika yoldaşlardan biri yerine benim yapmamın daha iyi olacağını kendi kendime tekrar ediyorum.

Cesaretto'nun yapamayacağını zaten biliyorum, aynı şey Vale için de geçerli. Muhtemelen yönetim, dışarıdan yoldaşlar getirtirdi ki ben bu seçeneği aklıma bile getirmek istemiyorum.

Sıcak hava beni tişörtle gezmeye mecbur ediyor, oysa böyle olunca tabancamı saklamakta zorlanıyorum. Neyse ki sokaklar boş. Herkes final maçı için televizyonlarının başında.

Breda ve Luce'nin evine doğru yürürken gün batımı gökyüzündeki hakimiyetini arttırıyor. Bir bakkalın önünden geçiyorum. Dükkan sahibi televizyonunu dışarı çıkarmış ve yirmi kadar kişi açık havada oturmuş, maç izlemeye hazırlanıyor. Muhabir İtalyan takımını sayıyor. "Zoff, Bergomi, Cabrini..."

Köşeyi dönüyorum. Binanın açık pencerelerinden Alman takımının oyuncularının isimleri duyuluyor. "...Fischer, Rummenigge, Dremmler."

Boş bir otobüs yanımdan hızla geçiyor, evler İtalya bayraklarıyla süslenmiş. Aileler balkonlarda oturmuş karşılaşmanın ilk dakikalarına bakıyorlar, televizyonlar evin içinde.

Kardeşimin evinin giriş kapısına vardığımda, alt katlardan birinden yuhalama sesleri geliyor.

Etrafı bir anda siren sesleri, heyecan ya da hayal kırıklığı anlatan bağırışlar, ıslıklar ve tropmpet sesleri sarıyor.

Kapı zilini çalıyorum.

Evleri hatırladığımdan daha rahat ve daha güzel. Salondaki televizyonda maçın olduğu kanal açık. Kardeşim beni biraz şaşkın ve şüpheci bir gülümsemeyle karşılıyor. "Ermes! Seni beklemiyorduk!"

"Evet, Ermes, bu ne güzel sürpriz," diyor Luce, o da savunma durumunda. Kısa bakışmalar oluyor.

Breda kapıyı arkamdan kapıyor. Sonra da iki kez kilitliyor.

"İnanmayacaksın ama" diyor, "Renato maçın gürültüsüne rağmen yatağında mışıl mışıl uyuyor."

"Onu görmek ister misin?" diye soruyor Luce.

Bir an duraksıyorlar. Onu görmek isteyecek miyim, diye merak ediyorlar. Aslında, geçmişinden kalan belirsiz hesapların hallolması ve geleceğinin sadece kendisine kalması daha iyi değil mi? "Ben... evet, onu görmek isterim."

Luce beni Renato'nun odasına götürüyor. Bebek, ağzında emzik yatağında uyuyor. Duvarlarda, üzerinde çiçek ve kuş desenlerinin olduğu bir duvar kağıdı var.

"Kime benziyor sence?" diye soruyor Luce.

"Hiç şüphesiz, Breda'ya," diye cevap veriyorum üzgün bir halde, "Hık demiş burnundan düşmüş."

"Evet, korkarım öyle. Bu nedenle bir tane daha yapmalıyım, sadece çirkin çocuklarım olmamalı," Esprisine gülümsüyor.

Breda kapıda beliriyor. "Ne yapıyorsun, bizimle maçı izleyecek misin?" diye soruyor.

Peşinden salona gidiyorum. "Vaktim yok," diyorum.

"Haydi, ama ilgini çekmediğini hiç sanmıyorum! Bahse girerim, yoldaşların hepsi bir yerlerde oturmuş, bu maçı izliyorlardır.."

Yoldaşlar.

Morvo, ağzının kenarında bir sigara, şaşkın bir ifadeyle bana bakıyor. Macello, Battisti'nin sevilen şarkısını mırıldanıyor. Virginia salonun karanlığında elimi tutup sıkıyor. Seneca mutfakta kahve yapıyor. Bu kez Manuel bana bakıp tekrarlıyor... "Yoldaşlar".

Midem bulanıyor. Kusmam gerek. Sendeliyorum. Bunu yapabilirim, dayanabilirim.

Kardeşim, gözleri maça kilitlenmiş, hiçbir şeyin farkında değil.

"Breda, yapmam gereken bir şey var."

"Nedir?" diye soruyor, o sırada salone Luce giriyor.

P38'i çıkarıyorum, emniyetini açıyorum. Tabancayı beti benzi çoktan atmış olan kardeşime doğrultamıyorum.

"Kanepeye otur," diyorum sakin bir sesle. Sonra cebimden kelepçeleri çıkarıyorum. "Luce, bunları ona tak."

"Ermes! Ne yapıyorsun?" diye fısıldıyor Luce.

"Kelepçeleri ona tak," diye tekrar ediyorum.

"Saçmalıyorsun."

"Saçmalamadığımı her ikimiz de biliyoruz," diyorum. "Şimdi tak şu kahrolası kelepçeleri." Gergin ve sabırsızım. Kanepeye yaslanmak zorunda kalıyorum.

"Haydi, Luce, senin yapabileceğin bir şey yok," diyor Breda onu rahatlatmak için.

Birkaç saniyeliğine gözlerim kararıyor, şu anda Breda'nın elleri kelepçeli. Luce, elleriyle ağzını kapamış bir köşede duruyor.

Televizyon, karşılaşmayı yayınlamaya devam ediyor, durum hâlâ sıfır sıfır. Hâlâ çekişmeli. Luce'nin gözlerine bakmadan konuşuyorum. "Şimdi oğlunun odasına git."

"Bunu neden yaptığını bilmiyorum, Ermes," diye karşılık veriyor bana, "Ama Breda'ya bir zaar vermemen için sana yalvarıyorum, lütfen."

Luce, neyse ki hâlâ uyuyan Renato'nun odasına doğru dönüyor. Salondan çıkmadan evvel bana bakıyor ama ben ürkek bir şekilde gözlerimi kaçırıyorum.

"Umarım, Renato'nun odasında silah bulundurmuyorsunuzdur ama öyleyse bile yeğenime bir iyilik yap ve o silahı kullanmaya kalkma." Kapıyı kapayıp anahtarı iki kez çeviriyorum.

"Ermes, ne bildiğini saniyorsun bilmiyorum ama yanılıyorsun."

Kanepeye çökerek kardeşime karşılık vermeye gayret ediyorum.

"Pekâlâ, sana ne bildiğimi sandığımı söyleyeyim öyleyse. Stratejik idarenin senin ihanet ettiğini düşündüğünü biliyorum. Bunu biliyorum çünkü durumu ortaya çıkaran benim. Senin aracılığınla arkadaşlarımızı öldürdüler."

Spikerin yüzünde hoşnutsuz bir ifade var. Bütün mahallenin nefesini tuttuğunu seziyorum. Ben ve Breda ekrana bir bakış atıyoruz. Birisi bir hata yapmış ve görünüşe bakılırsa bir penaltı var.

"Bunlardan haberin olmadığını söylemeye mi çalışacaksın?" diye devam ediyorum. "Bunu yapabilirsin ama gerçekten ikna edici olman gerekecek."

"Ermes, yemin ederim, neden bahsettiğini bilmiyorum."

"O halde anlamadın. Buraya geldim, çünkü bunu yapanın sen olmadığına inanmak istiyorum! Çünkü Roma kolu sen otobüsten inerken seni arkandan vurmak için birkaç sümüklü oğlan göndermeye çoktan hazır."

"Yoldaşların ölümünden benim sorumlu olabileceğimi nasıl düşünürsün? Bu saçmalık!"

Şakaklarımdaki ağrı bana rahat vermiyor. Bana sanki Breda'yla birlikte annemin karşısına geçip gayet aşikâr olan bir şeyi, köşede duran kırık lambayla ilgili suçumuzu inkâr ettiğimiz zamanlara dönmüşüz gibi geliyor.

"Bana bilmediğim bir şey söyle."

P38'i tuttuğum kolumu kolçağa yaslıyorum. Takımlar soyunma odalarına gidiyorlar. Sokakta, maç arası verilmesiyle birlikte tekrar maytap ve borazan sesleri duyuluyor.

Breda ısrarlı bir şekilde yere bakıyor. Acı içinde olduğunu,

kendi içinde savaş verdiğini görebiliyorum. Fakat ağzından çıkacaklardan ondan daha fazla korkuyor olabilirim.

"Bizi alıkoydular."

"Ne?"

"Jandarma. Geçen yıl bizi zorla alıkoydu. Eve dönüyorduk. Yolda durdurup kenara çekmemizi istediler. Normal bir kontrol gibi görünüyordu."

"Sen neyden bahsediyorsun?"

"Gerçeklerden. Bilmediğin bir şey duymak istemiyor muydun? Al işte."

"Bu ne zamandı?" diye soruyorum. Sonra birden aklıma geliyor. "Biliyorum. Size ulaşamadığım günlerden bahsediyorsun. Luce, bana Umbria'da olduğunuzu söylemişti."

"Aynen," diyor Breda gözlerime bakmadan.

Borazan ve maytap sesleri tekrar duyuluyor. Sokakta birileri bir sis bombası atıyor. Pencereyi kapıyorum.

Luce kapının ardından bağırmaya başlıyor. "Ermes, sana yalvarıyorum onu bırak! Ermes!" Renato uyanıp bağıra bağıra ağlamaya başlıyor. Breda'ya ayağa kalkması için bir işaret yapıyorum. "Sustur onu," diyorum.

"Bizi bir apartman dairesine götürdüler. Renato'yu anında bizden ayırdılar. Onu Luce'nin kucağından çekip aldılar. Beni termosifona kelepçelediler."

"Yoldaşlara işkence yaptıkları yerlerden biri. Ben... bahsedildiğini duymuştum."

"Ermes, sen... gerçekten tahmin bile edemezsin." deyip susuyor Breda.

"Bana neden anlatmadın?" Tabancanın üzerine düşen damlayı görüyorum ve ağladığımı fark ediyorum.

"Dinle. Beni... beni dövdüler. Bana... testislerime elektrik verdiler..." Breda içini çekiyor.

Üzerime büyük bir ağırlık çöküyor. Bocalıyorum. P38'i tutan elimi sıkıyorum.

"Bütün bu zaman zarfında Luce olanları seyretti, çünkü

onu buna zorladılar. Ona bir şeyler söylüyorlardı... İsim vermesini istiyorlardı, merkez üslerin adreslerini söylemesini istiyorlardı. Öğrenmek istiyorlardı... ama ben hiçbir şey söylemedim, Ermes."

Bir şeyler olmuş olmalı çünkü ortam bir anda değişiveriyor. Kardeşim birden ürperiyor. Televizyon ekranına bakıyorum ama gördüklerimi anlamlandıramıyorum. Bunun üzerine Breda, bana bakarken ben ayağa kalkıyorum. Kardeşim kendisine nasıl işkence yapıldığını anlatıyor. Futbolcular koşuyor, kucaklaşıyorlar.

"Rossi, Rossi, Paolo Rossi," diyor spiker. Durum, bir sıfır.

"Sonra Luce'yi aldılar. Ben konuşmayınca onu aldılar. Onlar..." Breda sözlerine devam edemiyor. Derin nefesler alıyor, dalış yapmadan önceki bir yüzücüyü andırıyor. "Polisler bir şişeyle ona tecavüz ettiler. Benim gözlerimin önünde. Üzerindekileri yırtıp ona vurdular, yerlerde süründürdüler."

Küçük apartman dairesini penceresinden görünen insanlar coşku içinde haykırıyor, birbirlerine sarılıyorlar. Televizyondan heyecanlı bir ses geliyor. "Tardelli, Tardelli!" Görüntülerde yumrukalrını sıkmış, yüzünde hedefe odaklanmış olmuş bir ifadeyle soluk soluğa koşan bir futbolcu görülüyor.

Önce yanımda duran tabancaya, sonra kardeşime boş boş bakıyorum.

"Ben hiçbir şey yapamıyordum, Ermes, anlıyor musun? Hiçbir şey Bizi üç gün orada tuttular. Bazı şeyler yaptılar... Sonra büyük başlardan biri geldi. Bizi öldüreceklerini söyledi. Cesetlerimiz yok edilecek ve bir daha asla bulunamayacaktı, öyle dedi."

Üst kattan birileri havai fişek patlatıyor. Havayı mavi kıvılcımlar sarıyor.

"Aklıma bile gelmedi..." diye geveliyorum, "Aklıma bile gelmedi..."

Bir süre sessizce oturuyoruz. Etrafımızdaki insanlar, her zaman olabilecek bir şey için, Almanya iki gol attı diye dertleniyorlar. Luce'nin kapının ardından gelen hafif iniltisini duyuyorum.

"Kimdi?" diye soruyorum.

"Ben..."

"Terörle mücadeledekilerden biri miydi? Orgeneral Cattedrale'nin özel birliklerinden biri mi?"

"Evet, öyle sanıyorum."

"Böylece sonunda seni konuşturmayı başardılar."

"Evet, Ermes. Sonunda ona bildiğim her şeyi söyledim. Hayatım o anda sona erdi. Renato'nun benimle ve Luce'yle büyümesini arzu ediyordum, çocuğu olamayan bir polis tarafından evlat edinilmesini değil." Ellerini saçlarına götürüyor. "Ben bir hainim, herkesi sattım. Macello'yu, Morvo'yu... Belsiali'ye karşı yapılacak eylemi anlattım onlara..."

Ayağa kalkıp kelepçeyi Breda'nın ellerinden çıkarıyorum. Kardeşim gözyaşları içinde bileklerini ovuşturuyor.

Kilidi çevirip kapıyı Luce'ye açıyorum. Luce, minik Renato kucağında olduğu halde, şok olmuş vaziyette içeri girerken hafifçe yalpalıyor.

"Breda bana anlattı," diyorum.

"Canın cehenneme," diye karşılık veriyor solgun bir suratla.

Buradan gitmeliyim, diye düşünüyorum. İnfazı durdurmanın bir yolunu bulmalıyım. Roma kolu yönetimini, suçun kardeşimde değil, Cattedrale'de olduğuna dair ikna etmeliyim.

Breda ve Luce kanepede yanyana oturuyorlar. Luce yeğenimi kucağına almış sallıyor. Olanlar için, kendim için, elimdeki tabanca için tek hissedebildiğim, derin bir tiksinme hissi.

Çıkmak istiyorum ama içimi kemiren bir düşünce var. Kapıya gidiyorum. Elimi kapının kulbuna koyuyorum. "Ben bir hainim, herkesi sattım. Macello'yu, Morvo'yu... Belsiali'ye karşı yapılacak eylemi anlattım onlara...".

Elimde kapı kulbunu çevirecek kuvvet yok. "Ben bir hainim, herkesi sattım. Macello'yu, Morvo'yu... Belsiali'ye karşı yapılacak eylemi anlattım onlara..."

Salona geri dönüyorum. Breda bana bakıyor. "Çoktan çıktığını sanıyordum," diyor. Televizyondaki spikerden bir haykırış daha geliyor, bu kez Altobelli'nin adını haykırıyor.

"Sizi Moretti'nin tutuklandığı gün mü alıkoydular?" diye soruyorum.

"Sanırım, bir gün önce," diye cevap veriyor Breda.

"O halde sen sadece Belsiali'den haberdardın. Sadece Belsiali'yi biliyordun, Macello'nun annesine gittiğiyle ya da Prati'deki merkez üssüyle ilgili bir bok bilmiyordun..."

"Ermes..."

"Bilmiyordun, bilmene imkân yoktu. Sen bizi daha sonra da sattın. Seni niye serbest bıraktılar? Niye serbest bıraktılar? Ne kadar da budalayım... seni muhbirlik yapman için bıraktılar."

"Hayır, Ermes, bu doğru değil."

"Para... her zaman para içindi, değil mi?"

"Annemin üzerine sana yemin ederim ki sana anlattıklarım doğru!"

"Bir bok umrumda değil!" diye haykırıyorum P38'i havaya kaldırıp sallıyorum. "Onlar için çalışmaya devam ettin... Sana ne kadar ödediler?"

"Ermes, bu..."

"Sana ne kadar ödediler?"

Luce, kucağında Renato'yla birlikte ayağa kalkıyor. Tabancayı ona doğrultuyorum. "Çabuk yerine otur," diyorum.

"Yapma bunu."

"Luce, beni kışkırtma. Hemen yerine otur."

Luce yavaşça yerine oturuyor. Breda hıçkırıyor. Luce, onun kulağına eğilip fısıldıyor. "Tek kelime etme."

Etrafı hayal kırıklığıyla dolu "aaah" sesleri dolduruyor. Almanya bir gol attı. Duyduklarıma inamayarak kardeşime bakıyorum.

"Ermes... Ermes... Affet beni," diye ağlıyor, "İşkenceden sonra konuştum ve sonra... bana bir teklif yaptılar... ben... kabul etmek istemedim ama sonra... bu lanet olası para denen şey asla yetmiyor... ve ben de sandım ki... ona anlattıklarımla kalacak... ama hayır, kalmadı... gitgide daha fazla, daha fazla şey bilmek istiyorlardı."

"Para aldığına inanmıyorum! Breda! Bunu nasıl yaptın! Buna inanamıyorum!"

Kardeşim kanepeye yığılıp cenin pozisyonunda büzülerek ağlıyor. Luce bakışlarını kaçırıyor. Ayağa kalkıyor. Ona bir şey söyleyecek gücüm yok. Televizyon, cumhurbaşkanı Pertini'yi ayağa kalkmış alkışlarken gösteriyor: maç sona ermiş.

"Çocuk yetiştirmek para istiyor, Ermes," diyor Luce. Ona doğru dönüyorum. Elinde bir Beretta var. Yüzüme doğrultuyor. Kardeşim hâlâ hareketsiz kanepede oturuyor.

"Aptallık etme," diyorum Luce'ye.

"Çık evimden," diye tıslıyor.

Ona doğru bir adım atıyorum. Geri geri gidiyor. Tabanca elinde dalgalanıyor. Emniyeti açmamış. Namlusundan tutup silahı elinden alıyorum. Zaten beni vurmayacaktı.

"Çekil şuradan," diyorum ona.

Sokaktan korna sesleri, havai fişekler, insan bağırışları, havaya atılan silah seslerinden oluşan gürültüler geliyor. Kanepeye, Breda'nın yanına oturuyorum. Tüm gerginliğim, korkum, öfkem, tiksinme duygum yok oluyor. Artık hiçbir şey hissetmiyorum, hiçbir his, hiçbir duygu kırıntısı yok. İçimde sadece açık denizde yüzüyormuşum gibi bir huzur var.

"Senin için yapabileceğim bir şey yok," diyorum. "Yoldaşlara, kendi arkadaşlarına ihanet ettin. Onları para için sattın. Bunu aylarca sürdürdün, onların yüzüne bakıyor, sonra jandarmaya gidip nerede olduklarını, nerede gizlediklerini, ne zaman en savunmasız durumda olacaklarını anlatıyordun."

Breda, gözlerini kocaman açmış, bedeninden sessiz bir ürperme geçip gidiyor. Yenilgimizin ne kadar amansız olduğunu düşünüyorum, katıksız ve itirazsız.

"Bunu benim yapmam gerekiyor," diyorum. "Her şey burada bitiyor."

"Evet," diyor Breda. Elime yapışıyor. "Ben o gün, o apartman dairesinde, direnemeyeceğimi anladığım anda öldüm zaten."

P38'in namlusunu başına dayıyor. "Seni seviyorum," diyor.

Silah sesi kutlama seslerinin arasında kaybolup gidiyor.

Luce ve Breda'nın evinden tişörtümde kardeşimin kanıyla çıkıyorum. Sokakta, içlerinde İtalyan bayrakları sallayan ve haykıran gençlerin olduğu arabalardan oluşan bir geçit var. Son durakta şehir merkezine giden taraftarlarla dolu bir otobüs kalkmaya hazırlanıyor. Otobüse biniyorum ve biner binmez bir yere oturuyorum. Diğer yolcuların hepsi ayakta, camlardan sarkmış yarı çıplak halde bağırışıyorlar.

Anında uyuyakalıyorum, otobüs bayram havasındaki şehirde zorlukla ilerliyor. Uyandığımda bütün o tantananın bittiğini görüyorum.

SON SÖZ

3 EYLÜL

Sicilyalı sigarasını yere atıp kovboy çizmesiyle üzerene basarak söndürüyor. Ardından ceketinin iç cebinden bir paket sigara çıkarıp içinden bir tane daha alarak bana ikram ediyor.

"Hayır," diyorum.

"Bunlar bayağı iyi oluyor, gerçeklerinden de iyiler."

"Canım istemiyor ama sağ ol."

"Bana yamuk yapıyorsun, Romalı, sana bir sigara ikram ettiğimde almalısın."

Yüzüne bakıyorum.

Sicilyalı, çopur teni, ince dudakları ve ayrık gözleriyle tam anlamıyla çirkin bir herif.

Sigarayı alıyorum. "O halde sonrası için saklayayım," diyorum, sigarayı gömlek cebime koyarken.

"Bravo Romalı," diyor, bana yan yan bakarak.

BMW'nin içinde oturmuş, bekliyorum. Sicilyalı kaportaya yaslanmış sigara içiyor. Teatro Massimo'daki gala gecesi birkaç dakikaya kadar bitecek. Gökyüzündeki bulutlar fırtınanın gelişini haber veriyor.

Bir binek motosiklet, tahammül edilmez bir gürültüyle yanımıza yanaşıyor. "Çıkıyorlar," diyor motoru kullanan genç çocuk.

"Arabalar bunlar mı?" diye soruyor Sicilyalı.

"Bunlar," diyerek onaylıyor genç çocuk, "Orgeneral Cattedrale ve karısının olduğu A112 ve ona eşlik eden Giulietta."

Sicilyalı başıyla onaylıyor, sigarasını atıp arabaya biniyor.

"Gösteri zamanı! Ya da siz Roma'da nasıl diyorsanız."

AK47'ye bir şarjör takıyorum, emniyeti açıyorum. Sicilyalı'nın aptal tahriklerine karşılık vermeye niyetli değilim.

"Motoru çalıştır ve yola koyul," diyorum.

A112 sokağın yukarısına doğru dönüyor. Yağmur yolları kaygınlaştırmış, otomobil yavaş yavaş ilerliyor. Refakatçi araba henüz görünürlerde yok. Her şey çok kolay gelişiyor. Son yıllarda terörle mücadele özel ekiplerini yöneten adam gerçekten bu mu?

Cattedrale'nin arabası bizi geçiyor. Sicilyalı vitesi değiştirip hızını arttırıyor. Birkaç saniye içinde ona yetişiyoruz. Bir on metre kadar tampon tampona ilerleyerek araca iyice sürtünüyoruz. Direksiyondaki kadın ufak aracın kontrolünü kaybediyor, otomobil hafifçe yalpalıyor ve çöp tenekelerine çarpıp duruyor.

Daha BMW'den inmeden AK47'yi aracın yolcu kabinine doğru ateşliyorum. Direksiyondaki kadın bana dönüp bakmaya bile vakit bulamıyor, kurşunlar başına isabet ettiğinden anında ölüyor. Orgeneral kafasını uzatır uzatmaz bu kez kurşunlar ona isabet ediyor.

Bir anlık bir şey... saniyenin onda biri kadar bir süre gözlerimin içine bakıyor. Ve onu öldüren makineli tüfeği ateşlemeden hemen önceki bu uzun saniyede, her şeyi anladığını umuyorum.

"Bu işler nasıl yapılır öğren," diyorum Sicilyalı'ya. Herif arabadan inip A112'nin önüne doğru koşuyor. "Lanet olasıca," diye haykırıyor, "Cehenneme git!" Küçük bir Beretta'yla ön camdan içeri doğru dört el ateş ediyor. İkisi generale, ikisi karısına. Roma'nın efendisinin öldüğünden emin olmak istiyor.

O sırada Başka silah sesleri duyuyoruz, ve refakatçi araba Giulietta, arkamızda beliriyor. Motosikletli genç bir ara yanımıza gelip duruyor. Elinde, hâlâ dumanı tüten bir tabanca var. Paramparça olmuş cesetlere bakıp başını onaylar gibi sallıyor. Ardından gaza basıp motoru bağırtarak ara sokakta gözden kayboluyor. Tek bir pencere açılmıyor, tek bir ışık yanmıyor.

Sicilyalı'yla birlikte limana varıyoruz. Yağmur, bıkıp usanmadan yağmaya devam ediyor. BMW, gümrük bariyerlerine gelmeden duruyor.

"Sana büyük bir iyilik yaptık, Romalı," diyor adam. "Bir daha Palermo'da görünme ve cezaevindeki arkadaşlarına da selamlarımızı söyle."

Kapıyı kapıyorum ve araba hareket edip uzaklaşıyor. Direksiyondaki çopur suratlı bana bir işaret yapıyor, belki de selam veriyor ve ait olduğu suç yuvasına doğru yola koyuluyor.

* * *

Deniz kaygı verici derecede durgun, gökyüzü parlak ve sakin. İki küçük gemi direğinin orta yerine oturmuş, uzakta görünen, İtalya'nın maviliklerinde bir leke gibi duran Lampedusa Adası'na bakıyorum.

Çoğu Hollandalı ve Fransız militanlardan oluşan bir müretebatla birlikte, Hizbullah için füze atar sevkiyatıyla Lübnan'a doğru yol alıyoruz.

Haftalardır düşünmüyorum, beynimin yerinde çamurlu ve karanlık bir göl var. Geceleri neredeyse ölü gibi hareketsiz bir halde uyuyorum ve sabahları kaslarım ağrıyarak bitkin bir şekilde uyanıyorum.

İtalya, arkadaşlarımla birlikte gözden kayboluyor.

Sivil savaşın olduğu Beyrut'ta beni bekleyen kimse yok ve bu beni bir anlamda rahatlatıyor.

DARIO MORGANTE

BİR KIZIL TUGAYLAR ROMANI

YOLDAŞ P38 ★

PRIMAVALLE TUGAYI'NIN YÜKSELİŞİ VE DÜŞÜŞÜ

Chinotto, Rabarbaro ve Citron içiyorlar. Nazionali sigarası kullanıyorlar, FIAT'lara, 127'lere, 128'lere biniyorlar. A112'ye binen bile var. Siyaset adamları, Renault 4'lerle kaçırılıyor. Sol, daima arzu ettiği devrime oldukça yaklaşmış görünüyor. Roma'nın birçok semtinden biri olan Primavalle'de doğup büyümek, politik çalkantıların tam kalbinde olmak, tarihin hızla yanıp kül olduğu yerde olmak demektir. Dört genç arkadaş içinse hayat, ilk "proleter adalet" hareketlerinden başlayarak Kızıl Tugaylar'ın en korkulan gruplarından biri olan Primavalle Tugay'ının kurulmasına kadar uzanan dönem içinde çok daha hızlı akmıştır. Bacağından vurulan uyuşturucu satıcıları, ürkek aşklar, Devlet'in tam kalbine yapılan saldırılar ve Benelli'lerin tepesinde gerçekleştirilen koşuşturmalar arasında zaman, temposunu arttırarak ilerler ve yetmişler yerini seksenlere bırakır. Yeni on-yılın, en süslü giysilerine bürünmüş, herkese istridye ve şampanya sözü veren İtalya için zor geçeceği aşikârdır. Bu arada silahlı mücadele devri sona ermekte, dört arkadaş için kaçınılmaz durgunluk dönemi başlamaktadır; fakat bu dönem, tahmin edilemez ölçüde dramatik ve kanlı olacaktır

"İtalya'nın gerilim stratejisinden
kurgu stratejisine geçişinin ilk kez bir romanda sunumu"
Rolling Stone

CEYLAN www.ceylanyayinlari.net

978-605-9038-40-9